

210

Requiem
Jan. 21st
K. V. ...
Villanova

1850

1850

00201

BIBLIOTECA

DE LA

Universidad de Salamanca.

Sala 2 Est. 12 Tab. 5ª Núm. 21

201

- 201

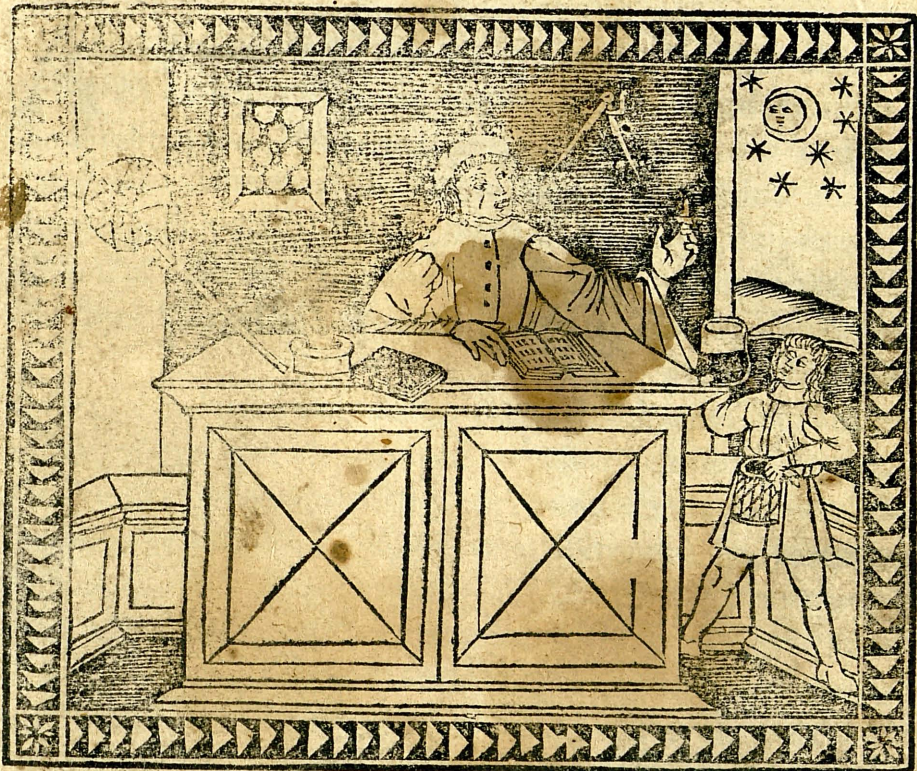
2-12-5-21

†
00201

b18657151(1)
b18657345(2)

REGIMEN SA:

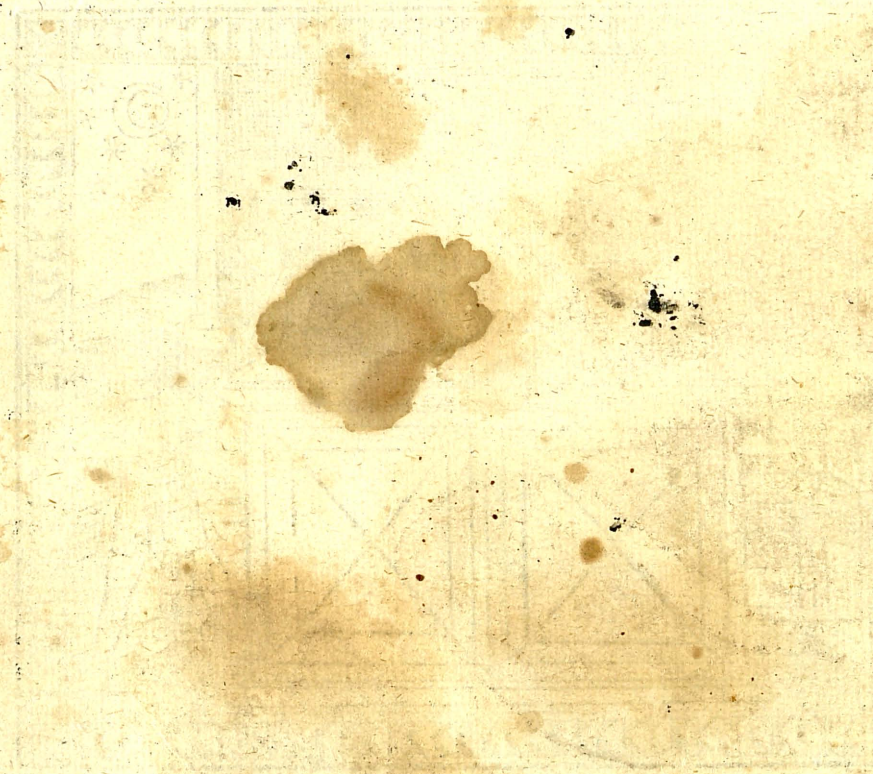
nitatis cū expositione magistri Arnal-
di de villanoua Cathellano
Nouiter Impressus.

18750

REGIMEN SA

intra ca et p[ro]p[ri]etate mag[ist]ri g[er]ardi
de villanova carollano
liber p[ri]m[us]

Incipit Regimē sanitatis salernitanū excellentissimū pro cōseruatione sanitatis totius humani generis perutilissimū: necnō a magistro Arnaldo de Villa noua Cathellano oīum medicorū uiuentiū gēma utiliter: ac secundū oīum antiquorū medicorū doctrinā ueraciter expositum: nouiter correctum ac emendatum per egregios ac medicinē artis peritissimos doctores Montispeulani regētes. Anno. M. cccc. lxxx. p̄dicto loco acta moram trahentes.

Anglorū regi scripsit scola tota salerni
Si uis icolumē. si uis te reddere sanū
Curas tolle graues irasci crede prophanum
Parce mero cenato parē. non sit tibi uanum
Surgere post epulas. somnū fuge meridianū
Nō mictū retine. nec cōprime fortiter anū.
Hęc bene si seruaueris longo tempore uiues.

iste libellus ē editus a doctoribus salerniensibus in quo inscribuntur multa & diuersa pro cōseruatione sanitatis humane. Et editus est iste liber ad usū re-

gis anglie. Et in textu lecto auctor ponit octo documēta gēralia pro cōseruatione sanitatis: de quibus postea sp̄aliter per ordinē determinabitur. Primū ergo documētū est quod hō: sanus uolēs uiuere: debet ab eo remouere graues curas. Nā cure exsiccat corpora: ex quo tristificant spūs uitales: mō spūs tristes exsiccat ossa. Et sub isto documento ē cōprehēdi debēt tristitie quę sicut corpora exsiccat & in frigidat: maciē & extenuationē inducūt: cor stringūt: & spiritū obtenebrant: ingenium ebetāt: & rōnē ipediūt: iudiciū obscurāt: & memoriā obtūdūt. Verūtū aliqui pingues & carnosī sunt spūs adeo nobiles & calidos habētes quod eis iterdū bonū est tristari: ut spūs calor ebetetur: & corpus aliqualiter maceretur. Secundū documētū est nō irasci. Primo quia ira similiter corpora exsiccat: cum ipsa summe singula mēbra supcalefaciat. Nimia autē calefactio siccitatē inducit: teste Auic. i.

ure

stia

carnosus
stia

de ppa

oz feruet

disrupte

no debz
in enor
ma. qd
ostē no
nratē
Euo. ype
at. f. 7m

doc.iii.c.i. Scdo q̄a ira pp feruorē cordis oēs actus rōnis cōfundit.
 Aduertēdū tñ est q̄ qdā frigidī sunt & maleficiati: qbus iterdū ira/
 sci prodest ī regimie sanitatis: ut in eis calor excitetur. Tertiū ē p̄ce
 uti potu uini: nimia enī repletio uini sōnolentiā pigritiā debilitatē
 mēbroꝝ. debilitatē stomachi & multa alia his filia īducit. de qb̄ po
 sterius magis patebit. Quartū est. paꝝ cenare. q̄a nimia nocturna
 repletio dolorē ī uētre īducit ac inq̄tudinē insōneitatē & angustīā
 put manifesta patet exp̄iētia. & īferius magis declarabitur. Quin
 tum ē: surgere post cibū sumptū. qd̄ facit ad digestionē. p̄pterea q̄
 cibū sumptū facit descendere ad fundū stomachi in quo uiget uir
 tus digestiua. Sextū est. non dormire post prādiū. cuius documēta
 postea tanguntur ī textu ibi. Febris pigricies. Septimū est. non diu
 retinere urinā. Ex nimia enī urine retentiōe aliqñ sc̄q̄tur difficultas
 mingendi aut oīno phibitio a mictu. ut testatur Aui. xix. ī trac. ii. c.
 de difficultate urine. Siñr ex nimia retentiōe fecali plura pueniunt
 nocumenta. Indurātur enī feces in ītestinis pp̄ cōtinuā sūctionē ue
 narū meseraicarū cū ītestinis cōtinuatarū oēm humiditatē a fecibꝰ
 sugētiū. & sic remanēt sicce. Difficilis exitus ītestina opilās. ad quā
 oppilationē pp̄ uētositatē. eductionis phibitionē & aliarū secū acer
 uationē sequuntur nocumenta in textu posterius posita. ibi Spas
 mus &c. Octauum est. non fortiter comprimere anū. ex hoc enim
 sequitur tenasmon siue exitus longaonis. Vterius subdit autor q̄
 omnia ista debite conseruans longo tempore sanus uiuere poterit.

Autor ī hoc pas

su tāgit tria reme/
dia generalia p̄ cō/
seruatione sanitatis

Si tibi deficient medici: medici tibi fiant.
Hec tria. mens leta. requies. moderata dieta.

nature humane & p̄cipue ipsorū nobiliū. Primū est q̄ aīus hoīs de
bet esse letus & gaudens: cū letitia siue gaudiū etatē floridam facit

¶ uerb. 17

hoiē in iuuentute cōseruat. uirtutē cōfortat. uitā plōngat. īgeniū ^{det}
 acuit. & ad singlos actus hoiē abiliore reddit. Et debet istud gau
 diū in regimine sanitatis cōueniens eē tpatū & nō excessiuū. qā ex
 cessiuū sincopim & mortē iducit. & maxime gaudiū cōpetit his q ^{mult}
 multū curāt & solitudinibus destruuntur. Et pōt ī ipsis de nouo ^{uz}
 acqri p usum cibi & uini delectabiliū & dimissione eorū q̄ tristitiā
 inducunt: & ihabitare cū sibi dilectis & similibus qbus uirtus con
 fortatur. teste Aui. xi. i. c. de casu uirtutis subito sic dicente. Et seias
 q̄ uirtus augmētatur cibo & uino subtili cōueniētibus & odorib⁹
 bonis. ex trāqllitate & gaudjo & dimissioē eorū q̄ cōtristāt & rixari
 faciūt. & renouatiōe rerū amabiliū. & habitatiōe cū dilectis. Scdm
 est trāqllitas animi. Nobiles. n. pp. nimis magnas & diuersas curas
 quas hnt plus leduntur ceteris paribus q̄ qui mediocres sunt: Inq̄/
 tatio uero mentis somnū maxie īpedit q̄ nobilibus summe utilis ē:
 qui cōiter nature sicce sunt atq̄ colerice. quibus permaxime som
 nus est utilis: Tertiū est moderata diēta. i. moderata sumptio cibi &
 potus: Nocumenta uero superflui cibi & potus postea dicemus.

suprefort
 nono feia
 d' d' d' d'

suprefort
 nono feia
 d' d' d' d'

In hoc textu au
 tor ponit. vi. docu
 mēta qbus cerebrū
 confortatur: & sllr
 singula corpis mē
 bra. Primū ē: postq̄
 hō de mane surre

Lumina mane man⁹ surgēs gelida lauet aq̄.
 Hac illac modicū p̄gat/modicūq̄ sua mēbra
 Extendat: crines peccat: dentes fricet: ista:
 Confortant cerebrū: cōfortant cetera mēbra
 Lote cale. sta pranse uel i. frigefce minute.

xerit debet lauare oculos ī aq̄ frigida: mūdari. n. debēt ut ab eis re
 moueatur imūdicie palbebris adherentes & circa oculos existētes.
 ne ab ipsis oculi corrodātur. Et istud satis inuit Aui. ī trac. c. de re
 memoratiōe cōseruatiōis sanitatis oculi: & memoratiōe eorū q̄ no
 cent ipsi. ut dicit. Ex eis aut̄ q̄ abstergunt oculū & acuunt ipm est

suprefort
 nono feia
 d' d' d' d'

fortificē. Enō m̄more altuz adēgtrudēz ut m̄mūā q̄ nō audēā q̄ fir
 eppent eḡ tudiez n̄ mediq̄ sit m̄m̄ p̄ n̄ā Et natura. f. d' q̄ est q̄ sa
 nō mediq̄ Corōa flouda. c. 288. vō cōfortet cor̄ post rezeby Cū abo m̄m̄ ficat
 q̄ tūdo tōga ut q̄retma Cotidiana parakōis podaḡ nō estat diēta p̄ acutis eromb̄o Et r
 p̄bat d̄ria d̄ris curaz. Et q̄ m̄m̄o cor̄tu l̄ labor eḡtat nō ē diēta m̄m̄ q̄ solutio ē
 ulatā nō subito aphre d̄ru d̄ru p̄ m̄m̄as v̄ abq̄ f̄ nō v̄ bna

mult
 uz

not
 hdyf

ba
 mu
 rat
 hit
 fob
 let
 m̄

ba
 mu
 rat
 hit
 fob
 let
 m̄

ba
 mu
 rat
 hit
 fob
 let
 m̄

ba
 mu
 rat
 hit
 fob
 let
 m̄

ba
 mu
 rat
 hit
 fob
 let
 m̄

ba
 mu
 rat
 hit
 fob
 let
 m̄

ba
 mu
 rat
 hit
 fob
 let
 m̄

ba
 mu
 rat
 hit
 fob
 let
 m̄

ba
 mu
 rat
 hit
 fob
 let
 m̄

submergi in aqua clara & apire oculum i ea. Et idē uult trac. iiii. c. de cura debilitatis uisus. dicēs. Et ingredi aquā clarā uiridē & submergi i ea & apire ambos oculos i ea scdm q̄titatē q̄ possibile ē. Est ex eis q̄ seruāt sanitatē oculi & cōfortant ipsum & proprie in iuuetute. Cā aut̄ q̄re oculi magis debēt lauari i aq̄ frigida q̄ calida ē. q̄a

^{ipsius} unūquodq̄ cōseruatur suo simili: ut dicit Auic. in. i. c. i. Et ideo uult Gal. in. iii. cano. illo. Calidiora calidioribus indigēt adiutoriis: frigidiora frigidioribus: sed sic ē. si oculi sūt frigide nature. ergo potius debēt lauari aq̄ frigida q̄ calida. Scdm ē: q̄ hō debet lauare manus quia sunt instrumēta q̄bus mundātur organa p̄ q̄ exeunt supfluitates cerebri. ut sunt aures. oculi. nares. Et ergo ob hoc manus debēt esse munde. Plus tñ debent lauari i aqua frigida q̄ i calida. q̄a lotio manuū in aq̄ calida generat uermes in uētre: & hoc sp̄aliter dūmō

^{de ma} manus in aq̄ calida lauātur post sumptionē cibi ut inuit Aui. xvi. in trac. v. c. i. ubi agit de uermibus in uētre genitis. Et rō ē: q̄a p̄ lotionē manuū in aq̄ calida post sumptionē cibi trahitur calor naturalis quo cōpletur digestio i stomacho ad extra: quare ip̄fecta fit digestio: q̄ potissima cā ē uermiū. Tertū est: q̄ postquā hō surrexerit a somno debet paulatim icedere siue se mouere. Cuius cā ē: ut supfluitates priē & scde digestionū q̄ sunt feces & urina descendant & preparētur faciliori euacuationi. Quartū ē: q̄ postq̄ hō surrexerit a somno debet extēdere manus & pedes & alia mēbra. Cuius cā ē: ut trahātur uitales spūs ad mēbra exteriora: & per hoc subtiliātur spūs cerebri. Quintū ē: q̄ debet crines pectere. Cuius cā est: ut apiātur pori p̄ hoc capitis & exeant uapores cerebri derelicti post sōnū & subtilientur eius spūs. Vnde usus pectinis multū cōfert uisui & maxime sensibus prodest. Vnde dicit Auic. iii. in trac. iiii. c. de cura debilitatis uisus. Administratio pectinis super caput iuuatiua ē & cōfert proprie sensibus. quare oportet q̄ ministretur omni die mul

^{ca. 146}

totiens qm̄ attrahit uapores ad supiora & motiet eos a parte oculi.
Sextū est q̄ hō debet mūdare & fricare dētes. Cuius cā est: q̄a imū
dicies dētiū est cā fetoris anhelitus: s̄l̄r a dētibz imūdis spūs imū
di eleuatur ad cerebrū ip̄m pturbātes. Pretetea: cōmixtio limosita/
tis dentiū cū ip̄so cibo ab stomachū missa est cā corruptiōis cibi in
stomacho. Modū aut̄ cōseruādi sanitatē dentiū & bonitatē odoris
eoz t̄agit. Aui. vii. in. c. de cōseruatiōe dētiū sub his uerbis. Et ex eo p̄ 821
q̄ cōseruāt sanitatē dētiū ē ut colluatur os ī mēse bis cū uino ī quo
decocta est radix titimalli. Est. n. pueniēs ad ultimū ī faciēdo bonū ad boni
odorē: & nō aduenit faciēti illud dolor dētiū. Vterius autor in ulti
mo uersu subdit aliq̄ p̄cepta ḡnalia. Primū est q̄ hō lotus stupha
uel balneo debet se tenere calidū: q̄a tūc pori sūt apti: & sic de faci
li frigus possit subintrare: & magna nocumēta corpi īferre. Aliud
est q̄ postq̄ hō sumpserit cibū debet modicū stare: ut cibus p̄fecte
descēdat ad fundū stomachi ī quo cōpletur digestio: dein lēte ābu
let & nō fortiter: ne pp̄ motū fortē calor trahatur ad ptes exterio
res: & p̄ hoc īpediatur cibi digestio. Aliud ē q̄ hō frigidus debet ca
uere ne subito se calefaciat: sed paulatim. Mutationes. n. subite na
turā ledūt. Oīa. n. extra naturā molesta sūt. ut dicit Gal. ī cōmēto il
lius canonis sc̄dm̄ multū & repente.

Sit breuis aut nullus tibi sonus meridianus
Febris. pigricies. capitis dolor atq; catharrus
Hec tibi proueniunt ex somno meridiano.

In hoc textu tā
git autor. iiii. nocu
mēta q̄ pueniūt ex
sōno facto post prā
diū. Quoz primū
est q̄ ex sōno meri

diano solet seq̄ febris q̄d aliq̄ putāt uerificari de febre pueniēte ex
oppilatiōe cām istius febris reddētes: q̄a tpe diei calor & spūs mo
uētur ad exteriora: & sic uirtus digestiua ī die est debilis. Digestio
enī p̄fecta est q̄ calor & spūs ad iteriora mouentur: pp̄ quoz mo

tū calor naturalis iucenditur. Et sic tps noctis est tps pfectionis di-
gestiōis. Indigestio. n. & cruditas humorū est cā oppilatiōis: q̄ oppi-
latio est cā febris: scđm Auic. in. iiii. in pluribus passibus. Secundū
nocumētū est pigricies: q̄ ex eadē cā uidetur oriri. Ex materia. n. in
digesta & grossa: grossi eleuātur spūs: q̄ moti ad mēbra corpis gra-
uedinē corpori inducūt: quēadmodū spūs subtiles & leues leuitatē
animi & corporis iducūt. Tertiū est dolor capitis: qui ēt ex eadē cā
puenire ur̄. Ex cibo. n. idigesto ī stomacho eleuātur grossi spūs ce-
rebrū pturbātes: q̄ spūs sunt cā discolorationis ēt faciei q̄n ad cutē
mouētur: q̄a ubi est materia grossa: necesse est qcqd ex tali materia
dissoluitur eē grossum: ut inuit Gal. in cōmēto illius amphorismi.
Et qui crelcūt sic inquiēs. Q̄ uicqd. n. de q̄libet re dissoluitur: ei un̄
dissoluitur necesse ē ut assimiletur. Q̄ uartū nocumētū ē catarrus:
qui sūr ex eadem cā ur̄ oriri. s. ex reumate. Reuma. n. dī oīs fluxus
materie de mēbro ad mēbrū ī q̄cūq; pte corpis fuerit. sed scđm q̄
ad diuersas ptes corpis fluit. diuersa fortiter noīa. Q̄ n̄. n. mouetur
ad pectus siue ad mēbra spūalia uidelicet ad pulmonē. dī catarr⁹.
Sed q̄n fluit ad fauces siue ad colatorium palati. dī brācus. Et q̄n
fluit ad nares dicitur coriza. ut habere in istis uersibus.

Si fluat ad pectus dicatur reuma catarrus.

Ad fauces brancus. ad nares dico corizam.

Preter tñ p̄dictorū nocumētōrū cās narratas alie p̄nt assignari ma-
gis efficaces. Cā nāq; primi nocumēti. s. febris q̄ aliq̄n est effimera:
aliq̄n putrida. est febris qdē effimere retētio fuliginū ī somno diur-
no. quaz resolutionē uigilia facere consucuerat. qbus acruatis &
spiritib⁹ admixtis ī eis accēditur calor extraneus causans febrē effi-
merā. Febris uero putride putrefactiō humiditatū multiplicataz
ex somno diurno ad cor effumātiū. Secundū uero nocumētū. s. pi-
gricia cōtingit pp hūiditates p somnū diurnū retētas circa muscu

los cordas & iuncturas qbus torpescūt & tarde redūtur ad solitos
mot⁹. Tertiū uero nocumētū exsimili cā oritur. s. ex humiditatib⁹
& uaporib⁹ p somnū meridianū retētis. q moti uersus caput & ce
reb rū. dolorē ingerūt. Quartū uero nocumentū uidelicet cattar⁹.
quo uniuersaliter oē reuma significatur cōtingit ppterca. qa uapo
res & fumi q undiq; p cutē hora uigiliaꝝ resolui solēt ī sōno diur
no ad caput tēdūt. ubi inspissati recidūt iteri⁹ reumatizātes. Aui.
aūt in. i. c. fen. iiii. do. ii. ca. ix. alia sup addit nocumenta sōni diurni.
quorū primū est generare egritudines humiditas. ut guttas & parali
ses ex retētionib⁹ humiditatū q̄ de die magis resolui solēt. Secūdū
est corruptio coloris faciei pp humiditates aquosas urine similes ī
sanguine multiplicatas ex somno diurno. resolui solitas tpe uigilia
rū. q̄ ad faciei cutē cū sanguine expulse reddūt cā tumidā & decli
nantē ad citrinitatē. Tertiū ē generatio splenis. i. plētice passiōis in
dispositis ad eā. Cuius cā ē retētio humoris grossi melāconici ī sple
ne ex sōno diurno. sicut. n. iuuāt uigilie motū & liberū trāsītū hui⁹
grossi humoris p cānales strictos cū calore diei uias apiēte. sic som
nus īpedit maxime diurnus. cū tūc īstet hora secūdū plurimū trāsīt
tus melācolie p cānales suos. & maxime p illū cānalē. qa splē trāsīt
ad orificiū stomachi gfa puocationis appetitus p quē splenis sup
fluitas emūdari solet. Nō. n. cōuenit ut de nocte puocet sed de die
potius appetitū cibi. Quartū ē relaxatio neruorū seu remolitio eo
rum. Cui⁹ cā est p̄hibitio resolutionis humiditatū quā facere solent
uigilie diurne q̄ interius retēte neruos imbibūt. Quintū ē debilita
tio appetitus. Cuius cā ē p̄hibitio resolutionis q̄ ē priā cā famis. alia
cā est repletio stomachi ex fumis uaporib⁹ & humiditatibus remol
lientibus & saturātib⁹ orificiū stomachi. Sextū ē generatio aposte
matū. Cuius cā est. qa supfluitates per somnū diurnū multiplicatae
colliguntur sepe in aliquo mēbroꝝ. & ipsum intumescere faciunt.

nomine
diurni

Et ulterius di. Aui. q. due de potiorib⁹ cāis pp̄ q̄s nocet sōnus diurnus sunt. prima qdē: q̄a cito iterrūpitur p̄pterea q̄ calor diei trahit uersus exteriora calorē corporis. & ecōtra somnus ad iteriora. Vñ motus puenit agitatiu⁹: & iō cōsultitur tūc dormire uolentib⁹ q̄ in umbra dormiāt: & i tenebroso loco. secūda uero p̄pterea q̄ reddit naturā stupidā & q̄si p̄teritā retrahētē se ab eo i quo erat. s. a digestionē cibi. Aduertēdū tñ est q̄ licet sōnus diurnus gn̄alr uitupetur & nocturnus cōmēdetur. ex diurno tñ ille minus uitupatur: q̄a mane est usq; ad tertiā. s. ab ortu solis usq; ad tertiā post ip̄m. Iuxta illud ypocratis p̄nosticoꝝ secūda dicentis. Sōnus ut moris est cōueniens & naturalis ut noctē nō effugiat & diē nō ip̄ediat est laudabilis. cōtrariu uero est ip̄obādus / minus tñ si a mane usq; ad tertiā tenuerit. Quāq; tñ somnus diurnus & meridianus intātū a primis medicine iūetoribus detestetur. moderno tñ tpe nō oīs sōnus diurnus ē uituperādus: & pp̄rie si i eo qnq; cōditiōes obseruātur ut uult bartrucius. Prima est ut sit cōsuetus: secūda ut nō sit illico supra cibū: tertia ut nō sit capite depresso: quarta ut nō sit lōgus: quinta ut nō fiat ab eo subito stupida & repētina expergefactio: sed morosa.

In hoc textu autor ponit q̄ttuor no cumenta pueniētia ex retētiōe uētosita

Quattuor ex uēto ueniunt i uētre retento: Spasmus: idrops: colica: uertigo q̄ttuor ista. tis i corpe n̄o quoz primū est spasmus cuius cā est: q̄a uētositas retēta sepe capit raptū ad iūcturas: & neruos ipsos replēs ex quoz repletiōe seqtur ipsoꝝ cōtractio q̄ uocatur spasm⁹. Et ab Aui. ii. i ca. de spasmō: spasmus sic diffinitur: Spasmus est egritudo neruosa: q̄ mouētur lacerti ad p̄icipia sua & inobediētes sunt i dilatiōe coz: Et iste spasm⁹ ē duplex: Nā qdā ē ex repletiōe i quo mēbrū abbreviatur & igrossatur pp̄ rē iplentē: sicut coriū aut corrigia cū ē res

implens abbreviatur & igrossatur. & iste spasm⁹ fit subito: Ali⁹ est
exinanitiōe i quo cōtrahitur lōgitudō & latitudo: & minoratur mē
brū scdm lōgū & latū: sicut i pgameno: cū apponitur igni fit cōtra
ctio scdm lōgū & latū & iste spasmus fit paulatī. Secūdū nocumē
tū est ydropisis: q̄ est morbus materialis causatus ex re frigida plu
rima igrediēte & iflāte mēbra aut loca partiū: in qbus regimē. i. di
gestio ciborū fit & humorū: ut dicit bartrucius. Idropisis. n. nō gene
ratur nisi cū sanguis nō gnatur: ut dicit Gal. vi. particula āphorif
morū i cōmēto illius. Emorroides sanāti antiq̄s. Et est triplex ydro
pisis. s. ypozacha: asclites & timpanites: & de timpanite itelligitur
istud scdm nocumētū. Timpanite. n. ut dicit Bartrucius fit a mala
cōplexiōe frigida stomachi & epatis phibēte cibū trāsmutare i chi
lū & humorē benignū aut sanguineū: q̄re cōuertitur i rē uētosam
q̄ dū nō expellitur p̄ eructuationē aut aliūde opilatiōe uiaꝝ phibē
te uel uirtute expulsiua: uel seq̄stratiua seu supfluitatū debili existe
te colligitur i ter ciphac & mirach uētris & causat ydropisim. Ter
tiū nocumētū est colica q̄ est egritudo multū dolorosa: facta i ītesti
no dicto colon: q̄ est unū de ītestinis grossis: quēadmodū yliaca est
egritudo dolorosa facta i ītestio gracili dicto ylion: & fiūt iste egrit
tudines sepe ex uētositate iclusa i dictis ītestinis. Quartū nocumē
tū est uertigo & est egritudo cū q̄ uī hoī q̄ oīa uoluātur in girum:
Cuius egritudinis cā est uētositas ad cerebrū mota q̄ pp̄ eius i cere
bro motionē uertiginē facit. Et ista q̄ttuor nocumēta cum qbusdā
aliis pulcre cōmemorat. Aui. xviii. i. c. de reb⁹ q̄ nocēt colicis dicēs.
Et scias q̄ retētio uētositatis multotiēs facit accidere colicā: p̄pte
rea q̄ subleuat eā & reprimat ipsam: ita ut aggregetur res una & q̄
facit accidere debilitatē in ītestinis. Et q̄nq̄ pducit illud ad ydro
pissim. Et q̄nq̄ generat tenebrositatē & uisus uertiginē & epilepsia.
Et q̄nq̄ retinetur in iunctura: & facit accidere spasmus.

In hoc textu au Ex magna cena. stomacho fit maxima pena
tor ponit unū docu Ut sis nocte leuis. fit tibi cena breuis.
mētū pro cōserua

tionē sanitatis dicēs: q̄ hō ī cena debet eē sobrius & se nō multū ci
bo replere: q̄ nimia repletio nocturna īducit īpedimētū somni: tor

tionē uētris: inquetudinē corpis pustulas ī facie: grauitatē capitis in
mane: & maliciā oris. Dubiū iā incidit utrū maior q̄ntitas cibi sit su

mēda ī prādio q̄ ī cena. Pro cuius decisione aduertēdū est q̄ scdm
diuersitatē corporū: maior aut minor q̄ntitas cibi sumēda ē ī prādio

q̄ ī cena: q̄ corpa aut sunt ī morbū decidētia: aut sub latitudine sa
nitatis. Si ī morbū deciderint: aut cū humoris uitio aut sine humo
ris uitio. Si sine humoris uitio: sic ē magis cenādū. Cuius rō est: q̄

natura ī talibus solū est ciborū digestioni intēta: nō aut supfluitatū
maturatiōi: carēt. n. eis q̄ si cū humoris uitio patiātur cōueniētius ē
prādio maiore. uñ Aui. m. iiii. in trac. y. c. de cura epilēsie. Ille cuius

cōsuetudo nō tolerat ut semel reficiatur: diuidat cibū suū q̄ est mi
nor refectione sua ī tribus p̄ribus: & sumat duas tertias ī prādio &

tertiā ī cena post exercitiū subtile rōne sic persuadetur: qm̄ illo tpe
pro quo natura debilis iuuatur ī digestiōe calore solari uiuifico: &

resoluūtur āplius supfluitates amplior sumēdus est: hoc aut magis
fit ī prādio q̄ ī cena: ergo & c. Preterea ī die calor uitalis adest sola
ris & lōcis digestiuus cū fit uite p̄cipiū: quare ad digestionē diur
nalē tūc duplex opabitur calidū: nocte uero nō. Et ē nocte natura

magis est circa supfluorū digestionē ī talib⁹ intēta: nō ē ergo īpediē
da multa ciborū exhibitio: quis. n. calor ī plerisq̄ fortificetur ī no
cte spirituū retractione & somni reductione nō tñ pōt hmōi calor
duo: ut alimētū & supfluitates digerere. Cōuenit itaq̄ ī his cenā bre
uiare. Si uero hmōi corpa sub latitudine fuerint sanitatis: aut sunt
sufficiēter sana robusta supfluitatibus sensibilibus carentia: cū oēs

aplo
duz
us p̄

ist rō

expellāt sua uia: ut athlete: & hos expedit cena maiorare. Tū q̄a ^{athlet} ^{renē} na
tura eorū nocte solū ē digestioni ciborū itēta: & nō supfluoꝝ matu
rationi: cū illis fere careāt: Tū q̄a solū robur corpis intēdūt: qđ &
nocte acqritur magis cū āplior fiat sanguificatio distributio & spi
rituū in his generatio. Si autē corpora fuerint a dicto tēpamēto &
robore distātia: sicut sūt plurima usq; ī egritudine nūc deueniētia:
talīa aut exercitātur exercitatio forti cōtinuo & uehemēti aut nō: si
sic: sunt uictū manibus q̄rētes: melius est eis prādiū sup cenā ma
iorare. Cuius cā est: q̄a alimētū nō solū expeditur pp nutrire: sed pp
humectare mēbra ac irrorare ne arefiāt ex forti motu: & resistatur
resolutioni caloris: pp qđ oportet plus cibi exhiberi in prādio: neq;
pp exercitiū talia corpora cessant ab eorū digestione: cū ita sint cō
sueti. Vfus. n. est res p̄ter naturā. Est & calor uehemēs pp exercitiū
potēs sup digestionē in eis: pp qđ uidemus eos ter in die cū appeti
tu comedere & benedigerere. Si autē nō utantur forti & laborioso
exercitio continue sicut p̄dictū: dupl̄ illud cūenit: q̄a aut solū q̄nq;
utūtur exercitio forti & laborioso & nō cōtinuo: aut solum utūtur
exercitio debili. cū quo stat multiplicatio supfluitatū: si utātur exer
citio plurimo forti & laborioso pp occupationes necessarias ī uita
& ad salutē: sicut ciuiles uiri q̄ plures circa bona fortune negociā
tes ad salutem: interdū exercitio forti & laborioso mouētur: & diu
equitātes uel itinerantes aut aliud quoddā fortius a cōsueto agētes ^{quō ē}
exercitio: & his utilius est cenā sup prandiū amplius augere. Cuius
rō est: q̄a si tales prandiū augerēt cū nō sint consueti a deo forti &
laborioso exercitio agitari ut priores ipsorū: iā corrūperetur dige
stio: maloꝝ humoꝝ generatiua. Item p̄pter motū superfluū calor
hoꝝ disseminatio est debilitatus: cuius qđē unio que magis no
cte fit q̄ die potissima est fortitudinis & digestionis causa: quare in
cena instāte nocte alimētū amplius pōt administrari. Itē isti prius

nō laborioso utebatur exercitio: & sic corpus eoz hūiditatibus ple
nū est qb⁹ & paruo cibo sufficiēter pōt resisti resolutiōi & exsicca
tioni factis per motū ī die occurrētē. Si uero paucis debilib⁹ exer
citiis & paruis occupationib⁹ ī uita utatur: p̄cipiēdū ē ipsis melius
prādere q̄ cenare. Et declaratur sicut istud ni corpib⁹ nunc egrotāti
bus appuit. Cū. n. hi sunt debilis digestiōis: ut plimū iuuatur p ca
lorē solis & lucē: ualde uiuificos: cōfortatur. n. īde spūs pp suū file.
Ipe. n. ē lux: aut effigiē hēt lucis scdm Aui. Iuuatur ēt qa supfluita
tes: tunc meli⁹ expellūtur poris aptis de die q̄ de nocte. Preterea no
cte nō oportet eos multo cibo sed paucō repleti: cū natura tunc itē
ta est: magis circa digestiōē humorū crudoz: quos sōnus hēt ma
xime digerere ac ad benignū reducere. Licet. n. nocte digestiua for
tificetur uirt⁹ nō tñ adeo q̄ ualeat cibū & supfluitates digerere. Ad
uertendū ē īsup q̄ ī exhibitōe cibi maioris aut minoris ī prādio q̄
īn cena maxie seruādus est usus: qa cōsuetudo est res maxia ī con
seruatiōe sanitatis & egritudie curāda. Scdo regiminis acutos: qd
oñditur ex eo q̄ eius mutatio & maxie subita uehementer ē lesiua.
Vñ Dama. Mutare cōsuetudinē nociuū est & molestū: & p̄cipue
senib⁹. Et ideo prauē cōsuetudines abolēde sunt. sed nō mox eo q̄
natura nō sustinet repentinās mutatiōes. Et sicut patet q̄ ulius ma
iorādū est prādiū sup cenā. cū plime egritudies sunt materiales &
plima corpa lapsa. Si tñ solum semel ī die comedatur meli⁹ ē cibū
īn cena exhibere nisi oculi aut cerebry patiātur tunc. n. melius est īn
prādio exhibere cum nō parz egrotātis nocet oculis & cerebro. VI
terius circa textum ē notādum q̄ nō solum repletio nocturna siue
īn cena nocet stomacho. imo oīs repletio cibi generat. n. opilationes
febres: putredines: apostemata: & lepram: quia est cā īn digestiōis:
q̄ autem omnis repletio nocitiua est stomacho declarat Aui. xiii. īn
trac. i. c. de reb⁹ quaz usu leduntur stomachus & intestina. dicens.

132

130

131

132

133

130 p̄
131

Ex rebus magis inimicis stomacho est repletio: & ppter illud non
augetur corpus gulosi qm̄ cib⁹ ei⁹ nō digeritur. q̄re nō crescit ex eo ^{29ul}
corpus. Ille aut̄ q̄ cibo abstinet dū tñ remanet aliqd/ appetitus eius
augetur qm̄ stomachus eius bñ digerit cibū. Et sic ualde cauedū ē
ne stomachus torq̄atur & multū grauetur ex cibo ita ut anhelitus
angustietur: & pulsus uelocitetur & sifr repletio nauseatiua & fasti
diū iducēs: multū est euitāda: & spāl̄r ex malis nutriētib⁹. Nā si fa
stidiū sit ex grossis nutriētibus: pueniūt iūcturaz̄ dolores & renū:
& podagra & grossicies splenis & epatis & regulariter egritudies
flegmaticæ & melācolice. Et si fastidiū sit ex nutrientibus subtilib⁹
pueniunt febres acute & maligne: & apostemata multū acuta: igitur
euitāda est repletio nauseatiua: nō igitur tñ est comedendū: qn̄
stomacho maneat aliqs locus uacuu⁹: nec ex toto debet desiderium ^{No. 1}

sopiri: sed retineri debent aliquæ reliquie appetitus: & hoc spāl̄ter
obseruandū est in habentibus appetitū fortem. Sunt. n. aliq̄ quoz̄
appetitus naturaliter multū sopitus est: & isti forte debent plus co
medere q̄ appetunt.

In hoc textu po
nuntur aliq̄ p̄cepta
q̄ hō sane cupiēs ui
uere necessario de
bet obseruare añ sū
ptionē cibi. Quoz̄
primū est q̄ hō non

Tu nūq̄ comedas stomachū nisi noueris añ.
Purgatū uacuūq; cibo quē sumpseris ante
Ex desiderio poteris cognoscere certo
Hec tua sunt signa subtilis in ore dieta

debet sumere cibū nisi nouerit stomachū suū eē purgatū malis hu
moribus qđ sit p̄bo mitū expellēdo humores putridos & malos in
eo existentes: q̄a si sumeretur cib⁹ p̄dictis malis humorib⁹ i stomacho
remanentibus ex cōmixtione taliū humorū cū cibo: cibus sum
ptus corrūperetur. Secundū p̄ceptum est. q̄ hō nō debet sumere ci
bum de nouo nisi p̄senserit cibū sumptū i stomacho suo fore dige

Sup
tu
g
stum & ab eo euacuatū: q̄a nihil est deterius in hūano corpe q̄ itro
mittere cibū sup aliū qui non est digestus: sed digeri incipit. Nam
supassumpt^o cibus prioris digestionē inchoatam īpedit. Et digestio
prioris aū cōplebitur q̄ trāsīēs ad epar p uenas miseraicas ducet se
cum cibū supassūptū idigestū. uñ crudi hūores ī corpe multiplica
būtur. Vlteri^o in textu ponūtur duo signa euacuationis stomachi a
cibo passumpto. Primū ē desiderīū certū. i. uera fames. Et pro itelle
ctu istius sciēdū ē q̄ duplex ē fames. s. uera & mēdosa. Verā Gal.
describit. ii. Amphorismoz in cōmēto illi^o canonis. ubi dicit. Indi
gētia nō oportet laborare. dicēs. Certa fames ē cū hō cibo idiget uñ
imensus sequatur appetit^o. Sed mēdosa fames ē cibi appetit^o cor
pore nō idigēte. Et sic ut uera fames sit ex cōstrictiōe & corrugatio
ne uenaz: officii stomachi pcedētib^o a succione mēbroz manitorū
cibo indigētū. sic mēdosa fames solet ab his fieri q̄ stringunt & ru
gant orificiū stomachi mēbris cibo non egētib^o. ut ab actu frigi
dis stipicis aut acetosis. Et istius signi & secūdi pcepti pcedētis cō
memorat Aui. i. i. doctri. ii. ca. de eo qd̄ comeditur sic ingens. Opor
tet p̄tea ne aliqs comedat nisi post desiderīū neq; in hoc tardetur
cū desiderīū ebulierit. i. forte fuerit nisi mēdosū fuerit. ut ebrioz de
sideriū. & hñtiū fastidiū: qm̄ tollerare famē stomachū putridis &
replet humorib^o. Et postea eodē cap^o dicit: Et neq; ipse neq; oēs q
sanitatē hñe uolūt aliqd̄ comedāt nisi desiderīū fuerit certū & sto
machus & supiora intestina a priō nutriēte euacuata fuerint. Qd̄
enī in corpe existit deterius ē si nutriēs supnutriēs qd̄ nō ē digestū
mittetur. Scdm̄ signū qd̄ significat sup certo desiderio siue certa fa
me ē subtilis dieta pcedēs. i. pua administratio cibi; qñ. n. illā sequitur
fames significatur eē certa & uera. Sciēdū ē isup q̄ in una & eadē
refectiōe pessimū ē sil mltos & diuersos cōiūgere cibos: ut carnes &
piices uel pullos & porcū: & postea plōgare tps in comēdo: q̄a pri

mus cibus iā digeri icipit cū aduenit ultimus: & sic ptes cibi diffi-
miles fiūt ī digerēdo: sic q̄ p̄assumptē prius digeste sunt q̄ postre-
mo sumpte sue digestiōis mediū attigerint: uñ fit q̄ qdā corrūpūt
alias. Et istud inuit Aui. i. i. doc. ii. c. de eo qd̄ comeditur dicēs. Et ni-
hil qd̄ deterius est q̄ diuersa nutrimēta simul adiūgere: & post hoc
in comedēdo tps̄ plōgare: cū. n. postremū nutriēs aduenit primū iā
īcepit digeri: nutriētes ergo ptes ī digerēdo nō similātur. Sciēdū ē
tñ q̄ plōgatio ī comedēdo moderate facta fere una hora: grā bone
masticatiōis & trāsglutitiōis ē laudabilis & plimum cōferēs ad cō-
seruationē sanitatis: q̄ p̄fecta cibi masticatio cum morosa trāsglu-
titione siue ingluuie est ueluti media digestiō: sed mala masticatio
uel digestiōē cibi īpedit uel uehementer retardat: sed plōgatio in
cōcedendo cū iterlocutionibus & pausis duabus uel trib⁹ horis est
plimū nociua: & sequūtur ex ea nocumēta p̄narrata.

Perfica: poma: pira: lac: cascus: & caro falsa:
Et caro ceruina: leporina: caprina: bouina.
Hec melancolica sunt infirmis inimica.

In hoc textu tā-
gūtur decē cibi siue
alimēta melancoliā
generatiua aut infir-
mis inimica. Quo-

rū primū ē comestio p̄ficorū: de qb⁹ Gal. ii. ali. c. xix. dicit q̄ & ho-
rū succus & qd̄ uelut caro facile corruptibilis ē: & oīno qd̄ prau⁹
q̄re n̄ oportet: sicut qd̄ ē post aliud alimētū offerre: corrūpūtur. n.
supnatātia. Meminisse aut̄ oportet huius: qd̄ cōe ī oīb⁹: q̄cūq; caco-
chima humida lubrica & facile subire potētia: pp̄ hoc oportet ipsa
comedere priora aliis: sic. n. ipsa celeriter subeūt: & illis uia faciunt:
ultimo at̄ sumpta simul corrūpūt & alia. Et ita patet q̄ istud dictū
debet itelligi de p̄ficis comestis post cibū aliū: q̄ ipsa sūpta añ ci-
bū bona sūt stomacho uētrē leniētia atq; appetitū puocātia. Iuxta
illud Aui. ii. cano. c. de p̄ficis: dicētis. Matura sunt bona stomacho:

& in eis est uirtus faciendi appetitū cibi. Et subdit Aui. Et oportet
qdē ut nō comedātur post aliū cibū: qm̄ corrūpūtur post eū: sed p̄/
cedāt añ cibū. Sifr Serapion ī aggre. c. de eis: auctoritate Diascori
dis ait: matura ex p̄ficis sūt bōa stomacho & molliūt uētrē. Imma/
tura uero strīgūt & qn̄ deficcātur strīgūt fortius: & decoctio sicco/
rū qn̄. s. bibitur phibet fluxū hūiditatū ad stomachū & uentrē: &
qn̄ trita sup locū puluerizātur un̄ fluit sanguis abscondēt eū. Et li/
cet p̄narrata hēant iuamēta: q̄a tñ humorē generāt putrefactibi/
lē: nocitiua sunt īfirmis: & maxie qn̄ indebite sumūtur. Et sunt p̄fi/
ea frigida ī primo gradu & humida ī scdo. Secūdū ē pira siue co/
mestio piroꝝ. Et cā eius ē: q̄a pira & gñalr oīs fructus recēs nō co/
ctus replet sanguinē aquositate buliente ī corpe: & sic p̄parāt san/
guinē ad putrefactionē: & p̄ cōsequēs nocent egris. Pira sifr ut di/
cit Aui. ii. can. c. de eis: a p̄prietate inducūt colicā. Ipsa tñ īter cete/
ros fructus multos īpinguāt: p̄pterea porci ex ipsis piris īpinguā/
tur plusq̄ ab aliqbus aliis fructibus. Et q̄a pira uentositate generāt
& sic īducūt colicā. Vsus hēt q̄ pira & alii fructus uentositatē fa/
cientia cū carnatiuis. i. uētositatē expellentibus comedūt: uel possu/
mus obuiare nocumēto ipsoꝝ supbiendo uinū uetus odoriferū &
meliora pira sūt q̄ magis odorifera sūt & magis dulcedinē parti/
cipātia. & ēt meliora sunt drcocta q̄ cruda: & p̄nt decoq̄ cū aniso
feniculo & zuccaro. Tertiū ē comestio pomoz: de qbus dicit Aui.
ii. cano. c. i. q̄ assiduatio comestionis eoꝝ facit euenire dolorē ner/
uoz. Et poma ēt malā hnt p̄prietatē ī generādo uētositatē in secū/
da digestioē: q̄re nocēt egris: & ēt p̄p similitē cām illi q̄ dicta ē de pi/
ris. Et ista dicta de piris & pomis maxie ītelligēda sūt de ipsis cru/
dis & nō de ipsis coctis. Et nedū isti fructus ab infirmis sunt uitā/
di: imo oēs fructus īplētes sanguinē aquositate ebuliēte: ut fructus
recentes: quoz succus in hūano corpe ebullit sicut mustū: & succus

fructuū ebullunt exterius ī uase: & hoc pp̄ calorē solis derelictū in
eis cū maturabātur. Isti. n. fruct⁹ pp̄ ebullitiōē succi cor̄ p̄parant
sanguinē ad putrefactiōē: licet pro hora q̄ sumūtur Iuuamētū p̄/
stent humectatiōis. Et de hac cā Aui. febricitātibus phibuit fruct⁹
māxīe recētes in. iiii. tract. ii. c. vii. dicēs. Et oēs fructus nocēt febrī
citātī cū ebullitiōe sua & corruptiōe in stomacho. Quartū ē come
stio lactis. Cuius cā ē: q̄ lac de leui corrūpitur & in fumū aut acce
tositate cōuertitur ī stomacho imundo: sicut ut p̄lmū ē stomachus
febricitātis febre putrida: & ergo febricitātib⁹ febre putrida nō cō
ceditur. Et sīr ē malū hñtib⁹ dolorē capitis & siticulosi & plibus
a iis de qbus loq̄tur Ipcras. v. pticula amphorismo: amphorismo
illo. Lac dare caput dolētib⁹ malū & c. Verū ē tñ q̄ in aliqbus pas
sionibus cōuenit sicut in ptisi & ethica & aliqbus aliis put ēt dicit
Ipcras amphorismo iā allegato. & ēt īferius aliqd dicitur ibi. Lac
ethicis sanū & c. Et licet lac in p̄dictis passiōibus uitupetur: In sa
nis tñ laudabile ē & hoc si in stomacho & epate bñ digeratur. tunc
enī ītestina lauat sua aquositate. & mūdificat butirositate sua hñori
bus uenenosis repugnat. mēbra humectat. caseitate sua uulnera pe
ctoribus iuuat & pulmonis gutturis renū quoq̄ ītestinoꝝ & uesice
morsurā acutoꝝ humoꝝ ī ītestinis mitigat q̄ uisceribus iuiscatur:
& humoꝝ phibet morsum. Preterea conuenit lac corpibus tēpatis.
quoꝝ stomachus mundus ē a colericis & fleumaticis hñoribus. In
his. n. lac bñ digestū multū dat nutrimentū: laudabile sanguinē ge
nerat carnē augmentat. totū corpus laudabiliter humectat. exteri
ora pulchra facit. ut refert ysaac ī dietis ul̄ibus. Et ibi ēt auctoritate
Ruffi dicit q̄ lac bibentes ieiunos esse oportet & bibatur calidum
cū exeat ubera. neq̄ aliqd comedatur quousq̄ digeratur: & labor &
nimius motus caueatur. Non est tñ quiescendū oīno a deambula
tione sed deambulādum est suauiter quousq̄ in stomachi fundum

Delat

q̄l̄ eda

descēdisse sentiatur. In distēpatis uero corporib⁹ lac nō cōuenit. In calidis. n. corpib⁹ cito mutatur ī fumositatē & colerā: in frigidis uero ī acetositatē & putredinē. In stomacho ēt imūdo lac nō cōuenit: q̄a ī eo corrūpitur. Circa electionē at̄ lactis sciēdū ē q̄ magis eligēdū est lac mediocre ī uia nutrimentī & nō subtilissimū sicut lac camelī aut ēt asininū neq; p̄guissimū & grossissimū: sicut lac uaccarū & pecudū. Eligēdum ē igr̄ lac capre: nō. n. hēt tm̄ aquositatis sicut lac camelī qd̄ nō est aptū ad nutriēdū rōne nimie humiditatis: sed uentris subductiuū: nec hēt tm̄ pinguedinis & grossifici seu casei tatis & unctuositatis sicut uaccarū & pecudū qd̄ ppter grossificiē & unctuositatē est uenarū opilatiuū: uentositatū gñatiuū: & difficilioris digestiōis quā sit necessariū ī regimine sanitatis. Eligatur igitur lac capre nō nimis p̄pinq̄ partui: nec nimis distātis a partu nō pinguat̄is: nutrite ī bonis pascuis & ī tpe quo repiūt̄ur meliora pascua.

Quītū est comestio casei & pōt̄ itelligi de oī caseo maxīe tm̄ de ueteri: Cuius rō est q̄a caseus recens est frigidus & humidus & grosse substātie & difficilis digestiōis & opilatiuus & lapidis gñatiuus & nō multū cōpetit uia cibi ī regimine sanitatis: Et caseus uetus ē calidus & siccus pp̄ sal. facit cibū digeri & difficulter digeritur parū nutrit & male: ī stomacho nocet: & nimis desiccatur: & minus cōpetit q̄ recēs. Et si aliqs caseus est medius iter nouū ueterē & uiscosū & frāgibile durū & mollē & parū declinans ad aliq̄lē dulcedinē: nō nimis falsus: uō lachrymosus: cū iciditur saporis delectabilis & boni odoris: cuius ī stomacho mora nō diuturna ex bono lacte cōueniēter factus sufficiēter unctuosus: talis utiq; caseus bonus est: & iter alios magis est diligendus: & post cibū sumptus nō multa q̄titate: multa u. ro q̄titate slipatus in uia cibi ul̄r est malus: stomachū grauas & inobediēs digestioni: & opilatiuus: & lapidis in renib⁹: & humorū grossorū ī corpore & uētositatē gñatiuus. Solū igr̄ ille caseus est

bonus quē dat auara manus. Sextū est caro falsa. Caro. n. falsa siue
sole siue fumo exsiccata cuiuscūq; gñis aut aialis fuerint: gñat san
guinē grossū & melācolicū: & p cōsequēs nocet infirmis: nec est cō
ueniēs sanis. Et istud iuuat Aui. ii. i. doc. ii. c. xv. in fine dicēs. Et exē
plū spissi pauci nutrimēti mali chimi. i. mali humoris est caro soli
ta.

Septimū est caro ceruina: q̄ silr est sanguinē melācolicū gene
rās. teste Rasi. in Almāfore. c. de aialibus siluestribus & domesticis.

Octauū est caro leporina q̄ silr sanguinis melancolici est gñatiua:
Dicit. n. Rasis de ea loco p̄all. Ipsa. n. plus aliis melācolie gñatiua ē.
Et de ista ēt dicit Isaac i dietis ulib⁹ q̄ nō cōuenit i uia cibi: sed so
lū in uia medicine. Et est sciēdū q̄ ista caro leporina & silr ceruina
cū puenerit ad antiqtatē simplr sunt euitāde. si tñ aliquo mō cōue
niant meliores sunt iste carnes cū partui sūt p̄pinq̄ ut siccitas eorū
obtēpetur ab etate: & ēt sunt euitāde: nisi sint pingues: nā ex ea pin
guedine obtēpatur siccitas. Nonū est caro caprina. Decimū ē caro
bouina: q̄a iste carnes ēt sunt carnes melācolice. Nā Isaac in dietis
ulib⁹ de eis dicit. Caro caprina & bouina sunt pessima dura i dige
stione tarda: & digesta grossum generāt sanguinē & melancolicū.

Et Aui. ii. can. c. de carne caprina dicit. Caprina uero non est bona
multū: & eius humor fortasse ē malus ualde: Et sub istis ēt itellige
carnē hircinā & uaccinā q̄ peiores sunt p̄dictis carnib⁹. s. caprinis
& bouinis. Nā de eis dicit Auic. ii. can. c. de carne. Et caro uaccina
& ceruorū hircorū siluestriū & magnarū auium facit euenire febres
quartanas. Et de carne uaccina adhuc dicit q̄ caro uaccina pluri
mī nutrimenti est grossa melancolica generās egritudines melan
colicas. Et ulterius dicit q̄ caro uaccina generat leprā. Et de carne
hircina dicit q̄ est mala absolute. Quia iam textus locutus est de
carnibus uitandis: & maxime animalīū quadrupedū. Videndū est
ulterius de carnibus animalīū quadrupedū. Et q̄a circa electionē

*Derma
i. i. te
Sunt r
tine si
leg. p.*

Capro

Vaca

de q̄bu

carniū aīalium quadrupedū cōtrouersia uī iter auctores medicīe.

Quidā.n.dñt carnes porciās eē meliores sicut Gal. & qdā alii. Alii

uero dñt q̄ carnes edias eē meliores: sicut Rasis Aui. & Auer. licet

Auer. v. colliget iponat Aui. q̄ dixerit carnes porcinas eē meliores:

qd̄ tñ nō dicit auctoritate ppria: sed auctoritate xpīanorū. alii uero

laudāt uitulias p̄ aliis. Scđm ē q̄ electio & melioritas carniū aīaliū

quadrupedū pōt multip̄r attēdi. Priō mō ex pte maioris nutrime-

ti & irresolubilioris & carnib⁹ hūanis filioris. Et isto mō caro por-

cina ceteris est melior. Priō pp maximā similitudinē quā hēt cu carni-

bus humanis: teste Gali. iii. alimentorū ubi dicit: porcine autē carnis

similitudinē ad hoīes addiscere. est ex eo q̄ quidā comederunt hu-

manas carnes ut porcinas nullā suspitionē hñtes scđm gustū ip̄arū

& odorem. Et Auic. ii. can. c. de sanguine ait. Sanguis hoīs & san-

guis porci sunt similes in oī re: ita ut quidā fuerunt qui uendebant

carne hoīs ac si esset caro porci: & occultatū fuerat illud usq̄ quo

inuenti fuerunt in ea digiti hoīs. Et istud idē sentit satis Auer. v. col-

liget. c. de carne. Scđo q̄a caro porcina ualde nutritiua est. Nā dicit

Galie. iii. alimentorū. Oīum ediliorū caro porcorū est maxie nutriti-

ua: & huius expientīā euidētissimā hñt athlete. Et postea eodē libro

ait: porcorū carne nullū aliud amplioris nutrimenti hēbis sumere.

Tertio q̄a generat alimentū stabile fortiter resistens resolutioni. Et

ista fuit mens Galieni multi passib⁹ ubi nō parū p̄fert porcinas car-

nes ceteris carnib⁹. s. in octauo de īgenio. ubi dicit. Ceteris carnib⁹

porcina laudabilior ē si porcus mōtana icoluerit. post porcū edus.

Et sīr ī q̄nto terapudice. ubi dicit. Quadrupedū caro laudabilior

est porcina in calore & hūiditate tēpata. eiusq̄ cibus p̄limus & san-

guis ab ea gnatus oī melior est sanguine. Et istud ueritatem hēt de

carne porcorū non antiquorū. q̄a eorū caro idigestibilis est. nec iuue-

num siue lactentium q̄a caro eorū humidissima est. sed ctate medio

na ē
ana

no an
fluu
tey e

o pozana iuge h de pozna

criū:puta unius anni uel duorū tā domesticorū quā siluestriū. Veri-
fili tñ estimandū est q̄ porci siluestres sunt domesticis meliores:qa
carnes porcorū domesticorū sunt plus debito uiscosiores. Et de car-
nib⁹ porci siluestris siue apri di. Aui. ii. can. c. de carne. christiani ue-
ro dixerūt & q̄ eos imitātur q̄ melior caro siluestres est caro porci
siluestris. nā cū hoc est leuior carnib⁹ domestici porci: est fortis nu-
trimēti & plimi: & est uelocis digestionis: & est melior q̄ esse pōt in
hyeme. Et ex isto ulterius sequitur q̄ p̄dicte carnes porcine multū
laudabiles sunt corpibus iuuenibus sanis & fortibus: laborātib⁹ nō
dispositis ad opilatōes: & his q̄ ipinguari q̄rūt: qa talia corpa indi-
gēt plimo nutrimento & difficulter resolubili. Et ergo dicit Ra. in
Almā. c. de uirtute carniū. Caro uero grossa multū laborātib⁹ cō-
ueniēs est: subtilis uero his q̄ p̄dictis sunt cōtrarii cōuenit. Et idem
uult Aui. in. i. c. de regimine eius quod comeditur dicēs. Exercitati
p̄terea & multi laboris magis sunt tollerātes nutrientia grossa. alio
mō pōt attendi melioritas & electio carniū ex pte tpate cōplexiōis
earū: facilis digestiōis & sanguis ex ipsis gñati tpantiā. ut. s. illa caro
dicatur melior q̄ tēpate est cōplexiōis: facilis digestiōis sanguinem
generās tēperatū ī caliditate: & frigiditate: subtilitate: & grossitate.
Et isto mō caro edina est melior & laudabilior ceteris: ut uult Ra-
fis Aui. & Auer. Nā dicit Ra. in Almā. c. de aialib⁹ siluestribus &
domesticis. Edina caro est tēpata nullā ī se hñs malicie admixtionē
que licet tēpatū generet sanguinē: laborātib⁹ tñ nō cōgruit: cui nul-
la alia caro p̄ferenda est. Nō est. n. adeo debilis ut ex ea uirtus mi-
nuatur neq̄ eius nutrimentū adeo multū est & grossū ut ex eo pue-
niat repletio: & grossus generetur sanguis. Sanguis quoq̄ q̄ ex ea ge-
neratur iter subtilē & grossū ac iter calidū & frigidū existit. Et ista
caro nō cōuenit multū laborātibus: sed iuuenibus tpatis exercitio
mediocri utētibus: qa ista caro generat sanguinē forti exercitio uel

Janah
ezno

Edg.

labore facillē resolubilē: licet nō exercitio mediocri. Et sicut quo ad
ignō istā itētionē caro edina iter carnes domesticas. ita caro capreoli in
ete. ter carnes siluestres ē melior. Et post istā carnē edinā plurimi medi
corū sicut Ra. & Auer. ponunt carnē arietinā. Et dicit Auer. v. colli
get. c. de carne. q. est hec opinio maioris ptis medicorū pter gali. qui
abominatur carnes arietū: Et ur̄ sibi: q. a caro uitulorū ē melioris nu
trimēti quā arietina. Et forsā gali. hic attēdit melioritatē nutrime
ti ex eo qd̄ est p̄imū nutrire: & nutrimentū dare magis irresolubile:
qd̄ magis ur̄ cōuenire carnibus uitulinis quā arietinis: cū arietine
magis humide sint. Tercio mō pōt attēdi melioritas & electio car
niū ex pte minoris uiscositatis & melioris odoris earū. Et sic carnes
ulo. uituline sūt meliores aliis carnib⁹. Et istud inuit Auer. v. colliget. c.
de carne dicēs. Et carne uitulorū sunt bone carnes: iō q. nō hnt illā
uiscositatē frigiditatē & siccitatē quā hnt carnes bouine ueteres: &
carnes earū sunt magis odorifere aliis carnibus. & q̄tū est i hoc me
liores sunt carnib⁹ edinis: q. a i carnib⁹ edinis manifestatur qd̄ā mu
vide m
tegit
agis
magis
scillago. i. uiscositas a n̄q̄ coquātur: sed carnes edine sūt meliores ui
tulinis: q. a meliores generāt humores. Et ex isto patet quō nō ē tāta
cōtrouersia iter auctores medicine sup electione carniū q̄ta prima
facie apparet. Notādū ē insup q. carnes aialiū sicce cōplexiōis me
liores sūt circa partū q̄ distātes multū a partu. ergo edī & lactētes
uituli meliores sunt hircis & bob⁹: q. a siccitas prime etatis humidi
tate corrigitur. Sed carnes aialiū cōplexiōis hūide sunt meliores di
stātes a partu. & circa partū deteriores: q. a sua nimia humiditas p
cessu etatis exsiccāris. s. iuuetutis corrigitur aut tollitur & ab humi
ditate prime etatis crescit. Et iō iuuenes castrati arietes. s. unius āni
sunt meliores & minus uiscosi lactētibus agnis: & porci unius āni
uel duorū meliores lactētib⁹ porcellis. Et ergo bñ dicit Aui. iii. c. de
regimine eius qd̄ comeditur. Oportet aut̄ ut cibus supple sanitatis

cōseruatiuus sit talis quales sunt carnes: & pprie carnes edor & uī
tulor & lactētū paruor & agnor aīaliū. Et ex istis oib⁹ cōcludit⁹ q
carnes hircor & caprar & arietū & bou & porcōr ātiquor: & spāl^r
nō castrator & porcelloz lactētū & agnor lactētū nō sunt multū
cōueniētes in regimine sanitatis sed carnes uitulor iuuenū & arie
tū ^{anna} aīaliū & porcōr duor annor uel unius ēt castror sufficiēter cō
ueniētes sunt esui ī regimine sanitatis. Et est diligēter notādū q car
nes declinātes ad siccitatē debēt elixari: & declinātes ad humiditatē
debēt assari: ut earū humiditas tēpet. & iō carnes cuniculor & lepo
rū ceruor uitulor & capriolor debēt elixari: & carnes porcellorū
& castrator arietū assari: alixatio. n. obtēpat siccitatē. Et ex hoc pa
tet q in t^pibus & cōplexionibus humidis magis cōpetūt carnes de
clinātes ad siccitatē ut assent. In t^pibus siccis & cōplexione & etate
siccis magis cōpetunt carnes declinantes ad humiditatem.

Oua recentia: uina rubentia: pingua iura:
Cum similla pura nature sunt ualitura.

In hoc textu po
nunt tria alimēta q
in modica quātitate
mītū nutriūt. Quo
rū primū est oua recētia: qā sunt de his q ī modica quātitate multū
nutriūt: ut inuit Auic. ii. cano. c. de ouis. Et idē uult. iiii. i. c. i. ubi di
cit: nutriēs uero parue quātitatis & multi nutrimēti sunt oua & gal
lor testiculi. Et illd idē ī mltis aliis locis repetit. Circa electionē ouo
rū: sciēdū ē oua q galliar & pdicū & fāscanor iuuenū & pinguiū
sunt bona in sanitatis regimine: & aliis ouis simplr meliora: uñ oua
paruula longa sunt bona. uñ filia p̄s b̄ri iubet pro lege teneri. Quod
bona sint oua cādida longa noua. ampli⁹ oua tremula. i. p. decoctio
nē aliq̄liter inspissata: ut ī manu tenētis ī cortice suo uideant treme
re: sunt meliora duris & sorbilibus. & sunt multi nutrimēti: & faci
lis & bone digestionis: & generāt sanguinē maxime cordi pportio
d

A
te

eta

Green
te a
10/3
man
brob
one
tunc
tegi
248
221
bit si
dor m
plū

Deo

oua

nabile. uñ cōualefcētibus senibus & debilibus maxime cōueniūt: &
maxime uitella. uñ Auic. ī trac. de uiribus cordis uult q̄ uitella oua
rū aīaliū bone carnis sicut gallinaꝝ pdicū & faseanoꝝ. licet nō sint
medicīne cordi: multū tñ cor cōfortāt. Et postea subdit q̄ cito ī san
guinē cōuertunt: & post cōuersionē paucā hēnt supfluitatē & gene
rāt sanguinē subtilē & clarū: & ergo maxime cōfortāt cor generādo
sanguinē ei p̄portionabilē. Et ulterius dicit q̄ multū ualēt in dissol
utione subie spūs & diminutione sanguinis cordis. Sorbilia uero
oua facilis sunt digestionis: & leniunt pulmonē: & pectus: uētrē lu
bricāt & minus nutriūt quā tremula. Dura uero oua p̄ decoctionē
facta ad digerēdū sunt difficilia: & nutrimentū exhibēt grossū: &
tarde a stomacho descēdēs: & tarde penetratiuū. Notādū est insup
q̄ ex diuersitate p̄parationis: ouoꝝ ē acqrit̄ in eis bonitas uel mali
tia. aut. n. sunt assata: aut elixa: aut frīxa: aut ī iure sūt cocta. Assata
elixis grossiora sūt & ad digerēdū duriora: q̄a foc⁹ subālē eorū hūi
ditatē desiccāt: Et sūt duob⁹ modis: aut. n. cū corticib⁹ iter calidos ci
neres ponunt̄ aut ī testis frāgūt̄. In testis fracta peiora sūt aliis. Illa
aut̄ q̄ cū corticib⁹ iter calidos cineres ponunt̄ duob⁹ sūt mōis aut
iter cineres ponūt̄ tota: aut sup carbōes p̄tī discoopta: q̄ ī cinerib⁹ po
nunt̄ tota sunt peiora: q̄a cū calor foci circūeat: fumositates retinet:
discoopta sup carbōes posita fumositatē emittūt & mūda sūt. Elixā
ī aq̄ meliora sūt q̄ assata: q̄a aq̄ humiditas calori foci ī hūiditate de
siccāda repugnat. Et sūt duobus modis: aut. n. cū corticib⁹ elixant̄
aut infra aquā frangunt̄. Cū corticibus peiora sunt aliis: q̄a cortices
phibent dissolutionē fumositatū & grossificiē. In aq̄ fracta calor aq̄
tēpate penetrat & grossificiē suā subtiliat: & aufert sibi grauitatē sui
odoris: uñ hmōi laudabiliora sunt ceteris oībus. frīxa ceteris peiora
sunt: q̄a pessimos generāt humores: & sunt ī stomacho morātia fu
mositatē & corruptionē inducētia & fastidiū faciētia. In iure cocta

sorbilia

et oua

scilicet

inter affata & i aq̄ fracta sunt mediocria. Et ista colligunt̄ ex Isaac
in dietis uniuersalibus. Sciendū est et q̄ ouū diuersificat̄ scđm eius
partes cōponētes. Nā uitellū i caliditate tēpatū existit: albumē uero
frigidū est & uiscosū dure digerit̄: & sanguis et ex eo generatus nō
est bonus. ut habet̄ ex Rasi. iii. Almā. c. de uirtutibus ouoꝝ. Et sicut
oua p̄dicta. s. gallinaꝝ. p̄dicū: & falcanoꝝ: sunt cōueniētia i regimi
ne sanitatis: ita oua anatū: anser̄ structionū: & silū uolatihū min⁹
cōueniētia sunt i regimine sanitatis: uel simplr̄ euitāda. Secūdū est
uinū rubeū. Pro quo sciendū est q̄ uina diuersificant̄ i colore. Nā q̄
dā sūt alba: q̄dā rubea clara: q̄dā citrina: & q̄dā nigra. Vina. n. alba
debiliora sūt ceteris: minus calida & minus nutritiua. uerū sunt mi
nus ledentia caput & magis urine puocatiua & apperitiua. Quod
sunt debiliora ceteris. patet: q̄a scđm Gal. sup. i. can. iii. pte regimi
nis acutoꝝ. Debile uinū est qđ minus calefacit & minus replet ca
put: cū ergo uina alba minus calefaciūt & minus replēt caput cete
ris: ut patebit debiliora erūt ceteris. Qđ aut̄ uina alba sunt ceteris
minus calida: patet p Gal. in cō. illius can. iii. pti. regiminis acutoꝝ.
de uino etenī albo: dicētē. Nō ē possibile alicui ex uinis albis ut ca
lefaciat calefactione uehemēti. Et postea subdit. Vinū aut̄ albū est
minoris calefactionis oibus uinis. Et istud est uer̄ cōparando uina
eiusdē territorii adinuicē: & nō aliter: qm̄ uina rubea & ruffa galli
cana nō sunt ita fortia nec ita calida: sicut sūt multa uina alba q̄ re
periunt̄ i aliis territoris. Debet igit̄ fieri cōparatio iter uina eiusdē
maneriei & territorii. Qđ aut̄ sint ceteris minus nutritiua patet p
Gal. i cō. illius amphorismi secūde pticule amphorismoꝝ: facile est
repleri potu q̄ cibo: dicētē. Vinū. n. aquosum subtile atq̄ albū usua
liter aq̄ est uicinū & illius uirtuti uicina: adnutriēdū: un̄ urina puo
catur: nec corpus inde nutrit̄. Et silr̄ i. cō. illius amphorismi eiusdē
particule. Eoꝝ q̄ nutriunt̄ dicit Gal. uinū aquosum nimis dat cor

pori nutrimētū cuius liquor est sicut aq̄ subtilissima & color alb⁹
qđ aut nimis ledūt caput p̄ Auic.in.i.doc.ii.c.de regimine aq̄ & ui
ni dicētis. Vinū uero albū & sub tasse calefactū est melius:nō.n.ca
pitis efficit dolorē:sed fortasse humectabit & capitis dolorē alleuia
bit.Et idē ēt uult Gal. in cō.illius can.iii.pticule regiminis acutoꝝ.
Potus aut dulcis:rō aut q̄re minus ledūt caput est:qa minus fumo
sa & uaporosa sunt ceteris:qđ aut magis sunt urine puocatiua &
aptiua:patet p̄ Ipo.in cano.illo.iii.parti.regiminis acutoꝝ de uino
etenī albo dicētē.Sed trāsitus eius.s. uini albi ī uesicā est facili⁹ q̄
cuiuslibet alterius potus:cū quo ēt uim apitiuā h̄re dinoscit. Et ex
hoc textu sequit̄ qđ ista uina alba subtilia plus cōueniūt q̄ alia uina
calefactis siue a natura sicut colericis & sanguineis naturalib⁹ siue
ab accidēte:sicut calefactis ex ira uel mora ī sole.Et si r̄ magis cōue
niūt studētib⁹:qđ debēt uti uino nō turbāte cerebrū|& si r̄ cōueniūt
h̄ntib⁹ cerebrū debile siue natura r̄ siue accidēta r̄:qa h̄ntes cerebrū
debile & forti uino facili⁹ inebriant̄.ut hēt Auic.in.i.loco p̄al.Et er
go si uti uelint uinis fortibus necesse est ea fortiter limphare.Et si r̄
cōueniūt h̄ntibus epar calidū & stomachū calidū & habitātibus in
regiōe calida:quia calida uina in istis facerēt estuationē. Vina uero
rubea clara sicut beluacensia calidiora sunt ceteris.ut uult Gal. cō.
illius canonis sup almā.De uino etenī albo.ubi dicit. Verūtū cuius
calefactio ex uinis est uehemēs.eius color est rubeus clarus. Et ista
uina ēt nutribiliora sunt ceteris:ut hēt Gal.in cō. illius amphoris/
mi p̄all. Facile est repleri:ubi dicit.grossum uero & rubeū uinū nu
tribilius est ceteris:implēs corpora cito obnoxia inanitiōi. Et circa
istud est intelligendū qđ uina rubea dicunt̄ nutribiliora eo qđ plus
eoz̄ in substātia mēbroꝝ cōuertit̄. Vina tñ nigra p̄nt dici nutribi/
lora ceteris:qa cōstātius dāt nutrimētū:& tardius a mēbris resolu/
bile. Et isto mō dicit Gal.in cō.illius amphoris/mi p̄alle. Eorū qđ nu/

erunt q̄ uina grossa & rubea nutritiora sunt quā aquosa. minus
tñ quā nigra. Et isto mō ē intelligit̄ dictū Isaac ī dietis particulari
bus ubi uult q̄ uinū nigrū plus nutrit q̄ rubeū. Et ista uina rubea
magis ledūt caput quā alba & minus urine sunt puocatiua. & hinc
est q̄ ista uina qa fortia sunt hñtib⁹ debile cerebrū nō cōueniūt: ut
dictū ē: sed bñ cōueniūt hñtib⁹ forte cerebrū: cū forte cerebrū ua
poros eleuatos ad ipm nō suscipit: ut dicit Aui. in. i. cap. p̄alle. & cir
ca istud est sciēdū q̄ ingeniū hoīs fortis cerebri magis clarificat̄ & vni q̄
acuit̄ si bibat uinū bonū quā si nō biberet. ut uult Aui. in. c. i. p̄all. ¹⁴⁴⁰
& rō est: qa ex bono uino plusq̄ ex quocunq; alio potu generant̄ &
multiplicant̄ spūs subtiles clari & puri. & inde ē qd̄ theologi cōtē
plari soliti circa altissima bona uina diligunt. & scđm Aui. ibi. Ista
uina ualēt hoīb⁹ frigide cōplexiōis & fleumaticis. Talia nāq; uina
corrigūt lapsū frigiditatis cōplexiōis & apiūt opilatiōes euenire so
litas frigidis fleumaticis: & digerūt fleumata coopantia ad cōuer
sionē cor̄ ī sanguinē: & digerunt̄ faciūr: & cito penetrāt & p̄bēt ali
mentū mūdū & spūs plurimos. Vina uero citrina minoris calefa
ctionis sunt q̄ rubea clara: ut uult Gal. ī. cō. illius canonis p̄al. de ui
no etenim albo. maioris tñ calefactionis sunt q̄ alba. & ergo magis
sunt caput ledētia q̄ alba. ut uult Gal. in cō. illius cano. p̄alle. Potus
aūt dulcis. Et ista uina ēt minus nutritiua sunt q̄ rubea. magis tñ q̄
alba. Et apud quosdā ista uina ēt uocant̄ alba. Et hinc est q̄ aliq̄ di
cūt q̄ uina alba cito calef aciūt multū. Vina uero nigra sunt mino
ris calefactionis q̄ citrina. & ergo etiā minus ledūt caput q̄ citrina.
Sed qa tardioris descēsus sunt in uentrē. & minus urine puocatiua
q̄ alba. magis ledūt caput q̄ alba. ut hēt Gal. ī cō. illius. c. p̄al. Potus
aūt dulcis. Et sūt ista uina ēt plus nutritiua q̄ alba. & citrina min⁹
tñ q̄ rubea. ut p̄dictū est. Tertiū est sorbilia facta ex iuribus carniū
& maxime ex brodio pulloꝝ. Talia. n. brodia nature humane sunt

bzo
y. y. y. y.
v. v. v. v.
v. v. v. v.
v. v. v. v.

amica ex quo facillime in sanguinē sunt mutabilia. & bonū sanguinē generāt. & maxime dū fiūt ex similia. i. ex subtilissima pte farine q̄a similia & maxime tritici multū nutritiua est & bonū nutrimentū affert. ut hñi pōt ex Ra. in almā. Et ista tria ponit Auic. ii. in doc. ii. sum. in. c. xv. i fine. ubi dicit. Exēplū subtilis multi nutrimenti boni chimi. i. humoris est ouoꝝ uitelli & uinū & aq̄ carnis. Et ex isto cōcludit̄ q̄ ista tria sunt de genere naturā humanā maxie cōfortatiū.

In hoc textu tā

gunt̄ duodecim res
corpus humanū nu
trientes ac īpinguā
tes: quaz̄ prima est
triticiū. i. p̄ais ex tri

Nutrit & īpinguat triticū: lac: caseus infans
Testiculi: porcina caro cerebella. medulle
Dulcia uina: cibus gustu iocōdiōr: oua ^{quod s̄m̄t magis}
Sorbilia: mature ficus: uueq; recentes.

tico. de quo dicit Aui. ii. ca n. c. de pane. q̄ īpinguat uelociter & maxime de frumēto nouo. Ra. uero ī Almā. de tritico dicit. Triticiū tēperamēto uicinū est: licet caliditati p̄az̄ attineat. Q̄ d̄ aut̄ ponderosius & solidius inuenit̄ maioris est nutrimentū. Oibus quoq; hoibus aliis granis p̄ficiēs magis p̄priū inuenit̄. Sanguis ēt ex eo generatus oī sanguine q̄ ex aliis generat̄ granis tēpatior est. Et sequenti. c. dicit. Panis q̄ ex tritico fit pluribus hominū cōuenientior est. Circa electionē aut̄ tritici sciēdū est: q̄ electio ei⁹ pōt sumi uno mō ex pte substātie ipsius: alio mō ex pte p̄parationis eius. Electionē aut̄ eius ex pte substātie ipsius ponit Aui. ii. cano. c. de frumēto dicēs. Meli⁹ est istud q̄d est mediū iter duritiē & raritatē: magnū: p̄igue: rccēs. i. nō nimis antiquū: planū: q̄d est iter rubedinē & albedinē: frumētū uero nigrū mali est nutrimenti. Rasis uero sup̄addit ponderositatē eius sup̄ electione eius. Circa electionē uero eius ex pte p̄parationis eius sciēdū est q̄ oīa q̄ sunt ex farina tritici frixa tarde a stomacho descēdūt: generāt grossos humores: opilāt uias epatis: augmētāt sple

nē & generāt calculū multū nutriūt si digerant. Triticū uero elixū
est cibus grauis & indigestibilis. sed si digerat. fortiter nutrit & ro-
borat uirtutē. Sed triticū sub forma panis bñ fermentati & assati ī
clibano moderato igne est electus cibus: Et oīa ista colliguntur ex
Galie. i. ali. Secūda res est lac: Et pōt illud itelligi de lacte ebutirato
qd̄ apud medicos adohohe dī & apud cōes balbuca: balbuca. n. rez mā
cēs si comedat cū pane recenti siue calido & īposito maxime īpin-
guat: pōt ēt itelligi de lacte caprino qd̄ ēt multū nutrit de quo pri^o lar
latius dictū est ibi: p̄fica poma pira: tertia res est caseus infans siue
recēs: de quo dicit Aui. ii. cano. c. de caseo: q̄ est nutritiuus & īpin- q̄se
guatiuus. Et licet caseus recēs nutriat & īpinguet. ī regimine tñ sa-
nitatis nō cōuenit: q̄a sequunt ex eo nocumenta prius dicta ibi: p̄fi-
ca poma pira. Quarta res testiculi: & illud maxime intelligendum
est de testiculis galloꝝ īpinguatoꝝ: de q̄bus Aui. ii. cano. c. de testi-
culo dicit: q̄ sunt ualde boni nutrimenti & pulchri & .iiii. in. c. i. c. i.
de eis dicit q̄ ī modica quātitate multū nutriūt. Et pōt istud ēt itel-
ligi de testiculis porcoꝝ multū pinguiū nōdū coeūtū: sicut porcoꝝ
caro: q̄ alioꝝ aīaliū q̄drupedū melior existit: & hoc quo ad hoc q̄ ē
nutrimētū p̄bere maius ireresolubilius corpi humano filiū: sic ēt &
porcoꝝ testiculi respectu testiculoꝝ alioꝝ aīaliū q̄drupedū: & ē hoc
diligēter notādū q̄ testiculi aīaliū p̄uectoꝝ in q̄bus est iā fermētā-
tū semē: & generatū nō sunt boni nutrimenti: sed testiculi aīaliū iu-
uenū adhuc nō coire potētū q̄bus adhuc nō est sperma fermētātū:
sunt satis laudabilis nutrimenti si bñ digerant: & de istis ēt intelligit̄
dictū prius. Quinta est caro porcina. de cuius electione & effectu
satis ample dictū est prius. ibi p̄fica: poma: pira. Sexta est comestio
cerebroꝝ: pro quo sci. ndū est q̄ cerebrū est stomacho malū nausea der
tiū deiectiū appetit^o: & grossi humoris generatiū: uerū est tñ q̄
si bñ digerat alimētū dat corpi notabile: sed nullo mō comedi de/

bet post alios cibos: bonū autē est q̄ cū origano uel calamēto uel cū
aliquibus obtēpātibus eius uiscositatē & frigiditatē in quibus fit uirtus
incisiua & calefactiua parēt: Et cauēdū est qd̄ si comedat qd̄ primi
tus affēt sup carbones: & est aduertēdū qd̄ nō cōfert illis quibus frigi
de solent aduenire egritudines sed bñ hñtibus cōplexionē calidā: ut
uult Rasis ī almā. & de uirtutibus mēbroꝝ aīaliū. Et breuiter parū
cōuenit in regimīe sanitatis: sed aliquñ bñ cōuenit uia medicine. sicut
cerebrū capreoloꝝ cōueniēs est cōtra uenena: & cōtra morsum ue/
nenoꝝ: & cerebrū leporis cōtra tremorē. & secūdū quosdā. cere/
brū pulloꝝ & caponū ad memoriā & subtiliationē īgenii cōferūt.
Circa electionē tñ cerebroꝝ sciendū est q̄ meliora eoꝝ sunt cerebra
uolatiū. & pprie montanoꝝ: & ex cerebris q̄drupedū cerebrū arie
tis deinde uituli. ut uult Aui. ii. cano. c. de cerebro. Septima est me/
dulle q̄ multi sunt nutrimenti si bñ digerant̄. put dicit Aui. ii. cano.
c. de medulla. & ē facile ī sanguinē cōuertit̄. hoc tñ malū faciūt q̄
deiciūt appetitū atq; nausēā iducūt. Et ergo Aui. docet eas come/
dere cū pipib⁹. Et ēt aliq̄ eas pparāt cū citoniis & pastillis: ut faciūt
lecardi. Et pro electione earꝝ dicit Aui. q̄ cōueniētior est medulla ui
tuloꝝ & cerui. deinde thauri: & postea capraz. d. inde ouū. Et secū
dū aliquos medulle thauoꝝ iuuenū & pinguiū multū cōuenientes
sunt. Octaua est dulcia uina de quibus posterius dicet̄ ibi. sunt nutri
tiua. Nona est cibus gustu iocundior: qa talis maxime nutrit. lux/
ta illud Ipo. ii. pte amphorismoꝝ dicētes. Parꝝ deterior cib⁹ & pot⁹
delectabilior qd̄ melioribus magis delectabilis est appetendus. Et
Gali. ī cō. illius ait. Oīs. n. cibus lapidus in quo qsq; delectat̄ cū acci
pit̄ a stomacho cōplexus retinet̄ & cū magna delectatione digerit̄
plus q̄ qlibet alius q̄ fit abominabilis: fugit un̄ uomitus fastidiū in/
flatio rugitus generās. Et hinc est q̄ aliq̄ melius ualēt cū malo cibo
q̄ cū bono: qa maiorē delectationē hēnt ī malo. Decima est oua sor/

bilia q̄ in modica q̄ritate ēt multū nutriunt. de q̄bus ēt dictū est su
pra ibi. Oua recentia. Vndecima est ficus mature q̄ pp̄ suā dulcedi
nē multū nutriūt & īpinguāt. Circa istud sciēdū ē q̄ licet nutrimentū
sic nō existat ī robore nutrimentū carnis: & granorū. est tñ uehemētio
ris roboris q̄ nutrimentū oīum fructuū: ut uult Aui. ii. ca. c. de ficu
bus. Et ibidē ēt dicit q̄ ficus est nutritibilior ceteris fructibus. Et idē
uult Aui. in. i. c. de regimine eius qd̄ comedit̄ dicens q̄ iter fructus:
fructus magis nutritiui & filiores & p̄pingores carnib⁹ ī nutriendo
sunt ficus & uue ualde maturæ & dactili. Circa electionē uero carū
sciēdum est q̄ scdm̄ Auic. ii. canone. c. i. de ficubus. Melior est alba
q̄a lenior. deinde rubea siue citrina. & deīde nigra. Et q̄ uehementer
matura est melior est & p̄xima ad hoc ut noceat. Itē humide & re
cetes ficus magis & uelocius nutritiue sunt q̄ sicce & citius trāseūt
de stomacho ad epar & magis humectāt epar & magis lenificant q̄
sicce. sicce uero sūt minus inflatiue & magis stomachio cōueniētes q̄
humide de siccis dicit Aui. loco p̄alle. Sicca qd̄ ī suis opatoribus est
laudabilis. uerū sanguis ex ea generatus nō ē bonus: & pp̄ hoc facit
pediculos: uerū si sit cū nuce tūc eius chimus. i. humor fit bonus: &
post nucē cū amigdala. Et postea dicit q̄ administratio sicce cū iei
uniū adest. est mirabilis iuuamētī ī apiendo uias cibi. & pp̄ eum
nuce & amigdala. cū tñ ei nutrimentū cū nuce sit plus qnā cū amig
dala. Et cōueniūt utreq; ficus ī hoc q̄ ī ipsis est inflatio & lenificatio
& expulsio supfluitatū ad cutē & p̄uocatio sudoris & remotio aspi
tatis gutturis: & mūdificatio & lenitio p̄c̄toris pulmonis & canne
eius aptio opilationū epatis renū & splenis. Duodecima res est uua
recēs. i. uua dulcis & bñ matura. Pro quo. sciēdū est q̄ uua est tri
plex. Nā qd̄ā est imatura & acerba. & fit ex ea agresta. & ista strin
git uentrē & colerā rubeā repp̄mit atq; sanguinē: & multū ualet in
fluxu uētris colerico: alia est matura uiridis & recens: ex q̄ fit uinū.

Et ista spāliter qñ est alba. & sine nucleis & cortice uētrē laxat & ce-
teris fructibus plurimi & melioris nutrimenti existit sicut & ficus
minoris tñ nutrimentū est q̄ ficus ut hēt Aui. ii. can. c. de uua. uerū est
tñ q̄ uētositatē generat & inflationes uētris dolorē. Et si remāserit p
duos dies uel tres post collectionē suspēsa donec cortex detumescat
melius nutrit & minus laxat: nec tñ inflat. Et hñtes stomachū plēnū
cibo & imūdū malis humorib⁹ nullo mō cōmedāt uuas & spāliter
recētes & sine arillis: uelociter. n. in stomacho imūdo corrūpūt &
in stomacho pleno cibus: q̄a nimis cito digeruntur: & non poterunt
exire de stomacho post eas: digestionē pp cibū nōdū digestum: q̄re
tunc in stomacho corrūpūt & aliū cibū corrūpūt. Et similiter ē
intelligēdū est de aliis fructib⁹ laxatiuis: & si aliq̄s uelit sumere uuā
uiridē & recētē bonū est q̄ primitus infundat in aqua feruenti per
horā: & deide ponatur in aquā frigidā: & post sumatur. Ra. uero in
almā. de uua recenti: & spāliter dulci. dicit q̄ cito corpus impinguat:
& augmentat erectionem uirge & ulterius dicit q̄ illa uua: quæ est
subtilioris corii. i. corticis citius descendit a stomacho: illa uero que
grossioris tardi⁹. Alia est uua sicca: que passula uocatur: & ista licet
ponatur & numeratur inter equalia: passū tñ caliditati attinet: & bñ
nutrit secūdū Ra. lo. p̄all. & cōfortat stomachū & epar scdm Aui.
loco p̄alle. & opilationes remouet. Et dī q̄ epar impinguat ex eis
& maxime si mudentur ab arillis: Et sic tex. predictus potest intel-
ligi de uua matura recenti: & de uua sicca que passula dicitur:

In hoc textu po-
nunt̄ q̄tuor genera
lia q̄bus uina p̄bāt
Primū est odor: ui-
num. n. boni odoris
sive redolēs multiplicatiuū est spūm subtiliū: Et secundū cōstā. y.

Vina probant̄ odore: sapore: nitore: colore:
Si bona uina cupis hec qnq̄ p̄bant̄ in illis:
Fortia: formosa: fragrātia: frigida: frigida:

post-5.
p̄ba addt
q̄at subhē

theorice bñ nutrit:& bonū sanguinē generat:uinū uero fetidū abominabile est nature humane spūs grossos melācolicos generās:& secundū Cōstā.y.theorice malū sanguinē & capitis dolorē ex malo fumo caput ascendere generat.Gal. uero.iii.regiminis acutoꝝ cō.i.loquēs de diuersitate uinoꝝ ex odore dicit q̄ ex uino boni odoris est melioris chimi.i.humoris.& scđm illud est multitudo que implet ex eo caput:q̄ est qa est subtilius & calidius. Quod aut̄ ex eis est mali odoris scđm maliciā chimi generari ab eo erit paucitas lesionis eius in capite:qd̄ est qa est frigidius & grossius:Illud at̄ cui penitus nō ē odor nō facit oīno aliqd̄ accidere ī capite:qa ē uehemēter grossum.

Secundū est sapor.sicut.n.cibus sapidior melius nutrit & melius a stomacho āplectit̄.ut dictū est ī snīa p̄cedēti ita & uinū.Circa istud tñ sciēdū est q̄ uina in sapore diuersificant̄:qdā.n.sunt dulcia aliis nutritibilia grossum sanguinē faciētia & uentrē humectātia ad digerendū dura & sitim generatiua.Alia sunt pōtica siue stiptica stomachū cōfortātia:uentrē cōstipātia:pectori & sue p̄tinētie.s.pulmoni & cāne eius nociua:intestinis cōgrua.ad digerēdū dura.alia sunt acerba q̄ sunt diuterica.i.urine puocatiua.grossos humores nō generatiua:sed dissoluētia.alia amara minus calida.ut habet Cōstan.y.theorice.

Tertiū est nitor siue resplendentia q̄ indicat sup subtilitate uini:& sic ex cōsequenti sup subtilitate spirituū ex ipso generatorꝝ.

Quartū est color.Ex pte.n.coloris uina diuersificant̄ in nutritione.Vina.n.rubicundiora ceteris paribus magis nutritibilia sunt albis:& ideo plus cōueniūt macris quā alba/alba tñ plus cōueniūt pinguibus.Et de ista diuersitate uini:ex colore dictū est prius ibi. Oīa recentia.Deinde ī textu ponunt̄ qnq; spālia qbus p̄bat̄ bonitas uini.Primū tangit̄ cū dī.Fortia. Fortitudo.n.uini cognoscit̄ ex effectu.Vinū.n.forte est qd̄ calefacit corpus uehemēter replens caput scđm Gall.cō.i.iii.parti.regiminis acutoꝝ.Istud.n.uinū maxime spirituū

est multiplicatiuū & multū nutritiuū. Caueāt tñ ab illo nisi sit lim-
phatū qui sunt debilis cerebri:qa magna effumatio ab ipso ad cere-
brū ipsum pueniret & ipsum lederet. Secūdū tāgit' cū dī. formosa.
Vinū. n. formosum siue pulcrū qa cū maiori appetitu sumit' melius
digerit' & melius nutrit. Tertiū tāgit' cū dī. fragrantia. Vinū. n. fra-
grās siue bñ redolēs maxie cōfortatiuū est & spiritū subtiliū gene-
ratiuū ut dictū est. Q uartū tāgit' cū dī. frigida. Nā uinū debet esse
frigidū quo ad tactū. nō aut' quo ad effectum. Vinū. n. calefactū cū
sit rarius & subtilius citius inebriat. neruos debilitat. & caput ledit
nisi in modica quātitate sumptū fuerit. Q uintū tāgit' cū dī. frisca.
Vinū. n. bonū debet eē friscū siue leue. qđ spumādo sonum facit &
habet spumā tenuē de facili labilē. & ī medio existente. siue qñ in co-
mouent' athomi. Vinū. n. nō istius dispositionis pendulū dici debet:
& maxime si nō sonat uel corpora athomalia nō hēat: uel debet dici
debile uel limphatū si spumā hēat cū magnis ampullis: uel ad latus
ciphi spuma diu maneat.

In hoc textu po-
nit' unū documētū

Sunt nutritiua plus dulcia candida uina.

de uinis. Et est q. ui-
na cādida & dulcia

ceteris paribus uel nutriunt reliqs uinis. Et istud uoluit Cōstā. loco
pall. & idē uult Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini. ubi dicit. Vinum
quoq; grossum qđ est dulce. est melius illi q uult eē pinguis: Et rō ē
qa uina dulcia uehemēter a mēbris attrahunt' pp' eorū dulcedinē cui
natura cōgaudet. nā dicit Aui. ii. can. trac. i. c. iii. opationes aut' dul-
cis sunt digestio & lenificatio & multiplicatio nutrimēti. & natura
diligit ipsum. & uirtus attractiua attrahit ipsum: Et licet iste textus
uerificet' de oī uino dulci: eligibile est tñ uinū moderate dulcedinis.
& nō dulce in sūmo. sicut uinū qđ uulgo muscadellū siue muscade-
tū dī: qa tale corrūpit sanguinē. Cuius rō est: qa natura rapit auide

medie

rateh
u p p bat

tale uinū a stomacho ad epar prius q̄ digeratur qd̄ i eo est utile chilia-
ficationi & añq̄ maturat̄ eius supfluitas: pp̄ delectationē eius maxi-
mā i cōnaturalitate dulciū: & sic replet sanguinē aquositate indige-
sta: ex q̄ reddit̄ aptus ebullitioni & putrefactioni. Et istud ē intelligē-
dū est de aliis cibis dulcibus in sūmo: Pro maiori noticia sciēdū est
q̄ ex usu uini dulcis aliorū nutriētū dulciū tria timent̄ nocumēta:
& maxime his q̄ ad ea p̄ni sunt. Primū est fastidiū p̄pterea q̄ dul-
cia suis caliditate: & humiditate leniūt & applanāt orificiū stoma-
chi iducentia illic dispositionē cōtrariā inanitioni & corrugationi q̄
sunt cā famis. Secūdū est uelocitas inflāmatiois eorū & cōuersionis i
colerā. nā res dulces cōueniētissime sunt in generatiōe colere. Et pp̄
hoc mel plus oibus rebus generat colerā: qm̄ ipm̄ est dulcius oibus
rebus: & post ipm̄ uinū dulce: ut hēt Gal. in cō. illius can. iii. parti. re-
giminis acutoꝝ. Mentē leuius pcutit. Et hinc est q̄ iducit sitim nec
cōuenit fabricitatibus: nec ē colericis. ut ibidē dicit Gal. Tertiū est
opilatio epatis & splēis: q̄ dulcia trahunt̄ ab eis cū fece pp̄ magnā
delectationē quā hēt eis: & maxime epar añq̄ digeratur: q̄re illic leui-
ter iducūt opilationes: coopante ad hoc substātia grossa: i q̄ fundat̄
sapor dulcis scđm Aui. ii. cano. trac. i. c. iii. Et hinc est q̄ uinū dulce
minus est urine puocatiuū q̄ alia uina. Et cōtra ista tria nocumēta
summe ualēt acetosa: q̄ appetitū sua acetositate puocāt & sua fri-
gidityte inflāmationē p̄hibent & subtilitate sue substātie opilatiōes
apiūt. Notādū isup q̄ licet uina dulcia & alia nutriētia dulcia opi-
lent epar & splenē: deopilāt tñ ipsū pulmonē. Et rō q̄re nō opilant
pulmonē sicut epar & splenē est: q̄ a dulcibus in trāsitu suo p̄ meri-
nil nisi subtile ad ipm̄ resudat. & sanguis genitus ex rebus dulcibus
ad pulmonē uenit iā purificatus i epate prius & corde subtilatus.
Et istud uult Gal. in cō. illius can. iii. parti. regiminis acutoꝝ: dulcis
potus. Item uina dulcia minus inebriāt scđm Ipo. iii. parti. regimi-

nis acutoꝝ: canone illo mentē leuius ꝑcutit q̄ reliq̄ fortiora uina sex
ꝑdictis cōcludi pōt q̄ si bibat̄ uinū rōne nutritionis corpis restau-
rationis & īpinguationis. sicut cōtingit ī his q̄ macri sunt: siue natu-
raliter siue accidētaliter: tūc uina dulcia & grossa sufficiēter colora-
ta. Talia. n. uina sunt sufficiēter nutritiua & depditi restauratiua: &
corpore īpinguatiua: uñ cōueniētiōra sunt ad īpinguādū corpa ma-
cra. Et ꝑ oppositū si intēdamus nō nutritionē nec depditoꝝ restau-
rationē nec īpinguationē ut cōtingit in his q̄ sunt multū carnosi &
pingues: tunc cōpetunt uina subtilia nō dulcia: sed sapore amabili
odorifera ad albedinē declinātia sufficiēter fortia eligenda sunt. Si
uero deꝝ uinū ad sitis extinctionē tū uinū albū subtile debile est eli-
gibilis. tale. n. uinū magis humectat & īfrigidat: & ꝑ cōsequēs me-
lius extinguit sitim: & q̄to sitis est maior tāto tale uinū est cōueniē-
tius. Si uero uinū deꝝ ad spiritū cōfortationē & repationē & uirtu-
tis cōfortationē: tūc debet dari uinū subtile odorifere saporis dele-
ctabilis: mediocris coloris: sufficiētis fortitudinis: & tale uinū debet
sumi cū pauco cibo: & debet esse depuratū ab utraq; supfluitate: &
debet sumi pauca q̄titate. Si uero intēdamus pectoris & pulmonis
mundificationē & uentris laxationē: tūc uina mediocris substantie
sapore dulcia sunt magis eligibilia.

In hoc passu po-
nunt duo nocumē-
ta nimie potationis
uini rubei. Primū ē

Si uinū rubeū nimiū q̄nq; bibatur.
Venter stipatur: uox limpida turbificatur.

q̄ nimia bibitio uini rubei cōstipat uentrē. i. duos facit recessus seu
difficiliter hīc egestionē. Cuius cā secundū aliquos est: q̄a tale uinū
rubeū plus ceteris paribus ē calefactiuū & magis nutritiuū. In quā-
tū. n. eius plus est calidū magis exsiccat: & īquātū magis nutritiuū
auidius a natura retinet. Pōt tñ textus itelligi de nimia potatiōe ui-

ni rubei stiptici aut pōtici: ex q̄ stipticat̄ & cōstipat̄ uēter pp stipti-
citatē & ponticitatē uini. Circa istud tñ sciēdū ē q̄ si exhibeat uinū
ad stomachi & uiscerū cōtētiue fortificationē eligemus uina grossa
pontica uel stiptica rubea uel nigra sicut cōtingit in hñtibus fluxū
uētris pp debilitatē cōtētiue stomachi: & istud uult Ipo.iii. parti. re-
giminis acutorū. can. illo palmeus qdē & niger: & sifr Gal. i. cō. illi⁹.
Sed si intēdamus cōfortationē digestiōi cōpetunt uina subtilia uel
mediocria in substātia & colore boni odoris & cōuenientis saporis
& sufficiētis uigoris aliqualis stipticitatis. Secūdum est exaspatio
gutturis siue raucedo quā inducūt aliq̄ uina intēse rubedinis pp co-
rū siccitatē & terrestitatē. Et istud nocumētū ē cōtingit ex uinis
rubeis patrie barbātie pp eorū stipticitatē & terrestitatē: & maxie
qñ multa sunt uina p̄dicta istud nocumētū secūdum cōtingit: non
tñ primū: q̄a mustū magne rubedinis solet iducere uētris fluxū pp
feces suas terrestres cū eo mixtas q̄ sui mordicatōe mordicat̄ intēsti-
na: ex q̄ mordicatione fluxus uētris causat̄: & tale uinū nō debet bi-
bi mustū. i. q̄diu fuerit turbidū & bulliēs: quia ex quo ipm ē mordi-
cans pp suas feces terrestres: ab eo ēt elcuat̄ fum⁹ mordicās: qui ad
cerebrum ueniēs sui mordicitate mordicat̄ oculos atq; rubificat: Et
istud ēt itelligēdū est de istis mustis patrie barbātie siue rubeis siue
albis pp eorū terrestitatē: Cā aut̄ q̄re iste fumus ē mordificatiuus
est: quia uinū a quo dissoluit̄ est mordificatiuū. Jam ut dicit Gal. i.
pti. amphorismo. in cō. illius ampho. & qui crescūt quicquid a qui
libet re dissoluitur ei unde dissoluitur necesse est ut assimiletur.

In hoc textu po-
Allea: nux: ruta: pira: raphanus: & tiriaca. nuntur sex medicie
Hec sunt antidotū contra mortale uenenū ualentes cōtra uene-
nū. Prima ē alleum
qd̄ maxime ualet cōtra nocumenta puenire solentia ex mala aq; &

maxime ualet cōtra potū male aq̄: de quo dicit Serap. & Aggre. c.
de eo q̄ q̄n̄ sumit̄ alleū & post bibitur aq̄ corrupta nō nocet aq̄ illa
potāti: & idē innuit Aui. ii. can. c. de eo: & in. i. c. de cōseruatiōe iter
agētis a nocumēto diuersarū aq̄. Et istud idē ēt opat̄ cepe: ut uult
Aui. ii. can. c. de eo: & sic pōt cōprehēdi sub alleo: de eo ēt dicit Aui.
in. i. loco p̄all. q̄ cepe est ut tiriaca malax aq̄: & maxime cū acetos
qa cepe est subtiliatiuū icisiuū absteriuū cū stipticitate & apert for
titer. ut uult Aui. ii. can. c. de eo. Et est calidū in tertio: q̄re calefacit
malas aq̄s p̄hibēs ne sua frigiditate stomacho noceant: & subtiliat
grossas faciēs eas cito penetrare. Et acetū huic pmixtū uigorat uir
tutē eius ī subtiliatione & penetratione aq̄rū & p̄hibet a siti quā in
ducere solet cepe comestū. Et eadē rōe uerificat̄ de alleo. Et ergo ēt
dicit Aui. i. i. primo loco p̄all. q̄ allea comedēda sunt aq̄s grossas &
turbidas: qa subtiliāt eas cito descēdere faciūt & p̄hibēt ne stomā
cho noceāt & intestinis: & ne uenas opilet. alleū p̄terea comestū añ
iter & post hoc: ex melioribus rebus est: & cōuenientiorib⁹ illis qui
ueniūt ab aere frigido uel q̄ uadūt ad eū: ut inuit Aui. i. i. c. de regē
do iter agētē ī frigore & congelatū. Et ex isto s̄ quit̄ q̄ alleū multū
ualet iter agētibus & p̄ diuersas terras cūtib⁹ potibus utētibus: iu
xta illud metricū: allea qui mane ieiuno sumpserit ore: Hūc ignota
rū nō ledit potus aquarū: nec diuersorū mutatio facta loco. Valet
p̄terea alleū ad pūcturā uermiū uenenosorū & morsum serpētū q̄n̄
bibit̄ cū uino: qd̄ Aui. ii. can. c. de eo se dicit fuisse exptū: & cōfert
ēt morsui canis rabiosi & q̄n̄ fit emplastrū ex alleo & foliis ficus &
cimino sup̄ morsum migalis cōfert ut ibidē dicit Aui. Cepe uero se
cūndum Aui. ii. can. c. de eo cōfert ēt morsui canis rabiosi cū linif
sup̄ ipm̄ aq̄ eius aut emplastrat̄ ex eo cū sale & ruta: & cepe qd̄ cō
medif̄ expellit nocumētū uētositatis uenenosorū: Et dixerūt quidā
q̄ ipsum generat in stomacho hūorē humidū plurimū frāgētē no

cumentū uenenosorū: notādū est circa istud q̄ alleū & cepe & sīr ē
porrū uia cibi nō cōpetūt tēpatīs corpibus nec calidis: & spāl̄ cru
da: parū. n. nutriūt & male nutriūt: generāt sanguinē acutū & pun
gitiuū: grossos humores tñ subtiliāt & uiscosos incidūt: & postq̄ de
cocta sunt: pdūt pungitiuitatē: & adhuc remanet uirtus incisua &
subtiliatiua: uñ magis cocta cōpetūt q̄ cruda. post Porri. n. sunt calidi &
siccī & dāt corpi alimētū illaudabile & oculis nocēt & generāt san
guinē nigrū melācolicū: & somnia terribilia & neruos ledunt rōne
pungitiuitatis eorū: nocent dentibus & gingiuis: & nullus colericus
nec melācolicus eis utat: & spāl̄ crudis. cep Cepe calide sunt & habent
humiditatē supfluā terrestrē cū humiditate aquosa subtili idigesta:
Si comedant cruda generāt in stomacho malos humores & putre
factibiles & corruptibiles: & inducunt somnia mala & terribilia &
dolorē capitis: & nimius usus earū disponit hoīem ad memoriā dep
dendā & pturbat intellectū & pducit ad dementiā, sed si comedant
cocte cū aqua laudabiliū carniū laudabilr iuuāt digestionē & mi
nuunt earū nocumēta & tēpat cibaria frigida cū qbus decoquunt:
sed melius est eis nō uti. Allea calida sunt & declināt ad aliq̄lē humi
ditatē. sed minus q̄ cepe: ualent cōtra uētositatē: & ualēt ī tussi: & bñ
screare faciūt: sed nocēt uisui & dolorē capitis inducūt: & sunt tiri
ca rusticoꝝ: Et sic p̄dicta solū cōueniūt his q̄ fleumaticū aut grossū
uiscosum humorē habuerūt. Colerici uero a p̄dictis abstineāt. afo Secū
da est nux de qua dicit Aui. ii. can. c. de ea q̄ ipsa cū ficibus & ru
ta est medicina oibus uenenis & ex ea cū cepe & sale fit emplastrū mez
sup morsum canis rabiosi. Et istud maxime intelligit de nuce sicca
añ cibū sumpta mō p̄dicto. Et circa istud ulterius sciendū est q̄ nu
ces sicce peiores sunt recētibus & humidis: q̄ sicce magis, unctuose
sunt: rōne cuius in colerā cōuertunt: & iducūt capitis dolorē & ocu
los turbāt: & uertiginē generāt: & spāl̄ sumpte post cibū & lingue

paralifim inducūt uomitū puocāt & ueficas in ore faciūt. Et hñtes
Stomachū colericū maxime debēt euitare nuces ficcas:& q̄to ātigo
res tāto peiores sunt. Recētes aut minus male sunt:qa nō sūt tante
unctuositatis:& iō nō generāt dolorē capitis aut uertiginē & filia fi
cut sicce:& rōne humiditatis lubricatōis laxāt uētrē & si aliquātu /
lū torreat & comedant post cibū:cōprimūt cibū sumptū . Et sic
patet q̄ nuces recētes sunt magis cōueniētes corpibus sanis q̄ sicce
Tertia est ruta de qua dicit Aui.ii.can.c.de ea qua resistit uenenis.
& postea subiūgit.Et q̄ sibi timet ne in potu sumat uenenū & pun
gi a uenenosis bibat de semine eius pondus dragme unius cū foliis
suis cū uino:& pprie si bibit cū nuce & bolo oib⁹ cōtritis & cōmix
tis.Et dicit Ari.in lib.de aīalib⁹ q̄ cū mustela uult pugnare cū ser
pēte siue cū bufone:ipsa comedit rutā ut iterficiat eū:qa odor rute
est inimicus ueneno:uñ comestio rute cū ficibus & amigdalibus dul
cibus in mane p̄seruat a ueneno.Notandū circa istud q̄ duplex est
ruta q̄dā domestica & alia siluestris. Domestica melior siluestri est:
qa siluestris & maxime sicca.calida & sicca est in quarto gradu .q̄re
plurimū sumere de ea est pnitiosum.Domestica uero humida: cali
da & sicca est in secūdo gradu.sicca uero in tertio.& est incisua re
solutiua carminatiua uētositatū:& istud maxime cōuenit sicce.Nā
dicit Scrap.c.de ea.q̄ est de rebus magis cōferētibus inflationibus
idest uētositatibus:sed in humida est inflatio . Itē ruta uehementer
acuit uisum:& pprie succus eius cū succo feniculi & melle collirio
facto ex ea aut comesta ut dicit Aui.ii.ca.c.de ea. Quia tñ i succo
rute q̄dā est bauracitas nocēs oculo:iō ruta pōt applicari oculo uē
tilādo:ita q̄ solū uapor siue fumalis euaporatio eius & nō substātia
ruta ad substātie oculi ptingat. Quarta est pira de qbus di. Aui.ii.
can.c.de eis q̄ sunt cura fungoz mortificatiū.Et qñ quoquunt isti
fungi cū piris minorat nocumētū ipsoz. Vel pōt iste tex. uerificari

de piris aromaticis q̄ sui aromaticitate spūs cōfortarēt & sic nocu/
mētū ueneni repellerēt. Quinta ē raphanus de quo dicit Aui. ii. can. c. *Deffa*
de eo. q̄ cōfert morsui uipe: & cū nino morsui cornute ēt: Et semen
eius cōfert ueneuis & uermib⁹ uenenosis. Et si ponatur fructus eius
sup scorpionē morit⁹ & aq̄ eius est expta in hoc: & est fortior. Et si
momorderit aliquē scorio q̄ raphanū comederit nō nocebit ei. Et
cōfert ēt puocatiōi q̄ fit a fungis mortiferis. Vel pōt dici q̄ raphan⁹
ualet cōtra uenenū: q̄ puocatiuus ē uomitus: & sic p uomitū stoma
chus purgat⁹ a malis humoribus si q̄ ī eo sint. Et circa istud sciēdū
ē de raphano & radice q̄ sunt p̄pinq̄ ī cōplexiōe q̄ nocēt corpib⁹ co
lericis generāt. n. sanguinē acutū & pūgitiuū: Et raphanus est ma
lus stomacho faciēs eructuare: & generat humorē grossum: & si di
gestiua sit debilia generat humorē crudū hēt tñ uirtutē subtiliati
uā & incisiuā: qdā autē comedūt radicē & raphanū post alios cibos
ad cōfortādū digōnē. de quo admirat⁹ Gal. Vñ uey est qd experien
tia docet. Et dicūt sapiētes medici q̄ si comedant post aliū cibum
iuuāt ad digōnē & descēsū eius & uētrē laxāt. Sed si comedātur
ante aliū cibū ipellunt⁹ ad supiora & uomitū inducūt: bonū est at
q̄ comedāt⁹ cū aceto & sale post alios cibos & in modica quātitate.
Verū est tñ q̄ oculis nocēt & capiti. Ra. uero in almā. di. q̄ raphan⁹
lōgā faciēdo morā ī stomacho incidit fleuma. cuius folia cibū dige *folia*
rūt & appetitiuā adiuuāt qñ parū sumit⁹ de eis. Sexta ē tiriaca. que
a toto gñe ualet cōtra uenenū. & iō ualet tā rōabilib⁹ q̄ brutis cōtra
uenenū tā frigidū q̄ calm: Et sub tiriaca pōt cōphēdi metridatū qd
sile opat⁹. De tiriaca. n. di. Aui. vi. i tra. iii. c. i. Scias qd canō maxius
ī curatōe ueneni ē cōfortatio caloris inati & exercitatio ipm expelē
dū sicut facit tiriaca. De tiriaca uero & metridato silis di. Aui. vi. i
tra. i. c. d̄ medicis cōib⁹ ad uenena sūt medicie q̄ cōtrarie sūt ueneno
q̄re nō pmittūt ipm puēire ad cor & sūt sicut tiriaca & metridatū.

In hoc-textu no Aer fit mundus habitabilis ac luminosus
tant̄ q̄ttuor docu/ Nec fit infectus nec olens fetore cloace.
mēta circa electio/
nē aeris habitabilis quoz̄ primū ē q̄ hō debet eligere aerē mūdū. i.
nō infectū uaporibus qa aer imūdus alterat cor secundū cōplexio/
nē illius qd̄ sibi cōmiscet̄: inuit Haly. i tegni i cō. illius can. Oīa hoc
enī & c. secūdū est q̄ hō debet eligere aerē luminosum. aer. n. turbu/
dus iducit in corpe tristitiā & pigritiā: qa aer turbatus cōmiscet hu/
mores: & turbidus ad cor puenit: quare ex ipso & humoribus grossi
& turbidi generant̄ spūs animā tritificātes & pigriciē inducentes.
Nihil est ergo qd̄ magis iocūdū facit hoīem atq̄ minus grauē quā
in claro aere ambulare uel mane surgere. Tertiū est q̄ hō debet ui/
tare aerē infectū cuiusmodi est aer in quo fiūt strages: cōiter. n. i lo/
cis in qbus p̄cessit maxima hoīum it̄fectio sequit̄ pestis & in locis
uicinis aer. n. ifectus qñ ispirat ificit spūs i nro corpe. Quartū ē q̄
hō debet uitare fetorē cloace. Et p hoc inuunt̄ infectiōes particula/
res aeris. Cuiusmodi est infectio aeris latrinaꝝ uel foueaꝝ quo que
uel locoz̄ in qbus proiiciunt̄ cadauera mortua & ossa mortuoz̄: &
aeris uicini aq̄ i q̄ putrescit linū uel canapus: aer. n. taliter ifectus in
ficit spūs nri corporis & maxime cerebro nocet. Et hinc est qd̄ dicit
Aui. ii. in doc. ii. c. ii. Et aer qd̄ dū est tēpatus & clarus neq̄ substā/
tia extranea/ cōplexioni spiritus cōtraria/ ei admiscet̄/ est sanitatē effi/
ciēs/ & ipsam cōseruās/ & cū mutat̄ cōtrariū sue opationis operat̄.
Et pro maiori declaratione p̄dictoz̄ sciēdū est q̄ aer necessarius est
in regimine sanitatis dupliciter. Primo qd̄ p refrigerationē cor/
dis. Secundo p̄p expulsionē fumosaꝝ supfluitatū tribulantū spiri/
tū & calorē inatū: sicut. n. in exterioribus nos uidemus qd̄ gnis sine
euētatione aeris suffocat̄ & extinguit̄: sic ēt imaginari debemus qd̄
spūs & calor inatus indigēt aere ipsum nutriente cōseruāte & ob/

tempante. Obtēperatio igit̃ calor̃ innati fit p̃ aeris attractionē & ei⁹ deputatio fit p̃ aeris expulsionē: primū qđē fit p̃ motū attractio nis & secūdū p̃ motū expulsionis: si igit̃ aer attractus sit fetidus & impurus corrūpit̃ calor & spiritus innatus aer igit̃ debet eē bone substantie cui nō admisceat̃ aliqd ex uaporibus nec fumositate extranea nō. n. debet eē aer turbidus nec nebulosus nec malis uaporibus: admixtu: hic. n. aer humoris cōturbat & aīum cōtristat ut dictū ē. Et debet eē discooptus celo & nō inter parietes & tecta constrictus: & ut sit ad unū dicere: maxime euitādus est aer inclusus & nō euentatus. Veg̃ ē tñ qđ tpe epidimie in quo accidit aeris putrefactio cōis eligēdus est aer inclusus. Vñ t̃pibus illis bonū ē manere ī domibus: & tenere fenestras clausas ne aer putrefactus īgrediat̃: sed alius aer discooptus melior existit. Euitādus ē p̃terea ī regimine sanitatis aer cui miscent̃ uapores lacuū & p̃funditatū aquā putridā cōtinētū: & oleꝝ taliū q̃lia sunt caules & eruca & silia: & arboꝝ uiscositarum malay: q̃les sunt ficus & nuces. Amplius eligēdus ē aer in quo sufflant̃ uētī ex terra alta uel equali. Et multū ēt sollicitari debemus qđ aer nō excedat in aliqua q̃litatū primay. s. caliditate frigiditate humiditate & siccitate. Quod si forsan cōtigerit. obtēperet̃ per artē. q̃tū possibile est. Et ista colligunt̃ ab Aui. ii. i. doc. ii. c. diuersis.

In hoc textu ponit̃ unū documētū & est qđ si quis male ualuerit ex sūptione uini de nocte siue tpe serotino: talis in crastino debet iterato sumere uinū. Vñ potatio uini nocturna pōt inducere ebrietatē siue sit imp̃matutinā: uel p̃t iducere sup calefactionē corpis si uero iducat sup calefactionē corpis tūc maxīus error ē de mane itēꝝ sumere uinū: qa est addere ignē igni: si uero hō icurrat ebrietatē cū aliquali nau-

sea: tūc de mane bonū est sumere uinū q̄a ex sumptione uini: de fa-
cili tunc puocat uomitū: ex quo sequit̄ mundificatio stomachi: q̄
mundificatiōe facta: de facili cessat nocuentū ebrietatis & nausea.

tas y
expe
Et pp hoc cōsulit Ipo. semel ī mēse inebriari. ut ex ebrietate puocet
uomitū: q̄ est maxime p̄seruatiuus ab egritudinibus cronicis. i. lon-
gis & malis: si etiā ex potatione uini nocturna ledat̄ aliq̄s: & hoc pp
incōsuetudinē potādi uinū tunc de mane pōt cōcedi uinū ut assue-
met
tyasi
scat: & sic minus ledit̄ a sumptione uini. A cōsuetō. n. minor fit lesio
ut uult Ipo. ii. Amphorismoz: ibi. Ex multo tpe cōsuetā & c. Si uero
medo
ex potatione uini nocturna sequat̄ fitis matutina illa est mendosa q̄
curat̄ potione uini magis tñ sedat̄ potatiōe aq̄. Et q̄a iā dictū est de
tas
lesione & sumptione uini. sciendū est q̄ hō debilis cerebri & etiā cu
iuscūq; alterius cōditionis summope cauere debet a frequēti ebrie-
tate. Frequēs ebrietas scdm Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uirti indu
cit sex icōmoda in corpe humano: quoz. Primū est corruptio cōple
xionis epatis: q̄a uinū supflue bibitū ad epar ueniēs uel supflue re-
soluit calorē ipsius: uñ amittit uirtutē sanguificā. & loco sanguinis
generat aquositates efficiētes ydropisim uel incendit epar & humo-
res eius uñ generat̄ lepra uel mania. Secundū est corruptio cōple-
xionis cerebri pp assiduā eleuationē fumoz uini ad ipsum: disponē
tium calidū cerebrū manie & frenesi: & frigidū epilensie litargie ap
oplexie & subeth. Tertiū est debilitas neruoz: uidemus. n. bibulos
inebriari solitos tremere caput & mēbra: nō solū in senio: sed ēt ī se
nectute & iuuetute q̄ncq;. Quartū ē egritudines neruoz sicut spas-
mus & paralisis: q̄a uinū supflue acceptū sepe ī stomacho acceptū
efficit̄: qd̄ ualde nocet neruis. Sepe quoq; cōuertit̄ ex defectu dige-
stionis ī aquositates indigestas q̄ neruos remolliunt. Et sepe ducit
humores grossos ad neruos qbus distendunt̄ uel cōtrahunt̄. Quin-
tū est appoplexia pp humiditates cerebri multiplicatas a uino: ita

ut totaliter opilēt uias spirituum aialium a cerebro in membra. Sextum est mors subitanea dum. s. stertendo & dormiendo uie anhelitus multitudi-
ne uini uel humiditatum ex eo generatarum clauduntur & ebrius suffocatur. Et licet uinum imoderate sumptum predicta inducat nocumeta: mode-
rate tamen sumptum multa inducit iuuameta. Tergit. n. Aui. c. pall. quoniam eius iuuameta. Primum est quod est bonus cibi penetrator in toto corpore. i. facile efficit penetrationem cibi cui immiscetur ad omnia membra sui caloris subtilitate & conuenientia in proprietate occulta. Secundum est quod incidit in fleu-
ma. & hoc suis calore & subtilitate substantie: resoluit ipsum coaptando
expulsioni uias apiendo: & naturam confortando ad expulsionem. Tertium est
quod incidit coleram rubeam in urina & aliis euacuationibus ut sudore ege-
stione & resolutione insensibili. Et istud intelligendum est de uino subtili
subrubeo uel albo quod uel debile sit ex natura sui uel fortiter limpha-
tum. Alioquin multiplicaret coleram per conuersionem ipsius in eam & super-
calescentiam epatis ab eo. Quartum est quod facit melancoliam: quam grossa est
& tardi motus faciliter labi per cannales proprios ab epate ad splenem.
& a splene ad os stomachi: & tandem a corpore cum fecibus exire: & flectit
seu reprimat nocumeta melancolie propter contrarietatem in complexione &
modo substantie & in effectibus. Nam melancolia tristitiam pusillanimitatem &
auariciam parit. Vinum uero gaudium audaciam magnanimitatem: & libera-
litatem. Quintum est quod resoluit omnes modos seu species latitudinis: nisi mul-
ta qualitas extranea fuerit eis sociata: quia uinum resolutos spiritus abunde re-
parat. uirtutem confortat: humiditates relictas in musculis: neruis cor-
dis & iuncturis tollit aut minuit. Et si fuerit opus humectatione ut
in lassitudine arefactiua uinum uelociter humectat dummodo limphetur.
Preter hec autem iuuameta plurima alia inducit. Omnium. n. uelociter &
subito nutritiuum est uinum calorem & spiritum naturalem confortat: & totum
corpus calefacit: ingenium clarificat: iram comescit: tristitiam remouet: libi-
dinem incitat: & super omnes potus. semicrudos humores digerit. Et ut sit ad

uinū dicere. Vinū reddit hoīem uirilē & secūdū aīam & secūdū cor-
pus: unde ceteris paribus nō bibētes uinū sunt effeminati respectu
bibentium uinum.

Hic primo po- Gignit & humores: melius uinū meliores.
nit unū documētū Si fuerit nigrū: corpus reddet tibi pigrum
de uino: & est q̄ ui Vinū sit clarūq̄ uetus subtile maturum
nū melius meliores Ac bene limphatū salies moderamine sūptū
generat humores &
cā est: q̄a quanto massa humorū est melior tāto humores ex ea geniti
meliores esse debēt. Deinde subdit q̄ uinū nigrū inducit pigriciā in
corpe. Et cā est q̄a uinū nigrū grossius & terrestrius est. reliqs ergo
spiritus ab eo geniti grossi sunt. Iuxta aliā auctoritatē Gal. prius al.
Quicqd de aliq̄ re dissoluit ei unū dissoluit necesse est ut assimilet
spūs aut grossi faciūt corpus graue siue pigrū. Deinde ponunt̄ .vii.
documenta circa electionē uini. Primū est q̄ debet eligi uinū clarū:
tale. n. q̄a subtile est spūs subtiles & claros generat. Scdm̄ ē q̄ debet
esse uetus idest nō nouū: nouū. n. uinū siue mustū ceteris paribus fa-
cilius inebriat: fluxū uētris puocat: atq̄ colicā iducit & c. accidentia
posterius dicēda ibi. Impedit urinā: nec est itelligendū q̄ uinū oīno
debet eē uetus: tale. n. secūdū Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini: est
q̄si medicina: & nō sicut potus. i. magis inest ei uirtus alternatiua cor-
poris ad caliditatē & siccitatē q̄ uirtus alterabilitatis a corpe p opus
nutritionis & est pauci nutrimenti q̄a est spoliatū a fece & a uiridita-
te quā p̄habuit & pene ignē factū: pp qd̄ in Aggre. scribit̄. c. de uite
auctoritatē Gal. q̄ est calidū & siccū in tertio gradu. Tertiū ē q̄ ui-
nū debet eē subtile. Subtile. n. uinū multos spiritus p̄creat atq̄ sub-
tiles: grossum autē grossos. Quartū est q̄ uinū debet eē maturū &
nō stipticū. Vinū. n. stipticū abscindit oēs spēs euacuationis: ut uult
Gal. i cō. illius can. iii. particu. regiminis acutorū. Seciendū etiā & c.

Et ergo nocet corpibus indigētibus euacuatione per urinā & oibus
mēbris superioribus: ut ibidē ēt dicit Gal. Vex: est tñ q̄ uinū stipticū
cōueniēs est infirmitatibus accidētibus ī intestinis: ut ibidē di. Gal.
& etiā supius dictū est remouet tñ stipticitas a uino per multā cō/
mixtionē aq̄: ut ibidē ēt uult Gal. Quintū est q̄ uinū debet cē lim
phatū: q̄a p hoc remittit uinū a sua fumositatē: & sic min⁹ inebriat.
Et istud est uex: de uino subtili. Vinū tñ grossum si limphat⁹ citius
inebriat: q̄a p hoc subtiliat⁹ & magis fumosum efficit⁹. Et de isto ui/
no intellexit Aui. qñ di. in. c. de regimine aq̄ & uini q̄ uinū limpha
tū citius inebriat q̄ uinū purū. Sextū est q̄ uinū debet cē saliens cū
ppinat⁹. & est de conditionibus boni uini prius dictis. Septimū est
sumptū ex cōditione bibētis & nō uini & est q̄ uinū debet tēpate
sumi. q̄a tēpate sūptū acuit ingeniū. & inducit iuuamēta prius nar
rata. Ex p̄dictis oibus cōcludi pōt q̄ uinū eligibilis & melius ī sa
nitatis regimine est uinū mediū seu cōle iter uetustatē & nouitatē:
& est clar⁹ ad rubedinē trahēs bonū hēns odorē & cōlis saporis qđ
nec acre. nec acutū. nec dulce fit. qđ nō fumosū nec grossū nec ual/
de subtile. sed ad subtilitatē declinās: qđ ēt iter fortitudinē & debili
tatē obtinet mediocritatē. qđ ēt nō creuit in saxosis & lapidosis mō
tibus. nec in terra simplr plana & arabili sed ī terra montuosa uer/
sus meridiē discoopta. & in regione nō nimis calida nec nimis fri/
gida. Et ista partim colligunt⁹ ex Aui. in primo loco p̄all. Circa regi
men uini quo ad etates notāde sunt tres regule q̄s ponit Aui. in pri
mo loco p̄all. Prima est qđ dare uinū pueris ī potu ē sicut ignē ad/
dere igni ī lignis debilibus: eo q̄ pueri uehemēter rari sunt. & de fa
cili inflāmabiles pp̄ abundātiā sui caloris inati & sunt debiliū ner
uoz: & debilis cerebri: q̄re ledit eos multipliciter uinū & inflāmatio
ne facili & p̄cussione cerebri & neruoz sua penetratione facilima
& fumatiōe copiosa. Cū igit pueris uinū ī potu dat⁹ calor eius inflā

mabilis calori pueri inflamabili addit i corpe pueri. qd est pauce re
sistētie. sicut debile lignū uel arundo sicca uel stipula arida añ faciē
ignis. Secūda regula est q̄ seni semp pōt dari uinū i potu q̄tū tolle
rare pōt sine nocumēto. s. q̄tū appetit appetitu naturali & regulato.
Sicut. n. ueteres ^{bo-tas} ocree aride & rugate renouant' oleo: leniunt' & ap/
planant': sic corda senū potu uini electi: sicut uini beluacēsis. Senes
enī frigidi sunt & a uino calefiāt: & habēt spūm tristē & abūdāt in
melācoliiis: sed uinū exhilarat eos & melācolias reprimat. cōiter male
dormiūt. uinū uero puocat i eis somnū. Ad opilationes p̄ni sunt: q̄s
uinū aperit. eas p̄hibet: Et sic sicut uinū est pueris cōtrariissimū. ita
senibus utilissimū. Tertiū est uinū tēpate dādū est iuuenibus. tēpa
te qdē secūdū mensurā q̄ritatiuā & decentē limphationē. Licet. n. iu
uenes sint calidi sicut pueri. tñ habent mēbra solidiora. neruos & ce
rebrū fortes q̄bus potēter resistunt nocumētis potus uini. Cōsequē/
ter ēt dicit ex potu uini sobrie sumpti iuamēta plurima: uidelicet
educationē colere. corpale robur. & igenii acumē. abūdātiā spirituū
subtiliū & paruorū.

In isto tex. ponū Non sit acetosa ceruisia sed bene clara.
tur qnq̄ circa electi De ualidis cocta granis satis ac ueterata
onē ceruisie. Quo/
rū. Primū est q̄ debet eligi ceruisia nō acetosa: q̄ acetosa nocet sto
macho. Acetū. n. nocet neruis secūdū Aui. in pluribus passib⁹. Iam
stomachus est mēbrū ualda neruosum. & hoc quo ad eius orificiū.
Secūdū est q̄ ceruisia debet eē clara: q̄ turbida opilat atq̄ calculo
sis nocet nimīū. ipinguat ac inflationē iducit: atq̄ breuitatē anhel/
tus: & est multorū fleumatū generatiua. Tertiū est q̄ debet eligi cer
uisia de bonis granis non corruptis. s. de optimo ordeo: tritico: siue
aena: q̄ quanto grana sunt meliora: melior ex eis generat' humor.
Quartū est q̄ ceruisia debet esse bona cocta: q̄ melius digerit' &

amicabilius a natura recipit: & nocumēta q̄ pueniūt ex bibitione eius melius tolerant. Ceruisia. n. nō bñ cocta uētositates in uētre inducit tortionē iflationē atq; colicā. Quintū est q̄ ceruisia debet eē antiq̄ & a fecibus mūdāta nō nimiū recēs: Recēs. n. ceruisia iducit eadē nocumenta q̄ ceruisia nō bñ cocta: & cū hoc de se facillime inducit strāguiriam:

De qua potet' stomachus nō inde grauetur.

Hic ponit' unū documentum circa

usū ceruisie. & ē q̄ utens ceruisia debet ea uti tēperate sic q̄ nō grauet' stomachus uel inducat' ebrietas. Ebrietas. n. q̄ ex ceruisia puēit deterior est ea q̄ ex uino est & magis durans cū de ceruisia fumi & uapores eleuati ad caput sunt grossi: q̄re minus resolubiles sunt quā q̄ ex uino eleuant'. Et est hoc sciēdū q̄ ī principio prandii uel cene ceteris paribus utilius est icipe suū potū a ceruisia quā a uino. Cui' cā est: q̄a ī principio mense corpus est famelicū: & sic stomachus añ principii sumptionis cibi famelicus erat: & sic traxit supfluitates a mēbris. Si ergo uinū ī principio mēse daret' ex quo natura maxime trahit uinū: q̄a de se maxime nutritiuū ille superfluitates. s. a stomacho tracte simul cū uino ad ptes corpis traherent': sed natura nō ita auide trahit ceruisiā. Si r̄ ceruisia lauat humores adherētes orificio stōachi. Et pp illā cām medici cōsulūt q̄ ī maxia fame debeat prius puocari uomitus q̄ cibus sumat' ut ille supfluitates a stōacho famelico tracte euacuent' ne cōmisceant' cū chilo. si r̄ timens siti ex nimia potatiōe uini d̄bet bibere ceruisiā. Ipa. n. siti mēdosā reprimat

In hoc passu de

terminat' de quantitate cibi sumēdi secundū diuersitatē tēporū. iiii. āni q̄ sunt

g ii

ym Temporibus ueris: modicū prādere iuberis:

meto Sed calor estatis dapibus nocet imoderatis

ultimo Autūni fructus: caucas ne sint tibi luctus

vide De mensa sume: quantū uis tempore brume

ym
corona
florida
de scaere
de scibit
neia sinez

uer. estas: autūnus: & hyems: & dicit tex. Primo q̄ tpe ueris debem⁹
modicū prādere. i. paucū sumere cibū. Et idē uult Auic. ii. c. doc. ii.
.c. vi. de regimine tēporū cū rectificatiōe aeris. Et rō huius est ut ibi
dē ēt uult Auic. q̄a tpe hyemis pp̄ gelositatē. exercitii prauitatē. &
resolutiōis phibitiōnē multiplicant̄ humores crudi & maxime fleu
matici q̄ pp̄ p̄portionabilitatē t̄pis tūc maxime generant̄: & isti in
interioribus corpis coadunant̄ pp̄ frigus circūstās. Ver̄ aut̄ supue
niēs istos humores crudos ī iterioribus coadunatos eliquat̄ & facit
eos currere p̄ totū corpus: q̄re natura tūc multū occupat̄ circa di
gestionē corū. Si ergo tpe ueris daret̄ magna quātitas cibi natura a
digestione taliū humorū fleumaticorū ip̄diret̄ & diuerteret̄: q̄a per
istos humores & magnā quātitatē ciborū nimiū grauaret̄: & sic ta
les humores ī corpe manerēt indigesti & currentes ad aliqd̄ mēbrū
illic egritudinē inducerent. Et ergo sumope cauere debemus a ma
gna quātitate ciborū ī uere: q̄a diminutio ciborū tali tpe est unū de
maxime p̄seruātibus ab egritudinibus ueris. ut uult Auic. in. i. loco
p̄alle. Et istud qd̄ dictū est maxime ueritatē habet de medio & fine
ueris & nō de initio eius: q̄a initiū eius hyemi assimilat̄: q̄re tūc hō
pōt nutriri sicut ī hyeme. Et istud ēt itelligēdū est qn̄ uer̄ iuenit cor
pus repletū humoribus fleumaticis crudis. Si. n. uer̄ iueniat corpus
tēpatū ī humoribus: cibus ī eo dādus est secūdū mēsurā caloris in
nati & resolutionē q̄ sit a corpe: q̄a tūc ablata est cā: q̄re diminueret̄
cibus: Et istud uoluit Ipo. i. ampho. dū dixit: Vētres hyeme & uere
calidissimi sunt natura & somni longissimi. In his igit̄ t̄pibus ob
lationes plures dāde sunt: etenī inatus calor est multus: nutrimento
igit̄ idiget ampliori. Secundo dicit q̄ nimia sumptio cibi nocet in
estate. Cuius cā est: quia tūc t̄pis digestiua uirtus ē debilis cū spūs
& calor inatus qui sunt instrumentū uirtutū multū sunt debiles &
paꝝ resoluti pp̄ calorē extrinsecū uehemētē trahētē eos ad exterio

ra: & ergo multus cibus nō posset digeri. Et circa istud sciēdū est q̄
pp uehemētiā resolutionis humiditatū tā substātialiū q̄ nutrīmēta
liū corpis ī estiuo tpe grossior & maior cibus exhibēdus eēt si uirt⁹
sufficeret ad digerēdū talē & tm̄ sed q̄a nō sufficit una uice multū
digerere cibū paꝛ sepe & sepe de eo dādū est: iuxta illud Gal. i. am
pho. cō. illius can. Et q̄bus semel aut bis. dicētis. In estate cibus mul
totiēs erit dādus & paꝛ. multotiēs: q̄a indiget pp sepissimā dissolu
tionē. paꝛ pp uirtutis defectiōnē. Et licet ī estate paꝛ de cibo sit dā
dū. multū tm̄ de potu pōt dari cū tūc resolutio maxima fiat & desic
catio corpis & eleuatio caloris super hūidū & plus siciat hō q̄ alio
tēpore. Verū ē tm̄ q̄ pot⁹ uini & p̄cipue uinosi puri minuēdus ē: q̄a
tale uinū est faciliter īflāmabile & calorē tā acutū estu uiolēto excā
descere facit: & ergo si bibat^r uinū miscēda ē multa aq̄: & dimittat^r
uinū uetus & forte. Tertio dicit q̄ ī autūno debemus cauere a fru⁹ *Autum*
ctibus saltē illius t̄pis ut uuis persicis: ficub⁹ & silibus: uel saltē non
multū de eis comedere q̄a tales fructus generāt sanguinē dispositū
ad putrefactiōnē pp ebullitiōnē q̄nā ī corpore & hūoribus faciūt:
& maxime si fuerint ī stomacho imūdo uel ī cacochimico corpe re
cepti q̄le corpus ī autūno sepius occurrit. Et sic male tūc accidunt
egritudines. s. uariolē morbili & pestilētes. Pro maiori tm̄ noticia re
giminis cibi & potus tpe autūni. sciēdū est q̄ tpe autūni debet eui
tari fames sitis & repletio multi cibi ī una hora: ut uult Ra. ī almā.
.c. de regimine corpis secundū tpa. Vinū p̄terea qd̄ bibit^r tpe autū *del aqua*
ni uehemēter est limphādū ut corpus humectet & calorē reprimat:
sed nō supflue debet limphari ī tm̄ quātū ī estate: neq̄ supflue debet
tunc bibi: q̄a tūc natura debilitata nō sufficeret ip̄m regere & dige
rere & nimis limphatū calorē obtūderet & multiplicaret uētosita
tes q̄bus colica generari posset. Quarto dicit q̄ tpe hyemali debe *hyem*
mus sumere cibū tm̄ quātū uolumus. i. plus quā ceteris tēporibus.

Et idē uult Aui. i. i. loco p̄al. & Gal. i cō. illius ampho. i. pti. amph.
Et qbus semel aut bis. ubi dicit. In hyeme multus cib⁹ & paulatim
est dādus. Et rō huius est: q̄a calor n̄ri corpis i hyeme est fortissim⁹.
tū q̄a unitus: tū quia fortificatus p̄ antipharistēsim. i. iuxta positio-
nem sui cōtrarii: uidelicet frigiditatis aeris n̄ra corpa circūdātis. Et
istud uer⁹ ē i corporib⁹ robustis & carnosis: & nō i raris & debilib⁹
quia in talibus corporib⁹ frīgus itēsum hyemis nō cōfortat calorē:
sed magis debilitat. Et istud inuit Ipo. i. ampho. dicēs. Ventres hye-
me & uere calidissimi sunt natura: & somni longissimi. In his ergo
tēporib⁹ oblatiōes plures dāde sūt: quia calor est multus: nutrimen-
to igit̄ ampliori indiget. Ex isto ēt sequit̄ q̄ nutrimenta grossiora &
durioris digestionis cōueniūt hyeme q̄ aliis t̄pibus: quia calor ē for-
tior. Vinū autē quo utēdū est hoc t̄pe debet eē roseū nō albū cū aq̄
pauca. Notādū hic q̄ licet cōsideratiōe habita ad fortitudinē calo-
ris & digestiue uirtutis i hyeme grossiores & dēsiores cibi cōueniāt
q̄a tñ corpora tūc disposita sunt ad opilatiōes & repletiones ex fleu-
mate plurimo: nec ab eis resolutio multa fit a cōtinētē: tutius est uti
tunc mediocribus cibis inter solidū & rar⁹: grossum & subtile sicut
carnib⁹ edi uituli & mutonis lucis p̄ciis & cācris: & utētib⁹ gros-
sioribus cibis ut boue porco ceruo cōchis ostreis carpis & silib⁹ ex-
pedit unica comestione i die cōtinēt̄ uel utāt̄ sepe rebus diureti-
cis & aperitiuis ut petrosilino nasturcio apio & silibus & forti utā-
tur exercitio.

In hoc passu po Saluia cum ruta faciunt tibi pocula tuta
nunt̄ duo remedia Adde rose florē minuit potenter amorem
corrigētia potū ma
lū: quoz. Primū est saluia cui⁹ folia ip̄osita potui corrigūt maliciā
potus sua pp̄rietate: & ēt i se hēnt uirtutē cōfortādi neruos & cere-
brū qbus cōfortatis melius resistūt malis fumis recipiēdis qui pue-

niunt ex malo potu. Secūdu est ruta cuius ēt folia itegra absq; eorū
alia cōtritiōe debēt potui iponi. qā sua caliditate & pprietate corri-
gūt maliciā potus. Et de ruta quō ualeat cōtra uenenū prius dictū ē
ibi. Allea nux ruta. Postea subdit textus qd' istis duobus p̄dictis po-
test addi flos rose. Et hoc maxime debet itelligi de rosa rubea q̄ sua
aromatizitate existēte ī eius superficie & similiter sua stipticitate cor-
rigit maliciā potus.

Nausea non poterit: quēq; uexare marina In hoc tex. poni
Antea cum uino mixtam si sumpserit illam tur unū remedium
cōtra nauseam siue

uomitū. pueniēs ex trāsfretātibus nō cōsuetis dicens: q̄ ille q̄ debet
trāsfretari añq; nauē intret debet aliqbus diebus miscere aquā mari-
nā suo uino. Et istud est remediū pro diuitibus q̄ si paup fuerit de-
bet potare aquā marinā ut facilius nauseā euitet. Et cā huius: qā aq̄
maris falsedinē hēt & sic sua falsedine & stipticitate q̄ consequitur
falsedinē orificiū claudit: & p hoc uomitū ipedit. Et circa istud ē
notādū q̄ sicut uult Aui. iiii. i. c. de regimine iter agētis in mari: uia-
tor ī mari nō debet multū conari retinere uel cōpescere a principio
nauseā uel uomitū: sed dimittat uomitū ipsi⁹ cōtinuari donec per
ipm fuerit bñ purgatus: hoc. n. p̄seruat a multis egritudinibus: & ne
dū p̄seruat: imo ēt curat uel alleuiat graues & magnas egritudines
ut leprā ydropisim appoplexiā & frigiditatē stomachi & eius infla-
tionē put uult Aui. iiii. in doc. ii. c. ii. si tñ uomitū uiatoris in mari
supfluxerit sic q̄ uehemēter debilitet ipsum restringēdus est come-
stione fructuū stipticorū & acetosorū sicut sunt citonia maciana ace-
tosa. Vel poma de capēduto & mala granata acetosa qbus orificiū
stomachi cōfortatū depellit humores inferius. Et stomachus etiā cō-
fortatus ab his humores repellit effluentes ad eum exagitatione ab-
undis. Vel pōt semē apii torrefactū bibi cū uino uel absinthiū pōt

comedi aut bibi. Et silr panis assatus & ifusus in uino bn redolente
comestus ualet ad idē. Et uniuersalr ualet nutritio uiatoris in mari
ex cibis acetosis cōfortātibus os stomachi: & phibētibus uapores &
fumos ascēdere ad caput: sicut sunt lentes cocte ī aceto uel in succo
uue acerbe.

In hoc tex. poni Saluia sal uiuū: piper: allea petrosilinum.

tur modus faciēdi Ex his fit salsa nisi sit cōmixtio false

salsamētū cōe si in

mēsa deficiāt salsamēta spālia. Et pro illo ponunt qnq; ex qbus pōt
fieri salmētū primū est saluia: q̄ fit cōdimentū ī assatione auce siue
decoctione: uniuersaliter. n. auce assate siue porcelli saluia īplent ut
humiditates supflue siue uiscositates extrahāt: & odor saluie aucis
uel porcellis imaneat. Post assationē tñ saluia eiici debet & non co/
medi. Silr ex saluia fit cōdimentū comestibile a rusticis uel cōibus ī
comestione auce: terūt. n. alleū cū uino & saluia ad auferēdū aliqd
saporis allii. Secūdū est sulcū & est salsamētū diuitū siue nobiliū.
Ipsi. n. deficiēte sinapio uel ueriuto ponūt ī salserio uinū cui modi/
cū salis admiscēt. Tertiū est pip: & est salsamētū rusticorū: cōmiscēt
enī pip cū fabis & pisīs. Silr ēt ex pane asso. ceruisia uel uino & cū
pipe fit salsamētū nigrū ad modū pultis qd pip dr: & hoc supeffun/
dūt earnibus aut piscibus. Quartū est alleū ex quo ēt fit salsamē/
tū rusticorū: miscēt. n. cū molli caseo & lacte terēdo alleū: & sic co/
medūt cū cibo siue asso siue elixo siue falso siue dulci & cū ouis du/
ris. Quintū est petrosilinū ex cuius foliis cōtusis est ueriuto uel al/
bo uino fit uiridis salsa cū assis comestis. Et circa istud est notandū
q; salsamēta siue false diuersificāt primo secūdū tpa: T pibus. n. cali/
dis declināt false ad frigus uel paucā caliditatē. t pibus uero frigi/
dis e cōuerso: Materia igit̄ salsarū ī estate sit uerūtū uel agresta de
summitatibus uitis uel acetū: succus limonū uel citrāguloꝝ grana/
nada.

toꝝ cū zuccara & aq̄ rosarū. Et interdū in falsis q̄ fiunt ī estate pōt
addi aliquātulū serpilli & petrosilini ad obtēperādū frigiditatē p̄di
ctoꝝ: Materia uero falsarū cōpetentiū tēporib⁹ frigidis sūt sinapiū:
eruca ziziber: piper cinamomū: gareofili allea saluia: mēta: ser pillū:
& petrosilinū uinū aq̄ carniū acetū non forte: sed p̄pinquū nature
uini & in tēporib⁹ mediocrib⁹ sunt mediocris caliditatis & frigiditatis.
Secūdo diuersificent̄ rōne cibarioꝝ pro q̄bus fiunt: nā alia &
alia cibaria indigēt aliis & aliis falsis sicut sciunt dñorū coci: muto
nū. n. & silr uituloꝝ caprioloꝝ salsa cōueniēs ē salsa uiridis. In esta
te qdē ex aceto & agresta cū paucis speciebus & sine alleis cū petro
silino zinzibere albo & agresta & pane asso infuso ī aceto uel agre
sta: si hyeme fit eadē salsa cū pluribus spēbus & pauco alleo & opti
mo uino & pauca agresta: uel pōt sufficere sinapiū & eruca: salsa at̄
p̄ carnib⁹ bouinis elixis ē piper bullitū qd̄ fit ex pipe & pane asso
& aq̄ carniū & pauca agresta: & ista eadē salsa ē satis cōueniēs car
nibus porcine in hyeme. P̄nt et̄ carnes porcine: comedi in estate cū
aceto & petrosilino in principio refectiōis. Si aut̄ p̄dicte carnes pa
stillant̄: & spāliter bouine & porcine: ī hyeme qdē apponat̄ cepe al
bū cū puluere spēꝝ dulci in pua q̄titate: in estate uero sine cepis &
cū ueriuto uel p̄nt apponi cepe parue & ī pauca q̄titate. Si at̄ pastil
latura fit ex carnib⁹ subtilioribus nō apponat̄ cepe: sed in estate lac
amigdalas cū ueriuto & pauco puluere spēꝝ dulciū: & in fine pōt
apponi ouū cōquassatū cū agresta: sed in hyeme loco agreste pōit̄
uinū & plus de spēbus. Assature aut̄ cuniculoꝝ & pulloꝝ iuuenū
cōueniēs ē salsa in q̄ est cinamomū & mica panis cū agresta qdē in
estate & cū uino in hyeme. Assature aut̄ porci salsa cōueniens est li
quor descēdēs cōquassatus cū optimo uino & cepis in hyeme & in
estate uiridis salsa supius noiata. Assature aut̄ falsanoꝝ & colum
barū & turturū nulla alia salsa indigēt nisi sale. Caponū aut̄ & gal

linax elixatoriū cōueniēs falsa est aq̄ decoctiōis eorū cū aliquātulo
pulueris spēs: dulciū: & p̄cipue si i p̄dicta decoctiōe addat̄ saluia:
yſopus: petrosilinū: & hoc i hyeme: & in estate sufficit sola aq̄ cū ali
quātulo siccī summitatū uitis. Sed p̄ falsa caponū & gallinarū pin
guiū pastillādoꝝ nihil penitus est apponendū nisi aliquātulū pulue
ris spērū & in fine agresta supradicta in estate: optimū uinū in hye
me. Pisces uero quāto sunt grossioris carnis & difficilioris digestio
nis & maioris supfluitatis & humidioris nature: tāto indigent falsis
calidioribus & acutioribus: & hoc ēt uerum est in carnibus.

In hoc textu po
nunt̄ due cōmodita
tes prouenientes ex
lotōe manuum post
cibū sumptū. Prima

est: q̄a p̄ hoc palme manus mundant̄. Secūda est: q̄a reddit lumina
acuta. i. p̄dest oculis & hoc maxime p̄ accidēs: q̄a manus sunt iſtru
mēta mūdandi oculos: quare multū cōfert eas eē mūdās. Et de istis
cōmoditatibus dictum est ēt prius ibi. Lumina mane manus.

In hoc textu po
nunt̄ duo uitāda cir
ca electionem panis.
Primū est caliditas.
Non. n. debet panis
comedi calidus. Pa
nis. n. calidus est hu
mane natū nociu⁹.

Iuxta illud Aui. ii. can. c. de pane: dicētis. Nō comedat̄ calidus sicut
est. Panis. n. calidus nō est apud naturā receptabilis & acceptio eius
q̄ est de furno & reliquoꝝ sibi similiū ē mala. Et rō est: q̄a talis pa

Si fore uis sanus abluere sepe manus

Lotio post mēsam tibi cōfert munera bina

Mundificat palmas & lumina reddit acuta

Panis non calidus nec sit nimis inueteratus

Sed fermētatus oculatus sit bene coctus

Modice salitus frugibus ualidis sit electus

Nō comedas crustā colerā: q̄a gignit adustā

Panis salisatus fermentatus bene coctus

Purus sit sanus: que nō ita sit tibi uanus

nis multū opilat. Et postea iterū dicit Aui. Panis calidus sitim facit
sua caliditate & natat pp suā humiditatē uaporosam: & est uelocis
digestionis & tarde descēssionis. Et quis iste panis calidus nō cōue/
niat in regimine sanitatis quo ad esum? odor tñ panis calidi multū ^{od}
cōfert. resuscitat. n. sine opizātē: & possibile est aliquos hoīes uiuere ^{tab}
ex odore panis calidi. Secūdū ē q̄ nō debemus comedere panē diu
pistū siue muscidū: q̄a talis panis nō est cōueniēs pro nutrimento na/
ture humane: exsiccāt. n. corpus ac humores melācolicos generat: &
ex isto relinquit q̄ panis nō debet esse calidus nec uetustate indura/
tus: sed priori die coctus: postea in textu ponunt q̄nq; cōditiones pa/
nis electi. ^{pan} Quarū prima est q̄ panis debet esse fermentatus bene. Et
istud uult Gal. i. alimē. c. ii. dicens. Optimi aut panū pro digestionē
sunt q̄ maxie fermētati & q̄ assationē habuerūt a cōmēsurato igne
in clibano. Et iterū eo. c. dicit q̄ uero penitus infermentatus est: nulli
utilis est. Et secūdū Aui. ii. can. c. de pane. Panis habēs parū fermēti
plurimi est nutrimenti: sed eius nutrimentū opilat nisi illos q̄ sunt plu/
rimi exercitii. Secūda ē q̄ panis debet cē oculatus. i. porosus: & per
hoc denotat q̄ uiscositas eius est ablata. Verū est tñ q̄ iste panis se/
cūdū Aui. loco p̄all. uelocis est penetrationis & minoris nutrimenti
& deterioris: sicut est panis opirus q̄ est plurimi furfuris. Tertia est
q̄ panis debet esse bene coctus: q̄a panis male coctus male digestio/
nis est: & stomacho grauedinē affert. Et Auic. ii. can. loco p̄all. dicit.
Et ille q̄ nō bene decoquit̄ est plurimi nutrimenti. sed ē nutrimentū
opilat nisi illos q̄ sunt plurimi exercitii. Et panis de patella est huius
generis: eius nāq; pars interior raro decoquit̄ bñ. ^{pas} Quarta est q̄ pa/
nis debet esse tēpate salitus. Nimiū. n. dulcis opilat & nimiū salus
exsiccāt: moderate tñ salus optimū nutrimentū p̄bet dū tñ cetere cō/
ditiones assint. Quinta est q̄ sit factus ex optimis granis: uidelicet
ex optimo tritico & sana messe collecto. Deinde subdit text. q̄ nos

debeamus cauere ab esu cruste panis: q̄a illa generat colerā adustā si
ue humorē melancolicū: ex quo. n. ipsa adusta & sicca & humor ab
eagenitus adustus erit & siccus: & p̄pterea nobiles q̄ natura coleri/
ci sunt deponere faciūt superiorē crustā panis ac inferiorē quos imi/
tant̄ p̄lati & deliciofi. Eligat̄ igit̄ mica panis q̄ est melioris maioris
& uelocioris nutrimentū q̄ crusta. Veḡ ē tñ q̄ aliquñ cōuenit fanis ha
bentibus stomachū humidū & uolētibus demacerari & in fine co/
mestionis plus cōpetit. Iuuat. n. cibi descensum & cōfortat orificiū
stomachi. postea in duobus ultimis ueribus innuit qd̄ panis bonus
debet h̄re istas q̄nq; cōditiones. s. q̄ sit salitus fermentatus: bñ coctus:
purus. i. de mundis granis & sanus. i. de granis sana messe collectis.
Et istas cōditiones partim inuit Aui. loco p̄all. dicēs. Oportet ut sit
panis mundus salitus massam habēs cōfectā fermentatus coctus be
ne & una nocte permanens. Et circa istud est sciendū q̄ si queratur
nutritio maior & prior mūdificet panis a furfure: & si uelimus uen
tris subductionē aliquale dimittamus aliquā partē fufuris: fufur
enim parum nutrit & uentrem subducit & farina econuerso.

In hoc textu cō/

parat autor carnē Est caro porcina: sine uino peior ouina.
porcinā carnī ouine Si tribuis uina: tunc est cibus medicina.
dicēs q̄ caro porci/

na sine uino minus sana est ouina. tñ si caro porcina sumat̄ cū ui/
no ipsa est optimū nutrimentū & medicinā p̄bens q̄a multū hume/
stat: & hoc intelligēdum est maxime de porcellis assis siue de apris
optime preparatis. Et circa istud est sciendū q̄ carnes porcine qui
bus rustici & cōmunes utunt̄ qñ uidelicet sunt false uel sole uel fu/
mo exsiccate nullo mō saniores sunt carnibus ouinis ceteris parib⁹
siue cū uino siue sine uino sumant̄. Sed istud dictū ueritatē habet
de carnibus porcelloꝝ affatoꝝ uel de carnibus aprinis mō p̄dicto.

Illia porcorū bona sunt: mala sunt reliquorū. In hoc textu cō/
parant omasa por/
corū omasis reliquorū brutorū. & dicit textus q̄ omasa porcorū. i. ite
stina p̄ualēt quo ad esum intestinīs aliorū brutorū. Cuius rō pōt esse
ista: q̄a pauca itestina comedimus nisi illa q̄ replent sanguine uel q̄
aīaliū multū sunt pinguiū cuiusmodi sunt porci. Nā solus sanguis
porci pp̄ suā cōplexionē & silitudinē cōplexionis cū natura huma
na est sanguis quo omasa siue itestina implent. Et sifr̄ porci faci/
lius ipinguat q̄ aliqd̄ aliorū brutorū. iō magis sumimus itestina por
ci q̄ aliorū brutorū. moro

Impedit urinam mustū soluit cito uentrem. ^{post} Hic ponunt. v.
Epatis emfrasi splenis generat lapidēq̄ ^{foha} nocumēta pueniē/
tia ex potatione no
ui uini uel musti. Primū est q̄ mustū ipedit urinā & hoc pōt intelli
gi dupliciter. Primo q̄a mustū grossum pp̄ suā grossitudinē ex fece
admixta opilat ipsum epar siue ipsos renes sic q̄ urina de facili nō
pōt hīe suū cursum. Secundo ipedit urinā quo ad debitū mō sicut
facit mustū remēse aliqd̄ & q̄dā alia uina subtilia: sifr̄ est q̄a aliqd̄ Bem
mustū remēse cuius feces sunt mordicātes & dū ipm̄ uenit ī uesicā
ille partes terrestres nitrose mordicant uesicā & cogūt urinare sine
ordine debito & mō cōsuetō. Secundū est q̄ soluit uentrē. Et rō est
q̄a abstergit uiscera nitrositate siue salsedine sue fecis: & stimulat ea
ad expulsionē. Primo pp̄ mordicationē fecis. Secūdo pp̄ multitudi
nē uentositatis quā inducit tale uinū siue mustū. Tertio lubricādo
cito īferius p̄ uīā indigestibilitatis & grauaminis stomachi: q̄re sto/
machus se relaxat & portas nariū cōpressas apit. Tertiuū est q̄ mu/
stū nocet bone cōplexiōi epatiū: q̄a opilat ipm̄ pp̄ imixtionē pluri/
mā sue fecis & pducit ad dissenterīā epaticā pp̄ inflationē eius qua
debilitat epar. Et istud uult Auic. iiii. in. c. de regimine aque & uini.

Et sic ē inducit catheciā siue malā dispositionē coloris & malas in/
ducit egritudines epatis. s. diuersas & spēs ydropifis. Quartū est: q̄
mustū nocet spleni & dispositioni eius ppter eādē cām q̄ dicta ē de
epate: q̄ opilat splenē: & sic iducit duriciē eius. Quintū est q̄ mu/
stū generat lapidē & maxime illū q̄ in renibus est: qui rubeus est: de
facili frāgibilis cā opilatiōis quā facit & grossitudine sue substātie.
Et istud uex̄ est de musto uinoꝝ multū dulciū nō hñtes feces nitro/
sas & mordicātes. Mustū. n. hñs feces nitrosas & mordicantes ma/
gis ipedit lapidē: q̄ multū facit urinare sicut mustū aliq̄ d̄renēse fa/
cit apparere arenulas in urina siue grauelā: q̄ facit multū urinare.
Multū. n. urina sua lotionē abstergit arenulas adherentes que cum
ea expelluntur.

Hic ponunt̄. ii. Potus aque sumptus fit edēti ualde nociuus
nocumēta pueniē/ Infrigidat stōachūq; cibū nitit̄ fore crudū.
tia ex potu aque &
hoc quo ad edētē. Primū ē q̄ potus aq̄ nocet stomacho edētis. Cui⁹
rō est: q̄ ipm̄ infrigidat & relaxat & maxime deiicit appetitū cibi.
Secundū est q̄ potus aq̄ cū sumit̄ cibis ipedit digestionē cū cibū
sumptū incrudet. Et istud uult Aui. in. i. c. de regimine eius qd̄ co/
medit̄: dicens. Neq; post ipm̄. s. cibū multa bibēda est aq̄ q̄ iter ipm̄
s. cibū & corpus stomachi sepationē faciat: & ipsum natate faciat.
Et. c. de regimine aq̄ & uini dicit. Et cū natura indigerēdo nutriens
studeat facietate aq̄ iā pcedēte sufficiēter. i. si pcesserit facietas aque
sufficiēs ad bonā cibi pmixtionē: aq̄ uehemēter ē impediēs supple/
digestionē inchoatā. Et idē uult Aui. ii. can. trac. i. c. iiii. dicēs. Est ēt
uitādus potus aq̄ i mēsa nisi rōne adherētie & tarditatis descensus
bucelle. Nō est. n. sumēda aq̄ cū cibo. Et Auer. i. cō. ait. Cā qdē hui⁹
est qm̄ cū sumit̄ aq̄ sup cibū priusq̄ stomachus calefacierit ipm̄ in/
frigidat & incrudat. Est ēt cā q̄re supnatet cibū sumptus i stoma/

cho: q̄re ēt nō adherēat & uniat̄ eidē q̄ conerat̄ ip̄m sicut̄ exigitur.
Actio nāq; stomachi sup̄ sūptū cibū fit cōterēdo & coquēdo simul
Vñ sicut̄ cū ifundit̄ simul & ī magna q̄titate aq̄ in olla pp̄ qd̄ tar- ^{spādec}
dat̄ cibi decoctio in eadē: sic ēt cōtingit̄ idē ipsi stomacho. Et istud
maxime uerificat̄ de potu multe aq̄. Modica. n. quātitas aq̄ frigide
sugēdo sumpta pōt cōcedi añ descēsū cibi ut p̄ eā cōpleat̄ cibi de ^{f. v. p. k.}
scēsū ad inferiora: & hoc si sitis infestauerit: & bibere coegerit. ^{p. n. d. 3.} Nā
modica quātitas aq̄ frigide p̄dicto mō sumpta stomachū alleuiat &
colligit. alleuiat q̄dem a siti: alleuiat ēt coopando ad descēsū cibi.
Colligit aut̄ sua frigiditate coadunās ptes stomachi. Et istud colligi
tur ab Aui. locis p̄alle. Notādū q̄ quīs ī sitis extinctiōe aqua sit cō
ueniētior potus quā uinū tñ oib̄ cōsideratis uinū est potus cōueniē
tior in regimine sanitatis quā aqua. nā dato q̄ in sitis rep̄ssione que
est appetitus frigidi & humidi: aqua uniuersaliter melior sit: q̄a fri
gida & humida: naturaliter tñ in cibi p̄mixtiōe & eiusdē delatiōe si
ue missiōe ad ptes corp̄is extremas uinū p̄ualet aq̄: nā uinū rōne
sue subtilitatis in subst̄tia & actiōe subtilius p̄miscet̄: & sp̄aliter:
q̄a natura magis ī eo delectat̄: iō citius attrahit̄ ip̄m & aliis cibis p̄
miscet̄: & sp̄alr̄ q̄a hec mixtio fit p̄ uia cuiusdā ebullitiōis: quā uinū
magis iuuat rōne uirtualis caliditatis: & aq̄ īpedit rōne frigiditatis.
Et sic patet q̄ uinū p̄ualet aq̄ ī ciboꝝ p̄mixtiōe: Et s̄lr̄ p̄ualet ī eo/
rūdē delatiōe. nā uinū est optimus penetrator: qd̄ ei debet̄ rōe sub
tilitatis sue subst̄tie: & rōe caliditatis uirtualis: subtilia. n. & calida
multū sunt penetratiua: & p̄ cōsequēs uinū est magis delatiuū quā
aq̄: ī aq̄ nihil est uirtualiter calidū nec subst̄tie aereitatis: nec ignei/
tatis. uñ aq̄ mora trāseūdo īpedit oēm cursū. amplius aq̄ ex alio nō
est potus ita cōueniēs sicut̄ uinū: q̄a aqua īpedit̄ alimētū nutrire eo ^{aq̄ nō.}
q̄ nō nutrit: quare illud utiq; minus nutrit. uñ quāto cibus ē magis ^{β̄ mpe}
aquaticus tāto est minus nutritiuus. bonū ē igit̄ q̄ uinū p̄miscet̄ ^{tuā}

cū cibo qđ solū nō īpedit nutritionē īmo multū iuuat: qā uinū est
maxime nutritiuū & maxime restauratiuū & uelocissime nutrit. ut
prius dictū est. Notādū in sup qđ nō solū nocius est potus aq̄ edēti
sue sumēti cibū īmo ī pluribus aliis casibus nocius est. quos nar-
rat Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini. Primo. n. īcōueniēs est in hoīe
ieiuno. tunc. n. bibere penetrat aqua bibita nullo retinaculo īpediſa
usq; ad intima mēbroꝝ principaliū mortificans suū calorē innatū.
Et istud est uex de hoīe uere ieiuno. Ebrius. n. qñq; p̄ficit neq; ledit
ipse si ieiunus bibat aquā: qā ieiunus ebrius nō est oīno ieiunus nec
est in stomacho uacuu: sed adhuc hēt reliquias aliquas hesterne crā
pule: quāꝝ nitrositas aq̄ mitigaſ & stomachus ab his p̄ aquā abluīſ
& repressis uaporibus & fumis p̄parat stomachus ad receptionem
noui nutriētis. Secūdo incōueniēs ē ī hoīe exercitato forti exercitio
& silr statī post coitū. nā tūc pori corpis sūt multū apti: quare pene-
trat aqua ī pfunda mēbroꝝ mordificās calorē inatū: q post coitum
ēt debilitatus ē. Tercio incōueniēs est post balneationē maxime cū
fit hec balneatio uētre uacuo. tūc. n. uie sunt uehemēter apte: quare
ledens penetrat aq̄ ut dictū est. De isto potu aq̄ di. Aui. in. iiii. sum.
.ii. c. ulti. Ex potu illius ī ieiunio & post balneū & post coitū timeſ
corruptio cōplexionis & ydropisis. Quarto incōueniens est bibere
aquā frigidā cā obediēdi siti nocturne mēdose: q̄ accidit incrapula
tis & ebriis. nā p̄ potū aq̄ frigide p̄hibent̄ resolutio & digestio hu-
moris falsi uel fortis uini. uel alterius acuti faciētis sitim: & sic cito
post potū reuertit̄ sitis ita fortis ut añ. Sed si uehemēs affuerit sitis
nimiū uexās & inqetās nec sufficiat aeris īspirati frigiditas: nec ab
lutio oris cū aq̄ frigida: bibat sitibūdu aquā frigidā cū uase stricſi
orificiū. siue gracilis rostri quatenus aqua p̄lixius detur super orifi-
cium stomachi ut fortius sitim mitiget: & de ea minus sumat̄ ne di-
gerendoy digestionē penitus īpediat. Quinto generaliter malū est

noamēta

ng nob̄

n. q̄ aſa
par ī or
caī q̄ h̄t

bas adag
fl ex. i. c.
re p̄ p̄
du

sanis bibere multā aquā frigidā: q̄a extinguit calorē inatū: & pectus
offendit & stōachi appetitū deiicit: & mēbris oibus neruosis obest.
Verū est tñ q̄ aq̄ tēpate frigida aliqñ p̄ accidēs appetitū excitat: &
stomachū fortē efficit coadunādo ip̄m & stringēdo uillos eius.

Sunt nutritiue multū: carnes uituline.

nes uituline multū sunt nutritiue. Et istud inuit Aui. in. i. c. de regi/
mine eius qd̄ comediē. ubi uult q̄ cibus sanitatis cōseruatiuus de/
bet eē tales q̄les sunt carnes: q̄a sunt filis nature prius apte fieri san/
guis: & maxime carnes edorū & uitulorū paruorū lactātiū & agnorū **bo**
annaliū. Et istas carnes uitulinas sūme laudat Gal. iii. alim̄. ubi uult
qd̄ carnes uituli lactātis sex ebdomadāz uel octo affate saniores sūt
multo nimis: facilis. n. digestiōis & multū nutritiue sunt. Et de istis

Sūt bōa gallina & capo turtur sturna colūba

Quistula uel merula phasianus ethigōeta.

Perdix frigellus orix tremulus amarellus

to nature humane aīaliū uolatiliū: & enumerant̄. xiiii. Aues quarū
carnes bone sunt pro nutrimēto hoīs. Prima auis est gallina: cuius
esus siue comestio nature humane cōueniēs est. Haly. n. Auenzoar
Auer. & me. ut dicit Cōsi. p̄ceteris laudāt pullos: carnes & maxime
quenōdū pepit & galli q̄ nōdū calcauit. Sūt. n. facilis cōuersionis in
sanguinē & supfluitatū paucaz: p̄prietatē mirabilē hñtes ī tēpādo
cōplexionē & humores: cuius brodiū optima leprosis est medicina.
Et de carne gallinarū dicit Aui. ii. can. c. de gallinis & gallo: & caro
gallarū q̄ sūt pulle itellectu augmētū efficit: clarificat uocē & aug
mētat sperma. Et melior gallina secūdū ea ibi ē: q̄ nōdū parit oua.

In hoc passu au
tor laudat carnes ui
tulinas dicēs q̄ car

carnib⁹ uitulinis et
prius dictū est.

In hoc passu po
nunt carnes eligibi
liores pro nutrimē

Secūda auis est capō siue gallius castratus: cuius carnes ponit Cōsi.
dr̄na. lxxviii. inter laudabiliores carnes. Et carnes istas & silr priores
digerit stomachus a pprietate. Tertia auis ē turt̄ q̄ ēt est boni nutri
mēti & bonū generās humorē cuius carnē Auic. ii. can. c. de carne:
sūme laudat dicēs. Volucris qdē caro melior nō est quā alduragi. i.
turturus & gallinay & subtilior ear̄ & nō sunt cū nutrimēto car
niū alcubegi. i. pdicū & c. Quarta auis secūdū aliquos est sturnus:
& ista auis debet comedi in iuuetute: & est auis nota teutonice eyn
spree. secūdū alios est starna: quā Rasi. iii. almā. p̄ceteris uolatilibus
laudat dicēs: starne caro oī carne auiū leuior inuenit̄ atq; his q sub
tili uolunt custodiri regimine cōuenientior. Et pōt p starnā intelligi
auis magna uelut anser grisea cinerea: cuius caro laudabilis est ma
xime cū iuuenis fuerit. & isto mō itelligit Ali. p̄ferēs istā carnē aliis
Vel pōt p starnā itelligi maneries pdicis parue quā moyes ur̄ itelli
gere iudeis inquis: silr starne nō uident̄ pro dño n̄ro: qa uentrē con
stringūt. Et istā pprietatē alii attribuūt pdicibus. carnes. n. ipsay uē
trē cōstringūt teste. Ra. iii. almā. Quinta auis est colūba: q̄ est auis
nota cuius caro est colerica. Et de colūbis dicit Ra. loco p̄all. Colū
be uemētis sunt caliditatis q̄ sanguinē inflāmatū generāt & cito fe
bricitare faciūt. Et ergo aptius colūbe comedi debent in passilis cū
uuis acerbis q̄ assari. Per uuas. n. acerbis auferē caliditas q̄ sangui
ni inducūt. Et electiores colūbe pro esu sunt colūbe iuuenes uolare
potētes: qa tales sunt leuioris digestiōis & melioris humoris. Pulli. n.
nō uolare potētes caliditatē & humiditatē habēt supfluas: q̄re gros
sos generāt humores. ut uult Aui. ii. can. c. de colūbis. Antiq̄ uero co
lūbe & ear̄ caro pp caliditatē nimā & siccitatē & digestionis diffi
cultatē sunt cuitāde. Et silr ēt turtures antiq̄. Sexta auis est qstula q̄
ab aliquibus noīat̄ coturnix: qa qstula ē nomē onomatopeion. s. fictū
a suo sono. Et caro ista secūdū aliquos ē subtilis substātie: bonū ge

nerās hūiorē & multū cōpetit sanis cōualefcētib⁹. Secūdū ysaac tñ
coturnices ceteris uolatilibus sunt peiores nec nutrimēto: nec dige/
stioni laudabiles: q̄a ex comestiōe carnis earū timetur spasmus & te/
thanus: put ēt uult Aui. ii. can. c. de eis. subiūgēs rōnē. s. q̄a in sub/
stātia carniū earū est uirtus faciēdi hmōi accidētia narrata. & sic nō
pueniūt illa accidētia ex eo solo q̄a coturnices comedūt elleboꝝ. Et
hīnc est q̄ gallici comedūt coturnices cum molli & pingui caseo: &
īde faciūt pastilla. Pōt tñ p coturnicē itelligi alia auis a p̄dicta. p̄di
ce maior: eiusdē fere coloris cū rubeis pedibus & rostro saporis de/
lectabilis: dicta coturnis ytalica līgua. Et isto mō Rasis. iii. almā. ac
cipit coturnicē q̄n p̄fert carnes eius post carnes starne al. oꝝ uolati
liū carnibus. Septima auis est merula. q̄ ē eiusdē quātitatis cū stur
no: sed est ad nigredinē tēdēs. & hēns rostrū subrubeū: & sīr debet
comedi iuuenis. Octaua auis est phasian⁹. i. gallus siluestris q̄ ab oī *fav*
bus medicis enumerat⁹ iter aues laudabilis carnis. Caro. n. talis auis
nature humane est cōueniētissima: & ē cib⁹ principū & magnatū.
Cōsiliator. n. loco p̄alle. dicit. siluestriū uero laudabiliōres sunt pha/
siani ad sanitatē & ad robur. Et fortassis ēt uniuersaliter domestici
cū gallinis p̄pinquissimi & eiusdē fere speciei sintq̄ illis siccioris ae
ris & alimēti ac exercitii amplioris. Nona auis est ethigoneta: q̄ est
auis pua ad modū p̄dicis: sed longū rostrū habēs: cuius caro ē opti
ma. Decima est perdix cuius caro secūdū Aui. ii. can. c. de cubegi ē *pd*
de subtilioribus carnibus īpinguās: q̄a multū nutrit: cor abstergēs
ydropsi & stomacho cōferēs & augmētū in coitu faciēs: ueꝝ est tñ
q̄ stringit uētrē. Et istā carnē Gal. iii. alimē. c. x. Et octauo de inge/
nio. c. ii. p̄fert oībus aliis uolatiliū carnibus. Et dī de ista carne q̄ si
assidue comeda⁹ maxime cōfert memorie. Vndecima est frigellus:
& est auis comedēs racemos: uelociter uolās: sīlis sturno: sed melio/
ris nutrimēti quā sturnus: & multe tales inueniunt⁹ ubi sunt uinec:

& inebriant ex esu racemorum: & melior est caro earum circa festum omnium
sanctorum. Duodecima est oryx. Et est secundum aliquos gallina siluestris si-
ue gallina phasiani. Vel secundum alios est gallina aethiops. id est natus in aethiopia:
& siue sit femina phasiani siue gallina aethiops: eius caro est boni nu-
trimenti. Decimatertia est tremulus & est avis comiter stans prope mare
minor quam gallina: sed est avis fusca alte clamans & uelocissime uo-
lat: & quando ambulat super terram cauda eius semper tremit: & ideo dicitur tremu-
lus: & habet super caput eius longas plumas. Et non est prava avis: longa habens
caudam: quam a medicis uocat cauda tremula. Ultima avis est amarellus
& etiam est avis siluestris existens in aquis: silis anetes: sed ea minor. Et gene-
raliter loquendo inter aues comestibiles plus laudatur ille quam uolatu ue-
lociores sunt. Et sicut carnes predictarum auium sunt laudabilis nutrimenti
& facilis digestionis: ita et reperiuntur carnes aliquarum auium illaudabi-
lis nutrimenti: difficilis digestionis: & inequalis complexionis. sicut sunt
carnes anserum & pauonum & malarum: & uniuersaliter auium habentium
collum longum & rostrum longum degeritum in aquis: & carnes passerum que
sunt calidissime: & a temperamento longissime: & multum excitantes coitum.
Circa electionem uero carnis uolatiliu sciendum est: quod secundum diuersas
laudabilioris nutrimenti proprietates ac eius quod nutrit sanitatis uel ro-
boris intentionem: carnes laudantur uarie. Unde Gal. respiciens facile altera-
tionem & subtilitatem in carnibus predictam profert eandem. Ra. uero cum ysaac
respiciens subtilitatem sternerum ac leuitatem ipsam ceteris preulit. Isaac est se-
cundum diuersas intentiones carnes uolatiliu laudauit diuersas. Aui. ue-
ro laudauit carnes turturum pro ceteris. uel quia respexit ad proprietatem qua
roborant & confortant intellectum. uel quia in terris eius est ipsarum tanta boni-
tas quam non est in aliis terris: sciendum est insuper quod carnes uolatiliu plus con-
ueniunt quam carnes quadrupedum his qui relicto exercitio corpali uocant
consiliis studiis & contemplationibus: quia digeruntur facilius aliis: iuxta
illud Gal. iii. alimē. Digestibilior est tamen hec caro uolatiliu aialiū

& maxime perdicium: & generant sanguinem clare: mūdū: spumo-
sum: mentis exercitiis & eleuationi intellectis aptum.

Hic ponuntur. ii.

Si pisces molles sunt: magno corpe tolle

accidentia ex quoꝝ

Si pisces duri: parui sunt plus ualitura

noticia attēdit ele-

ctio piscium. Vñ pi-

sces aut sunt duri aut molles. si molles sunt tūc seniores sūt eligibi-
liores. Cuius cā est ista: q̄a mollicies puenit ex humiditate q̄ in iuue-
ne pisces idigesta est: & in sene plus digesta: & sic in iuētute tales pi-
sces sūt generatiui fleumatū: sed senes minus & sic patet q̄ anguil-
la senior sanior est iuuenes: secūdū quosdā. si uero tales pisces sunt
duri: tūc iuuenes sunt saniores. i. digestibiliore: cuiusmodi sunt lu-
cii & p̄ce: durities enim inquātū hui⁹ resistit digestiōi: & istā sniam
ponit Aui. ii. can. c. de piscibus dicēs. Et eligit̄ qdē ex piscibus durā
carnem habentibus ille qui est minor: & ex habentibus mollem car-
nem ille qui est maior ad terminum aliquem.

Hic tangūtur. x.

Lucius & parca saxaulis & albica tenca.

pisces eligibiles pro

Sornus plagicia cū carpagalbio truta

nutrimto nature hu-

mane: quoꝝ. Prim⁹

est lucius: qui est piscis notus: & dī eē tyrānus pisciū: q̄a nō solum
deuorat pisces alterius speciei: sed ēt eiusdē sp̄ei cum eo: uñ uersus.
Lucius est piscis rex & tyrānus aquarū. aquo nō differt lucius iste
parca. Est ēt piscis dure carnis & natatu uelox. Secūdus est parca: a
p̄co parcis: ere: dicta p̄ cōtrariū: q̄a nulli pisci parcit: imo irata uul-
nerat alios pisces suis squamis quas hēt supra dorsū: nec eā audet
euadere lucius: imo ut narrat Albertus de naturis aīaliū: est natura
lis amicitia parce & lucii. Lucius. n. lesus ab alio difficulter sanat̄:
sed lesus q̄rit parcā q̄ uidens eū lesum t̄git & lenit uulnus lucii: sic

lucius sanat: & est parca filr piscis dure carnis notus: teutonice eyn
baers. Tertius piscis est saxaulis uel saxaulus piscis marinus: apud
gallicos dictus sola. Alii dicunt qd' e piscis teutonice eyn tunghe: &
est piscis multu sanus iter pisces marinos. Quartus est albica: teu-
tonice: & uitine: & est piscis marinus. Quintus est tenca q' est dul-
cis piscis aq' notus: pelle habes lubrica atq; uiscosam ad nigredine
tedes: sed eius caro est dura. tñ ab istis tribus piscibus q' sunt luci-
parca & tenca post eor' coctione auferit' pellis. Et dr' iste piscis. teu-
tonice eyn tinche. Sextus est fornus: & est piscis minimus marinus
albus ad quantitate medie ptis medii digiti quo ad longitudine: q' co-
medit' cu' capite & spinis: & dr' teutonice eyn gaernaert. Septimus
est plagicia & est piscis marinus notus. latus hns in una pte sue pel-
lis maculas rubeas. & pellis est tota alba curuū os habens teutonice
eyn blatys scol. Octauus est carpa q' e piscis dulcis aq' notus. multu
tñ de se est uiscosus: sed a magnatibus decoquit' in uino: & sic ab eo
tollit' eius uiscositas. Nonus galbio: & est piscis marinus notus a q/
busda dictus rogetus: teutonice eyn rotbarth: & est piscis dure car-
nis & sanus. Alii textus hnt gouio: & est piscis paruus dulcis aq' ad
longitudine unius digiti logi: & est rotudus & suauissimus: gallice
gouion. Vltimus est truta q' est in carne filis salmoni: nec tñ est sal-
mo & est longus & nō grossus. Et capit' i magnis fluuiis & pmittit
se fricare in aqua: & sic capit': & ex eo fiut' pastilla cu' spibus: & est
piscis ualde p'ciosus: gallice trutes. Circa electione uero pisciu sciē-
dū est primo q' pisces respectu carniū: ceteris parib': minoris sunt
nutrimēti: & facilis digestiōis & nutrimētū eor' est pluriū supflui-
tatū: & fleumaticū & irigidū & humidū: & minus māsiuū: & sunt
ad digerēdū duri & lōgā faciūt morā in stomacho. Et qa i eor' di-
gestione laborat stomachus: & iterdū corrūpunt' i stomacho & q̄li-
tatē quādā suscipiūt putredinalē: sitim generāt: Et ut sit ad unū di-

531.

inbygena

cere: carniū laudabiliū nutrimentū melius est nutrimento pisciū. Se-
cūdo sciēdū est q̄ pisces marini sunt meliores in regimine sanitatis
ceteris paribus: piscibus aq̄ dulcis: eorū. n. nutrimentū est minus sup/
fluū & nature carniū magis p̄p̄inquū. Sed q̄a ceteris parib⁹: pisces
marini sunt duri oris carnis piscibus aq̄ dulcis: iō sunt difficilioris
digestionis & resolutionis & pluris nutrimenti & purioris. Verū est tū
q̄ in egris magis cōferūt pisces aque dulcis: p̄p̄ debilitatē digestiue
eorū. Tertio sciēdū q̄ ī piscibus tā marinis quā aque dulcis eligēdi
sunt. quorū caro est alba nō uiscosa: sed frāgilis nō multū grossa: sed
subtilis: nō grauis odoris: sed suauis: nec cito putrefactiōis: sed suffi
ciētis durationis. nō mali coloris sed boni: & quorū habitatio nō est
in lacubus stagnis nec ī locis sordidis: nec ī aq̄s hñtib⁹ malas her/
bas. Et eligēdi sunt nō ualde iuuenes nec ualde magni: & q̄ sunt ue
locis motus & pauce uiscositatis. Et si sint pisces marini eligēdi sūt
q̄ capti fuerūt in fluminib⁹ multū distātibus a mari: & hoc ceteris
cōditionib⁹ bonis suppositis. Itē suppositis p̄dictis cōditionib⁹ quā
to pisces sunt squamosiores: tāto sunt meliores. Et s̄r̄ intelligit̄ de
spinis: q̄a spine multe & squame sercāt puritatē substātie piscis. Itē
iter pisces marinos meliores & puriores sunt: q̄ capti & nutriti sūt
in mari p̄fundiori & magis agitato: ad q̄ est cursus pluriū fluuiō/
rū. Et ergo capti ī mari septētrionali q̄d magis est agitatū & magis
tēpestuosū & uelocioris fluxus & influxus meliores sunt captis in
mari mortuo uel meridionali. Et s̄r̄ itelligēdū est de piscibus dul/
cis aque. nā ceteris parib⁹ quāto aq̄ est p̄fundior & mobilior tāto
piscis in ea nutrit⁹ est melior. Et de his sufficiēter eligi pōt. q̄ pisces
sunt uitupabiles et q̄ laudabiles: sunt: pisces. n. bestiales sicut porcus
carnis marinus: delphin: morua: nō multū cōpetūt in sanitatis regi/
mine. Sunt. n. difficilis digestionis et gossi humoris et multe super/
fluitatis: nec in carnib⁹ p̄dictorū pisciū apparent cōditiones superius.

numerate:puta:albedo subtilitas &c.Et si hos pisces & consiles co-
medi cōtingat nō statim sunt coquēdi & comedēdi postq̄ capti sūt:
sed obseruādi sunt p aliquos dies quousq; eorū carnes mollescant &
tremiscāt sine substātie corruptione.Et ēt p̄dicti pisces meliores sūt
femi falsi quā recētes aut p̄fecte falsi.Inter alios aut pisces marinos
consideratis cōditionibus supradictis laudabiliōres uident̄ rogetus
& gornatus siue gornus.Nā eorū caro & substātia est purissima. Et
post hoc plagicia & sola.sed horum caro est magis uiscosa & nimis
frāgibilis & minus alba & magis grossa & minus subtilis:nec horū
sapor aut odor est ita delectabilis:& forte piscis merlégēdus est lau-
dabiliōr post rogetū.Nō est.n.tāte grossicie & uiscositate sicut pla-
gicia & sola:& eius substātia est satis frāgibilis sed cōsideratis sapo-
re & odore cū colore & substātie puritate & mollitate deficit ī boni-
tate a rogeto & gornato:& sifr itelligat̄ de allece.Et morua iuuenis
satis appropinquat p̄dictis ī bonitate cōsideratis p̄dictis cōditioni-
bus:est tñ grossior & uicosior p̄dictis piscibus.salmones aut & tur-
boti & maquerelli multū deficiūt ī bonitate.sunt.n.multū grossio-
res & uicosiores & ad digerendū difficiliōres & magis supfluitate
pleni.un̄ cōpetūt nisi exercitātibus fortib⁹ iuuenib⁹ cū qbusdā sal-
sis eorū uicositati grossicie & frigiditati repugnātibus:Inter pisces
aut dulcis aq̄ cōsideratis p̄dictis cōditionib⁹:parca & lucius medio-
cris:primū gradū bonitatis obtinēt supposito q̄ sint pingues:deide
uēdosia:& deinde lopia:& quis carpa sit squamosior: p̄dictis tñ nō
hēt carnē adeo albā & frāgibilem & subtile sicut lucius & parca:&
sepius reperit̄ ī stagnis:& uniuersaliter ceteris parib⁹ meliores sūt
pisces dulcis aque q̄ capiūt̄ in aq̄ petrosa currēte uersus septētrionē
p̄funda:multe agitatiois:ad quā nō cōfluūt sordicies ciuitatū:in q̄
ēt nō sunt herbe male.Cancri aut fluuiales & marini multi sunt nu-
trimēti:& nō facile ī stomacho corrūpunt̄:ueq; sunt difficilis dige-

tionis sciendū est insup q̄ pisces recētes corpus humectāt & lac & sperma multiplicāt & multū cōpetūt colericis: & nō sunt comedēdi pisces post forte exercitiū uel fortē laborē: quia tūc de facili in stomacho corrūpunt: & caueant ab usu pisciū hñtes stomachū debilē uel malis humoribus plenū. Amplius sciendū q̄ pisces grossi semi falsi meliores sunt q̄ recētes pisces: & saliti multi t̄pis nō sunt boni.

Itē nō sūt comedēdi pisces & carnes simul: nec pisces & lacticia: Carnes
nec sunt comedēdi pisces post alios cibos. Itē pisces laudabiles parē saliti & in pauca q̄titate sumpti reuocāt appetitū: & ip̄m corroborāt si quis habuerit appetitū ad eos.

Vocibus anguille prae sunt si comedātur:

Qui phisicā non ignorant hec testificantur

Caeus anguilla nimis obsunt si comedātur

Ni tu sepe bibas & rebibendo bibas

Hic autor sub-

dit qd̄ anguilla est

piscis insanus maxi-

me nocēs uocibus:

& hoc p̄bat sermo-

ne medicorū & natu-

ralē philosophiā stu-

dētū: & rō est: quia anguilla est piscis limosus uiscosus & maxime

opilatiuus: & multū deficit a cōditionibus boni piscis prius narra-

tis in parte p̄cedēti: & qd̄ dictū est de anguilla ē intelligēdū est de

lampreda: licet lāprede parue laudabiliore sunt anguillis & minus

piculose cū nō sint tate uiscositatis & grossiciei sicut anguille: ut pa-

tet ad sensum. Vñ salua reuerētia utentiū isti pisces sunt ualde picu-

losi quibus ori sunt saporosi. Hoꝝ. n. pisciū in aq̄ similis est generatio

generationi serpētū ī terra: uñ multū dubitādū est: qd̄ nō sint uene-

nosi: uñ eorū capita & cauda ī q̄bus uenenū cōsueuit eē: & similiter

interior spina: nullo mō sunt edenda. bonū est ēt pp̄ earū uiscositate

qd̄ submergant̄ in uino optimo uiue & dimittant̄ ibi quousq̄ mor-

tue sint: & deīde p̄parent̄ cū galētina optimaꝝ spēꝝ scdm̄ qd̄ coci

magnorū dñorū facere cōsueuerūt. bonū est tñ qd̄ ebulant̄ primo

lāpre

*Anguilla
uiscosa*

duabus ebullitionibus in uino & aq̄: & illa abiecta decoquant ad p̄
 fectionē: & fiat gallētina uel pastillatura uel affatura cū falfamento
 appropriato: uidelicet cū salsa uiridi cū fortibus sp̄ebus & uino in
 hyeme: & cū debilib⁹ sp̄eb⁹ & agresta & aceto ī estate. Comodosius
 tñ est maneriē hmōi pisciū dimittere. Deinde subdit textus: qđ ca
 seus & anguilla multū nocēt si comedant: & istud intelligēdū est: si
 in magna quātitate sumant: quorū cause dicte sunt de caseo ibi. Per
 sica poma: & de anguilla nūc dicta est cā. postea dicit tex. qđ si ista
 sumant cū frequēti potatiōe uini malicia eorū corrigi. & istud nō
 debet itelligi de uino subtili & penetratiuo nec de uino qđ dat uia
 potus cōductiui qa tale nō debet dari sup cibū generatiuū mali hu
 moris qñ comedit: nec ante ipsum nec postq̄ fuerit digestus ut uult
 Aui. in. i. c. de regimine aq̄ & uini: qa tale uinū magnū nocumentū
 iduceret: penetrare. n. faceret humorē malū ex hoc cibo genitū usq̄
 ad extrema corpis q̄ forte non sufficeret penetrare sine uini auxilio
 & cōductu: sed itelligēdū est istud de uino forti nō multū penetrati
 uo: sepe & ī parua quātitate dato grā pmixtionis ciboꝝ. Tale. n. cor
 rigit maliciā ciboꝝ confortat digestionē & digerit fleumaticos hu
 mores & frigidos: q̄re iuuat ad digestionē casei & anguille: q̄ male
 digestionis sunt.

Hic autor tāgit
 duo documēta: quo
 rū primū est. qđ co

Inter post. 3. foha
 Inter prandēdum sit sepe parūq̄ bibendū
 Si sumas ouum: molle sit atq̄ nouum.

medēs in prādio uel cena debet uicissim comedere & bibere multi
 plicādo uices bibitionis: sed pro q̄libet uice parū potus sumere: & fa
 cere nō debet quēadmodū bruta: q̄ totū cibū capiunt: & postea bi
 būt: qa si potus melius cibo pmiscet: & cibus exinde reddit remolli
 tus & digestionis capacior & circa istud est sciendū qđ triplex est
 potus. s. pmixtius delatiuus: & sitis sedatiuus. Istud at qđ dictū ē:

intelligēdū est de potu p̄mixtiōe ciborū: iste. n. potus debet uicissim
recipi cū cibo. & saluo meliori iudicio non debet iste potus differri
usq; ad finē comestionis nec debet expectari sitis. Et iste potus maxi
me cōpetit q̄n sumunt cibaria actualiter sicca uel uirtualiter: sicut
patet in laborātib⁹ comedētib⁹ panē siccū. Sed potus sitis sedatiuus
regulariter & in hoībus bñ dispositis debet differri usq; ad finē co
mestiois: tūc. n. est uera sitis pp̄ estuationē cibi calidi & sicci. Nō. n.
multū rōnabile ē q̄ simul urgeat sitis & fames: q̄ sūt appetitus cō
trariorū. Et debet iste pot⁹ dari secūdū plus & minus secūdū q̄ ma
ior uel minor est sitis. Potus uero delatiuus maxime cōpetit cōpleta
prima digestiōe regulariter: & parē añ horā suscipiēdi aliū cibū se
quētē. Et talis potus sp̄aliter cōpetit q̄n cibaria primitus sūpta fue
rint grossa ī substātia. nec debet expectari sitis ad talē potū suscipiē
dū. nā talis potus p̄parat stomachū ad suscipiēdū cibū sequentē &
iuuat trāsītū cibi ad epar a stomacho: nec debet talis pot⁹ eē magne
q̄tatis ut cito possit digeri. Añ. n. eius digestiōnē nō trāsīt ad epar:
Et istud uerū ē nisi talis potus delatiuus fuerit aq̄. ī q̄ nō oportet ex
pectare digestiōnē añ penetrationē ei⁹ ad epar. Regularitar aut po
tus cōueniēs delatiuus aut ēt p̄mixtiuus nō debet eē aq̄: sed uinū uel
aliqd̄ p̄portionabile uino. puta ceruisia uel cerasia: uel pomeriū uel
melligratū uel aliqd̄ sile qb⁹ oib⁹ uinū ē melius. Sciēdū scđo q̄ q̄to
cib⁹ ē grossior & sicci⁹ & frigidior: tāto pot⁹ p̄mixtus & delatiuus
debet eē maior: & ecōuerso quāto cibus est calidior subtilior & hu
midior: tāto potus delatiuus & p̄mixtiuus debet eē minor. Et quan
to cibus est grossior & frigidior & digestioni inobediētior: tāto ui
nū p̄mixtiū uel delatiū debet eē subtilius & fortius. Et quāto ci
bus est subtilior calidior & digestibilior: potus debet eē debili⁹: uel
uinū debilius. Vñ fortius uinū bibēdū ē tā cū carnibus bouinis q̄
pullinis: & fortius bibendum ē cū piscibus q̄ carnibus regulariter.

Secundum documentum est q̄ sumens ouum debet ipsuū sumere
quando est molle & nouum: cuius causa dicta est supra.

Hic ponitur unū
notabile documentū
de pisca: & ē q̄ pisa
aliquo mō laudatur:
& aliquo mō uitupe

Pisam laudare decreuimus ac reprobare
Pellibus ablatiſ est bona pisa satis
Est inflatiua cū pellibus atq; nociua.

rantur. Laudant̄ .n. qñ comedunt̄ ablatiſ corticib⁹. Vitupant̄ uero
qñ comedunt̄ cū corticibus & pellibus: q̄a tūc sunt inflatiua. Et er
go nō ē artificiale ea comedere simul cū cortice q̄a medullar̄ & cor
ticū nature discordant. Alter̄ .n. laborat ut ſoluat & exat: alter̄ ob
uiat ut cōstringat: ut dicit Isaac ī dietis uniuersalibus: q̄re ī corpe fit
motus agitatiuus inducēs torturā & īflationē. Et istud nedū uerita
tē hēt de pisca: uer̄ ē de oīb⁹ leguminibus: sicut fabis faceolis: len
tulis & similibus. Et spāliter de hñtib⁹ multū corticē sicut fabe &
cicera nigra: cortex ē in oībus ē peioris nutrimenti quā medulla. Et
circa istud est sciendum q̄ est una maneries pisor̄ albor̄ rotundor̄
hñtiū corticē exteriorē ualde paucū & subtilē: & ista pisa securius
pñt comedi cū cortice q̄ alia: quis melius sit q̄ depurent̄ a cortice.
Et q̄a dictū p̄cedēs ueritatē hēt de oībus leguminibus. Sciēdū ē q̄
legumina recētia minus habēt de cortice: & in eis minor diuersitas
est inter corticē & medullā & facilius digerunt̄. Et iō dicunt aliq̄
magis cōpetūt corpib⁹ sanis: sed nō est ita q̄a legumina recētia sūt
plurimar̄ supfluitatū & corruptibilioris substātie: q̄re minus cōue
niūt corpibus sanis. Et iō pro ueritate tenēdū est q̄ legumina sicca
depilata a cortice exteriori sunt saniora quā recētia nō depilata: sed
uiridia sunt saniora siccis nō depilatis. Sciēdū ulterius q̄ q̄a oīum
leguminū substātia est inflatiua & difficilis digestionis & cor̄ nu
trimētū malū nō cōpetit ī regimine sanitatis: sed brodiū siue deco

ctio ipsorū cōueniēs est: q̄a eorū decoctio uētris est subductiua. i. la
xatiua. urine puocatiua: & uenarū deopilatiua: uñ satis cōuenit tpi
bus in qb̄ hoīes utunt̄ cibus grossis & opilatiuis: puta tpe ieiuniorū
In isto. n. brodio siue ī ista decoctione cōueniēter facta nō sunt no
cumēta q̄ sunt ī substātia: uñ in ea nō ē iflatio: nec difficultas nutri
tionis & digestionis: nec malicia nutrimenti. Fit aut̄ ista decoctio p̄
istū modū. In sero. n. ponunt̄ cicera uel pisa in aq̄ feruētī & in eadē
longo tpe manib⁹ cōfricant̄. deinde p̄dicta aqua tota nocte tēpet̄:
& in eadē sequētī nocte buliant duabus uel tribus bulitionibus: &
postea colet̄ & colat̄ a reseruet̄: & appropinquāte hora refectionis
p̄paret̄ cū cynamomo & croco & aliquatūlū uinū addat̄: & deide
unico feruore buliat & spumet̄ ī p̄cipio refectionis. Et brodiū seu
parenta cices & pisorū rotundorū alborū est melius & cōuenientius
& nature amicabilius: & similiter eorū substantia.

Lac ethicis sanū caprinū post camelinū.
Ac nutritiuum plus omnibus est asininū.
Plus nutritiuū uaccinū sic & ouinum
Si febriat caput & doleat nō est bene sanū

habētibus febrē ethicā. Et istd̄ uult Aui. ii. can. c. de lacte dicēs. Lac
caprinū & lac asininū sunt bona ethice. Et idē uult. iiii. trac. in. c. de
rememoratioe medicinaꝝ humectatiū ethicos. Et rō ē est: q̄a lac ca
primū est tempatum scdm̄ Aui. ii. cano. c. de lacte: & etiā multi nu
trimēti: ut uult hic tex. Et post istud lac ualet camelinū. Istud. n. sub
tilē est multe aquositate & humiditate: q̄re pōt humectare eos: ues
est tñ q̄ istud lac pp̄ suā nimiā humiditatē parē nutrit; q̄re min⁹ eis
cōuenit quā caprinū: istud tñ lac camelarū: & maxime nouiter fetarū
cōfert ydropisi ualde & patiētibus dolorē in epate: & renouat epar

Hic ponunt̄ q̄dā
documenta circa ele
ctionē lactis. Primū
est q̄ lac caprinū est
sanū (thicis. i. cōsū/
ptis & maceratis uñ

secūdū Aui.ii.can.c.de lacte.Secūdū documentū est q̄ lac asininū plus ceteris lactibus ethicis cōuenit.Et istud uerū ē cōpando lac asininū ad lac aliorū brutorū:qa lac asine declinat ad frigiditatē & humiditatē:& est subtilius & citius penetrās & tardius coagulabile q̄ lac aliorū brutorū secūdū Gal.vii.de ingenio.c.vii. Et istud idē uult Aui.in.iiii.loco p̄alle.dicēs.Et nō ē lac post lac mulieris sicut lac asine.Et prius dicit.Et pprie lac asine eradicat ethicā si fuerit ei eradicatio.Cōparādo tñ lac asine ad lac mulieris minus conuenit.Lac.n. mulieris sugēdo sumptū cōueniētius est oibus:ut uult Auic.in.iiii.loco p̄alle.Et rō est:qa lac humanū siue muliebre subtilius est frigidius & humidius:& nature humane magis sile:uelocius penetrans:citius digestū & magis nutriēs.Et debet istud lac dari ethicis q̄tum possibile ē mulieri magis ppe lectū ifirmi & ei p̄tinus sine mora administrari ne ab aere corrumpat̄. Et circa istud sciēdū est q̄ non sp̄ cōuenit ethicis lac mulieris aut asine:imo ī aliquibus casib⁹ lac acetosum siue ebutiratum est utilius ethicis quam lac mulieris aut asine. Quorū primus est qñ cū ethica est solutio uētris.Secūdus est qñ est suspitio de coagulatione lactis ī stomacho uel de ardore uehemētis febris.uel qa stomachus de se est colericus ut lac in colerā cōuertat. Tertius est qñ cū ethica cōpilat̄ putrida p̄cipue qñ in īteriorib⁹ nō fuerint multe opilationes.Nā lac acetosū restringit uētrē:& nō facilliter colerizat̄:qa priuatū ē butirositate:p̄ quā facilliter lac īflāmat̄: nec ī putrida febre:qa cito putrescit pp eādē cām. Quartus ē si stomachus fuerit sordidus:tūc.n.lac ī eo facile corrumpit̄. Quintus si ethicus abomineť lac dulce & ītegrū : & nō acetosū siue ebutiratū. Tertiū documētū est q̄ lac uaccinū & ouinū sunt magis nutritiua: q̄a pinguiora & grossiora sunt aliis:ut dicit Aui.ii.can.c.de lacte.Et ibidē de lacte uaccino dicit lac oīs aīalis cuius p̄gnatio plixior est p̄gnatione mulieris est malū:q̄ pp̄ p̄portiōabile est illud qđ p̄ximū

est sicut uaccinū. Ra. uero ī almā. c. de lacte dicit. Vaccinū. n. lac oī
lacte cuiusq; aīalis alteri⁹ grossius iudicat: qđ ēt oibus sui corpib⁹
pinguedinē adipisci uolētib⁹ cōuenētius existit. Quartū documē
tū est qđ lac nocet hñti febrē & dolorē capitis. Cui⁹ cā dicta ē supra
ibi. p̄fica poma pira.

Lenit & humectat soluit sine febre butirum

Hic autor ponit

pprietates butiri q̄s

īpm iducit ī corpore humano. Prima ē qđ butirū lenit uētrē siue mol
lificat atq; lubricat: hanc pprietatē facit sua unctuositate. Secūda
pprietas ē qđ butirū est humectatiuū: qā ex melioribus p̄tibus lactis
cōpositū est & ita sibi cōuenit humectare sicut & ipsi lacti a quo ex
trahit. Tertia est qđ soluit uētrē. i. est puocatiuū secessus: & hoc lac
facit: qā lubricitatē iducit ī testinis. Et istas pprietates eius ēt ponit
Aui. ii. can. c. de butiro. Et iducit butirū istas tres pprietates ī corpe
nō febricitatē. Nocuiū tñ est corpi febricitati: qā butirū sola unctuo
sitate de facili īflāmat: & ī febricitatē calorē augmētat. Circa istud
sciendū qđ licet butirū inducat p̄dictas pprietates rōne tñ sue nimie
humiditatis & unctuositatis nō cōpetit uia cibi spāl̄r ī q̄titate nota
bili. Primo. n. si q̄s eo utat ī q̄titate notabili abominationē iducit &
facit cibū supnatare ī orificio stomachi: & uentrē plus debito laxat
& uomitū iducit. Nullo ergo mō butirū est comedēdū uia cibi ī q̄ti
tate notabili: & spāl̄r nō comedat post alios cibos: sed ad cōdimētū
cibarioꝝ satis cōuenit.

Incidit atq; lauat penetrat mūdāt quoq; seꝝ

Hic ponunt. iiii:

pprietates seri. i. aq̄

lactis: quaz̄ prima ē qđ seꝝ est icisiuū siue subtiliatuū. Secūda ē qđ
est lauatiuū. i. absteriuū. Tertia est qđ est penetratiuū: & ista sequitur
ex prima. Quarta ē qđ seꝝ est mūdificatiuū. i. solutiū siue purga
tiuū. Et tres istaz̄ pprietatū narrat Aui. ii. can. c. de lacte: dicēs qđ aq̄

eius. s. lactis est subtiliatiua lauatiua & solutiua & i ipsa nō est mor-
dicatio. Ra. uero in almā. dicit q̄ serū colerā rubeā expellit: scabiei
quoq; atq; pustulis: nec nō eis pustulis q̄ in facie nascunt̄. hystericie
etiam: atq; ei cui fortis uini potus nocuit. auxilium prebet.

In hoc tex. autor
duo facit. Primo po-
nit. iiii. pprietates ca-
sei: Quaz; prima est
q̄ caseus ē frigid⁹. i.

frigide nature & istud itelligēdū est de caseo recēti: q̄ est frigidus &
humidus: & nō de ueteri q̄ est calidus & siccus. ut uult Aui. ii. ca. c.
de caseo. uel pōt itelligi de caseo q̄ fit ex sola coagulatōe lactis absq;
alicuius alterius rei cōmixtione. Repit̄. n. caseus calide nature cale-
faciēs stomachū ac linguā mordicās ex cōmixtione rez; sibi admix-
ta;: sicut est aliqs caseus uiridis q̄ si i magna quātitate sumat̄ mul-
tū calefacit corpus. Secūda pprietas est q̄ caseus est stipās. i. cōstipa-
tius siue dur⁹: uētrē efficiēs. Et istud maxime hēt ueritatē de ueteri
& multū coagulū hñte. Tertia est q̄ caseus est ḡtossus. i. grossi hu-
moris ḡnatiuus: q̄ ueritatē hēt de oī caseo: q̄a oīs caseus ex grossio-
ri & terrestriori pte lactis fit. Quarta est q̄ caseus est durus. i. duri-
ciem uētris efficiēs. Et ista pōt eē eadē cū secūda. Deinde dicit tex.
q̄ caseus quī solus sūptus sit isanus: ex quo male digestionis est. ut
p̄dictū est: tñ si in modica q̄titate misceat̄ pani: cū ipso pane digesti-
bilis fit. alias nō: & istud ueritatē hēt in corpore sano. in egro at̄ nō.
Et de caseo prius dictū est ibi. Nutrit & impinguat.

In hoc passu au-
tor fingit psonā lo-
quētē i spē casei cō-
tradiciētes usū casei

Ignari medici me dicunt esse nocuum
Sed tamen ignorant cur nocumenta feram
Languenti stomacho caseus addit opem.

Si post sumat^r terminat ille dapes esse insanū. Et dicit
 Qui phisicā non ignorant hec testificantur loq̄ns ī p̄sona casei.
 Ignari medici. i. me
 dicinā ignorātes dicūt me caseū esse nociuum supple uniuersaliter
 ignorāt cām cur nature humane nocere dicor. Et post hoc tāgīt au-
 tor duas utilitates sumptionis casei. Prima utilitas est q̄ caseus con-
 fert egrotāti stomacho. Et circa istud est notādū q̄ si oīs caseus con-
 fert opē oī stomacho lāguētiū: sed in certis casib⁹ oīs caseus nocet. s.
 stomacho rare texture: & oī stomacho debilitato ex longa egritudi-
 ne: sed caseus recēs & nocuus nō multe uiscositatis opem cōfert sto-
 macho calido: q̄a teste R. a. in almā. adustionē & caliditatē eius repri-
 mit & stomacho ēt sicco cōfert pp̄ eius humiditatē. Et talibus sto-
 machis multū nocet caseus antiquus siue multū acutus uel multū
 coagulū hñs. Sed stomacho hñti multa fleumata eius pelliculis ad-
 herētiā multū cōfert caseus antiquus uel multū coaguli hñs: q̄a talis
 sui acuitate fleuma incidit & abstergit. Sed tali stomacho maxime
 nocet caseus recēs & mollis. Et sic patet q̄ in aliquo casu caseus sp̄
 nocet & in aliquo non: & q̄ aliqñ caseus recēs p̄dest & aliqñ uetus.
 Secūda utilitas est q̄d caseus sumptus post cibū terminat ipsum:
 quia facit cibum descendere ad illū locū in quo uiget digestio. s. ad
 fundū stomachi. Et istud totū sciūt q̄ uerā sniam medicine hñt. Et
 de caseo acuto dicit R. a. ī almā. Verūtñ cū post comestionē pua ex
 eo gustat^r quātitas os stomachi corroborat: facietatē quoq; nimiam
 atq; fastidiū q̄ ex dulcibus & unctuosīs nutriētibus in ore stomachi
 proueniunt aufert:
 Hic ponit. ii. do-
 cumenta. Quoꝝ pri-
 mū est q̄ prādēdo. i.

q̄ p̄ter antez. fo ha p̄p̄ma
 Inter prandendū sit sepe parūq; bibendū
i. mltz p̄ndū / cenā
 Vt minus egrotēs nō inter fercula potēs

comedēdo aliq; debet uicissim post ^{cibū} sumptū parē & sepe bibere: ita

q̄ nō debet primo totū cibū sumere: & postea potū. Et istū uersum
primū aliq̄ nō h̄nt: q̄a reuera idē uersus ī forma prius expositus est.
Secūdū documētū est qđ inter duas comestiones sicut inter prādiū
& cenā debemus p̄ posse potū euitare: & hoc si cibus sumptus ī sto
macho nondū fuerit digestus: nisi magna necessitas affit: q̄a talis po
tus sumptus īpedit & iterrumpit digestionē cibi priō sumpti: cibū
facit indigestū de stomacho descēdere: atq; appetitū deicit circa ci
bū in cena sumēdū & corpus grauat: & ad dispositionē ī q̄ hō neq;
sanus neq; eger est inclināt siue ad dispositionē p̄uenientē febrem.

Hic autor innuit

qđ cena debet incipi Vt uites penam de potibus incipe cenam
a potu. Et aliq̄ expo
nunt metrū istud. Si tu uis uitare penā. i. infirmitatē: prius potes in
principio cene anteq̄ comedas: sed ista expositio nō ualet q̄a secūdū
medicos regularius est a cibo cenā incipe quā a potu. Et quāuis iste
liber directus sit anglicis: ipsi tñ hāc sniam nō obseruāt: q̄a regulari
ter q̄cūq; hora diei potū sumūt p̄ponūt morsum panis: iō aliter pōt
exponi uersus iste accipiēdo potū p̄ cibo liq̄do & facile digestibili:
sicut accepit Ipo. potū. ii. pti. ampho. ibi: facile ē repleri potu quā ci
bo: ita qđ sensus istius uersus sit q̄ melius ē cenā incipe a potu. i. ci
bo liq̄do & facile digestibili: Cuius rō est q̄a si cibus liq̄dus & facile
digestibilis post sumat̄ cū ī nocte supueniēte fortificet̄ calor dige
stiu⁹ cib⁹ liq̄dus & facile digestibilis lōgo tpe erit digestus añ gros
sum & difficulter digestibilē: & cū nō poterit h̄re exitum pp̄ cibum
grossum nōdū digestū nimis aduret̄: uel si exeat grossum secum ra
piet cibū nōdū digestū plene. Melius est ergo ut iste cibus liq̄dus &
facile digestibilis prius sumat̄ ut tpe quo digestus sit exitū h̄eat nul
lo repugnante:

Hic autor ponit Singula post oua: pocula sume noua

Post pisces nux sit: post carnes caseus assit aliqua documenta.

Vnica nux pdest: nocet altera: tertia mors est Primū est post sum
ptionem cuiuslibet

oui recētis supple & mollis debemus sumere potū: maxime haustū
uini: cuius cā pōt eē: qa ouū recēs & molle est optimi nutrimenti &
facilis digestionis: & est de his q̄ ī modica q̄titate multū nutriunt: &
p̄cipue eius uitellus: ut dictū prius ibi. oua recētia: sic ergo uinū qđ
est amicū nature facit q̄ ouū auidius ad mēbra trahit & ad eius pe
netrationē iuuat: & cā alia ēt pōt eē: qa ouū tarde p mery descēdit:
potus ergo uel uinū iuuat eius descēfū. Secūdū documētū est post
comestionē pisciū debem⁹ sumere nuces loco casei: qa nux sua sicci
tate impedit generationē fleumatis qđ generari solet ex piscib⁹: &
hinc est q̄ in q̄dragesima ultimo dant⁹ nuces. Tertiū documētū est
qđ post comestionē carniū debemus sumere caseū & nō nuces: qa
nuces nimīū exsiccarēt: & caseus nō: sed facit cibū descēdere ad fun
dū stomachi quo uiget digestio: & istud est uerū de caseo mediocri
inter ueterē & nouū. Deinde subdit tex. ī ultio uersu qđ unica nux
s. nux muscata pdest nature humane & p̄ficua est: qa bonū odorē
oris efficit uisum cōfortat: & silr epar: splenē & stomachū: & maxi
me os eius: scđm Auic. ii. cano. c. de nuce muscata sed altera. s. nux *auellan*
auellana uel cōis nocet. Auellana qđē qm̄ instatiua est & generatiua
uentositatū in uētre inferiori & facit zoda & tarde est digestionis &
excitat uomitū: ut hēt Aui. ii. cano. c. de ea. nux uero cōis: qa ēt facit
zoda & difficilis est digestionis & mala stomacho & hoc calido pp
eius caliditatē sed tertia nux. s. nux baliste est mors. i. mortē īferēs:
qa p balistā hoīes īterficiunt. Vel pōt istud itelligi de nuce mechel q̄
secūdū Aui. ii. can. est uenenū stupefactiuū quare mortifera est.

In hoc primo uer
Adde potum piro: nux est medicina ueneno su autor dat unū do

cumētū dicēs Fert pira nostra pirus:sine uino sunt pira uirus
 q̄ nos debe/ Si pira sunt uirus:sit maledicta pirus.
 mus post esū Si coquas antidotū pira sunt:sed cruda uenenum
 piroꝝ sumere Cruda grauāt stōachū releuāt pira. cocta grauātū.
 potū. s. uinū: Post pira da potum:post pomum uade fecatum.
 cuius cā suffi
 ciēter dicta est prius:q̄a pira sunt generatiua uentositatis:& de pro
 prietate colicā inducētia & sanguinē aquositate replētia:& ergo cū
 eis debet potari uinū:& maxime forte & calidū qd̄ est uentositatū
 carminatiuū & aquositatū cōsumptiuū q̄s inducūt pira. Secūdo di
 cit tex. q̄ nux ē medicina ueneno. i. remediū cōtra uenenu: ut prius
 dictū est ibi. Alea nux ruta. Deinde in secūdo & tertio uersibus in
 nuit q̄ pira sumpta sine uino sunt uenena. i. nature recentia pp̄ cām
 dictā i primo uersu. Vex̄ est tñ q̄ pira nō sunt uirus. i. uenenu sim
 pliciter: q̄a si sic comestio eorū mortē iduceret:& pirus ea portās eēt
 maledicta. Deinde i q̄rto uersu autor inuit q̄ pira cruda sunt uene
 nū. i. nocumētū inferētia: q̄a faciūt ebullitionē humoꝝ: colicā fleu
 mata & scabiem: si tñ ipsa coquant̄ sunt anthidotū. i. medicina mō
 quo dictū est supra cū uino & maxime ēt post alios cibos sumpta:
 q̄a sic iuuant ad expulsionē fecū. Deinde in q̄nto uersu dicit q̄ pira
 cruda grauāt stomachū: q̄a ip̄m impediunt a digestionē & Inflatia
 sunt: sed pira cocta releuāt stomachū grauātū:& disponūt ip̄m ad
 suā naturalitatē. Et in ultimo uersu subdit duo. Primū est q̄ nos de
 bemus post pirū sumere potū p̄pter causam prius dictā. Secūdū
 est q̄ post esum pomi debemus ire fecatū: id est ad secessum:& secū
 dū Aui. ii. can. c. de pomis: poma dulcia & acetosa quādo in stoma
 cho inueniunt humorē grossum quādoq; deponunt ipsum in ege
 stione. Ratio tamē textus potest esse: q̄a poma multū inflatiua sunt
 uentositatem generantia: que in secessu emittetur.

Cerasa si comedas tibi confert grādia dona. Hic ponunt. iiii.
Expurgant stomachū: nucleus tibi tollit. comoda ex esu cera
Et de carne sua sanguis eritq; bonus. for pueniētia. Pri
mū est q; cerasa ex
purgāt stomachū: & istud scdm quosdā ueꝝ est qñ simul cū eis nu
clei terunt: qā simul hñt qñdā uim abstersiuā ac mūdificatiuā. *Azule*
Secū *soꝝ*
dū est q; nucleus cerasoꝝ. i. arillus hēt uirtutē frāgendi lapidē renū
uel uesice si siccus sumat uel ex eo fiat lac. Tertiū est q; caro ceraso
tū est generatiua optimi sanguinis & cōfortās ac īpinguās: & istud
expimentū cōprobant: qā uidemus passeres q; sunt aues multū co
medētes cerasa q; tpe cerasoꝝ hñt epata multū maiora quā alio tē
pore: signū igit est: q; magnificāt epar & cōfortāt. circa illud est no
tādū qd̄ duplicia sunt cerasa. s. grossa & parua. Grossa at̄ adhuc du
plicia. s. dulcia & pontica. Oīa dulcia & parua sunt insana de facili
corruptibilia ac ī corpibus faciētia uermes. grossa pōtica dicuntē cī
na: & illa sunt adhuc duplicia: qd̄ sunt rubea & mollis carnis: & ta
lia debēt recētia comedi & ī principio mense: & hñt uim abstersiuā
stomachi atq; appetitū incitādi: alia sunt cina nigra & grossa satis
dure carnis & iter cetera maxime pōtica: & ista debēt comedi in fi
ne prādii siue cene: cuius cā est: qā ista sua pōticitate qñ ī fine mēse
sumunt claudūt orificiū stomachi: quo clauso digestio melior ac ue
locior fit. *sm*

Hic ponunt due Infrigidāt laxant multū profunt tibi pruna
utilitates pueniētes
ex esu prunoꝝ. Prima est qd̄ pruna infrigidāt corpus: & iō portega
lenses ī calida regiōe existētes ī decoctione suarū carniū semp cōmi
scēt pruna: & maxie damascena. Secūda est qd̄ pruna laxāt uētrē:
& hoc est ppter eoꝝ humiditatē & uiscositatē scdm Gal. ii. alimen.
Et istud est ueꝝ de prunis maturis. In crudis. n. q̄ non sunt matura

est stipticitas & eorū nutrimentū est paucū: ut dicit Auic. ii. can. c. de
eis. Et ista secūda utilitas licet etiā multū cōueniat prunis damasce
nis sicut est prima: maxime tñ cōuenit prunis armenis. i. deportatis
ex terra armenia: q̄a meliora sunt oībus & uehemētius soluētia se/
cūdū Aui. loco p̄all. & pro maiori declaratiōe istarū ut. litatū. sciēdū
est qđ pruna matura sunt usu & nō imatura: pruna aut magis na/
ture cōueniētia sunt illa q̄ sunt figure oblonge habētia carnē paucā
& durā aliq̄lē siccitatē declinātia & corticē exteriorē tenuē: & debēt
esse ī sapore nō uere dulcedinis: sed debet eē eorū dulcedo attinēs ali
cui acedini: & hmōi sūt pruna damascena: talia. n. pruna īfrigidār
ut dictū est: sunt aut multe alie maneries prunorū quorū usus nō est
approbādus: sunt et qđā prunella siluestria parua q̄ crescūt in siluis
& nō sunt laxatiua: sed uētris restrictiua & ex is aq̄ q̄ uētris restri/
ctiōnē facit: debēt aut pruna q̄ sumunt p̄ uentris laxatiōnē primo
poni in aq̄ frigida: tūc. n. p̄fectius īfrigidāt & humectāt: & colerā q̄
inueniūt lubricando soluūt: & sic stomachus melius disponit ad ci/
bū recipiēdū: & est diligēter notādū qđ pruna humida recētia sunt
magis alteratiua quā sint peioris nutrimenti & pluriū supfluitatū:
sed pruna sicca magis cōfortāt: & melius nutrimentū dāt corpori:
& sicut dictū est de prunis sic suo mō itelligat de cerasis: uerū tñ est
qđ cerasorū humiditas est subtilior & minus uiscosa: uñ minus nu/
triant quā pruna.

In hoc passu tria Persica: cū musto uobis datur ordine iusto
ponunt documēta. Sumere sic ē mos nucibus sociādo racemos
Primū est qđ mustū Passula nō splenit: tussi ualeat: est bona reni
est bibēdū cū psicis: uel psica comedenda sunt cū musto. Cā prime ptis est: q̄a mustū est
calectiuū & ebullitiōnē faciēs ī corpe nro: hanc aut ebullitiōnē &
calectiōnē phibēt psica sua frigiditate: cā secūde ptis est: q̄a psica

sunt multū frigida & corpus multū ifrigidātia: ergo sup oīa debet
bibi illud uinū qđ plus calefacit. Illud autē ē multū qđ scit' expien/
tia. & de ordine comedendi p̄fica multis & aliis dictū est prius ibi:
Persica poma pira. Secūdū documētū est qđ racemi debēt comedi
qñ comedunt' nuces & maxime antiqui & sicce: recētes. n. nuces sa/
ne sunt p se sed antiq' sicce nimiū exsiccāt: & pp̄ eorū unctuositatem
de facili iflāmationē ī corpe iducūt: q̄re cū eis comedi. debēt racemi
q resistūt iflāmationi & exsiccatiōi cū humectēt: & de nucibus am/
ple dictū ē ibi: Allea nux ruta. Tertiū documētū qđ passula. i. uua
passa nocet spleni: q̄a inducit opilationē eius sed uua passa utilis est *passa*
renibus: q̄a ex quo ipsa est urine puocatiua: ipsa est lauatiua renum
ex multa. n. aquositate ad renes ducta ipsi renes mundificant': & de
uuis passis siue passulis ē dictū est supra ibi: nutrit & impinguat.

Hic ponunt' due
Scrofa tumor glādēs fic⁹ cataplasmate cedit utilitates pueniētes
Lunge papauer ei cōfracta foris tenet ossa. ex emplastratiōe fi
cuū. Prima est q̄ si

cus decocte ī aliquo liquore: uidelicet ī aq̄: & tūc suppositē cū humi
ditate curāt istas tres egritudines. s. scrofulas glādēs & tumores: per
scrofulas intelligunt' iflātiōes sub mēto circa collū & dī scrofula a
scroffa: qđ idē est qđ sus siue porca: uel q̄a ista egritudo multū acci
dit porcis pp̄ gulositatē eorū: uel q̄a eius figura secūdū plurimū assi
milat' porcis ut uult Aui. in. iiii. trac. ii. c. de scrofulis: p glādēs uero
intelligunt' apostemata q̄ cōiter solēt accidere sub ascellis & in īgui
nibus. & p tumore pnt itelligi inflatiōes in q̄libet pte corpis: Vñ p
istis apostematib⁹ curādis & maxime maturādis debet decoq' ficus
in aq̄ & ipsi aq̄ debet cōmisceri modicū aceti ut acetum iuuet pene
trationē uirtutis ficus: & decoctiōe facta debēt teri ī mortario: & de
inde misceri cū modica aqua cū qua bulite sunt: Vñ cathaplasma

pprie ē medicina facta ex aliqua re & succo eius iuxta illud metrū
tūc cathaplasma facis cū succū pomis & herbā. Secūda utilitas est
q̄ ficus cū papauere cataplasmate retinēt ossa fracta; & debēt deco
qui insimul cū aq̄ absq̄ appositione aceti; & debent simul teri; & ad
di eis aq̄ decoctiōis earū & tūc supponi; & cā istius pōt eē qa papa
uer est stupefactiuū; & p̄ illud tollit̄ dolor q̄ accidere solet ī fractiōe
ossiū; & puocat somnū; ficus silr facit moueri humiditates ad exte
riora; q̄bus humiditatibus ad ossa motis; ossa pāt retinere ad nascē
tiā; nūq̄ tñ uere cōtinuari. Aliq̄ tñ textus hnt loco tenet trahit; & tūc
sensus est melior: Vñ papauer est triplex. s. albū nigrū & rubeū; ru
beū aut̄ est siluestre & uenenosum & crescit in bladīs & iuuenes so
lent terere flores & facere in caustum ex ipsis floribus.

Hic ponunt̄ due
opationes ficuū. Pri Pediculos uenerēq; facit sed cuilibet obstat;
ma ē q̄ ex comestio
ne ficuum sequit̄ multitudo pediculorū ī corpibus hūanis; & istud
maxime ueritatē hēt de ficibus siccis; ut dicit Aui. ii. can. c. de ficu
bus. Et cā scdm̄ eū ibi; est pp̄ maliciā & corruptionē hūoris genera
ti ex eis; & alia cā ēt pōt eē; quia ficus puocat multū sudorē; ex quo
sequit̄ generatio pediculorū. Secūda opatio est q̄ ficus incitant ap
petitum coeundi; quia generant uentositatem q̄ iuuat ad erectionē
uirge; & silr sunt multarū superfluitatum & sperma augmētantes.

Hic ponunt̄ due
utilitates esculorū. Multiplicāt miētū uētrē dāt escula strictū
Primū est q̄ multi Escula dura bona sed mollia sunt meliora
plicāt miētū siue uri
nā; cuius cā pōt eē; quia indurāt feces; & sic aquositas fecū ē cā mul
titudinis urine. Vel pōt sumi cā silis illi q̄ sumit̄ ex illo āphorismo.
Vrina nocturna multū facta; modicū secessum sercat ī die; & ecō

uerso: q̄ multas habuit cameras nocturnas de mane hēt paucam uri
nā cuius cā ē: q̄a si multa fiat digestio multū de humiditate q̄ transi
re deberet ad uesicā s̄il cū ea exit: & si urina fiat multa: multū de hu
miditatibus q̄ trāsire deberēt cū egestiōe & eā magnificare cū urina
euacuant. Secūda utilitas est q̄ escula cōstipant uētrē: & istud acci
dit pp̄ eorū ponticitatē & stipticitatē: ex quo infert text⁹ q̄ escula du
ra sunt bona: & hoc q̄a cōstringūt uētrē: & ergo psunt uētri nimiū
laxato: sed mollia escula sunt meliora duris: q̄a nutriūt & minus uē
trē cōstipāt: & circa istud ē sciēdū qd̄ escula minus cōpetūt nutri
mēto: quā poma pira psica ficus & silia: quod satis oñdit austeritas
saporis eorum & duricies substantie eorū postq̄ in arbore maturata
sunt: & ergo ex his parum debet comedi: & magis recipi debēt uia
medicines quam cibi: & quia uirtus eorū est stiptica ualde satis cōpe
tunt in fluxu uentris: & q̄a escula in arbore non mollescūt mollicie
sufficientem ad esum: ideo anteq̄ comedatur remolliātur: & tūc sūt
magis delectabilia gustui & minus stiptica.

Prouocat urinā mustū cito soluit & inflat.

Hic ponunt tres
proprietates musti: q̄
rum. Prima est quod

mustū puocat urinā cuius causa est: q̄a in musto sunt partes terre
stres nitrose mordicātes uesicā cū ad eā ueniūt: & pp̄ earū mordica
tionem uesica citius nitit eas expellere & ipsum mustum: & ista p
prietas itelligēda de mustis hñtib⁹ feces mordicātes sicut musta plu
rima renēsia: quia musta hñtia feces grossas nō mordicātes sed ma
gis opilātes īpediūt urinā sicut prius dictū ē ibi īpedit urinā. Secū
da est quod mustū cito soluit uel laxat uētrē pp̄ eandem cām dictā
in prima pprietate. Tertia est quod est inflatiuum pp̄ ebullitionem
quam facit in corpore ex qua pueniunt uentositates. Et cause istarū
duarū proprietatum dicte sunt prius ibi impedit urinam.

In hoc textu au-
tor duo facit. Primo
pōit octo pprietates
ceruisie q̄s. Prima ē
qđ ceruisia facit in
corpore nro grossos
hūores: & istud ma-

xime hēt ueritatē respectu uini: & diuersificat ceruisia in generādo
grossos hūores ex pte suoz cōponētū: nā ceruisia ex grossiori sub-
stātia grossiores hūores generat: & ex minus grossa minus grossos.
Secūda est qđ ceruisia augmētat uires: & istud est intelligēdū de cer-
uisia ex optimis granis cōposita: q̄ plurime decoctiōis est: cuiusmo-
di est ceruisia ostiēsis: ista. n. multū nutritiua ē: & ergo uires augmē-
tat. Tertia est qđ augmētat carnē: & istud puenit pp multā eius nu-
tritionē. Quarta est qđ multiplicat sanguinē eadē de cā: & iste tres
ultime pprietates hnt ueritatē de ceruisia antiqua multū decocta &
de optimis granis composita. Quinta est qđ puocat urinā. Sexta ē
qđ laxat uētrē & iste due pprietates maxime hnt ueritatē de ceruisia
clara multū lupulēta. i. i qua plurimū lupuli iponit: cuiusmōi ē cer-
uisia hāburgēsis qđ puocat urinā & laxat pp lupulū: ipsa tñ nō ualet
debilia cerebra hntibus: qa tales de facili inebriant pp multitudinē
lupuli. Septima ē qđ inflat uētrē: & istud hēt ueritatē de ceruisia mo-
dica decoctiōe cocta: cuiusmōi est coyta holādie qđ maxime inflat &
opilat: & ppter ea plurimū ipinguat. Octaua est qđ ceruisia modicū
infrigidat: cuiusmōi est ceruisia holādie brabācie hannonie & flan-
drie: & illa qđ cōis hō utit: & ista pprietas maxie ueritatē hēt respe-
ctu uini: & circa istud est sciēdū qđ ceruisia pōt fieri ex auena & or-
deo & ex frumēto. & scūdū qđ fit ex alio & alio grano est alterius
& alterius cōplexiōis: qđ. n. fit ex ordeo plus attinet frigiditati: qa or-

Grossos humores nutrit ceruisia uires.

Prestat: & augmētat carnē: generatq; cruorē

Prouocat urinā: uētrē quoq; mollit & inflat

Infrigidat modicū: sed plus desiccat acetū

Infrigidat macerat. melā. dat spuma minorat

Siccis infestat neruos & impingua siccit

deū est frigidū. **Q**ue autē fit ex ordeo & auena minus opilat & mi-
nus generat uētositates & minus nutrit: & q̄ fit ex frumēto plus atti-
net caliditati & magis nutrit: & magis opilat: & quanto ceruisia est
grossior: tāto est deterior: & q̄to subtilior tāto melior: & ulterius est
sciēdū qđ pessima ceruisia est q̄ fit ex reb⁹ inebriātib⁹: puta ex gra-
no qđ noīat loliū: & q̄a ista maxime dolorē capitis generat & ner-
uos ledit: deinde ponit textus qnq; pprietates aceti: **Q**uaz prima De a
uio
dab
est qđ acetū exsiccat: dicit. n. Aui. de eo. ii. cano. qđ est fortis exsicca-
tionis: & p̄pterea medici p̄cipiunt tpe pestis uti aceto cū cibo & si-
militer cū potu: dicit. n. Auic. in. i. in. c. viii. doc. v. aceto p̄trea in ci-
bo & potu uti in pestilētia est nocumēti ipsius securatio. **S**ecūda ē
qđ acetū infrigidat p̄prietate q̄ in eo est. **T**ertia ē qđ macerat. i. fa-
cit hoīem macrū: & rō est q̄a exsiccat: & istud maxie ueq; ē de aceto
in ieiuno stōacho sūpto: ut uult Aui. in. i. doc. iiii. c. v. de extenuatiōe
crassi. **V**eq; est tñ qđ assiduus usus aceti: maxie in ieiuno: multa in-
ducit incōmoda: uisum debilitat: pectus offendit: tussim cōmouet:
stomachū & par ledit: neruos & iūcturas uehēmēter opprimit: has
arteticis dolorib⁹: tremorib⁹: & paralixibus uexās. **Q**uarta est qđ
acetū generat melācoliā eo qđ humores infrigidat & exsiccat. **Q**uī-
ta ē qđ acetū minorat sperma: p̄pterea q̄a exsiccat: infrigidat: & ma-
cerat: & istas pprietates aceti ponit Rasi. in almā. dicēs acetū frigi-
dū ē & siccū: & qđ maciē efficit & uires destruit: sperma quoq; mi-
nuit & colerā corroborat nigrā: rubeā uero colerā & sanguinē debi-
litat: cibosq; qbus admiscet subtiliat: deinde in ultimo uersu autor
subdit tria. **P**rimū ē qđ acetū nocet macris: & rō est: q̄a acetū exsic-
cat: & sic addit in macredine simile. n. additū suo simili facit ipsum
furere: & etiā oīs cōplexio lapsa per cōtrariū medicat: & per simile
deteriorat. **S**ecundū est qđ acetū nocet neruis: ut dicit Aui. ii. can.
.c. de eo. **T**ertium est quod acetum macerat: ut dictum est.

In hoc passu po-
nunt primo tres uti-
litates rape t'pate co-
cte: & unū ei⁹ nocu-

mētū. Prima utilitas est q' rapa iuuat stomachū: q' bñ digerit a sto-
macho: nec ipse ea grauat. Secunda est q' rapa est puocatiua uēti:
q' patet expimento. Tertia est q' rapa est puocatiua urine: p'ter tñ
istas p'prietates uult Auer. q' magnā hēt p'prietatē i cōfortādo ui-
sum: uocumētū uero raparū est q' assiduatio raparū nocet dētib⁹: in
ultimo aut uersu subdit q' rapa male cocta tortiones facit i corpe
q' multiplicat uētositates: iuxta illud uētū sepe rapis si tu uis uiue-
re rapis: & est sciēdū q' caude raparū fortiter uētrē laxāt: pro maio-
ri noticia sciēdū est q' rape iter radices magis cōueniūt ad corpus
nutritionē: q' satis oñdit ex amicitate sui saporis: hec. n. cōple-
xio est oib⁹ edulis q' amara & pungitiua minus alimētū dāt corpi
& dulcia magis: q' ergo rape radicib⁹ aliis sunt dulciores & minus
pungitiue: magis cōpetunt uia cibi: sed generāt sanguinē grossum:
& melācolicū si digestiua sit debilis: & bonū est q' depurent a pri-
ma aq: & nullo mō debēt comedi crude & incitant ad coitū: & uias
mundificant urinales.

In isto passu no-
tant q'ncq'. Primū est
q' cor aialiū come-
stū tarde digerit &
tarde ēt egerit: & rō
est: q' caro cordis ē

caro melācolica q' difficulter digerit & tarde descēdit: & nō est caro
bona scdm Aui. ii. can. c. de carne: & nō multū nutrit ut dicit Ra. in
almā. Secūdū est q' stomachus s'lr ē male digestiōis & tarde descē-

Rapa iuuat stomachū: nouit pducere uentū
Prouocat urinā: faciet quoq; dente ruinā
Si male cocta dat hinc torio tunc generat

Egeritur tarde cor: digeritur quoq; dure
Similiter stōachus melior sit i extremitates
Reddit lingua bonū nutrimentum medicine
Digeritur facile pulmo cito labitur ipse
Est melius cerebrum gallinarū reliquorū

fionis: cuius rō est: q̄a stomachus est mēbrū neruofum cartilagino-
sum: q̄re difficile digerit: & ergo ē nō generat bonū sanguinē: dein
de subdit tex. q̄ stomachus ī eius extremitatibus. s. quo ad eius fun-
dū & orificiū melius digerit: cuius rō est: q̄a ī illis p̄tibus magis car-
nosus est & magis pinguis. Tertiū est q̄ lingua est boni nutrimentū: *lingua*
& hoc quo ad eius radicē: ut uult Aui. ii. can. c. de carne: & rō est: q̄a
est facilis digestiōis & carnosā: & iter reliq̄s linguas porcelli: q̄ abla-
ta eius pelle eq̄pat̄ carni apri: ut sciūt scindētes añ p̄cipes. Lingua
tñ bouis nō est multū sana pp̄ eius nimīā humiditatē: leccatores tñ
linguis uti uolētes añ ear̄ assationē iponūt gariofilos: quibus humi-
das linguar̄ minuit: & sic aptiores sunt esui. Quartū est q̄ pulmo *huan*
facile digerit & facile egerit: & istud ē pp̄ eius raritatē & molliciē:
Ver̄ est tñ q̄ eius nutrimentū nō est cōueniēs nature humane: quia
paruū est & fleumaticū: ut dicit Aui. ii. can. c. de eo: & circa istud ē
sciēdū q̄ pulmo arietis q̄uis nō sit bonus cibus: est tñ bona medi-
cina: q̄a sanat excoriationē calcanei ex calciamēto: si ponat̄ sup ip-
sam calidus: ut dicit Aui. loco p̄all. Quintū est q̄ cerebrū galline *de p̄o*
inter oīa cerebra est melius: de quo dicit Aui. ii. can. q̄ phibet flu-
xū sanguinis nariū: debet tñ cū sale aut cū sp̄ibus comedi: q̄a de se
uomitū puocat: & circa istud sciēdū est q̄ de cerebro pulloꝝ dicūt
medici q̄ augmētat memoriā: cerebra uero porcoꝝ nature nō sunt
cōueniētia: sed cerebrū ouis leporis uel cuniculi cū sale uel sp̄ibus
comedi pōt: & de cerebro amplius dictū ē ibi. Nutrit & ipinguat.

Hic ponit unū
Semē feniculi fugat & spiracula culi documētū: & est q̄d
semē feniculi: q̄d dē
maratrū: expellit uētositates aut eas dissoluit. Et rō est q̄a est calidū
& siccū et carminatiuū. Et circa istud ē sciēdū q̄ a cōibus q̄ttuor
tangunt̄ utilitates puenientes ex esu maratri siue seminis feniculi.

Prima est q̄ cōfert febribus. Secūda est q̄ pellit uenenū. Tertia est q̄ mundificat stomachū. Quarta est q̄ acuit uisum. Et de isto solent dari isti uersus cōs: bis duo dāt maratrū febres fugat atq; uenenū. Et purgāt stomachi lumē quoq; reddit acutū: & istas q̄ttuor utilitates tāgit et Auic. ii. can. loquēs de feniculo. Et circa q̄rtā utilitatē nota q̄ Aui. loco p̄all. de semine feniculi dicit. Democritus existimauit q̄ ueneni uermes pascūt feniculi recentis semē ut eorū uisus cōfortet: ut uipe & serpētes fricāt oculos suos cū egrediunt de cauernis suis post hyemē sup ipm ut illuminent oculos eorū: sciendū ulterius q̄ feniculus tarde digerit male nutrit & par: & ergo non cōpetit uia cibi: sed magis uia medicine: nō igit utēdū est eo in regimine sanitatis: nisi ad correctionē malicie quorūdā aliorū ciborū: si cut interdū cū lactuca comedimus petrosilinū ad resistēdū frigiditati & humiditati lactuce: sic et cū cucurbitis pōt decoqui feniculus: & similiter cū rapis ad corrigendū maliciā earum.

Hic ponunt due

utilitates anisi: quaz. Emendat uisum stomachū cōfortat anisum
Prima est q̄ anisū. Copia dulcoris anisi sit melioris.

cōfortat uisum. Secūda est q̄ anisum cōfortat stomachū: cuius cā est: q̄ anisum mūdat stomachū a fleumatibus: & ipm calefacit: & p̄pterea et confert uisui: q̄ nihil est q̄ uisui magis noceat quā imūdicia stomachi: q̄ a stomacho imūdo eleuantur fumi imūdi q̄ oculis nocent p̄turbādo spūs uisuos: & ista duo iuuamenta facit anisū dulce. Et p̄ter istas utilitates Auic. ii. cano. c. de aniso plures alias utilitates anisi ponit.

Vult. n. ibi q̄ anisum est apitiuū: dolorū sedatiuū: est uētositatū resolutiuū: sedatiuū sitis: cāne ex hūiditatib⁹ salis apitiuū & opilatōnū epatis & splenis generataz: ex hūiditatib⁹: & sifr renū uesice & matricis: puocatiuū urine & mensturoz: & mundat matricē a flu/

xu humiditatū albas: & est motiuū coitus.

Si cruor emanat spodiū sumptū cito sanat

cuius cā pōt eē: q̄a spodiū hēt uirtutē ppriā cōfortādi epar: & sic for
tificato epate qđ est fons & origo sanguinis sanguis ab eo melius re
tinet: & dicit Aui. ii. can. c. de spodio: qđ spodiū est radices cānarū
aduste. Dr. n. quo ipse adurunt pp frictionē suaz̄ extremitatū cū
uētus eas pflat: Simō tñ ianuēsis dicit qđ spodiū est res cuius origo
nos latet: res tñ adusta uī & diuisiones cānaz̄ adustaz̄: & nedum spo
diū cōfert ī nimio fluxu sanguinis: imo ēt in nimio fluxu uētris &
uomitu: ut dicit Ra. in almā. & cōfert ēt ī febris acutis: confortat
cor & tremori eius: & sincopi facte ex effusione colere ad stomachū
auxiliaf: ut uult Aui. loco p̄all. & ē sciēdū circa p̄dicta qđ sicut spo
diū hēt respectū ad epar & pprietatē cōfortādi ipm: ita sunt aliq̄e
medicīne q̄ hnt similit̄ aspectū & similit̄ pprietatē cōfortādi aliq̄ alia
mēbra spālia: sicut macis cor: muscus cerebrū liq̄ritia pulmonē: cap
pes splenē: & galāga stomachū: ut patet ī his uersibus.

Gaudet epar spodio: mace cor cerebrū quoq; musco:

Pulmo liquiritia: splē. cap. stomachusq; galanga.

Vas condimenti preponi debet edenti

Sal uirus refugat: & nō sapidumq; saporat.

Nā sapit esca male que datur absq; sale

Vrunt per salsa uisum: spermaq; minorant

Et generant scabiem pruritū siue uigorem

dr̄ debet p̄poni ī mēsa ipsi edēti iuxta illud cōe metrū: sal p̄rio poni
debet primoq; reponi. Oīs mēsa male ponit̄ absq; sale. Secūdo tan

Hic ponit̄ unum
iuuamētū spodii: &
est qđ spodiū sūptū
sanat fluxū sanguis:

In hoc textu tria
sunt. Primo ponit̄
unum documētum .8. al.
generale qđ obser
ua apud oēs: & ē qđ
uas cōdimēti. s. salis
qđ cōi noīe salinum

gunt duo iuuamēta salis. Primū est qđ sal resistit ueneno: cuius duplex pōt eē cā: Vna ē: qđ sal exsiccatiuū ē: & sic sua siccitate exsiccat humiditates ex qbus pōt sequi corruptio. Alia cā est: quia sal exsiccat & cōprimit humiditates a corpe extrahēdo. Et sic claudit poros & p cōsequēs p̄hibet penetrationē ueneni q̄ fieri deberet per poros. Secūdū iuuamētū salis ē qđ sal iducit sapore in cibariis: nā cōiter uidemus ad sensum qđ nulla cibaria sapiūt sine cōmixtōe salis: ut dicit tertius uersus. Tertio ponunt̄ .iiii. nocumēta salis siue cibario rū ualde falsoꝝ. Primū est qđ cibaria ualde falsa urūt uisum. i. depdunt uisum uel nocēt uisui: cuius cā pōt eē duplex. Prima est: quia res nimīū false inducūt nimīā siccitatē. q̄ est cōtraria oculis. qui sūt instrumēta uisus: cū oculi sint de natura aqua: ut dī in defensum & sensato. Secunda cā est: quia cibaria multū falsa sunt pruritiua & mordicatiua: mō ut supius dictū est a cibariis mordicatiuis ī stomacho existētibus eleuant̄ fumi mordicatiui: qui sui mordicatiōe oculis nocēt ac ipsos multū rubificāt: Et ergo uidemus qđ buliētes sal rubeos cōiter hēnt oculos. Secūdū nocumētū est qđ cibaria multū falsa minorāt sperma: & rō est: quia cibaria multū falsa multū exsiccat oēs humiditates corpis q̄re ēt sperma exsiccat & sic minoratur. Tertiū nocumētum ē qđ generāt scabiē. Cuius rō ē: quia sal generat humorem acutum mordicatiuum adustum qui ēt cā scabiei. Quartū nocumētū qđ augēt pruritum. Et rō ē qđ generāt humorem mordicatiuum & pruritiuum: & ista q̄ttuor nocumēta cōmemorat Rasis in almā. de sale dicēs: eoꝝ p̄terea sanguinē q̄ multā ex eo sumpserint q̄titatē adurit uisum quoq; debilitat atq; minuit sperma & generat pruritum & scabiē: & p̄ter ista nocumēta p̄ falsa. i. multum falsa inducunt serpigines & impetigines: morpheāleprā īdispositis: & uias urine excoriant cum diu continuantur. Moderate tamē sal fa fastidium auferunt appetitum excitant atq; acuiunt.

Hic feruore uigēt tres: falfus amarus: acutus
Alget acetofus fic ftipans ponticus atq;
Vnctus & infipidus dulcis dāt tēperamētū.

In hoc textu po-
nunt q̄litates cuiuſli-
bet ſaporis. Et prio-
rē qđ iſti tres ſapo-

res. ſ. falfus. amarus. & acutus calefaciūt corpus ſumētis ipſos. Se-
cūdo dī qđ iſti tres ſapores. ſ. acetofus. ſtipticus & pōticus iſfrigidāt.

Tertio dī qđ iſti tres ſapores. ſ. unctuoſus infipidus & dulcis ſūt tpa-
ti: nec inducūt ī corpe caliditatē aut frigiditatē. & pro itellectu am-

pliori. ſciēdū eſt qđ ſcdm Aui. ii. can. trac. i. c. iij. octo ſunt ueri ſapo-
res qđ ſequunt infipidū. & ſunt dulcedo: amaritudo: acuitas: falſedo:

acetofitas pōticas: ſtipticitas: & unctuoſitas: enumerādo tñ infipidi-
tatē pro ſapore ſicut textus facit hoc: tūc ſunt nouē ſapores & capi-

tur hic ſapor pro oī eo qđ gultu iudicat & iter iſtos ſapores tres ſūt
calidi ut dicit hic tex. ſ. falfus amarus & acut⁹: & ſcdm Aui. lo. p̄all.

Acutū eſt calidus: deinde amarus: & deinde falſum: qm̄ acutū eſt for-
tius ad reſoluēdū icidēdū & abſtergēdū quā amarus: & inde falſū ē:

ſicut amarus cōfractū cū humiditate frigida. Et tres de iſtis ſaporib⁹
ſunt frigidi. ſ. acetofus ſtipās. i. ſtipticus & pōticus. Pōticus tñ ce-

teris frigidior deinde ſtipticus: & poſtea acetofus & pp̄ iſtud ī oib⁹
fructib⁹ qđ dulceſcūt prius eſt pōticitas uehemētis infrigidatiōis: de-

inde poſtq̄ p̄ calorē ſolis digeſtiuū aliquo mō digeſti ſūt fructus ap-
paret in eis ſtipticitas: & deinde declināt ad acetofitatē ſicut agreſta

& poſtea dulceſcunt: & licet acetofū ſit minus frigidū q̄ ſtipticū: tñ
pp̄ ſui ſubtilitatē & penetrationē ī plurib⁹ eſt maioris iſfrigidatiōis.

Et ſcdm Aui. loco p̄all. Pōticū & ſtipticū ſunt in ſapore pp̄inq̄:
ſed ſtipticū nō cōtrahit linguā niſi quo ad ſupficiē apparētē: ſed pō-

ticū cōtrahit & exaſpat qđ appet ī lingua. ſ. ſupficiē: & occultū. ſ. in-
teriora eius: & tres de iſtis ſaporib⁹ ſunt tpati. i. nō excedētis calidi-

tatis uel frigiditatis: ſicut dulcis: unctuoſus: & infipidus. Licet. n. dul-

Dulcis
1012
ce sit calidū: tñ in eo nō appet fortitudo caliditatis: sicut dicit Rasis
in almā. Et est sciēdū ulterius qđ unicuiq; sapore pprie debent' opa
tiones: ut uolunt Aui. & Rasis locis p̄all. Opationes. n. dulcis scđm
Aui. sunt digestio & lenificatio & multiplicatio nutrimenti & natu
ra diligit ipm: & uirtus attractiua attrahit ipm. Et scđm Rasis dul
ce est generatiuū multe colere rubee & opilationū i epate & splene
& flegmōis p̄cipue si p̄dicta mēbra ad hoc fuerit apparatus. & uen
tris fluxus ex ipso sequitur & mollificat stomachū & cōfert pectori
& pulmōni: corpus ipinguat & augmētū sp̄matis tribuit. Opationes
1013
uero amari scđm Aui. sunt abstersio & exaspatio. Et scđm Ra. ama
rū calefacit & desiccatur fortiter: cito sanguinē ad adustionē & mali
ciā perducit: colerā quoq; rubeā & sanguinē augmētatur: opatio uero
pontici scđm Aui. est cōtractio si pōticitas sit debilis: aut expressio
si sit fortis & scđm Rasis ponticū corpus infrigidat & desiccatur car
nis & sanguinis minorationē facit: si multoties aliq; co utat': stoma
chū quoq; cōfortat & frequēter uētrē cōstringit: & sanguinē gene
rat melācolicū: opatōes uero stiptici scđm Aui. sūt cōtractio: ispissa
tio: iduratio & retētio. Et scđm Rasis opatiōes eius sūt sicut pōtici:
licet debiliores: qā ipse uī cōprehēdere stipticū sub pōtico: qā de sti
ptico nihil dicit exp̄sse: opatiōes uero unctuositatis scđm Aui. sunt
lenificatio lubricatio & coctio. i. digestio parua. Et scđm Ra. un
ctuosum stomachū mollificat & uētris facit fluxū: & facietatē añq;
hō sibi q̄titate sibi necessariā assumat adducit: & calefacit: maxie tñ
febricitates & hñtes epar & stomachū calidū. Corpus ēt humectat
& lenit: fleuma uero auget: & cognitionē ebetē reddit: & auget som
nū. Opationes uero acuti sunt resolutio inciso & putrefactio scđm
Aui. & scđm ablutio Rasis. Acutū calorē auget & corpus cito in
flāmat & sanguinē adurit: & ipm prius i colerā rubeā mutat: & po
stea in nigrā: opationes salis scđm Auic. sunt abstersio exsiccatio &

phibitio putrefactiōis: & scdm Ra. dicte sunt in tex. imediate p̄ce /
dēti: Opatioēs uero acetose sunt scdm Aui. infrigidatio & icisio: Et
scdm Ra. acetosū colerā rubeā & sanguinē reprimat & uētrē strigit
si stomachus & itestina mūda fuerint. Si aut̄ fleumatis in eis fuerit
multitudo uētris facit fluxū & corp⁹ ifrigidat: uirtutē quoq; dige/
stiuā debilitat & pprie i epate. Neruis uero & neruosis mēbris nocu
mētū affert & corp⁹ desiccāt: uirtutē aut̄ appetitiuā excitat: De opa
tionibus uero insipidi dicit Ra. q̄ aliqd̄ ē insipidū qd̄ magis nutrit. s.
qd̄ eq̄litati magis uicinū ē: aliud ē qd̄ t̄pate calefacit: & aliud qd̄ t̄pa
te ifrigidat: & si cū ipso fuerit multa hūiditas hūectabit: si uero sic /
cū fuerit desiccabit.

Bis duo uipa facit: mūdat dētes: dat acutū Hic ponunt̄ .iiii.
Visum: q̄ minus est iplet: minuit & abūdat iuuamēta uipe. Pri /
mū est q̄ uipa mun

dat dentes. Cuius cā est: quia pp̄ panē diutius inherētē dētibus q̄ ui
num solū sine pane: limositas illa dentibus adherēs a qua dentes lu /
ridicunt̄: a uino melius cōsumit̄ & abstergit̄. Secūdū ē qd̄ acuit ui
sum q̄ phibet malos fumos ad cerebrū ascēdere q̄ offuscarēt: spūs
uifuos p̄ eos imixtionē: & istud facit ex eo: q̄ digerit materias ma
las i stomacho existētes. Tertiū est qd̄ minus digestum facit digeri:
q̄ facit clausionē orificii stomachi & cōfortat digestionē. Quartū
est q̄ sup̄flue digestū ad mediū reducit̄: & totū istud maxie ueritate
hēt de uipa panis cū uino: dūmō panis primo assatus sit: aut supra

prunas exsiccatus.

Omnibus assuetā iubeo seruare dietam.

Approbo sic esse: nisi sit mutare necesse.

Est Ipocras testis: qm̄ sequit̄ mala pestis

Fortior est metha medicine certa dieta.

Quā si n̄ curas fatue regis & male curas

Hic ponunt̄ aliq̄ do
cumēta: quoz. Primū ē
qd̄ oibus bonū ē seruare
dietā cōsuetā: & p̄ dietā
intelligit̄ administratio

refertur
de morte
ma

cibi & potus: & rō huius documēti est: q̄a trāsgressio a cōsuetudine nocet nocumēto magno: cōsuetudo. n. est altera natura: sicut igit̄ natura custodire oportet: sic & cōsuetudinē: & sp̄ār si cōsuetudo fuerit laudabilis. Et sicut oportet seruare cōsuetā administrationē cibi & potus: ita ēt oportet seruare cōsuetudinē in aliis reb⁹ nō naturalibus pp̄ eādē orōnē. Vñ si aliq̄s fuerit cōsuetus multū laborare: & uelit hāc cōsuetudinē omittere & in ocio uiuere uel multo minus laborare uel aliā spēm laboris assumere & aliud t̄ps uel aliū modū p̄cul dubio multū ex hoc debilitat̄. Et s̄i itelligit̄ i cibis & potibus somno & uigiliis & euacuationibus & aīe accidētib⁹. In oibus. n. multū obseruāda est cōsuetudo si sit laudabilis uel paꝝ laudabilis uel idiferens in bonitate & malicia respectu huius ad q̄d debet fieri p̄mutatio. Et circa istud sciendū est q̄d assueti exercitare uel labore qui busdā laboribus consuetis: dato q̄ tales sint debiles uel senes minus ledunt̄ & fortius laborāt quā si eēt iuuenes incōsueti: & istud uult Ipo. ii. ampho. dīcēs. Assueti assuetos ferre labores & si fuerit imbecilles aut senes in cōsuetis fortibus & iuuenibus facilius ferūt. Et rō est: q̄a isti hēnt maiore inclinationē & cōsuetudinē ad istos labores: nā cōsuetudo prius habita leuior est ut dī i cōmēto p̄dicti ampho. Et ista est cā q̄re uidemus hoīes debiles: ut senes q̄ ex consuetudine aliq̄n exercēt opus mechanicū facere aliq̄ q̄ facere non possent eius fortiores & iuniores: aut minus ab eis ledunt̄: sicut uidemus molitorē debilē facilius saccū eleuare quā eo fortiorē: & fabrū antiquū minus ledi malleatione quā iuuenē fortē nō cōsuetū. Secūdū documētū est q̄d mala pestis. i. magnū nocumētū sequit̄ ex p̄mutatione diete cōsuetelut uult Ipo. Nisi fuerit necesse eā p̄mutare. Est aut̄ necessariū eā p̄mutare. Primo q̄n est illaudabilis: sic q̄d ex ea pueniret̄ ad pessimas egritudines: sicut cōsuetudo comedendi malos cibos in fine ex necessitate p̄ducētes ad malas egritudines. Talē. n. consuetu

270

de auge
sp̄ugnis

dinē & siles necesse est corrigere & pmutare uel totaliter uel saltē in
fra terminos latitudinis eaz; sed hoc debet fieri paulatī & scđm quē
dā ordinē nā oīs subita mutatio uehemēter nocet; & spāl'r a cōsuetō
ad incōsuetū. Secūdo necesse est eā pmutare; ut aliq's minus ledatur
ex incōsuetā si postea ad eā se trāstulerit; si. n. qs ad oēm dietā se as-
suescat; minus ab oī ledeť cū se ad eā trāstulerit. Et istud ēt itelligē/
dū est in aliis rebus nō naturalibus. Et istud est qđ dicit Ipo. ii. am-
pho. Ex multo tpe cōsuetā; & sic fuerint deteriora; incōsuetis minus
molestare cōsueuerūt; oportet igit' ad nō cōsuetā trāsmutare; & cir-
ca istud est sciēdū qđ qsq; debet sibi cauere ne unius rei quātūcūq;
bona sit sibi cōsuetudinē faciat q̄ ipm seruare sit necessariū. Verbi
grā: siq's uno cibo cōsuetō semp utat' uel aliquo potu: uel totaliter ab
eis abstineat: uel dormire uel moueri uel coire totaliter assuescat: ad
hoc grauiter astringit' maximū enī incurret nocumētū si iterdū ab
eis dē oportet abstinere: sic igit' qđlibet corpus se disponere debet ut
calorē & frigus pati possit & ad motiōes & ad q̄libet nutriētia apt'
reddat' & ut somni & uigiliaꝝ horas: māsiōes: & domos lectos & i-
dumēta sine lesiōe pmutare possit. Qđ qđ poterit fieri si cōsuetu-
do nō obseruet' ad unguē; sed interdum ad inconsueta transeamus:
Oportet igit' ad incōsuetā aliqñ pmutare: & istud uult Rasis. iiii. al-
mā. c. de cōseruatiōe cōsuetudinē. Tertiū documētū est qđ fortior
& potior metha in medicādo egrū est administrare dietā certā: quā
si medicus nō curauerit: & aliā indebitā administrauerit fatue regit
egrū & male eū curat: & circa istud ē sciēdū qđ triplex est dieta. s.
grossa: q̄ est q̄si dieta sanorū; & tenuissima: q̄ est nihil dare uel q̄si: &
media: q̄ absolute tenuis dī: & ista diuidit' i dietā tenuē declinātē ad
latus grosse; sicut aq̄ carnis oua sordilia; & pulli parui: & declinātē
ad tenuissimā: sicut aq̄ ordeī: mellicratū: & uinū granatorū: & mediā
q̄ certa noiāt' ut ptisana n̄ colata; & extremitates pullos: & ista die

exafue
no fiti

ad unguē

ad unguē
esse

ad unguē

de die

dieta
plep

ta certa in pluribus cōuenit egritudinibus: nō tñ in oibus: nō. n. conuenit in egritudinibus lōgis: q̄a in talibus oportet uirtutē longo tpe eē añq̄ pueniat ad uictoriā: & uirtus cū diēta certo tpe nō posset p̄durare sine magna debilitate: oportet ergo ī tali egritudine cibū in grossare: s̄ifr nō cōuenit in acutissimis egritudinibus. s. in illis q̄ terminant̄ in q̄rto die uel añ: q̄a in talibus cōuenit diēta tenuissima: ut uult Ipo. i. amphi. ibi. ad ultimas egritudines ultime curatiōes ad p̄fectionē sunt potētes.

In isto tex. ponūtur sex a medico cōsiderādā in admini-

Quale qd & qñ: q̄tū quotiēs ubi dandol
Ista notare cibo debet medicus dietando

stratione diēte. Primū est q̄le. i. cuius q̄litates debet eē cib⁹: q̄a ī egritudine calida debemus egrū dietare frigido cibo: & ī frigida calido: in humida sicco: in sicca humido. Verūtñ q̄a naturalis cōplexio diēta sibi s̄ifr cōseruari debet: ut uult Gal. in tegni: ibi: calidiora calidioribus indigēt adiutoriis: frigidiora frigidiorib⁹ & c. Secūdū ē qd. i. cuius substātie debet eē cibus: q̄a athlete & rusti fortibus exercitiis suppositi debēt dietari cibo grosso: q̄a in eis uis digestiua est fortis: & sic nō debēt uti cibis subtilibus: ut pullis: caponibus: carnibus uulginis seu edinis: quia iste carnes in eis adurerent̄: aut nimis cito digerent̄: q̄re necesse eēt eis sepe comedere: nobiles uero & ī ocio uiuētes debēt uti diēta subtilis substātie: q̄a in eis uirtus digestiua est debilis: nō potēs ī grossos cibos: cuiusmodi sūt carnes porcine salse & bouine: pisces sole exsiccati: s̄ifr ī egris: egrotātes egritudinib⁹ acutis debēt uti subtiliori diēta quā egrotātes egritudinibus chronicis. i. lōgis sicut quartanis. Tertiū est qñ. i. quo tpe diēta debet dari: quia in sanis maxie debet attēdi cōsuetudo. Vñ ī estate hoīes surgētes & cōsueti bis solū in die comedere: debēt comedere hora. x. uel modicū añ & nō expectare mediū diei pp̄ nimiū diei calorē: s̄ifr debēt cena

re hora. vi. uel modicū post: i hyeme uero debēt prādere hora. xi. uel
.xii. ppter lōgitudinē somni: & deinde cenare hora. vii. uel modicū
post: & maxie seruāda est cōsuetudo in egris uero ēt cōsiderādū est
tps: qā i febrib⁹ in paroxismo uel statī añ paroxismū uel statī post:
nō est dāda dieta: qā si statī añ paroxismū uel in paroxismo det: na
tura diuertit a digestionē materie febris: p hoc qd̄ debet digestionī
cibi esse intēta: & nō debet dari statī post paroxismū: qā uirtus ad
huc multū debilitata est ex paroxismo imēdiate pcedēti: debet igit̄
dari dieta añ paroxismū tāto tpe qd̄ possit digeri añ aduētū paro
xismi: uel debet dari aliquo tpe post paroxismū & hoc est uerū nisi
timeatur magna debilitas uirtutis: tūc. n. dandus est cibus quocūq̄
tpe: accidentibus. n. uirtutē dissoluētibus cibus illico dandus est: ut
uult Gal. in cō. illius ampho. i. parti. cōtēplari at̄ oportet. **Q**uartū ē
q̄tū. i. q̄titas cibi sumēdi: qā ut dictū est prius: q̄titas cibi estate co
medēdi pro q̄libet uice debet esse pauca: qā calor naturalis tūc de
bilis est ppter nimias resolutiōes: in hyeme uero cibus una uice su
mēdus debet esse multus: qā uirtus digestiua tūc fortis est cū calor
naturalis sit unicus ppter frigus circūstās ut dictū ē prius: ibi. Tpi
bus ueris. **Q**uintū est quotiēs. i. quotiēs in die sit cibus dādus: qā in
estate debet sepius dari q̄ in hyeme: autūno uel uere licet modicum
pro q̄libet uice: ut ēt pri⁹ dictū ē: sifr uirtute digestiua existēte debi
li sepe & modicū de cibo ē dādū: uirtute uero existēte forti: pōt mul
tū dari & paucis uicib⁹. **S**extū est ubi. i. in quo loco: qā eib⁹ nō ē su
mēdus i loco frigido multū: nec mltū calido sed magis i loco tpatō.

In hoc tex. autor di
lus caulis soluit: cuius substātia stringit
Vtraq̄ quādo dat̄ uenter laxare paratur
cit tria. Primū ē qd̄ ius
caulis. i. aqua & maxie
prie ebulitiōis caulium
si buliant: soluit uētrē: cuius cā est: qā in foliis & ptribus exteriorib⁹

cauliū est uirtus q̄dā nitrosa abstersiua debiliter inherēs: & facile se
parabilis p̄ modicā decoctionē siue ebullitionē q̄ sparfa p̄ aquā ip̄
sam laxatiuā reddit: & hinc ē q̄d' p̄riā aq̄ decoctiōis caulū magis
laxat quā secūda q̄a ista uirtus nitrosa abstersiua p̄ primā decoctiō
nē plurimū sepat'. Secūdū q̄d' dicit est: q̄d' substātia caulū: & hoc
post decoctionē eorū strigit uētrē: & cā est: q̄a oīs uirtus q̄ laxaret p̄
decoctionē ab ea ablata est: & manet substātia terrea sicca q̄ uentrē
strigit. Tertiū q̄d' dicit est: q̄d' utraq; simul sumpta. s. aq̄ decoctiōis
cauliū & substātia eorū laxāt uētrē: & rō est: q̄a uirtus abstersiua &
nitrosa ī aq̄ manet: grā cuius totū laxat. pro maiori noticia sciēdū ē
primo: q̄d' caules generāt humorē melācolicū & somnia mala: mali
sunt stomacho: p̄q; nutriūt: uisum obtenebrāt: somnū inducūt mē
strua & urinā puocāt: ut p̄tim Auī. ii. can. & p̄tim a Rasis. iii. almā.
colligit'. Secūdo sciēdū q̄ comestio caulis siue decoctiōis siue femi
nis ei⁹ p̄hibet & retardat ebrietatē: ut uī inuere Arist. iii. p̄ti. p̄bleu
ma. q̄rēs: p̄p qd' caulis soluit crapulā. Et idē uolūt Ra. & Auic. locis
p̄all. Cuius cā pōt eē ista scdm aliquos: q̄a p̄p comestione caulis ele
uant' fumi ualde grossi īgrossantes fumositates uini: q̄ īgrossate īpe
diunt' penetrare ad cerebrū p̄p eorū grossitudinē. Philo. uero p̄bleu
mate p̄dicto aliā dat cām: istā. s. q̄a qd' trahit humidū uinosū ad se
ac a corpe repellit & corpus īfrigidat: curat crapulā: sed caulis ē hu
iusmodi: ergo curat crapulā. Q' d' aut' caulis sit hmōi p̄bat: q̄a p̄ suc
cū caulis q̄ est diureticus trahunt' humiditates uinose indigeste a to
to corpe: & in uesicā deferunt': & p̄ substātiā eius frigidā stipticā &
terreā ī stomacho relicta nō potētē penetrare īfrigidat totū corpus.
Et p̄ cōsequēs curat crapulā hoc mō qm̄ supfluitates subtiles q̄ non
poterāt deorsum tēdere p̄p caliditatē uini mouentē eas ad supiora:
ut ad cerebrū ferunt' repressē deorsum & uirtute succi trahunt' ad
uesicā. Est. n. diureticus & menstrosū puocatiuus: ut dictū est.

Dixerunt malua ueteres quia molliat aluu
Malue radices rase dedere feces.
Vuuluam mouerunt & fluxu sepe dederunt.

DE MALUA

ua mollicat uentre: quia est unu de remolliuuis. Sunt. n. qtuor re/
molliuua. s. malua: bis malua: braca ursina & mercurialis: ex qb⁹ coi-
ter fit clistere lenitiuu & mollicatiuu qd ualet ad fecu induratae
ductione. Et est duplex malua: qda. n. est hns sanguineos flores: &
alia hns albos flores. Et i ista e maior pprietas mollicadi q i pria.
Secudus effectus est qd radices malue abrafe educut feces: & hoc e
qn ex ipsis fut suppositoria sicut solent fieri de radice mercurialis.
Tertius effectus malue est qd facit fluxu mestruu in mulieribus: &
hoc est pp nimia eius humectatione & lubricatione: q uene mris
facilius a sanguine acuto fundunt. Et dicit platearius qd certo expi

DE MENTA.

meto mestrua puocat.

Mentitur menta si sit depellere lenta.

Vetris lubricos stomachi uermesq; nociuos
meta dices: q meta no debet denoiari hoc noie meta si no heat uim
stati auferedi uermes uetris & stomachi. Meta. n. magne & fortis e
aromaticitatis & magne amaritudinis: & io queadmodu absinthiu
uermes interficit sic & meta. Et debet dari decoctio eius sicut & ab
sintii & no subia. Aduertedu tn qa multu calida est & sicca sangui
ne adures no copetit uia cibi i regimine sanitatis: bn tn couenit uia
medicines: qa stomachu confortat & ipsum calefacit & sedat singultu
& digerit & phibet uomitu fleumaticu & sanguineu: & ad coitum
incitat ppter inflatione q est in ipsa & humiditate ortolanā: & pro
hibet sputu sanguinis & cofert ad morsum canis rabiosi: & est pro
pria ad illud: & si frustra ipsius in lacte dimittunt no caseat: ut col/
ligitur ex Auic. ii. cano. c. de menta.

Hic autor ponit *meta*

unu documentu de

meta

meta

In hoc tex. autor
principalr tria facit.
Primo inuit magnā
utilitatē saluie q̄rēs
p modū dubii. Cur
hō moriat̄ i cuius or
to crescit saluia: ad
hoc r̄ndet̄ in secūdo
uersu sic q̄ nulla est

medicina crescēs i ortis q̄ phibeat mortē q̄uis i ortis bñ crescat me
dicina phibēs putrefactionē corpis & humiditatē naturalē defen
dēs ne cito dissoluat̄: & istud inuit Aui. in. i. c. singulari dicēs: & ars
qdē sanitatē custodiens nō est ars q̄ a morte securos nos faciat neq;
corpus ab extrinsecis nocumentis muniat neq; unūq̄d̄q; corpus ad
ultimā uite longitudinē perducatur q̄ est sc̄dm hoīem absolute: sed de
duabus rebus securitatē p̄bet putrefactiōis penitus phibitiōe & de
fensiōe humiditatis: ne cito dissoluat̄. Secūdo ponit tres effectus sal
uie: quorū. Primus est: q̄ saluia cōfortat neruos: qa exsiccat humidi
tates q̄bus ipediunt̄ & relaxant̄ nerui. Secūdus est q̄ remouet tre
morē manuū: cuius cā est qa cōfortat neruos ut dictū ē. Iā oē cōfor
rans neruorū tremorē remouet: cū tremor causet̄ ex debilitate neruo
rū: & p̄pterea senes aliqui & uetule spāl̄r iponūt potui: siue cibo co
rū folia saluie. Tertius est q̄ remouet febrē acutā. i. ipedit eā ne cō
tingat cuius cā pōt esse: qa exsiccādo hūiores ipedit eorū putrefactio
nē: ad q̄ posset seq̄ febris acuta. Et pro maiori notitia sciēdū ē q̄ sal
uia est calida: & sicca: & iō nō multū cōpetit p se uia cibi: qa tñ ipsa
saluia multū cōfortat neruos: hoīes in sanitate multū utunt̄ saluia
dupl̄r. Primo quidē cōponendo ex ea uinū saluiatū quo uino hoīes
in latitudine sanitatis utunt̄: specialr in principio mense & cōpetit

DE SALVIA.

Cur moritur homo cui saluia crescit in orto
Contra uim mortis nō est medicamē i ortis
Saluia cōfortat neruos manuūq; tremorem
Tollit: & eius ope febris acuta fugit
Saluia castoreū lauendula premula ueris
Nastur: athanasia sanāt paralitica membra
Saluia saluat̄ nature consiliatrix

hmoī uinū paraliticis & epilēticis moderate sūptū: & pcedēti purga-
tiōe ańcedēti medicine. Scdo utūē saluia ī salis: nā excitat appeti-
tū & spālīr cū stōachus fuerit repletus malis hūorib⁹ crudis & indi-
gestis: & ē duplex saluia. s. dōestica: & hēt lata & folia magna. Alia ē
q̄ uulgariter nobilis dī: & hēt minora & strictiora folia: & apđ medi-
cos dī lilifagus. Tertio enūerat autor sex res mediciales ualētes ī cu-
ratōe palisis: & dī q̄ saluia castoreū lauēdula p̄mula uelis nasturciū
& athanasia curāt & sanāt mēbra palitica. i. palisi tacta siue debilita-
ta. De saluia autē cā patet ex dictis: q̄a ut dcm̄ ē: saluia cōfortat ner-
uos. q̄ ī palisi debilitati sūt & ē q̄a saluia calida est & sicca cōsumit
materiā fleumaticā ībibitā neruis ex q̄ fit palisis. De castor patet: q̄a
castoreū ē maxime cōfortatiuū calefactiuū & exsiccatiuū neruoz:
dicit. n. Aui. ii. can. c. de eo qđ subtilius & forti⁹ oī qđ calefacit & ex-
siccāt: & postea dicit q̄ cōfert neruis & calefacit & cōfert tremori &
spasmo hūido & stupori & palisi: & postea adhuc subdit qđ n̄ ē ali-
qd magis iuuatiuū uetositatū aure q̄ ipm̄ cū ex castorio accipit q̄tū
ē lens una & dissolut^r ī oleo nardio & distillat^r ī cā: plures alios effe-
ct^r hēt castoreū: quos Aui. narrat lo. pal. & ē castoreū testicul⁹ cuius
dā aīalis marini: q̄ dī castor: & oleū de castore ē mltū ualet ī palisi
sicut castoreū p⁹ euacuationē materie: q̄a tūc illā wateriā q̄ residua
ē cōsūt & neuos cōfortat: d̄ lauēdula ē patet q̄a sua aromaticitate
cōfortat neruos: & sua calefactiōe cōsūt materiā palisis d̄ p̄mula ue-
ris ē patet: q̄a sua aromaticitate & calefactiōe cōfortat neruos: & dī
p̄mula ueris q̄a ē d̄ p̄mis aromaticis ī uer̄ crescētib⁹: d̄ nasturcio pa-
tet: q̄a nasturciū ē calm̄ & siccū subtiliatiuū & icisiuū & resolutiuū
q̄re aufert mām palisis: & di. aui. ii. ca. c. d̄ eo q̄ cōfert oī mollificatōi
neruoz: q̄a calefac̄ & educ̄ fleūate: & mūdificat neruos a fleūate: &
iō cōsulūt medici ut nasturciū ī q̄dragesima edat^r p̄pea q̄a cibi q̄dra-
gesimales sūt fleūatici. & ē nasturciū herba cōis crescēs ī locis frigi

diffimis. s. in locis petrosis & aquosis ubi sunt multi fontes: de athanasia uero q̄ alio noīe dī tanacetū: teutonice tente uel reynuaē: patet q̄a ista herba hēt uirtutē purgādi fleumate & sua caliditate exsiccat neruos: & hēt uirtutē purgādi uermes & materiā ex q̄ generant: & iō gallici cōiter in diebus pascalibus utunt̄ athanasia frixa cū ouis ad purgādū fleumata ex piscib⁹ i q̄dragesima generata ex q̄bus facile generant uermes i dispositis: & i fine tex. autor subdit qd̄ saluia dī q̄si saluatrix nature.

DE RUTA.

Hic ponit autor quattuor effectus rute. Primus ē q̄ acuit uisum & pprie succus ei⁹ ut dicit Aui.

Nobilis est ruta: quia lumina reddit acuta

Auxilio rute uir quippe uidebis acute.

Ruta uiris coitū minuit: mulieribus auget

Ruta facit castū: dat lumen: & ingerit astū

Cocta facit ruta de pulicibus loca tuta.

.ii. ca. c. de ea: & pri⁹

Adde flores Romanas planas

dictū ē ibi. Allea nux ru. Secūda est q̄ ruta minuit desideriu coeū / di uiris sed in mulierib⁹ auget: cuius cā pōt eē ista: q̄a ruta sua caliditate & exsiccatione sperma in uiris minorat: qd̄ subtile ē & aerū: sed in mulieribus subtiliat & calefacit: q̄a in eis sperma est aquosū & frigidū: & ergo eas magis ad coitū incitat pp subtiliationē & caliditate spermatis ex ruta. Tertius effectus eius est q̄ ruta facit astucia. i. facile apprehensionē & inuentionē alicuius medii i cā subtili: q̄a pp calefactionē & exsiccationē subtiliat spūs: & sic igeniū clarificat

res Quartus effectus ē q̄ decoctio rute effugat pulices: & hoc si ex ea irroret̄ domus: q̄a interficit eas scdm q̄ cōiter dicūt medici: & scdm Aui. in .iiii. trac. .iii. c. de effugatione pulicū: qn̄ aspgit̄ domus cū infusione coluquintide salūt pulices & fugiūt: & silt̄ ex decoctione rubi. Et postea subdit Aui. & dixerūt quidā qn̄ ponitur sanguis hirci in fouea in domo aggregāt pulices apud eū deinde moriunt: & si militer aggregāt sup lignū linitū ex adipe ericii: & fugiūt ex odo /

re caulis & foliorū oleādri. Et scđm aliquos nihil magis deiectiuū ē
pulicū q̄ res fortis odoris: & ergo ruta ualet: menta: mētastrū: lupu/
lus: & sup oīa feces uel urina eā. Itē domus irrorata ex decoctione
femini rape occidit pulices. Et si fumigēt domus ex cornu taurino
fugient pulices. Pro captione tñ earū nihil melius est quā impositio
pauci bombicis in lecto: quia in illo aggregantur.

DE CEPIS.

Hic loquit̄ autor

De cepis medici nō cōsentire uidentur.
Colericis non esse bonas dicit Galienus
Fleumaticis uero multū docet esse salubres
Presertim stomacho pulcrūq; creare colorē
Contrit̄is cepis loca denudata capillis
Sepe fricās poteris capitis raparare decorē

de cepis: & dicit. v.
Primū est qđ medi/
ci dissentiūt nature
ceparū q̄ aliquibus uī
qđ cepe bone sunt
fleumaticis: aliq ue/
ro qđ eis nō ualent:

sicut forsan Ra. uult: qā dicit eas. iiii. alman. generare humores sup/
fluos ī stomacho & fleumaticos. Secūdū ē qđ Ga. dicit cepas mul/
tum obesse colericis: cuius cā est: qā ut dicit Aui. ii. cano. c. de cepe:
Cepe est calidū ī tertio: & ergo nocet calidis: ut sunt colerici. Tertiū
est qđ cepe multū ualēt fleumaticis: qā sunt calide incisive subtilia
tiue absterſiue & apitiue: quare fleumaticos humores & uiscosos in
fleumaticis multiplicatos digerūt: incidūt subtiliant & abstergunt.
Quartū est qđ cepe ualēt stomacho: qā mūdificāt ipm a fleumati/
bus & ipm calefaciūt: Et ergo dicit Aui. loco p̄all. qđ istud qđ ex
cepe comedit̄ pp suā caliditatē cōfortat stōachū debilē: & pp istud
ēt decorāt colorē faciei: qā nō est possibile colorē faciei esse uiuidū
stomacho existente multū fleumatico aut repleto malis humoribus
crudis & fleumaticis. Quintū est qđ loca depilata. i. loca pilis pri/
uata: pilos siue crines recuperāt si cōterant̄ cepe cocte & ex eis fricē
tur loca depilata: & istud uerū est qñ depilatio accidit pp opilatio/

nē pororū & corruptionē materie sub cute: quia cepe apertit poros & resoluūt materiā malā q̄ sub cute est & bonā ad locum attrahūt: Et ergo fricatio cū cepis ualet ad alopicia multū: ut uult Aui. ii. ca. c. al leg. & vii. iiii. c. de cura alopicie. Et pp̄ istud infert textus qđ capitis decor poterit repari p̄ istā fricationē cū cepis: quia capitis decor p̄ li sunt pro maiori noticia effectū ceparū: sciēdū est qđ cepe excitāt coitū: appetitū puocāt: faciē rubificāt: cum melle uerucas eradicāt fitim faciunt: intellectui nocēt: quia humorē malū grossum generāt saliuā multiplicāt: & succus earū cōfert aq̄ descēdenti in oculum: & abstergit uisum: sicut colligitur ex Aui. ii. can. c. alle. Sciēdū ulterius quod cepe trite cum melle & aceto conferūt morsui canis rabidi: & ergo quidā superaddūt textui p̄cedenti istos duos uersus.

Appositas perhibent morsus curare caninos:

Si trite cū melle prius fnerint & aceto.

Et de isto ēt prius dictū est ibi. Allea nux ruta.

Hic autor duo fa

DE SINAPIS

cit. Primo ponit cō

Est modicū granū siccū calidūq; sinapis

plexionem ipsius gra

Dat lacrias purgatq; caput: tollitq; uenenū

ni sinapis dicēs: quod

granū sinapis est modicū granū calidū & siccū: qđ ueq; est: q̄a ē calidiū & siccū usq; ad quartū gradū scđm Aui. ii. can. c. de sinapi. Secūdo ponit tres pp̄riates siue effectus grani sinapis. Prim⁹ effect⁹ est qđ cōmouet lachrymas: cuius cā ē: q̄a sua caliditate nimia subtiliat & dissoluit humiditates cerebri: ex qbus tūc pp̄ earū fluxū pueniūt lachryme. Secūdus effectus seminis sinapis est: qđ expurgat caput. i. cerebrū mūdificādo & abstergēdo humiditates fleumaticas a capite: expurgat ēt caput naribus impositū puocādo sternutationē sua mordicatio: & iō imponitur naribus appopleticorū: p̄ sternutationē at expellūt nocumēta cerebri: & silr semē sinapis sua calidita

te subtilat fleumata: & dissoluit illa q̄ opilāt meatus cerebri ex quo
rū opilatione sequit̄ appoplexia: & sic relinquit̄ q̄ semen sinapis est
ualde incisiuū fleumatis & cōsumptiuū & mundificatiuū. Tertius
effectus ē tollit uenenū: & istud cōcordat cū dicto Aui. loco p̄all. f.
q̄ fugiunt ex fumo eius uermes uenenosi.

DE VIOLE.

Crapula discutit̄ capita dolor atq; grauedo.
Purpureā dicunt uiolā curare caduceos.

Hic ponunt̄ tres
pprietates siue effe-
ctus uiole. Prim⁹ ef-
fectus ē: q̄ uiola hēt
proprietatē sedandi

ebrietatē: cuius cā pōt esse: q̄ uiola odorē hēt tēpatū atq; suauē: &
talis maxime ē cōfortatiuus cerebri: forte. n. cerebrū nō patitur cito
ebrietatē: sed debile: & ēt uiola est frigida q̄re cerebrū in frigidat: &
sic ineptificat ipm ad recipiēdū fumū calidū. Secūdus effectus ei⁹
est: q̄d uiola est sedatiua doloris capitis atq; grauedinis: & istud ē ue-
rū de dolore capitis ex calida cā: ut uult Aui. ii. cano. c. de uiola: &
sifr Ra. iii. almā. & Me. Et rō est: q̄ uiola est frigida: & sic repugnat
cause calide. Tertius est: q̄ uiola dī curare caducos ind ē: epilenti-
cos: & dī notāter in textu: dicūt: q̄ cōes auctores nō attribuūt istū
effectū uiole: & ergo si iste effectus cōueniat uiole: cā eius pōt esse:
q̄ pp aromaticitatē uiole cerebrū cōfortat: quo existēte forti a mo-
dicis nocumētis nō ledit̄: & p cōsequēs ēt nō incurrit epilēsiā: q̄ dī
parua appoplexia ex opilatione neruorū sensatiuorū cōstringēs.

DE VRTICA.

Egris dat somnū: uomitū quoq; tollit ad usū
Compellit tussim ueterē: colicisq; medetur
Pellit pulmonis frigus uētrisq; tumorem
Omnibus & morbis subueniet articuloꝝ

Hic ponunt̄ se-
ptem effectus urtice:
quoꝝ. Primus est: q̄
urtica dat egris som-
nū: q̄ ē subtilatiua
& incisiua & absterfi-

ua fleumatis & grossioꝝ hūoꝝ naturā grauantiū & sōnū ipediētū:

Azom
oferūt
Epile

Secūdus effectus eius est q̄ tollit uomitū & usum uomitus & rō ē:
 qa uomitus & nausea multū accidūt ex humore uiscoso / cuius urti-
 ca est incisua. Tertius est qd̄ urtica sedat tussim antiq̄ & maxie mel
 in quo tpata fuerint semina urtice / qa urtica de pectore fleuma ex-
 pellit uiscosū / scdm Ra.iii.almā. & sifr eius semina cū maxie sint in-
 cisua abstersiua & subtiliatiua / & dicit Aui.ii.can.c.de urtica / q̄ cū
 bibit' cū aq̄ ordeī mūdificat pectus & qn̄ decoquunt' folia eius ī aq̄
 ordeī educit humores grossos qui sunt ī pectore / sed eius semē ē or-
 tius. Quartus est / q̄ cōuenit colicis. i. colicā patiētibus / qa urtica est
 incisua subtiliatiua resolutiua & abstersiua humiditatis fleumatice
 aut uēositatis grosse / ex qbus puēit colica plurimū / & ē colica egri-
 tudo dolorosa ī intestino dicto colō / sicut iliaca egritudo dolorosa in
 intestino dicto yliō. Quintus est / qd̄ urtica pellit frigus pulmonis /
 & hoc pp̄ sui caliditatē. Sextus est / qd̄ urtica ē sedatiua tumoris uē-
 tris / qa resolutiua est uentositatis ex q̄ ut plurimū fit tumor uentris:
 Septimus est / qd̄ urtica subuenit doloribus articulorū. i. iuncturarū /
 sicut artetice sciaticę & podagre. Et hoc uez est qn̄ pueniūt a mate-
 ria frigida fleumatica grossa / cuius cā est qa urtica ē calefactiua / ci-
 sua subtiliatiua materie fleumatice grosse / & pp̄ istos effectus secū-
 dū Aui.ii.cano.c.de urtica excirat coitū pp̄rie semen eius cū uino /
 & apit orificiū m̄icis / & soluendo educit fleuma & humorē crudū
 sua abstersiōe & nō cū uirtute solutiua q̄ sit ī ipsa. Ne tñ aliqs ī gut-
 ture ex urtica aut eius semine ledat' bonū est q̄ post eius sumptio-
 nē bibat' aliquid de oleo rosaceo / & est urtica calida ī principio ter-
 tiū gradus & sicca in secūdo / scdm Aui. loco p̄all.

DE ISOPO.

Iſopus est herba purgans a pectore fleuma
 Ad pulmonis opus cū melle coquat' yſopus
 Vultibus eximiū fertur reparare colorem

Hic ponuntur effe-
 ctus yſopi quorum.
 Primus ē / q̄ yſopus
 purgat fleuma a pe-

torjo
 o y fo
 nobj

etore: Cuius cā: est q̄a yfopus est herba calida & sicca ī tertio: multū
abstersiua dissolutiua & cōsumptiua humiditatis fleumatice & hēt
respectū singularē sup ptes pectoris & p̄terea yfopus ppriissime dī
purgare fleuma a pectore. Secūdu effectus est q̄ ēt ualet ad purgā
dū pulmonē a fleumate: eadē de cā. Et pprie si coquat cū melle: q̄a
mel ēt abstersiuū & abstersiōe mellis augmentat abstersio yfopi &
istud idē uult Aui. ii. ca. c. de yfopo. dicēs q̄ yfop⁹ cōfert p̄ctori &
pulmoni patiētib⁹ ad insinua in tussi antiq̄: & eius decoctio cū ficub⁹
& melle s̄līr. Tertius effectus est qd̄ facit bonū colorē faciei: & istud
ēt uult Aui. loco p̄all. dicēs q̄ eius potus efficit colorē bonū. Et pp
istos effectus soluēdo educit fleuma & uermes: ut uult Aui. ibidē: &
scdm Plateariū uinū decoctiōis eius matricē mūdificat a supfluis

DE CERIFOLIO.

humoribus & abstergit.

Suppositū cācris tritū cū melle medetur
Cum uino potū poterit separare dolorē
S. pe solet uomitū uētrēq; tenere solutum

Hic ponunt. iii.
effect⁹ cerifolii. Pri
mus est: q̄ cerifoliū
tritū cū melle & sup

positū cācro curat ipm: & istud idē dicit Pla. c. de cerifolio: & ē can
cer apostema melācolicū corrodēs ptes corpis tā carnosas quā ner
uosas: & dī cācer q̄a p̄cedere uī ut cācri. Secūdu effectus est: q̄ ce
rifoliū bibitū cū uino abscindit dolorē uentris: cui⁹ cā est: q̄a uētris
inflationē de grossa uētositate ex q̄ puenit: dolorē mitigat: cū stoma
chi uētositate & oīum uisceꝝ soluit & opilationē apit: & ad hoc ēt
coadiuuat uinū. Tertius effectus est: q̄ cerifoliū cedat uomitum &
fluxū uētris: cuius cā est: quia cū cerifoliū calidū est in tertio gradu
& siccū ī secūdo materiā illā digerit & exsiccat: ex q̄ puenit uomi
tus & istud maxie ueꝝ ē qn̄ uomit⁹ aut solutio uētris pueniūt a ma
teria rigida fleūatica: & p̄ter istos effect⁹ puocat urinā & mēstrua
& soluit dolorē lateris: renū: & uesice: & p̄cipue datū cū mellicrato:

Hic ponunt duo
effectus enule cāpa/
nae quoque. Primus est
quod enula cāpana cō
fortat p̄cordia. i. ori

DE ENVLA

Enula cāpana reddit precordia sana
Cum succo rute si succus sumit huius
Affirmat ruptis nil esse salubrius istis.

ficiū stomachi quod proprie p̄cordiū dicitur siue mēbra spūalia. i. mēbra an
helitus: quia uicina sunt cordi: & spātr radix eius. Quod autē confortet
orificiū stomachi patet: quia cū radix enule sit odorifera cōfortat mē
bra neruosa: orificiū autē stomachi mēbrū neruosum est. Quod autē cō
fortet mēbra spūalia patet: quia uinū factū ex enula quod uocat uinū
enularū mūdificat pectus & pulmonē. ut uult Aui. ii. ca. c. de enula
& enula ē scdm ipm ibidē deglutita cū melle adiuuat ad expuēdū.
& est ex eis quae letificāt & cōfortāt cor. Secundus effectus est quod suc
cus enule cū succo rute maxime ualet ruptis. i. patiētibus rupturā
siue descensum intestinoꝝ ad bursam testiculoꝝ: & hoc maxime quā
ruptura ē pp̄ uētositatē: quia illa dissoluunt succus rute & enule: & p̄
ter istos effectus enula bona est stomacho malis humoribus repleto
& apit opilatōes epatis & splenis: ut uult Ra. iii. almā. & confert oī
bus lesionibus & doloribus frigidis & cōmotionibus uentositatum
& inflationis: secundum Aui. loco preallegato.

Hic ponunt duo
effectus pulegii quo
rum. Primus est: quod
pulegiū & principa

DE PVLEGIO

Cum uino colerā nigrā potata repellit
Sic dicūt ueterē sumptū curare podagram

liter aq̄ eius sūpta cū uino purgat colerā nigrā. Secundus ē: quod pule
giū hēt pp̄rietatē curādi podagrā ueterē: ex quo hēt pp̄rietatē lique
faciēdi & dissoluēdi fleuma ex quo podagra sepius generari solet
& circa istud est notādum quod ut dicit Pla. pulegium ē calidū & sic
cū i tertio gradu: subtilē hēt substātia uirtutē hēt cōfortatiuā ex aro

maticitate: apitiuā ex substātia & q̄litate: attractiuā ex ignea substā
tia uel natura cōsūptiuā ex calore & siccitate: & solū uinū decoctiois
ei⁹ ualet cōtra dolorē stōachi & intestinoꝝ ex frigiditate uel uētositate

DE NASTURCIO.

Illius succo crines retinere fluentes
Allitus asseritur dentisq; curare dolorem
Et squamas succus sanat cū melle punctus

Hic ponit̄ .iii. ef
fectus nasturcii: quo
rū. Primus ē: q; na/
sturciū hēt pprieta/
tē retinēdi crines de

fluētes: & hoc si caput unguat̄ cū succo ei⁹: uel si aq̄ uel succ⁹ ei⁹ bi
bit̄ & hūc effectū tāgit Aui. ii. ca. c. de nasturcio dicēs. Retinet ca
pillos capitis cadētes bibitū & linitū. Scds eius effectus ē: q; curat
dolorē dētiū: & hoc maxie ex cā frigida: qa nasturciū ē icisiuū reso
lutiū & calefactiuū: ut patuit prius ibi. Cur morit̄ hō. Tertius effe
ctus ei⁹ q; succus ei⁹ hēt pprietatē curādi squamas pelli adherētes:
q̄n sumit̄ cū melle: & ex eo linit̄ locus: & cā ē: qa tales squame gene
rant̄ ex fleumate falso. Nasturciū aut̄: ut p̄dictū est: oē fleuma pur
gat: & ergo p̄ intus sūptū phibet cām squamaꝝ: & ab exteri⁹ linitū
sua absteriōe eas abstergit: & maxie cū melle: qa hoc ē absteriū ē
& sic iuuat absteriōnē nasturcii: & p̄ter istos effect⁹ nasturciū exsic
cat putredinē uacuitatis uētris: mūdificat pulm onē: & cōfert asma

ti: & i medicis asmatis ponit̄ pp̄ illud q; ē i ip̄o de incisiōe & subti
liatiōe: calefacit stomachū & epar & cōfert grossicie i splēis: & pprie
q̄n ex eo fit emplastrū cū melle & facit euomere colerā: & educit eā
solutōe: augmētū efficit i coitu: & soluēdo educit uermes: & puocat

DE CELIDONIA.

mēstrua ut uult Aui. ii. ca. lo. p̄al.

Cecatis pullis hac lumina mater yrundo
Plinius ut scribit: quāuis sint eruta reddit.
nia: & est qd' q̄n pulli yrūdinis excecati fuerint tunc mī affert celi/
doniā & cū ea fricat oculos pulli excecati: & sic uisus restituit̄: & p

Hic ponit̄ unū
notabile de celido/

hoc dat inuere autor qd celidonia maxie confortat uisum:& istud
 et manifeste patet:qa i medicis ualētibus cōtra debilitatē uisus cō/
 muniter ponit:& est celidonia herba nota glaucū hns succū:cā aut
 qre ipsi yrūdini data est uirtus cognoscēdi celidoniā plusq̄ aliis au/
 bus pōt esse ista:quia pulli yrūdinis sepius cecitatē patiunt̄ q̄ pulli
 aliarū auū:qa feces yrūdīnū hnt uim exsiccatiuā oculorū & sepius
 patiunt̄ a fecibus matrū:& est sciēdū qd scdm Platea:celidonia est
 calida & sicca i tertio gradu.Et ex qualitatibus suis & substātia hēt
 uirtutē dissoluēdi cōsumēdi & attrahēdi. Et radices eius trite & in
 uino decocte ualēt ad purgādū caput & uulū ab humore frigido
 & humido:si patiēs fumū p eos recipiat & postea uinū gargarizet.

Hic autor tria di

DE SALICE.

cit de salice. Primū
 est succus salicis au
 ribus infusus inter/
 ficit uermes auris:&

Auribus infusus uermes succus necat eius
 Cortex uerucas in aceto cocta resoluit.
 Pomorū succus flos partus destruit eius

istd pt cōuenit pp stipticitatē & exsiccationē ei⁹ & ē hoc sciēdū qd
 scdm Aui.ii.ca.c.de salice:nō est aliud magis utilissimū quā succus
 foliorū eius i cura saniei q̄ currit ex aure,Scdm ē:q̄ cortex salicis.i.
 extrema ps eius i aceto decocta resoluit uerrucas:Aui. uero lo. p̄all.
 dicit q̄ eius cinis eradicat uerrucas linitus cū aceto:& istud est pp
 uehemētē exsiccationē cineris eius:pro deletōe tñ uerrucarū:nō ē ali
 qd magis abscindēs uerrucas quā fricatio portulace sup uerrucas:
 & facit hoc portulaca sui pprietate & nō qlitate scdm Aui.ii.ca.c.
 de portulaca. Tertiū ē:q̄ flos salicis & succus pomorū.i.fructuū ei⁹
 nocēt ptui:qa pp stipticitatē & exsiccationē eorū reddūt ptū difficilē

Hic ponunt aliq̄

DE CROCO.

iuuantiā croci:quorū
 Primū ē q̄ croc⁹ cō/
 2. 114

Confortare crocus dicatur letificando
 Mēbraq̄ defecta cōfortat epar reparando

trahit ex interiori corpe fleuma & ipm cōsumit. si r fleuma i pectore
& stomacho inuiscatū remouet: ipm calefaciēdo subtiliādo & dissol
uēdo. Tertiū est: q̄ est iuuamentū digestiue: & istud patet p Aui. ii.
ca. c. de pipe: dicētē q̄ pip ē digestiuū faciēs appetitū: & istd maxie
itelligēdū de pipe longo: q̄ est magis cōueniēs digestiōi crudoz hu
moz: q̄ albū uel nigrū: ut testat Gal. iiii. de regimine sanitatis. c. vii.
Secūdo pōit. v. iuuamēta leucopipis. i. pipis albi quoz. Primū ē q̄
pip albū cōfortat stomachū & istud patet p Gal. lo. pal. dicētē q̄ est
cōfortans stōachū sup alia duo pipa: & idē uult Aui. ii. ca. c. de pipe
dicēs: & albū magis cōueniēs est stōacho & uehementius confortat.
Scdm est: q̄ pip cōfert tussū maxie ex materia frigida fleumatica:
qa illā calefacit dissoluit & icidit: & istud uult Aui. lo. pal. dicēs q̄
qn admīstrat pip i electuariis est cōueniēs tussū & doloribus pector
ris. Tertiū est: pip albū cōuenit dolori & pōt istud itelligi de dolori
bus pectoris sicut ex Aui. allegatū est uel de dolore uentoso: tali enī
cōuenit oē pip qa oē pip sui uētositate carminatiuū est uentositatū
& sic educit uentositates: Aui. uero lo. pal. dicit pip albū & filr lon
gū cōuenire i dolore uētris pūgitiuo si bibat cū melle & foliis lau
ri recētib⁹. Quartū est: q̄ utiliter pōt puenire motū febris. i. acces
sionē siue paroxismū febris & hoc febris frigide: qa i tali pip aliquo
mō materiā calefacit & digerit. Quintū est: pip albū ualet i rigore fe
briū cuius cā est: qa piper sua caliditate cōfortat neruos & materiā
sparsā sup eos cōsumit: & Aui. dicit q̄ fricādo fit inūctio ex ipō cū
unguēto & cōfert rigori: & ista iuuamēta qnq; ēt pnt cōuenire aliis
generibus pipez: ut ex Aui. lo. pal. patet & pter istos effectus pip ca
lefacit neruos & lacertos adeo q̄ i hoc nō est aliud ei par: mūdificat
pulmonē: puocat urinā paucū de ipso: sed multū de ipso soluit uē
trē: ut colligit ex Aui. lo. pal. & circa istud sciendū est q̄ triplex est
pip. s. pip albū: q̄ dī leucopip: pip longū q̄ dī macrop: & pip nigrū

quod dicitur melanopiper: albū dicit' qđ est uiride multū humidū:
& qñ illud est desiccātū aliquātulū ita qđ apparet quedam disconti-
nuatio inter eius partes nō tñ sit pfecte maturatum đr pip longum:
sed quando est pfecte maturatum: tunc đr piper nigrum.

DE AVDITVS

Et mox post escam dormire nimisq; moueri.

Ista grauare solent auditus ebrietasq;

Hic tanguntur
tria grauedinem
auditus inducen-
tia. Primū est im-
mediatus somn⁹

post cibū sumptū: & hoc usq; ad repletionē: cuius cā pōt eē ista: qa
somnia immediate post cibū sumptū facit indigestionem ciborum
cibi autem indigesti grossos ac indigestos fumos procreant: qui sua
grossicie meatus auditus opilant: & ēt spūs auditiois ingrossant &
perturbant. Secundum est nimius cōmotus post cibū sumptū: quia
talis ēt impedit digestionem & clausionem debitam orificii stoma-
chi. Aliqui tñ textus loco nimis habent minus: & tunc sensus est qđ
nullus motus post cibum sumptū ēt grauat auditū: cuius rō est: qa
tūc orificiū stomachi nō ita facile claudit' sicut p paucā deambula-
tionem: qua cibi descendunt ad fundum stomachi: iā stomacho non
existente clauso fumi multi ascendunt ad caput grauātes auditum.
Tertium est ebrietas: qa ex ebrietate pcreant' fumi multi & uapores
qui ascendūt ad caput & ad organum auditus: spūm ei⁹ pturbātes
& auditum grauātes: & nō solum ebrietas inducit nocumētū audi-
tuis: sed ēt uisui: & oibus sensibus pp eandē cām: ut ēt prius dictū ē
Aui. uero. iiii. in. c. ii. de cōseruatōe sanitatis auris etiam dat tria no-
centia auribus: & dicit. & ex eis quidem q̄ nocent auri & reliqs sensi-
bus sunt fastidium & repletio & proprie somnus super repletionē:
& est sciendum qđ aliq tex. adhuc hāt istum uersum cōtinētem ad
huc alia inducētia grauedinē auditus: & est iste: Balnea sol uomitus

affert repletio clamor| q̄a ista inducūt ēt grauedinē auditus | maxie
tñ tinnitū| q̄a dicit Aui.iiii.in.c. de cura tinnitus oportet ut oēs iste
uitent solē & balneū laboriosū & uomitū & clamorē & repletionē.

Hic tangunt se/

DE MENTY *in mētibus*

ptē inducētia tinni/
tū ī aure.i. sonū quē
hō uī audir̄ exteri⁹.

Metus: longa fames: uomitus: pcussio: casus
Ebrietas: frigus tinnitū causat in aure.

Quorū Primū ē metus & scđm alios motus | cā est de metu | q̄a ī me
tu spūs & humores mouent̄ ad īteriora. s. uersus cor subito | ex quo
motu facile motus generat̄ uētositas q̄ penetrādo ad organū audit⁹
tinnitū causat. De motu ēt patet | q̄a ex motu corpali ēt cōmouent̄
humores & spūs ex qua cōmotiōe ēt generat̄ uētositas facile q̄ ue/
niens ad aures tinnitū causat | q̄a tinnitus causat̄ pp̄ aliquā cōmotio
nē uaporis aut uētositatis circa organū auditus cōmouētiū aerem
cōnaturalē ī organo auditus existēte. Scđm ē lōga fames | & rōnem
fubiūgit Aui.iiii.in.c.ix. dicens | & illud est pp̄ agitationē cadētē in
humoribus sparsis ī corpe q̄escētibus ī ipso & cū nō inuenit natura
cibū aliquē cōuertit̄ ad eos | & resoluit ipsos & mouet eos. Tertiū ē
uomitus quia in uomitu q̄ est motus laboriosus mouent̄ maxie hu
mores ad caput | ī signū cui⁹ oculos & faciē uidem⁹ fieri rubeos | &
uisus fieri nocumētū | & sic ēt facile mouēt̄ ī uomitu uapores & uē
tositates ad organū auditus. Quartū ē pcussio spe in capite & ma
xime in aure | cuius cā est | quia ex tali etiā accidit ueh. mēs cōmotio
aeris cōnaturalis ī organo audit⁹ existētis q̄a natura aliquo mēbro
leso īmediate mittit ad ipm spūm & sanguinē qui sunt instrumēta
nature | ex q̄bus tūc accidit in aure cōmotio. Quintum est casus | &
maxie supra caput | pp̄ eādē cām q̄ dicta est de pcussioe | & ēt ex ca
su quocūq̄ uehemēs sit cōmotio humorū ī corpe. Sextū est ebrietas
cuius cā est | quia in ebrietate caput repletur fumis & uaporibus | ex

si tinnit⁹
cis

qbus ad organū auditus uehētibz facile cōmouet aer cōnaturalis
in organo auditus existēs. Septimū est frigus: ex forti. n. frigore de
bilitat organū: qre ex leui cā facile patit uel cōtingit tinitus ex forti
frigore: qā forte frigus causat uentositates. Et nō solū ex istis causis

cōtingit tinitus auriū: imo ex pluribus aliis sicut ex uētositate ī ca/
pitate generata & ī ipso mota: aut ex sonitu saniei q̄ generat fortasse
in ipsa: & ex feruore puris ī p̄tibz eius aut ex motu uētositatis ac/
cidētis multotiēs ī meatibus eius: sicut fit ī febribz aut ex repletio
ne supflua ī corpe & pprie ī capite: aut ex materia uiscosa resoluta
in paucā uētositate: aut ex medicinis quaz̄ pprietas est ut retineāt
humores & uētositates ī t̄pibus cerebri: ut colligit ab Aui. loco p̄al.

Hic ponunt. **.xxi.**

Balnea uina uenus uētus piper allea fumus res nociue oculis. Pri

Porri cūm cepis lens fletus faba sinapis ma ē balneū siue hu

Sol coitus ignis labor ictus acumina puluis midū siue siccū qd̄

Ista nocent oculis sed uigilare magis. stupa d̄īprio qā ca

lesfacit eos calefactio

ne multa: & sic ledit eoz̄ cōplexionē: cū naturalr sint frigidi de na

ture aq̄. Secūdo qā exsiccat & resoluit humiditates subtiles oculoꝝ

qbus spūs uisui q̄ sunt ignei hnt̄ refocillari & temperari. Et pp̄ istud

plures reperiunt̄ ceci supra renū: in qbus cōitas utit̄ stuphis & bal

neis: quēadmodū etiā plures reperiunt̄ leprosi in holādia q̄ in aliq̄

alia regiōe: pp̄ indebitū regimē. Secūda res est uinū: & hoc imode

rate sumptū: tale. n. debilitat̄ oculos & uisum: qā caput replet fumis

& uaporibus: & ergo etiā hebetat̄ oēs sensus. Tertia res est uenus. i.

nimius usus coitus: q̄ ab oibus medicis fert̄ debilitare uultū uisū.

Et Aristo. iiii. p̄bleu. parti. iii. assignat cām istā dicens: qā. s. p̄ coitū

aufert̄ qd̄ oportunū ē oculis. Oportet. n. humidū aqueū subtile eis

inelle: in quo uisibiles spūs fulciant̄: nā oculus naturaliter ē talis. s.

humidus. Vñ de sensu & sensato: & .v. de gene. aiali. dñ: oculū esse de
natura aq̄: sed euulsis humidis & euacuatis puenit supiora deficca
ri pp qđ oculi a sui recedūt uatura q̄ humiditate uigebat: & merito
oculi uigēt humiditate: qa p spūs igneos q̄ sunt ī multo motu eua
nescerēt nisi humido sustētarēt: & ex isto manifestū ē: q̄ coitus ex
siccat ptes supiores subtrahēdo humidū ad qđ sequit̄ lesio acuitatis
uisus. **Q**uarta res ē uētus: & maxie meridionalis: de quo dicit Ipo.
.iii. ampho. āphorismo illo: austrini flatus: qđ ē caliginosus. i. caligi
nē & obscuritatē ī oculis inducēs: qđ puenit: qa talis uētus caput re
plet humiditatib⁹ hebetatibus sensus & spūs obfuscatib⁹. **Q**uinta
res est pip: qđ puenit pp sui acuitatē q̄ generat fumos oculos mor
dicātes. **S**exta est allea q̄ ē nocēt uisui pp eorū acuitatē & uaporosi
tatē: ut ē prius dictū ē ibi. Allea nux ruta. **S**eptima est fumus q̄ ē
nocet oculis pp sui mordicationē & exsiccationē. **O**ctaua est porri:
qa ex esu ipsoꝝ generant̄ fumi grossi melācolici: qb⁹ uisus obūbra
tur: ut ē prius dictū est ibi. Allea nux ruta. **N**ona est cepe: quaz̄ co
mestio nocet oculis pp eaz̄ acuitatem. **D**ecima est lens: de quo dicit
Aui. ii. can. c. de lente: qđ illius q̄ plurimū eius comestioē utit̄ uisus
obtenebrat̄ pp uehementiā exsiccationis eius. **V**ndecima res est fletus
nimius qui debilitat oculos ex eo qđ iducit debilitatē retētiue ocu
loꝝ. **D**uodecima ē faba cuius usus generat fumū grossum melāco
licū obtenebratē spūs uisuios sicut porz̄: & ergo ē comestio fabaz̄
inducit somnia terribilia. **D**ecimatertia est sinapis: cuius usus indu
cit debilitatē uisus pp eius acuitatē. **D**ecimaq̄rta est aspicere solē: &
hoc est ppter eius uehementē nitore & splēdore qbus destruit̄ uisus:
ut patet ad experiētiā: & hoc iō: qa uehemes sensibile nō pportionatū
sensui sicut radii solares corrūpūt sensū. **D**ecimaquinta est coitus
& maxime post nimiā repletionē: uel magis post nimiā uacuitatē
& inanitionē: & de ista dictum est. **D**ecimasexta est ignis: cuius in

Spectus causat siccitatē uehemētē ī oculis: & sic ledit uisum: & ēt le-
 dit pp claritatē eius: & ergo cōiter uidemus fabros & illos qui cōti-
 nue corā igne opant rubcos aut debiles hñe oculos. Decima septima
 nimi⁹ labor: q̄a talis ēt uehemēter exsiccat. Decima octaua ē p̄cussio
 cōtra oculos q̄ ledit oculos & uisum q̄a facit sanguinē fluere sp̄m
 uisuiū pturbātē. & aliqñ apostema generātē. Decimanona ē: nimi⁹
 uisus res; acutay uidelicet uti diuersis salsamentis acutis: & hoc pp
 acuitatū fumoy ex ipsis generator. Vicesima est puluis siue ambu-
 lare in locis puluerulentis in qb⁹ de facili puluis ad oculos puenit &
 uisum obfuscat. Vicesima prima: & iter ceteras magis ledens oculos
 & uisum: est nimiū uigilare: quia uigilie nimie nimiā siccitatē ī ocu-
 lis inducūt. Et in generali oīs repletio nocet oculis: s̄lr oē q̄ exsiccat
 naturā & oē q̄ turbat sanguinē ex rebus salsis acutis & aliis: & oīs
 ebrietas: Vomitus uero cōfert ei inq̄tū purgat stomachū & nocet ei
 inq̄tū mouet materias cerebri expellēdo eas ad ip̄m: Et ergo si fuerit
 uomitus necessarius debet fieri post cibū cū facilitate: Et s̄lr somn⁹
 supflus nocet uisui: & somnus statī post repletionē: & multitudo
 flebotomie: & pprie cū uētosīs cōtinuis: & istud colligit ex Aui. in
 .iiii. trac. .iiii. c. de rememoratione res; uisui nocētū: ubi ēt Aui. plures
 ex causis ī tex. narratis exprimit.

Feniculis uerbena rosa celidonia ruta Hic tagūt .v. res medici
 Ex istis fit aqua q̄ lumina redit acuta. nales: q̄s; aq̄ confert uisui.
 Prima ē feniculis: cuius suc-
 cus ī oculo positus acuit uisū scdm Ra. .iiii. almā. Scda ē uerbena cu-
 ius aq̄ a cōib⁹ medicis ponit ī receptis ponētibus contra debilitatē
 uisus. Tertia est rosa: cuius aq̄ cōfortādo sp̄m aīalē pōt confortare
 uisum. Quarta est celidonia: & est herba habēs succū citrinū: & dī
 celidonia q̄si celica dona donās. Quinta ē ruta: & est herba cōis: &
 aq̄ istay duay herbay s̄lr ualēt: ut ex cōibus autoribus medicie pa-

ter: & de plurib⁹ istar⁹ herbar⁹ prius i diuersis passib⁹ dictū ē apli⁹.

Hic ponunt aliq⁹ medi
cine ualētes ad dolorē dē
tiū: & dicit tex. qd semina
porroz & iusquamus si
mul usta ualēt i dolore dē
tiū: & debēt sic administrari: succus iusqami cū seminibus porrorū
debet simul cōburi & fumus istoꝝ p embotū recipi i illa pte i q̄ est
dolor dētis: Iusqamo. n. est uirtus stupefaciēdi: & sic ex stupore do
lor nō p̄cipit: & in fumo seminis porris est uirus iterficiēdi & eiicie
di uermes q̄ aliqñ i cōcauitatibus dētū existētes intolerabilē faciūt
dolorē: & istud dicit Aui. ii. can. c. de porro: & est porrū herba nota
& iusqamus ē herba stupefactiua hñs lōga folia pingiua & fetida:

Hic ponunt sex cāe
raucedinis uocis: quarū
Prima est nux. i. come
stio nucū: q̄a nocēs mul
tū exsiccat: & ergo uocē exasperat & faciūt eā similit⁹ uocibus gruū.
Secūda est oleū: cuius usus pōt iducere raucedinē: q̄a ptes eius aliq⁹
uiscose adherēt ipsi cāne pulmōis faciētes raucedinē: secūdo pōt in
ducere raucedinē i corpibus colericis: q̄a oleū in talib⁹ cito īflāmat:
& sic inducit ex tali calefactōe exaspatiōem & raucedinē: priā tñ cā
uī melior. Tertia est frigus capitis: cuius cā est: q̄a ex frigore capitis
fit cōpressio cerebri: ex cuius cōpressiōe fluum: hūores deorsum uer
sus guttur & cānā pulmōis iducētes raucedinē pp nimia hūmecta
tionē cāne. Quarta est anguilla siue comestio angulle: q̄a ex esu ei⁹
fleumata uiscosa multiplicant⁹ q̄ ueniētia ad cānā pulmonis illic ad
herent inducētes raucedinē. Quinta est potus nimius: & maxie qñ
itur dormitum: cuius cā est: q̄a ex tali cāna pulmonis ēt multū hu

mectat: iā uehemēs humectatio cāne pulmōis potissima ē cā rauce
dinis uocis scđm oēs medicos. Sexta ē pomū crudū: qā iqtū crudū
multiplicat fleumata: & si sit cū hoc imatur: stipticū siue ponticum
guttur exasperat.

Ieiuna uigila caleas dape ualde labora Hic tāgunē septē q
Inspira calidū modicū bibe cōprime flatū bus curat reuma. Pri/
Hec bene tu serua si uis depellere reuma. mū est abstinentia siue
Si fluat ad pectus dicat reuma catarrus ieiuniū: qā p hoc mate
Ad fauces brancus ad nares esto corisa. ria reumatis diminuit
qā abstinentia exsiccat:

& materia melius maturat & cōsumit: qā natura nō hñs materiā cī
balē inq̄ agat agit ī materiā reumatis & cōsumit eā & caput minus
replet: & ergo dicit Aui. v. in trac. i. c. xiii. & oportet qđ ne patiens
catarrū & corisā repleat uētrē cibis q̄re repleat caput eius. Scđm ē
uigilia: qā illa ē est exsiccatiua cerebri & phibitiua ascēsus multoꝝ
uapoz ad caput. Tertiū est cibi calidi q̄ ēt iuuāt ī reumate cum est
ex materia frigida: qā p illos ēt tunc digerit materia frigida. Q uar
tū est multū laborare: quia p hoc ēt cōsumit materia reumatis: quia
labor multus exsiccat supfluitates corpis: & loco istius dictiōis ual
de: quidā tex. hñt ueste: & tūc sensus est qđ ī cura reumatis ēt ualet
calere uestibus: & hoc ēt uerū ē maxime: tñ qñ materia reumatis est
frigida. Q uintū est īspiratio aeris calidi: & hoc maxie in catarro ex
materia frigida: quia p aerē īspiratū calidū tūc calefacit materia:
& maturat. Sextū ē modicū bibere & pati sitim: quia p hoc ēt ma
teria reumatis cōsumit cū sitis siue modica bibitio exsiccet: & ēt p
modicā bibitionē nō replet sicut p multū potū. Septimū est cōpri
mere flatū. i. retinere anhelitū: istud. n. ualde bonū est in catarro ma
xie a cā frigida: quia p istā retētionē āhelitus calefaciūt pectoralia:
& sic melius digerit materia frigida fleumatica faciēs catarrum: &

p̄l̄ima istor̄ & alia t̄agit Aui. lo. p̄al. dicēs q̄ oportet ut assiduet cale
 factionē capitis & elōgationē eius a frigore: & minuat ip̄m a septē
 triōe: & p̄prie post austrū: auster. n. replet & rarificat & septētrio cō
 stringit & exprimit & minorat potū aq̄ cōgelate: neq̄ dormiat ī die
 & ficiat & famē patiat & uigilet q̄tū pōt qm̄ sunt initiū cure: Rasis
 uero. ix. almā: uult q̄ patiens reuma debet cauere ne iaceat supinus:
 & rō est: ne p̄ illū decubitū materia fluat ad ptē posteriorē: & cū ps
 posterior nō hēt manifestos meatus p̄ quos materia fluat timeat ne
 fluat ad neruos & faciat spasmū uel paralīsim: & silr̄ debet abstinef
 oino a uino: q̄a uinū ē uaporosū: & cū multū calidū sit dissoluit ma
 teriam & auget reuma: & silr̄ non debet stare ad solē aut ad ignē: q̄a
 sol aut ignis dissoluēdo materiā augēt reuma: deinde tex. in duobus
 ultimis uersibus pōit d̄riā īter ista tria noīa. s. catarrus: brācus: & cor
 riza. & stat d̄riā in hoc qd̄ est fluere materiā ad al̄ā ptē: uñ reuma ē
 nomē cōe ad oēm fluxū materie de uno mēbro ad aliud. Et ergo d̄r
 reuma q̄si ruēs materia: ī cōi tñ usu capit solū p̄ noīe cōi ad oēm flu
 xum materie a capite & cōtinet sub se istas tres spēs. s. catarrū brā/
 chū & corisam: uñ si illa materia fluat ad pectus uel mēbra uicina
 d̄r catarrus: si uero ad fauces brācus: sed si fluat ad nares d̄r coriza.

In hoc tex. pōit au
 tor medicinā curatiuā
 fistule dicēs q̄ empla/
 strū sc̄m̄ ex auripig/
 mento sulphure calce:
 & sapōe simul mixtis

curat fistulā: cuius cā est: q̄a in istis est uirtus exsiccatiua & mūdifi/
 catiua q̄ itētiōes necessario reqrunt̄ in curatōe fistule. de auripigmē
 to dicit Platea. q̄ est calidū & siccū in q̄rto gradu dissoluit attrahit
 cōsumit & mūdificat: & sulphur & sapo secūdū eum ēt calida sunt

Auripigmētū sulphur miscere memento
 His decet apponi calcem cōmisce saponi
 Quattuor hec misce cōmixtis q̄ttuor istis
 Fistula curat̄ quater ex his si repleatur

& sicca: sulphur tñ uehemētius: q̄a est calidū & siccū i q̄rto gradu
Sapo uero nō. de calce dicit Aui. qđ calx abluta est exsiccatiua sine
mordicatiōe & cōsolidat: notādū circa istud qđ fistula ē uulnus assi
due & p̄iodice fluēs. i. scđm diuersa tpa uel scđm diuersas lunatiōes
auripigmētū uero est illud quo utunt̄ sculptores: quo faciūt adhere
re es siue metallū lapidib⁹. Sapo uero. i. smigma ē illa p̄iguedo alba
siue nigra q̄ mulieres lauāt & mūdāt uestes. alia uocabula nota sūt

Ossibus ex denis bis cētenisq; nouenis
Cōstat hō denis bis dentibus ex duodenis
Ex tricētenis decies sex quinqueq; uenis

In hoc tex. autor pōit
numerū ossiū dētiū &
uenarū humani corpis
& dicit. Priō qđ hō cō
stat ex ducētis & nouē

decim ossib⁹: scđm tñ solēnes medicine doctores ut Ipo. Gal. Rasis.
Aue. & Aui. Ossa hoīs sunt ducēta & .xlyiii. licet i pticulari enume
ratiōe ossiū discōueniāt: & istud uult ille cōis uersus. Ossa ducētena
sunt atq; q̄ter duodena. Secūdo dicit q̄ hō debet h̄re. xxxii. dentes:
& istud itelligēdū est cōiter & ut plurimū i hoībus p̄fectis: aliqñ. n.
cōtingit aliquos hoīes nō h̄re dentes q̄ttuor extremos qui sunt post
molares: & in talibus dētes sunt. xxviii. tñ: & aliqui carēt his denti
bus ultimis i pueritia tñ: alii i pueritia & i iuuētute ita q̄ nō eis na
scunt̄ donec sint senes: alii tota uita: circa istud sciēdū est qđ scđm
Aui. i. i. doc. v. sūt. c. de anathomia dētiū. Inter oēs dētes duo uocāt̄
duales: & sūt duo dentes anteriores: & duo q̄drupli iuncti dualibus
a dextris & sinistris & tā duales quā q̄drupli sunt duo i superiori mā
dibula & duo i inferiori: & sūt oēs ordinati ad icidēdū: & iō a q̄bus
dā incisores uocant̄ & spāl̄r duales: & post istos dētes sunt duo den
tes q̄ uocant̄ canini sup̄ius & duo inferius imediate cōiuncti q̄dru
plis: & offm̄ eorū est frāgere dura: & post illos sunt q̄ttuor dētes mo
lars a dextris & a sinistris q̄ttuor tā i superiori q̄ i inferiori mādibu

la: & post istos in aliquibus est dens unus sensus tã a dextris q̄ a fini-
stris: & tã in inferiori q̄ superiori mādibula: in aliquibus uero nō: & sūt
isti dentes molares & dētes sensus oēs ordinati ad molendū & sum-
ma totius numeri dentiū est trigintaduo: uel. xxviii. in non hñtibus
dentes sensus. s. quattuor duales: quattuor quadrupli: & q̄ttuor cani-
ni. xvi. molares: & quattuor dentes sensus. Tertio dicit q̄ homo hēt
tricentas & septuagintaq̄q̄ uenas ut posset patere enumerāti eas.

In hoc tex. eume-
rat. Priō autor humo-
res qui sunt necessari
ad cōstitutionē hūani
corpis: & dicit q̄ quat-

tuor sunt humores i hūano corpe cōstāt
Sanguis cū colera fleuma melancolia
Terra melā. aq̄ fleg. & aer sāguis col. ignis
tuor sunt humores i hūano corpe. s. sanguis: fleuma: colera: & melā-
colia. Secūdo oñdit naturā & cōplexionē cuiusq̄ hūoris p hoc qd̄
cōpat unūquēq̄ uni elementoz: & uult qd̄ melācolia est frigida &
sicca: & sic cōpat terre q̄ silis nature est: fleuma est frigidū & humi-
dū: & sic cōpat aq̄: sanguis est calidus & humidus: & sic cōpat aeri.
sed colera est calida & sicca: & sic cōpat igni. & iste sensus ēt patet
in his uersib⁹. Hūidus ē sanguis: calet. est uis aeris illi. Alget humet
fleūa: illi uis fit aquosa. Sicca calet colera: sic igni fit similata. Melā-
colia friget sicca q̄si terra. Et pro maiori itellecū sciēdū est qd̄ secū-
dū Aui. i. i. doc. iiii. c. i. q̄ttuor sunt humores i corpe hoīs. s. sanguis:
fleuma: colera: & melācolia: ut dcm̄ ē. Inter quos sanguis est melior.
Primoz qa est materia spirituū: in qbus uita cōsistit: & oīs opatio ue-
getatiua uitalis & aialis. Secūdo qa cōformis est cū principiis uite.
Est. n. calidus & humidus tēpate. Tertio qa plus nutrit & restaurat
depditū ceteris humoribus. Et ut ad unū sit dicere. est thesaurus na-
ture: ex cuius pditione sequit̄ mors statim: deinde sequit̄ fleuma in
bonitate. Primo qa aptū est ut tpe necessitatis fiat sanguis: & ideo

nō hēt p̄priū receptaculū: sed icedit cū sanguine. Secūdo q̄a uicin⁹
est radicali humido: q̄ est uelut basis uite: Deinde sequit̄ colera: q̄a
participat cū naturali calore q̄diu mēsurā seruat: deinde est melāco
lia uelut fex & sordicies elōgata a p̄icipiis uite: inimica leticie & li
beralitati & cōnata senio & morti. Secūdo sciendū pro diuisiōe &
diffinitiōe humorū q̄ sanguinis due sūt spēs. s. naturalis & inatura
lis: naturalis est cuius color est rubeus. s. uenalis rubeus obscurus: &
arterialis rubeus clarus malo carēs odore: & est ualde dulcis: & hoc
per respectū ad alios humores. Innaturalis est duplex. Nā qdā ē in
naturalis: q̄litate. s. qui est mutatus a cōplexiōe bona ī se sine alteri⁹
humoris cōmixtiōe: alius est inaturalis pp̄ humorē malū ei admix
tū peccantē q̄litate substātia uel q̄titate uel in p̄portiōe alterius ad
alterū: & iste ē duplex: nā qdā est nō naturalis ex p̄mixtiōe mali hu
moris qui ab extra sibi supuenit alius est nō naturalis ex p̄mixtiōe
mali humoris generati ī ipsomet sanguine: q̄n pars sanguinis putre
facta est: sicut & eius subtile cōuersū est ī colerā: & grossum ī melā
colia: uel illa colera uel illa melācolia uel utraq; māsit ī illo sanguie
& iste sanguis nō naturalis ex admixtiōe mali humoris multipl̄r di
uersificat̄ a naturali. P̄rio in substātia: quia grossior & turbidior est
cū sibi misceat̄ melancolia: uel subtilior cū sibi misceat̄ colera citrina
uel aquositas. Secūdo ī colore: quia est declinas ad albedinē ex pte
fleumatis uel ad nigredinē ex pte melācolie. Tertio ī odore: quia fe
tidior est ex admixtione putridorū humorū uel oīno odore caret ex
admixtiōe crudorū. Quarto in sapore: quia uergit ad amaritudinē
ex admixtiōe colere uel ad acetositatē ex pte melācolie uel ad insipi
ditatē ex pte fleumatis: Fleumatis uero naturalis ēt due sūt spēs. s.
naturale & inaturale: naturale est q̄ est aptū ut ī aliquo tpe fiat san
guis: q̄m est sanguis nō bñ coctus. Et est quidā modus dulcis fleu
maticis q̄ nō ualde existit frigidū: imo corporis cōpatiōe est frigida

tis pauce: sanguinis uero cōpatiōe & colere rubee est frigidū: & est naturaliter albū: & dī istud fleuma dulce extenso hoc noīe dulce ad oēs sapores delectātes gustū: q̄a alio mō istud fleuma naturale nō ē dulce: cū sit ispidū aquosū & saporī aq̄ multū p̄p̄inquū: & nō fecit natura isti fleumati p̄priū receptaculū sicut colere & melācolie fecit: sed fecit ip̄m trāsire cū sanguine ut tpe necessitatis uertat̄ ī sanguinē: q̄a hēt similitudinē p̄p̄inquā sanguini: & istius fleumatis due sunt necessitates: & una utilitas. Prima utilitas ē ut sit iuxta mēbra ad hoc ut opent̄ ī eo eorū uirtutes & coquāt & digerāt & nutriāt ex eo cū mēbra amiserint nutrimentū q̄ cōsueuit uenire ad ipsa: qđ est sanguis bonus p̄p̄ retētiōē materie sanguinis: q̄ qđē retētiō a stomacho & epate fit p̄p̄ aliq̄s cās accidētales. Secūda necessitas est ut misceat̄ cū sanguine & reddat ip̄m aptū ad nutriēdū mēbra fleumaticarū cōplexionū sicut cerebrū & nuchā: ī quorū sanguine ea nutrituro notabilē fleumatis partē eē oportet. utilitas uero eius est ut humectet iūcturas & mēbra q̄ multū mouent̄ ne desiccent̄ p̄p̄ calore q̄ puenit ex motu & cōfricatiōe: fleuma uero īnaturale pōt diuidi: p̄rio ex pte substātie. Et sic quoddā ē muscillagosū: & ē fleūa: scđm sensū diuersū ī subtilitate & grossicie ī suis ptib⁹ & dī muscillagosū p̄p̄ similitudinē quā hēt cū muscillaginib⁹ extractis a feminibus aliud est fleuma grossum qđ appet egle ī substātia. i. ī subtilitate & grossicie: scđm iudiciū sensus: sed scđm ueritatē diuersū est in suis ptib⁹: & dī fleuma crudū: & istud multiplicat̄ ī stomacho & ī intestinis: & p̄p̄ ipsius expulsionē a stomacho p̄cepit. Ipocras fieri uomitū ī mēse bis: & ad eius expulsionē ab intestinis statuit natura colerā defluere a cistia fellis ad ītestinū ieiunū. & cōsequēter ad alia inferiora: q̄tenus abstergeret illud fleuma ab orificiis intestinorū & faceret ip̄m descēdere cū fecibus multiplicat̄ etiā interdū in uenis ip̄alr ī senibus p̄p̄ diminutionē digestiōis & illic morā trahēs pau-

latim auget & ingrossat: & cū ab eo tādē grauet natura: & nō pos-
sit ip̄m p uenas expulsōis ordinarias expellere faciēs de possibilib⁹
qd̄ melius est elongat ip̄m a corde & aliis mēbris intrinsecis: & mit-
tit ad extrema & spāl̄r ad tibias: q̄a sua grauedine naturaliter tēdit
ad inferiora: & ista est cā q̄re tibie lenū inflant inflatione relinquente
foueā post ip̄pressionē digiti spāl̄r circa noctē: & i pinguib⁹ & soli-
tis nutriri humidis: aliud est fleuma ualde subtile: & ē fleuma aquo-
sum sile aq̄ aliq̄lr inspissate: & sepe inuenit̄ in saluiis & sputis male
digerentiū & nimis bibentiū & a cerebro ad nares distillare solet in
p̄ncipio corizax & cū p decoctionē igrossat cōuertit̄ i fleuma gros-
sum aut muscillaginosum aliud ē fleuma ualde grossū albū uocatū
gipscū: & est fleuma cuius subtile fuit resolutū pp̄ nimiā morā eius
in iuncturis & grossū remāsit q̄si lapidificatū: Et istud fleuma facit
podagrā nodosā cre insanabilē. Aliud est fleuma uitreū & ē fleuma
spissum: grossum sile uitro liquefacto i colore: uiscositate & pōdere.
Secūdo diuidit̄ fleuma in naturale ex pte saporis: nā quoddā est fleu-
ma dulce q̄ fit ex admixtiōe sanguis cū fleumate: & sub isto ē cō-
tinct̄ fleuma unctuosum q̄ fit ex admixtiōe unctuositatis sanguinis
sicut quoddā fleuma uitreū. Aliud est fleuma salū factū ex admix- *flegm.*
tiōe colere. Et istud est magis mordax siccus & lenius ceteris specie-
bus fleumatis: pp̄ colerā quā suscipit i se q̄ sicca existit lenis & acuta
& hoc fleuma sepe reperit̄ i fleumaticorū stomachis potatiū sepe ui-
na fortia & utetiū salis & acutis: & adherēs stōacho cāt iterdū siti
clamorosā: & diu currēs p̄ itestina q̄nq; excoriat ea & iducit dissen-
teriā: & i ano frequēter iducit fortē tenasimonē. Aliud est fleuma ace-
tosum q̄ fit q̄nq; pp̄ melācoliā acetosam sibi admixtā: & q̄nq; fit pp̄
ebullitiōē q̄ accidit fleumaticis: sicut accidit succis dulcib⁹ fructuū
qd̄ p̄rio ebulliūt & postea acescūt: & istud fleuma sepius appet i sto-
macho male digerentiū q̄ in aliis ptib⁹. Nā ad os stomachi naturali-

ter pfluít melácolia ad desideríũ suscítádum: q̄ deorsum cadēs qñq̄
fleumati mixta reddit íp̄m acetosum:& hoc cognoscit̄ p̄ ructus aci
dos & interdũ fleuma tale generat̄ in stomacho p̄ uiā ebullitõis a de
bili calore ex chilo:aliud ē fleuma póticũ: q̄ qñq̄ causat̄ pp̄ admix
tionē melácolie pótice:& istud raro repit̄ pp̄ raritatē melácolie pōti
ce:qñ uero causat̄ pp̄ uehemētē ifrigidationē eius q̄ humiditas ei⁹
cōgelat̄ & aliq̄liter ad terreístratē alterat̄:& nō supuenit ei calor de
bilis q̄ faciēdo íp̄m ebullire cōuertat sp̄m in acetositatē:neq̄ color
fortis q̄ digerat íp̄m & cōuertat íp̄m ī sãguinē colere uero sp̄s sifr
due sunt.s.naturalis & inaturalis.Colera naturalis ē spuma sangui
nis cuius color est rubeus clarus.i.citrinus ī ultimo gradu citrinita
tis:sicut capilli safrani:& ē leuis acuta & quãto magis fuerit calida
erit maioris rubedinis.Et ista colera postq̄ gnata est ī epate diuidit̄
in duas ptes:quarũ una tráfit cũ sanguie ad uenas & alia ps trásmít
tit̄ ad bursam fellis.Pars at̄ illa colere q̄ tráfit cũ sanguine penetrat
cũ eo cã necessitatis & cã utilitatis.Necessitas est ut misceat̄ cũ san
guine ad nutriēdũ mēbra colerica:& utilitas est ut subtiliet sangui
nē & faciat íp̄m penetrare ī uenis.Pars aut̄ illa q̄ transit in bursam
fellis tráfit illic et̄ pp̄ necessitatē & utilitatē:necessitas est duplex:q̄
dã est necessitas corpis totius.s.mũdare íp̄m a supfluitatibus coleri
eis:alia est respectu burse fellis:& est nutrire íp̄am.Vtilitas etiã du
plex est:una est abluere intestina a fecibus & fleumate uiscofo adhe
retes eis:altera est pũgere íntestina & musculos ani ut sentiãt q̄ ē eis
nociuũ & emittãt egestionē & huius rei signũ est q̄ colica sepe acci
dit pp̄ opilationē factã in foramine q̄ p̄cedit a bursa fellis usq̄ ad
intestina:colera uero inaturalis duplex est:nã una est innaturalis pp̄
cãm extrinsecã q̄ ei admisceat̄.Alia ē inaturalis pp̄ cãm in se:q̄a sub
stãtia eius nō est naturalis colera inaturalis pp̄ cãm extrinsecã: alia
est scita & famosa:& est illa cui fleuma admisceat̄:& dicitur famosa

causa

siue et nota q̄a sepiissime generari solet. Et ex hac colera sepe fit ter-
tiana nota alia est q̄ est minoris fame & est illa cui melācolia est ad-
mixta. colera uero famosa uel est citrina & generat̄ ex admixtione
fleumatis subtilis cū colera naturali: uel est uitellina s̄ilis uitellis ouo-
rū & generat̄ ex admixtione fleumatis grossi cū colera naturali: cole-
ra uero minoris fame fit duobus modis: unus est q̄n colera i se adu-
rit̄ & fit cinis a quo nō sepat̄ ps subtilis colere: sed cū eo misceat̄ &
hec colera est peior: alius ē melācolia colere de foris adueniēs cū ea
misceat̄ & hec colera est melior alia & ē eius color rubeus: sed non
clarus nec floridus: imo est magis s̄ilis sanguini uenali: colere uero i
naturalis i ppria substātia sine alterius humoris cōmixtione: alia est q̄
sepius generat̄ in epate: p hoc qd̄ subtile q̄ est in sanguine adurit̄
& trāsīt i colerā & grossū i melācolia: alia est q̄ i stomacho magis ge-
nerat̄ ex cibis malis nō digestis sed corruptis: uel generat̄ i uenis ex
hūoribus aliis & istius colore due sūt spēs: nā qdā ē prassina s̄ilis co-
lori prassi nigri q̄ generat̄ ex uitellina q̄n adurit̄: nā adustio facit i
colera uitellina nigredinē q̄ cōmixta cū citrinitate generat̄ color ui-
ridis: alia est eruginosa s̄ilis i colore eruginieris: & generat̄ ex prassi-
na q̄n prassina tm̄ adurit̄ donec sicceat̄ eius hūiditas: & incipiat redi-
re ad albedinē pp suā siccitatē: & iste due ultie colere male sūt & ue-
neno: eruginosa tm̄ maior est. Melācolie uero spēs s̄ilr due sunt. s̄
naturalis & inaturalis: naturalis est fex boni sanguinis & turbulen-
tia & supfluitas: cuius sapor est medius iter dulcedinē & pōticitatē
& ista melācolia cū gnata ē in epate partit̄ in duas ptes: quaz̄ una
penetrat cū sanguie & manat cū eo ad uenas: alia trāsmittit̄ ad sple-
nē: p̄pria ps penetrat cū sāguine pp necessitatē & utilitatē: necessitas
est ut misceat̄ cū sanguie ad nutriēdū mēbra melācolica frigida &
sicca sicut ossa. Vtilitas est ut fluxibilitatem sanguis nimiā coerceat
& uigore corpulētā ei⁹ cōdēset donec fiat ps solida mēbroz̄ duoz̄

que debet nutrire alia ps q̄ sanguis nō idiget uadit ad splenē pp ne
 cessitatē & utilitatē: necessitas est duplex: una ē scđm totū corpus. s. i
 ipm a supfluitate melācolica mūdare alia est scđm splenē. s. ipm nu
 trire: utilitas uero pcedit ex ea pp hoc q̄ ipa pfluit ad orificium sto
 machi exprimēdo hūiditates q̄s illic iuēit: sicut mulier mulgēdo ex
 primit digestis lac ab uberibus uacce. Et hec utilitas est duob^o mo
 dis: uno mō ipsa multa cōstringit & ispissat & cōfortat orificiū sto
 machi. Secūdo qa facit i ore stomachi cōmotionē pp acredinē eius
 & exsiccat famē & facit desideriū. Melācolia uero inaturalis ē sicut
 res adusta uel cinis respectu alioꝝ humoꝝ: & eius q̄ttuor sūt spēs fa
 mose licet plures sint nō famose. Prima est q̄ est cinis colere & est il
 lud q̄ adurit de colera: & hoc spēs est amara. Secūda est q̄ est cinis
 fleumatis: & illud q̄ fuit adustū ex fleumate: & si fleuma q̄ adustū
 est fuerit ualde subtile & aquosū: tūc melācolia ex eo genita erit sal
 sa in sapore. Si at fuerit fleuma grossum q̄ adurit tūc cinis ei^o aut
 melācolia ex eo generata tēdit ad acetositatē aut pōticitatē. Tertia ē
 q̄ est cinis sanguinis & illud q̄ adustū ē ex sanguine: & hec melan
 colia est salsa paꝝ trahēs ad dulcedinē. Quarta ē q̄ cinis melācolie
 naturalis: & si melācolia naturalis ex q̄ fit fuerit subtilis: tūc est mul
 tū acetosa: & cū effundit sup terrā ebullit: & eius odor ē acris: & ab
 eo fugiunt musce & aīalia. Si uero talis melācolia naturalis ex qua
 fit fuerit grossa: erit minoris acetositatis cū pauca pōticitate.

Hic ponit autor si
 gna p q̄ cognosceꝝ pos
 sumus hoīem sangui
 nec cōplexionis quoꝝ:
 Primū ē q̄ sanguineus
 est naturaliter pinguis
 & nō debem^o itelligeꝝ

Natura pingues isti sunt atq; iocantes
 Semp rumores cupiūt audire frequentes
 Hos uenus & bach^o delectāt fercula risus
 Et fac hos hilares & dulcia uerba loqntes
 Oib^o hii studiis habiles sūt & magis apti
 Qualibet ex cā nec hos leuiter mouet ira

Largus amās hilaris ridēs rubeiq; coloris re q; sanguineus sit pin
Cantās carnosus satis audax atq; benign⁹ guis pinguedine pprie
accepta:qa tale signifi

cat semp frigiditatē cōplexionis.ut uult Aui.ii.in doc.iii.ca.iii.sed
est pīguis pīguedine extēsa ad multā carnositatē:qa ē multū carno
sus.Vult.n.Aui.loco p̄al.q; multitudo carnis rubee cū decēti firmi
tate & nō laxitate eius significat cōplexionē calidā & humidā q̄lis ē
sanguinea. Et rō est:qa multitudo carnis rubee attestat sup fortitu
dine uirtutis assimilatiue & multitudīne sanguinis q̄ uigēt & inua
lescūt calido & humido:teste Gal.ii.cōplexionū dicētē. Multitudo
aūt carnis multitudīne sanguinis generat.Calidū uero p̄fecte dige
rēs & assimilās carnis soliditatē opat̄.dicit ēt Aui.lo.p̄all.q; oē cor
pus carnosū sine multitudīne pinguedinis & adipis est sanguineū.
Et idē uult Gal.ii.tegni.can.illo.Humida uero & calida crassis.Se
cūdū est q; est iocosus.s.p̄ferēs uerba alios ad risū puocātia uel le
tus:& hoc est pp benignitatē hūoris sanguinei puocātis hoīem ad
leticiā & iocūditatē pp spūs claros & p̄fectos ex sanguine genera
tos.Tertiū ē q; libēter audit fabulatiōes iocosas:eade de cā.Quar
tū est q; inclinatus est ad luxuriā pp caliditatē & hūiditatē puocā
tiū ad coitū.Quintū est q; talis libēter bonū uinū potat.Sextū est
q; libēter comedit bona cibaria:quorū cā pōt eē:qa talis appetit simi
liorā cōplexiōis eius q̄ sunt bona uina & bona cibaria.Septimū est
q; talis de facili ridet:cuius cā ē:qa sanguis puocat ad risū.Octauū
est q; talis est hylaris.i.hylarē faciē amabilē & iocūdū habēs pp ui
uacitatē coloris & formositatē cōplexiōis ex cōplexiōe sanguis.No
nū est q; talis p̄fert dulcia uerba pp amicitatē nature sanguinis
Decimū est q; talis est aptus oībus artibus.i.de facili pōt addiscere
quālibet artē pp uiuacitatē & p̄spicacitatē īgenii eius.Vndecimū ē
q; talis nō facile irascit̄:& istud puenit pp hūiditatē ebetātē feruo

re colere puocatis ad irā: Deinde tex. i duob⁹ ultimis uersib⁹ repetitē
 aliq̄ signa dicta & aliq̄ addit. Primū est q̄ sanguineus est largus nō
 auarus: sed liberalis. Secūdum est q̄ talis est amans siue amorusus
 Tertiū est q̄ talis est hylaris. i. hñs uultū iocūdū. Quartū est q̄ ta-
 lis q̄si semp̄ uī ridere: quorū oīum cā ē benignitas sanguinis ad ista
 puocatis. Quintū est q̄ talis est rubei coloris. uult. n. Aui. lo. pal. q̄
 color cutis rubeus significat multitudinē sanguis: & debet istud itel-
 ligi de colore rubeo cū quodā splēdore & nō de rubeo fusco q̄lis re-
 piri solet i uultibus horū q̄ libēter & abūde bibūt fortia uina & utū-
 tur salis & spēbus acutis: q̄a talis significat leprā futurā. Sextū ē q̄
 talis libēter cantat uel audit cātare pp̄ letū eius aīum. Septimū ē q̄
 talis ē carnosus pp̄ cām prius dictā. Octauū ē q̄ talis ē satis audax
 pp̄ caliditatē sanguis q̄ ē cā audacie. Nonū ē q̄ talis ē benignus pp̄
 sanguinei hūoris bonitatē.

Hic pōit autor que	Est & humor colere qui cōpetit ipetuofus
dā signa p que cogno	Hoc gen ⁹ ē hoīum cupiēs pcellere cūctos
scere possumus hoīem	Hi leuiter discūt mltū cōedūt cito crescūt
colerice cōplexiōis. Pri	Inde magnanimi sunt largi sūma petētes
mū est qd̄ colericus ē	Hirsutus fallax irascens prodigus audax
impetuofus. i. faciēs rē	Astutus gracilis ficcus croceiq̄ coloris
cū ipetu: cuius cā ē: q̄a	

supflus calor q̄ est i colerico mouet ad ipetū: & ergo ēt uult Aui.
 .ii. in doc. iii. c. iii. qd̄ opatiōes excessiui motus significāt caliditatē.
 Scdm̄ est qd̄ talis est cupidus honoris & appetit eē iprimis sedib⁹
 & pcellere cūctos alios: cuius cā est: q̄a supflus calor p̄nificat ani-
 mā ad arrogātiā & temeritatē. Tertiū est qd̄ isti cito discūt: & hoc
 pp̄ subtilitatē hūoris colerici & eius caliditatē. Et ergo ēt dicit Aui.
 loco pal. qd̄ itellectus. i. pmptitudo & uiuacitas ad itelligētiā signifi-
 cat caliditatē cōplexiōis. Quartū est qd̄ isti multū comedūt: q̄a in

ipsis fortior est calor digerens & maior resolutio q̄ in aliis copibus.
Quintū est qd̄ isti cito crescūt. i. pueniūt ad augmentū: & hoc pp
fortitudinē caloris naturalis in eis q̄ est cā augmēti. Sextū est q̄ isti
sunt magnanimi. i. nō potētes tolerare iniurias: & hoc pp caliditatē
in eis: & ergo dicit Aui. lo. p̄al. qd̄ paꝝ pati ab unaquaꝝ re. i. patie
tē se reddere sercat caliditatē. Septimū est qd̄ isti sunt largi: & hoc
respectu illoꝝ qb̄ honores accidere p̄nt. Octauū est q̄ isti appetūt
summa. i. sūmas dignitates & officia pp cām sc̄cūdi signi. Nonū q̄
colericus est hirsutus. i. pilosus & h̄ns multos crines pp caliditatem
aperiētē poros & mouētē materiā piloz̄ ad cutē. Et dī hirsutus q̄si
hircos sequēs: q̄a iter oīa aīalia bruta hircus hēt lōgiores crines. De
cimū est q̄ ipse est fallax. i. deceptorius. Vndecimū est qd̄ ipse ē ira
scēs. i. de facili irascit̄ pp caliditatē. Et ergo dicit Aui. lo. p̄alle. q̄ ira
frequēs & a leui cā significat caliditatē: & hoc ē pp facilitatē cōmo
tiōis colere & ebullitiōis sanguinis circa cor. Duodecimū ē q̄ ipse ē
p̄digus: q̄a largus est in exponendo pp honores h̄ndos. Decimūter
tiū est q̄ talis est audax: q̄a audacia ēt puenit pp nimīā caliditatē &
maxie cordis. Decimūquartū est q̄ ipse sit astut̄. i. cautus. Decimū
q̄ntū est q̄ talis est gracilis. i. nō grossoz̄ mēbroꝝ neq̄ multe carnis
pp supflūā caliditatē uehemētē resoluētē. Decimūsextū ē q̄ talis ē
sicc̄. i. macer pp siccitatē cōplexiōis. Decimūseptimū ē q̄ tal̄ ī cro
cei coloris. i. citrini & ergo dicit Aui. lo. p̄al. q̄ color subruffus signi
ficat colere dñūm.
Fleūa uires modicas tribuit: latorsq̄ breuesq̄ pp̄. Hic penit autor
Fleūa facit p̄gues: sanguis reddit mediocres unū aliq̄ signa cōplexio
Ocio nō studio tradūt: sed corpora somno dñm̄ nis fleūaticē. Primū
Sensus ebes tardus motus pigr̄tia somnus dñm̄ signū ē paucitas ui
Hic somnolētus piger ī sputamine multus. i. uirtū: fleūatici. n. pau
Est huic sensus ebes pinguis facit color alb̄. i. paucitas uires h̄nt pp
f

paucitatē caloris naturalis a quo oīs uis hēt exordiū. Secūdū est q̄
fleumatici sunt sāi & breues: q̄a ī eis est paucus calor naturalis non
sufficiēs extēdere corpus ī lōgum: extēdit igit̄ corpus secūdū latū.
Tertiū est q̄ fleumatici sunt pingues pp̄ eorū frigiditatē & humidi
tatē: & ergo dicit Aui. lo. p̄alle. q̄ pinguedo uel adeps supflua signi
ficat excessum frigiditatis & humiditatis & cōplexionē corporū fri
gidā & humidā: q̄a sanguis unctuositas q̄ est utriusq̄ materia cū re
sudat a uenis & obuiat mēbris frigide uel remisse calidis coagulat̄
ab eorū frigiditate uel remissa caliditate & fit piguedo: ut uult Gal.
ii. cōplexionū. Et postea subdit hic tex. q̄ sanguinei sunt mediocres
supple in longitudine & breuitate. Quartū est q̄ fleumatici ma
gis ad ocia inclinant̄ quā ad studia pp̄ frigiditatē mouentē ad ocia
& pigriciam. Quintū est q̄ multū dormiunt: & hoc est pp̄ multam
humiditatē eorū: & ēt puenit multus somnus pp̄ frigiditatē: ut inuit
Aui. loco p̄alle. Sextū est q̄ fleumatici sunt duri ingenii: q̄a sicut ui
uacitas intellectus & p̄spicuitas ingenii pueniūt pp̄ naturalē calidi
tatē: ita ebetudo intellectus & duricies ingenii pp̄ cōtrariū. s. frigidi
tatē. Septimū est q̄ fleumatici sunt tardi motus: & hoc ēt pp̄ frigi
ditatē q̄ facit motum tardū: sicut caliditas uelocē. Octauū est quod
sunt pigri. Nonū q̄ somnus in eis est longus. Quorū cā eadē est cū
predicta. Postea ponunt̄ duo alii uersus recolligētes signa predicta
cū q̄busdam aliis. Primū est fleumaticus est somnolentus. i. inclinat̄
ad multū somnū. Secūdū est q̄ ipse est piger. i. tardus ad oēm opa
tionem. Tertiū est q̄ est multi sputi p̄pter humiditatem in eo abū
dantem multiplicatiuā sputi. Quartū est q̄ talis est obtusus in sen
sibus: & nedum in sensibus imo ēt in intellectu. Quintū est q̄ talis
est pinguis. Sextum est q̄ talis est albus in facie. Albedo. n. cutis &
maxime faciei signum est priuationis sanguinis aut paucitatis eius
sum frigiditate: ut dicit Aui. loco preallegato.

Restat adhuc tristis colere subte nigre.

Que reddit prauos: p

Hi uigilat studiis: nec mes est dedita sono

Seruāt ppositū: sibi nil reputant fore tutū

Inuid & tristis cupidus dextreque tenacis

Non expis fraudis timidus luteiq; coloris

simul omnes quos dicitur esse innotuit in similitudine

Secūdū est multa tristitia: melācolici. n. multū tristes sunt ut pluri-

mū pp spūs melācolicos turbidos & tenebrosos sicut hoies leti sunt

pp spirituū claritatē. Tertiū ē taciturnitas: melācolici. n. tacidi sunt

& paucoꝝ uerboꝝ pp frigiditatē: sicut nimia garrulitas puenit pp

caliditatē. Quartū est qd melācolici sunt apti studio: qa semp cu-

piunt esse soli. Quintū est qd tales sunt insomnolēti: nec bene dor-

miunt ppter nimia siccitatē cerebri & ppter fumos melācolicos cō-

mouētes in eis somnia horribilia qbus excitant a somno. Sextū est

qd tales sunt tenacis ppositi. i. ptinaces: & cū aliqd in mente habēt

diu retinent: & difficulter placabiles sunt: & hoc ppter siccitatē eoz

que nō sinit ppositū cito mutari. Septimū est qd melācolici nihil

reputant eis esse tutū: imo semp timent: & hoc est ppter spirituū te-

nebrositatē: postea in duobus ultimis uersibus ponunt aliqua ex si-

gnis pdictis & aliqua addunt. Primū est qd melācolicus est inui-

duus. Secūdū est qd est tristis. Tertiū est qd est auarus. Quartū est

qd est tenax: id est nihil uolens exponere & male soluens. Quintū

est quod est fraudulosus simplex: & ppterea homines melācolici

sunt deuoti: multū legentes: ieiunantes: & alias multas abstinentias

facientes. Sextum est qd est multū timidus. Septimum est qd est

lutei coloris: id est terrestris siue fusci coloris. Color enim fuscus &

maxime si uiriditati approximatur significat dominiū melācolie se-

cundum Rasis. iii. almā. in prin.

Hic pōit autor aliq

signa cōplexiōis melā

colie. Primū est prau

tas. melācolia. n. reddit

hoies prauos & malo

rū moꝝ que admodū

sūt q seipos iterficiūt.

In hoc tex. Pr̄io po
nit colores cōsequētes
cōplexiōes: & dicit qđ
fleumaticus est albi co
loris: sed colericus est
ruffi coloris & sangui
neus rubei: & de melā
colico dicit ī fine p̄ce/
dētū uersū & de istis
oibus dictū est prius.

Secūdo ponit. xiii. signa supabūdātis sanguinis: quorū. Primū est qđ
facies est rubea pp̄ ascēsum sanguis ad caput & faciē. Secūdū ē qđ
oculi plus uident exire solito pp̄ extēsiōē quā facit sanguis multi
plicatus. Tertiū ē qđ gene inflant pp̄ silem cām. Quartū ē qđ corpus
totū grauāt: qa natura suppeditat nō sufficiens regere humores &
sustētare debite corpus. Quintū est qđ pulsus fit frequēs pp̄ calidi
tatē quā inducit sanguis multiplicatus. Sextū est qđ pulsus est ple
nus pp̄ multitudinē uaporū calidorū & humidorū. Septimū ē qđ pul
sus est mollis pp̄ humiditatē nimīā mollificantē arteriā. Octauū est
qđ dolor fit in fronte: & hoc pp̄ sanguinē multiplicatū in rethi mi
rabili. Nonū est qđ uēter cōstipat̄. i. durus fit: nec bñ asselat pp̄ cali
ditatē nimīā exsiccantē feces. Decimū est qđ lingua fit sicca pp̄ter
similem cām. Undecimū est qđ sitis est magna pp̄ter exsiccationē
orificiū stomachi ex nimia caliditate. Duodecimū est qđ fiunt som
nia declinātia ad rubedinē: & istud uult Auic. ii. in doc. iii. c. vii. di
cens: & somnia qđ illud fercāt. s. abūdātiā sanguinis sunt sicut cū hō
in somnis res uidet rubeas aut sāguinē multū ex suo corpore exire
aut se ī sanguīe natare: & silia. Decimūtertiū est qđ sputū est dulce
pp̄ter sanguis dulcedinē. Notādū circa istud qđ sicut hec ponunt

Hii sunt humores qđ p̄stant cuiqđ colores
Oibus ī rebus ex fleumate fit color albus
Sāguīe fit rube⁹: colā rubea quoqđ ruffus
Si peccet sāguis: facies rubet: extat ocellus
Inflant̄ gene corpus nimiūqđ grauatur
Est pulsusqđ frequēs plēus mollis: dolor igēs
Maxime fit frontis & cōstipatio uentris
Siccaqđ lingua fitis & sōnia plena rubore
Dulcor adest sputi sūt acria dulcia queqđ

signa supabūdātis sanguis: ita qdā ē ponūt signa supabūdātis aliorū humorū sub quibusdā uersibus: signa qdē supabūdātis colere sub istis uersibus: Accusat colerā dextre dolor aspa lingua. Tinnitus uomitūsq; frequēs uigilātia multa: Multa sitis pīguis egestio torsio uētris: Nausea fit: morsus cordis: lāguescit orexis: Pulsus adest gracilis dur⁹ ueloxq; calefcēs: Aret amarescit icēdia sōnia fingit. Signa uero supabūdātis fleūatis sub istis uersib⁹: Fleuma supgrediēs pprias in corpe lezes: Os facit ispidū fastidia cerebra saliuas: Costarū stōachi fil occipitiq; dolores: Pulsus adest rar⁹ tard⁹ mollis inanis: Precedit fallax sātasmata somn⁹ aquosa: Signa uero supabūdātis melācolie sub his uersib⁹: Hūorū plēo dū fex ī corpe regnat: Nigra cutis dur⁹ pulsus tenuis & urina: Sollicitudo timor & tristitia sōnia tps: Accrescet rugit⁹: sapor & sputamis idē. Leuaq; p̄cipue tinit & sibilat auris

In hoc tex. autor loquit de fleubothomia: & primo ostēdit etatē requisitā ad fleubothomiā dicēs q; ān⁹ .xvii. uix petit fleubotomiā: & pro isto dicit Gal. .xi. de igenio qd̄ pueri nō debēt fleubothomari nisi hēant .xiiii. ānos ad minus: & cā est: q; corpa puerorū sūt facill̄ resolubilia a calore extraneo: & iō debilitātur multū ex euacuatiōe forti facta p fleubothomiā. Itē q; indigēt nutrimento duplici de cā. s. pp nutrimentū & augmētū: ideo minutio sanguis nō cōperit eis. Itē q; facile dissoluūt a calore extraneo sufficit qd̄ ab eis dissoluūt: q̄re non indigēt fleubothomia. Et circa istud

sciēdū est q̄ sicut fleubothomia nō cōuenit pueris p̄dictis: sed cauē
da ē: ita ēt ē cauēda ī magna etate. s. senii: ut uult Gal. ix. megategni
qa sc̄dm Gal. & Haly. iiii. tegni ī cōualecētibus & senibus est pau
cus sanguis bonus & multus malus fleubothomia igit̄ rapiet bonū
& dimittet malū: & inuit Aui. iiii. ī ca. xx. de fleubothomia: & īo in
talibus nō cōpetit fleubothomia. Secūdo ponit nocumētū fleubo
thomie: & est qd' spūs uberius exeūt p̄ fleubothomiā: cuius rō pōt cē
qa cū multa euacuatiōe sanguis q̄ fit p̄ fleubothomiā necesse est ēt
multitudinē spiritūū euacuari. Tertio tāgit remedia p̄ q̄ spūs emissi
refocillant & iterato multiplicant: & dicit q̄ ex potu uini subito re
generant spūs: qa oīum subito nutriētū maximū est uinū: ut prius
dcm̄ est: & spūs ēt regenerant & refocillant ex cibo: sed hoc fit lēte
& non subito sicut ex uino: & cibus q̄ debet dari erit digestibilis &
multi sanguinis generatiuus: sicut oua sorbilia: & silia: & circa istud
sciēdū est q̄ licet cibus regeneret spūs post fleubothomiā: tñ debēt
cauere patiētes a multo cibo ī priā & secūda die. Vñ dicit Isaac in
diētis: cib⁹ est eis minuēdus & potus augēdus. s. respectu cibi: nō tñ
respectu sue cōsuetudinis: imo minus debēt bibere q̄ añ fleubotho
miā qa uirtus digestiua debilior est. Quarto ponit autor. xi. iuuua
mēta fleubothomie debite facte. Primū est qd' t̄pata fleubothomia
cōfortat uisum: qa minuēdo humores ēt minuit effumationē ad ca
put & repletionē eius: offuscātes uisum. Secūdū est q̄ clarificat: &
sincerat mētē & cerebrū pp̄ similit̄ cām. Tertiū ē q̄ calefacit medul
lā: qa minuit supfluitates q̄ ad eā ueniētes ipam ītrigidāt. Quartū
est q̄ purgat uiscera. i. īteriora: qa exonerata natura a sanguie: hūo
res crudos ī īterioribus cōtētos melius: digerit. Quītū est q̄ fleubo
thomia restrigit uomitu & fluxū uētris: qa diuertit humores ab in
terioribus ad exteriora: & istud uult Aui. lo. pal. dicēs: āplius fleubo
thomia p̄pterea qd' ad diuersa trahit: naturā sc̄dm plurimū retinet:

& istud maxime ueꝝ ē qñ fleubothomiā fit de uenis brachiū: nā fleu
bothomiā facta de uenis pedū nō sic retinet: pōt tñ p accidēs cōtin
gere qđ ad fleubothomiā sequat̄ maior fluxū uētris: & hoc dupl̄r:
Prīo qā ex fleubothomiā facta tollit̄ onus nature: tūc. n. uirtus con
fortata aliqñ puocat alias euacuationes. Secūdo si fluxus uētris fiat
ex multa debilitate uirtutis cōtētiue: tūc. n. qā ex fleubothomiā debi
litat̄ uirtus: magis augebit̄ fluxus uētris. Sextū ē q̄ fleubothomiā
facit puros sensus: qā minuit euaporationē ad caput uñ turbant̄ sen
sus. Septimū ē q̄ ipsa iuuat somnū īpeditū: qā p ipam euacuantur
humores plurimi a quibus eleuant̄ uapores acuti & diuersi impediē
tes somnū. Octauū est q̄ ipsa tollit tedia & grauitates nimias: qā p
ipam uirtus exonerat̄ a suo grauamine & ēt educto p ipam sangui
nē educit̄ simul melācolia fex sanguis q̄ iducit tedia & grauitates.
Nonū ē q̄ ipa cōfert auditui qā p ipsam diminuunt̄ uapores & hu
mores ascēdētes ad caput īpediētes auditū. Decimū est q̄ ipsa con
fert uoci: qā p ipam diminuunt̄ supfluitates & hūiditates q̄ possent
puenire ad pectus uel cānā pulmonis & īpedire uocē. Vndecimū ē
q̄ ipsa auget uires: qā p ipam corpus a suo grauamine exonerat̄ q̄
re uirtus augmētāt̄.

Tres insunt istis' mayus september aprilis In hoc textu autor
Et sunt lunares sunt uelut ydra dies. tria facit. Prīo dicit q̄
Prima dies primi postremaq̄ posteriorq̄ isti tres mēses. s. mayus
Nec sāguis minui nec carnib' anseris uti september aprilis sunt
In sene uel iuue ne si uene sanguine plene mēses lunares & in eis
Omni mense dene confert incisio uene sunt dies phibiti a fleu
Hui sūt tres mēses mayus septēber aprilis botomiā: uidelicet pri
In quibus eminuas ut longo tpe uiuas ma dies maii : & ultia
septēbris & aprilis: &
istud coēs dicūt: uerūtū ē dēm fictū: nec alicui ualoris: imo p̄dicti

n. Bee
no. de
oz. an
Jud.
u. aff.
or. le
rd.
ere. si
ad.
tas.
ne. s.
fleubo
thomia
n. 4.
ne. by
ne. ne
of. is

dies pnt esse ita boni & electi sicut & alii. Secūdū q̄ diuersa cōstel-
lacio ī eis pōt esse. Et subdit autor qđ in talibus dieb⁹ nulli uesci de-
bēt carnib⁹ anseris: qđ ēt falsum est & erroneū & magis sortilegio
attribuēdū: & forte autor & istud habuit a iudeis qui istū ritum ob-
seruant. Secūdo dicit qđ senex senectute & nō a senio & iuuenis ue-
nas plenas hntes sanguine minui pnt oī mēse: quia isti non faciliter
resolubiles sunt: nec in eis solū paucus ē sanguis bonus: imo mult⁹.
Tertio dicit qđ icisio uene p̄ regimine sanitatis custodiēdo debet fi-
eri in aliquo istoz triū mēsiū: qui sunt mayus septēbris & aprilis:
differēter tñ: q̄a in aprili & mayo debet icidi uena epatis p̄ multi-
plicationē sanguis eo tpe: cū sit tps uernale: & in septēbri uena sple-
nis p̄ melācolia que tūc hēt multiplicari: cū sit tps autūnale.

Hic autor pōit. xii.

q̄ ipediunt fleubotho-
miā. Primū est frigidi-
tas cōplexiōis. Cū. n. se-
cundū Gal. in megate-
gni fleubothomia infri-
gidat tūc augmētaret

frigiditatē: cā aut̄ q̄re fleubothomia in frigidat est: q̄a scđm Isaac in
urinīs: sanguis est fundamētū caloris naturalis. i. illud ī quo calor na-
turalis seruat: & q̄a fleubothomia sanguinē euacuat: iō & calorē na-
turalē: & tūc p̄ cōsequēs ifrigidat. Secūdū regio frigida uehemēter
sub qua debet cōprehēdi tps multū frigidū qđ ēt phibet fleubotho-
miā: quia ī regiōe & tpe multū frigidis: sanguis ī frigiditate corpis
includit: & ille q̄ circa extremitates existit ī frigiditate cōdensatur
& ineptus fit ad hoc qđ fluat. Tertiū est itēlus dolor sub quo ēt p̄t
cōprehēdi nimia corpis inflāmatio: q̄a si ī istis accidētibus fieret fleu-
bothomia sequeret̄ motus agitatiuus qui ē cōtrariuus nature: cū sit

Frigida natura frigens regio: dolor ingēs
Post lauacrū coitū minor etas atq; senilis
Morbus plixus repletio potus & esee
Si fragilis uel subtilis sensus stomachi sit
Et fastiditi tibi non sunt fleubothomadi

difformis & maior inflammatio q̄ ē est naturam magis debilitās: & cā
motus agitatiui ī dolore itēso ē: q̄a fit tractus ad diuersas ptes: p̄ fleu
bothomiā. n. fit tractio ad locū fleubothomatū: & ex dolore forti fi
eret tractio ad locū doloris: cā uero maioris inflammationis est: quia ex
fleubothomia cōmouent̄ hūores q̄re magis inflāmat̄ ex motu & istd
uerū est q̄n fleubothomia fit p̄ua & artificialis: si tñ fiat usq; ad sin
copim p̄dest in p̄dictis casibus: q̄a ista cū uincit attractionē doloris
non facit motum agitatiuū: & s̄l̄r tollit inflāationē cū nō sint hūo
res ibi qui cōmouent̄ & calefiāt & maiorē inflāationē inducunt.
Et istud uoluit Gal. ī cō. illius amphorismi. i. pti. ampho. q̄ egerunt̄:
cū dixit: qd̄ nō est melior medicina ī apostemate uehementis inflā
matiōis: & s̄l̄r in febribus & dolore forti q̄ fleubothomia. Quartū
est balncū & maxie resolutiuū: tale. n. phibet fleubothomiā: quia ta
le ē e euacuatium iā natura nō facile tolerat euacuationē sup̄ eua
cuationem. Quintū est coitus īmediate p̄cedēs: post talē. n. nō statī
debet fieri icisio uene: q̄a ex hoc maxia debilitatio nature sc̄q̄ret̄: cū
p̄ coitū prius natura debilitata sit. Sextū ē etas maior uel minor q̄
requir̄ ad fleubothomiā: sicut etas infantie & etas senii: put declara
tū est prius. Et ista impediēta tāgit Aui. lo. p̄al. dicēs: tibi quoq; ca
uere debes a minutiōe ī cōplexiōe uehēmētis frigiditatis: & ī regiōi
bus fortis frigiditatis: & in hora fortis doloris: & post balneū r̄ eso
lutiuū & post coitū & in etate que est minor. xii. annis senū q̄to ma
gis poteris: nisi ī figura cōs̄sus fueris & ī soliditate musculor̄ & ue
nar̄ amplitudine: & ear̄ repletiōe & coloris rubedine: & ulteri⁹ sub
dit̄ hos nāq; ex adolescentibus: & senibus fleubothomare aud̄ bis.
Adolescētes tñ secūdū ordinē ad fleubothomandū paulatim pue
hēre debes cū pauca minutiōe. Septimū est morbus p̄lixus: q̄a tūc
ex tali fleubothomia natura dupl̄r debilitat̄: puta a morbo p̄lixo &
a minutiōe. Et istud est ueq; sc̄dm Aui. lo. p̄al. Nisi sanguis affuerit

corruptio q̄a si sic fleubothomia p̄t cōuenire. Octauū est nimia repletio potus. Nonū est nimia repletio cibi: sub q̄ ē cōphēdit' indigestio cibi. Et cā horū est q̄a sc̄dm Aui. in. i. attrahētia sunt tria. s. uacuū: calidū: & tota spēs. Si ergo uene p̄ fleubothomiā a sanguīe euacuarēt' cibū idigēstū uel supflūū siue potū supflūū a stomacho uel epate attraherēt q̄ idigēstus ueniēs ad mēbra nō corrigerēt: q̄a tertia digestio nō corrigit pctm̄ secūde: nec secunda prime: si pctm̄ sit magnū pp̄ qd' i mēbra nō cōuerteret: sed ibi remanēs posset eē cā egritudinis. Decimū est fragilitas. i. debilitas uirtutis: fleubothomia enī est fortis euacuatio sc̄dm Gal. ii. amphorismoꝝ i cōmēto illius. In quo morbo: sed uirt⁹ debilis nō p̄t pati motū fortē. Vndecimū est subtilis sensatio orificii stomachi: q̄ p̄cordiū dī: q̄a ex fleubothomia i tali statū sequit' sincopis. Et sub isto ē cōphēdit' debilitas stomachi & facilis fluxus colere ad orificiū eius iducēs ad uomitū facile colere. Vñ i hūitibus p̄dicta accidētia nō cōuenit fleubothomia. Per fleubothomiā. n. humores cōmoti ad os stomachi iducereēt' tāq̄ ad locū cōsuetū: & q̄a ē mēbrū debile & ipotēs illi fluxui resistere: iō illis multa mala p̄ fleubothomiā accidūt. Et hoc ē una cā q̄re q̄nq̄ aliq̄ i fleubothomia sincopāt. s. q̄a colera ad stomachū fluit q̄ mordi cādo stomachū ex cōpassione cordis & stomachi sincopim inducit. Duodecimū est fastidiū. Si. n. i fastidio fieret fleubothomia cū uene euacuarēt' traherēt ad se materiā malā faciētē fastidiū. Et plurima istoz sex ultimoz accidētū tāgit Aui. lo. p̄all. & circa istud est sciēdū q̄ p̄ter p̄dicta accidētia sunt adhuc aliq̄ alia ēt' ipediētia fleubothomiā: quoz. Primū est alia euacuatio ut q̄n est fluxus mēstruoz aut emorroydaz: tūc. n. nō debet fieri fleubothomia: & hoc ad euacuationē: licet ad diuertēdū fluxū seu materiā posset fieri. Secūdū est corpus siue cōpositiōis raritas: q̄a a corpib⁹ raris multū dissoluitur: & iō sufficit ista resolutio nec euacuatiōe idigēt: ut uult Gal. ix.

megategni. Tertiū est humorū cruditas & uiscositas: tūc. n. est cauē
 da fleubothomia: q̄a augmētaret cruditas humorū: & pp hoc ī mor
 bis lōgis nō est faciēda fleubothomia: q̄a cruditas humorū augmēta
 ret & uirtus debilitaret & morb⁹ plōgaret: & iō timēdū eēt de ca/
 su uirtutis: & pp hoc uult Aui. q̄ ī morbis cronicis faciēda est far/
 macia añ fleubothomiā & nō fleubothomia añ faciēda: licet utroq̄
 idigeāt patiētes: sed cruditas humorū pōt accidere duab⁹ de causis:
 una cā est pp abūdātiā humorū calorē naturalē suffocātiū q̄ debili
 tatus & suffocatus humores crudos generat: & tūc bñ cōpetit fleu/
 bothomia. Vñ scđm Alexādrū. ii. lib. suo ca. de ydropisi: fleubotho/
 mia ī p̄cipio ypozarce cōpetit cū puenit ex multitudine sanguis
 mēstrualis cū phibeant fluere mēstrua pp cām aliquā: aut ex multi
 tudine sāguis emorroydalis: q̄a sicut ignis paru⁹ sub multa lignorū
 cōgerie suffocat: s̄i s̄r est de calore īnato suffocato sub humorū mul/
 titudine. Secūda cā cruditatis humorū ē calorē īnati debilitas ut in
 illis q̄ sūt debilis cōplexiōis: & q̄ habuerūt lōgā egritudinē & ī seni
 bus: & tūc non cōpetit fleubothomia: q̄a p hoc augeret cruditas: q̄a
 sanguis ī quo calor cōseruat extraheret: & ita corpus infrigidaret
 & humores magis īcrudarent: debet ergo sanguis dimitti ut humo
 rū cruditatē digerat. Quartū est aeris indebita dispō & nimia cali
 ditas aut nimia frigiditas: q̄a p caliditatē multā fortis fit resolutio:
 & p frigiditatē multa ineptificatio humorū ad fluxū.

In hoc passu autor

<p> Quid debes facere q̄n uis fleubothomari. Vel q̄n minuis fueris uel quādo minutus. Vnctio siue pot⁹ lauachrū uel facias mot⁹. Debent nō fragili tibi singula mēte teneri. </p>	<p> ponit quinq̄ que de/ bēt fieri circa fleubo/ thomiā aliq̄ qdē ante fleubothomiā: aliq̄ in fleubothomia: & aliq̄ post fleubothomiā. Primū est unctio que aliquādo fit in fleubotho/ </p>
--	---

miā: sicut unctio fleubothomi: ut dolor leniat: aliquñ uero post fleu
bothomiā: ut cōsolidatio uulneris retardet ad hoc ut post fleubotho
miā humores relictī ī uenis aliq̄ possint hīe respirationē & fumi aliq̄
mali exalēt. Secūdū est potus & maxie uini q̄ ualet ī fleubothomia
si sincopis accidat: & ēt ualet post fleubothomiā pro regeneratione
nouorū spiritūū & noui sanguis: & isto mō iā faciūt cōes. Tertiū ē
lauachrū. i. balneū q̄ ualet p̄ duos uel p̄ tres ante: & p̄ duos uel tres
post fleubothomiā & nō eodē die: añ quidē: si qs timeat q̄ hēat in se
humores grossos: quia balneū humores dissoluit & cōmouet eos: &
pp̄ hāc cām ēt cōpetit añ acceptio sirupi acetosi: & motus ut humo
res dissoluant & subtilient: & ergo qñ debet fieri fleubothomia de
bet fricari brachiū: ut humores existētes in uenis pp̄ inquis brachio
subtilient & p̄parent ad exeūdū facili⁹: post fleubothomiā uero ua
let ut reliquie humorū & uaporū derelicta resoluāt: in die uero fleu
bothomie nō cōuenit: q̄a p̄ balneū cutis lenis fit q̄ lenificat p̄cussio
nē factā in fleubothomia fugit: & hoc est periculū. Quartū est fa
scia. i. ligatura cum pānis lineis q̄ ualet post fleubothomiā īmediate
ad retinendū fluxū: & añ fleubothomiā ad trahēdū humores ad lo
cū ubi q̄rit fleubothomia ut ex eo ēt uene ingrossent & melius ui
deant. Quintū est motus siue ambulatio moderata q̄ pōt fieri añ
ut humores dissoluant & subtilient: & post: ad resoluēdū reliquias
humorū ex fleubothomia derelictas. Circa p̄dicta sciēdū est q̄ cōes
faciūt se fleubothomare ieiuni: sed q̄busdā doctoribus melius ur̄ &
cōuenientius: q̄ añ fleubothomiā: primū unū ouū sorbeāt molle cū
uno hastu uini circa nonā uel dccimā horā añ prandiū: & statim po
stea se fleubothomari faciāt. Et huius cā est: q̄a stomacho uacuo na
tura fortius sanguinē retinet ne deficiat in nutrimento: sed cū cibus
qui de se multū nutritiuus ē sit ī stomacho cuiusmodi sūt oua sor
bilia & uinū: tunc natura melius sanguine exire permittit.

Exhilarat tristes: irritos placat amētes. In hoc passu autor po-
Ne sint amentes fleubothomia facit. nit tres effectus fleubotho-
mie. Primus est q̄ fleubo-
thomia exhilarat. i. letificat tristē hoīem. Secūdus est q̄ fleubotho-
mia placat iratos: & cā utriusq̄ est: q̄a ī sanguine q̄n multa cōmisce-
tur melācolia fit tristitia: & q̄n multa colera fit ira: cū melācolia fit
cā tristicie: & colera ire iā uterq̄ istoz̄ duoz̄ humorz̄ educit̄ eductio-
ne sanguis: q̄a ei cōmisceat̄. Tertius est q̄ phibet amētes ne infaniāt
q̄a facit humores fluere ad ptes exteriores: & a capite diuertit: pro-
maiori declaratiōe sciēdū est q̄ q̄nq̄ sūt cāe pp̄ q̄s debet fieri fleu-
bothomia: q̄z̄. Prima est directā & alie q̄ttuor īdirecte. P̄ria q̄ est di-
recta est ut abūdātia sanguis euacuet̄: siue abūdet sanguis ī q̄litate
siue q̄titate siue utroq̄ mō. nā scdm̄ Aui. lo. p̄al. Duo ḡna hoīum sūt
fleubothomāda: quoz̄ unū est ille modus hoīum q̄ iā pati sunt inci-
dere ī egritudines: ut q̄ hnt̄ abūdātiā sāguis ī q̄titate: & reliquū ge-
nus est genus illoz̄ hoīum q̄ iā egritudinē iciderūt pp̄ humorz̄ siue
sanguis maliciā sed differt fleubothomia ista & illa: q̄a pp̄ sāguinis
abūdātiā debet fieri multa fleubothomia: sed si ī q̄litate peccet siue
sit maliciosus: tūc cōpetit fleubothomia pauca: un̄ scdm̄ Gal. ix. me-
gategni: si sāguis sit malus ī corpe debet euacuari paulatī: & iō pec-
cāt multū illi q̄ q̄n uident sanguinē malū fleubothomāt se quousq̄
uideāt sanguinē bonū exire cū forte prius totus sanguis exire q̄ bo-
nus exiret: sed debet fieri pauca euacuatio: & tunc scdm̄ Gal. ī casu
isto: priusq̄ fiat: fleubothomia debet diēta bonū sanguinē generans
exhiberi ut loco mali sanguis bonus sanguis generet̄. Et postea de-
bet fieri post modicū t̄ps̄ fleubothomia pauca: & sic deinceps: ista
fleubothomia est directā q̄a fit p̄ se ad euacuationē illius q̄ p̄ se de-
bet p̄ fleubothomiā euacuari. s. ad euacuationē plenitudinis hūoz̄:
siue sanguis: p̄cipalr̄ tñ scdm̄ q̄ cū eo sūt alii humores. Prima cā

indirecta est magnitudo morbi & magnitudo apostematis uehemē
tis inflāmatiōes: q̄a sc̄dm Gal. i cō. illius ampho. q̄ egerunt &c. Nō est
melior medicina ī apostemate uehemētis inflāmatiōis & ī febribus &
dolore forti quā fleubothomia: ut ē dictū est ibi frigida natura. Se
cūda cā indirecta est ut attrahat materia ad ptē illā p̄ quā debet eua
cuari materia: uñ ī retētiōe mēstruorū & emorroydarū debet apiri so
phēa sc̄dm Gal. & Aui. ut trahat materia sanguis ad inferius. Tertia
cā indirecta est ut humores trahant ad locū cōtrariū illi loco ad quē
fluūt hūores: & hoc ad diuertēdū materiā a loco ad quē fluūt humo
res: uñ ī nimio fluxu mēstruorū debet fieri fleubothomia de basilica
ut trahat materia ad cōtrariū locū ad quē declinat & diuertat a suo
fluxu: & pp̄ hoc ī pleuresi sinistre ptis: debet fieri fleubothomia ī pte
dextra ut diuertat materia & attrahat ad locū cōtrariū loco ad quē
declinat: & s̄i si sit in pte dextra debet fieri fleubothomia ī pte fini
stra. Quarta cā indirecta est ut p̄ fleubothomiā una porcio materie
euacuet & natura potētior sit supra residuū: & sic cōpetit fleubotho
mia qñ repletio est ī corpe ne fiat apostema: q̄a natura est debilis re
spectu regiminis illorū humorū: iō una porcio illius materie est eua
cuāda ne pp̄ ipotētiā nature in regēdo illā materiā. illa materia fluat
ad aliquē locū debilē in quo aggreget & apostema generet.

In hoc passu autor
ponit unū documentū
de quātitate scissure in

Fac plagā largā mediocriter ut cito fum⁹
Exeat: uberius liberiusq; cruor.

fleubothomia. Et dicit q̄ scissura debet esse larga mediocriter ut fu
mus & grossus sanguis liberius exeāt: quia qñ scissura est stricta tūc
solū subtilis sanguis exit & grossus remanet. Circa istud est sciendū
q̄ aliquā ī fleubothomia debet fieri uuln⁹ magnū & aliquā paruū: de
bet at̄ fieri uulnus magnū trib⁹ de causis. Priō q̄a humores sūt gros
si: & grossus sanguis ē euacuādus ut p̄ illud uulnus magnū sanguis

facilius possit exire: & ergo melācolicis faciēdū est magnū uulnus.
Secūdo pp̄ t̄pis frigiditatē q̄ hūores igrossat. & ergo i hyeme debet
fieri uulnus magnū. Tertio pp̄ abūdātiā hūorū: q̄a tūc fit melius eua
cuatio p̄ uulnus magnū q̄ puū: sed uulnus puū fit cū ē uirtus debi
lis: ut de spiritib⁹ & calore minus euacuet⁹: & i t̄pe calido eadē de cās

Sāguine subtracto sex horis est uigilādū.

Ne somni fumus ledat sensibile corpus

Ne neruū ledas non sit tibi plaga p̄funda

Sāguie purgatus nō carpas p̄tinus elcas.

& q̄n ē sāguis subtil.

In hoc passū autor

tangit tria cōsiderāda

circa fleubothomiam.

Primū ē q̄ fleubotho

matus nō debet dormire imēdiate post fleubothomiā: nisi ad min⁹

trāsuerit sex hore: & hui⁹ subdit autor cām ne fumi: q̄. s. i. sōno cānt

moti ad caput ledāt cerebrū: alie tñ p̄nt assignari cās: q̄s. P̄ria ē ne i

sōno uertat se patiēs supra brachiū fleubothomiā: & p̄ hoc ledat.

Scda ē: ne hūores i sōno fluāt ad mēbrū lesū i quo est dolor pp̄ ictū

fleubothomi & fiat apostēa: uñ Gal. ii. āph. sup̄ illo āpho. i quo mor

bo: uult q̄ i sōno si fiat apostēa itra corp⁹ aut mēbrū sit lesū ad ip̄m

fluūt hūores: Aui. uero aliā assignat cām. s. q̄ p̄ talē sōnū posset acci

dere cōfractio mēbroꝝ. Et istius cā pōt eē: q̄a sicut: scdm̄ Gal. sup̄ il

lo āpho. i quo morbo & c. sōnus i p̄ncipio poxissimi nō cōpetit: q̄a ca

lor natural̄ ad iteriora regredit⁹: & exteriora ifrigidāt⁹: & fumi rema

nēt nō cōsūpti: pp̄ q̄ rigor augmētāt⁹ & poxism⁹ ēt plōgat⁹: sic ēt fu

mi p̄ cōmotionē hūorū & i fleubothōia ad neruos & ad lacertos ele

uāt q̄ nō cōsūpti remanētes i sōno ifrigidāt⁹ i exteriorib⁹ & igrossāt⁹

& iō faciūt ad neruorū & lacertos cōfractiōnē si fiat sup̄domitio ime

diate p̄ fleubotōiā: alia cā p̄t eē: q̄a mām ē igrossās ē faciēs cōractio

nē: sic i q̄rtana i cui⁹ typo fit cōfractio pp̄ frigiditatē & ḡrossficiē mae

sed nerui & lacerti sūt frigi. iō ad ip̄os ueniēs iste fum⁹ i sōno i quo fit

retractio caloris ad iteriora ifrigidat⁹ & igrossat⁹: & iste fum⁹ ifrigida

qa cū calor naturalis p fleubothomiā debilitatus est: corpus facile
supflue ifrigidaretur. Quartū ē q̄ fleubothomatus nō debet ābu-
lare ī aere tenebroso nebuloso turbato: qa talis cōtristat aīam & pi-
gritiā ī corpib⁹ iducit: ut prius dcm̄ ē ibi: aer sit mūdus: nā tristitia
cā ē sāguis melācolici: sed debet ābulare ī aere claro & lucido: qa in
tali aere spūs uītales naturales & aīales recreātur & ad extra mouē-
tur cōgaudētes sili. Quintū est q̄ fleubothomatus debet q̄rere q̄cē
tpatā: sifr & motū excessiuū uitare: qa motus excessiuus tūc maxie
debilitat & humores cōmouet: q̄es uero t̄pata motū sedat.

Hic autor dicit q̄t

Principio minuas in acutis peracutis
Etatis medie multum de sanguine tolle
Sed puer atq; senex tollet uterq; parum
Ver tollat duplū reliquū t̄ps tibi simplū:

tuor. Primū est q̄ fleu-
bothomia faciēda est ī
p̄ncipio egritudinū p
acutaꝝ. i. maxie acuta
rū. q̄. s. terminātur ī die

q̄rta: qa tales sunt breues: nec dāt inducias: & iō a p̄ncipio medicā-
de sunt. Secūdū est q̄ ī etate media. s. q̄ est a. xxx. āno usq; ad. xlv.
uel. l. ānū plus de sanguie extrahēdū ē q̄ ī aliq̄ aliaꝝ etatū: qa ī tali
etate maxie multiplicatur sanguis: & ei⁹ subtractio nō īpedit aug-
mētū: nec diminuitur uirt⁹ corpis: qa corp⁹ ī tali etate nō augetur
neq; diminuitur sensibilr: sed stare ur̄. Tertiū ē q̄ senes & pueri pa-
rū fleubotomādi sūt: qa ī pueris sanguis multus req̄ritur pp nutri-
tionē & augmētationē ī eis. Et ī senib⁹ uirt⁹ icipit debilitari. Quar-
tū est q̄ ī uere dupla quātitas sanguis abstrahēda est p fleubotho-
miā respectu alioꝝ tēporꝝ: cuius rō est: qa uer est t̄ps maxie multi-
plicatiuū sanguis: scdm̄ oēs autores medicine. Circa primū dictum
pro maiori declaratiōe ponēde sunt aliq̄ regle circa fleubothomiā:
quaz̄ pria est q̄ ī p̄ncipio morbi nō est faciēda fleubothomia. Me-
dicus. n. est minister nature: scdm̄ Gal. ī tegni. cā. illo. Oīum natura

opatrix: Medicus uero minister: sed scdm Gal. iiii. ampho. in cō. il/
lius: egritudib⁹ qbuscūq; incipiētib⁹ nulla euacuatio ī prīcipio mor/
bi est naturalis: sicut ergo natura ī prīcipio morbi non euacuat: ita
nec medicus. Istud tñ ī tribus casibus hēt instātiā. Prīo ī materie fu/
riositate: uñ Aui. loco sæpe alle. uult q; ī principio morbi fleubotho/
mia non debet fieri: q; fleubothomia hūores cōmoueret & subtilia
ret & currere p corpus faceret nisi materia sit furiosa. Scdo hēt in/
stātiā ī materie multitudie. uñ Gal. sup illū ampho. Ichoātib⁹ mor/
bis uult q; oportet fieri fleubothomiā aut farmaciā ut natura alle/
uietur: q. s. onerata ē pp materie multitudinē. Tertio hēt instātiā in
morbi magnitudie & acuitate: ut qñ ē apostema magnū & doloro/
sū: licet nō sit multa materia. s. añcedētis ī corpe. uñ dicit Gal. xiii.
megategni. Si apostema sit magnū fleubothometur ī prīcipio: licet
nō sit materie multitudo ne crepet aut apiatur apostema añ sui ma/
turationē. Ergo ut mala sinthoma uitētur minutio ē faciēda. Scda
regula ē q; nō fiat fleubothomia ī die motus egritudis: sicut in crisi
nō ē faciēda fleubothomia: nec aliq; euacuatio: ne materia a loco ad
quē natura mittit ipm diuertatur: sifr neq; ī poxismo: uñ scdm gal.
i. āph. In statu neq; fleubothōia neq; farmacia fieri debet: q; ī eo fit
coctio morbi: q; melius fit ī qete q; motu: sed sicut se hēt stat⁹ ad mor/
bū totalē: ita poxismus respectu dieꝝ interpolatōis: sicut ergo ī statu
nō ē euacuādū: ita nec ī poxismo. Tertia regula ē q; fleubothomia
nō est faciēda ī prīcipio morbi: cū crisis est remota: q; scdm Isaac
in urinis sanguis ē fundamētū caloris naturalis ipm. s. sustinēs: licet
cor sit fundamētū gñans: & spūs fūdamētū deportās: sed sanguis ē
fundamētū caloris naturalis: q; ex eo materialr gñatur calor natu/
ralis: & iō aliqs sanguinē euacuādo euacuat calorē q; materiā mor/
bi hēt digerē: & p cōseqns morb⁹ plōgatur & uirt⁹ debilitatur: pp
q; timēdū ē ne pp longitudinē morbi & debilitatē uirtutis natura

succūbat. Quarta reglā est q̄ i corpe hñte fecē i itestinis nō debet fieri fleubothomia: cuius cā est: q̄a tria sunt attrahentia. s. calidū: uacuū & tota spēs. Quia ergo p̄ fleubothomiā uene euacuantur q̄ a mēbris sibi p̄pinqs attrahūt: & ita meseraice a stōacho: uēter pl̄ cōstipatur: & materia cōtēta i uenis plus ificitur: & meseraice attrahūt hūiditatē secū: & feces plus desiccātur. Debet ergo uēter p̄rio leniri ut p̄ suppositoria aut clisteria: nisi p̄ se laxetur. Quinta reglā ē q̄ nō debet fieri fleubothōia multa: q̄a ex hoc malū accidit i senio. s. multū morbi mali sicut epilēsia appoplexia & paralisis: q̄a pp̄ remotiōnē sanguis: & calor gñantur multe supfluitates fleumatice q̄ sunt causebarz egritudinū. Sexta reglā est q̄ nō debet fieri fleubothōia in muliere mēstruata aut ipregnata. In ipregnata nō debet fieri: q̄a per hoc calor digerēs cibū diminueretur & nutrimentū fetus auferretur: & maxie q̄n fetus est magnus cū tūc idiget ap̄iori nutrimento. Et istud dicit Ipo. v. apho. In mēstruata uero natura r̄. s. scdm̄ reuolutionē mēsis nō debet fieri fleubothomia: q̄a i fluxu nimio mēstruosz esset faciēda ad diuertēdū materiā: sed q̄n eueniūt natura r̄ & scdm̄ debitū cursū nature tūc nō debet fieri fleubothōia: cū materia euacuetur sufficienter a natura: & natura nō debet diuerti ab opatiōe. Septia reglā ē q̄ post colericā passionē nō debet fieri fleubothōia. Cū. n. fleubothomia cōmoueat hūores p̄ hoc posset humor colericus ad stōachū fluere & ip̄m iflāmare: nec debet fieri post uomitū ne silr hūores fluāt ad stōachū: neq; post fluxū uētris: neq; post uigilias magnas: neq; post motū fortē: & breuiter nec post ullū calefaciēs multū: aut multū dissoluēs: q̄a fleubothomia hūores plus cōmoueret & uirtutē magis debilitaret. Deīn uidentū est i q̄bus hoībus cōpetit fleubothomia: & pro illo ponende sunt aliq̄ regule: q̄z. Prīa est q̄ fleubothomia cōpetit hoībus delicatis ociosis & q̄scētibz: multū carnosis: & cibus multū sanguinē gñantibus utentibus.

Secūda regula est q̄ fleubothomia cōuenit illis in q̄bus est abūdā
tia sanguis: q̄ cognoscitur p̄ urie spissitudinē. Abūdātia. n. sanguis
facit eā spissam: sed colerā subtilē. Tertia regula ē q̄ fleubothomia
debet fieri in illis in q̄bus melācolia abūdat. Vñ cū est multa melā
colia naturalis currēs cū sanguine p̄ totū corpus: q̄ sanguis ī epa
te ab ea mūdificatur: tūc cōpetit fleubothomia siue minutio postea
farmacia. Vñ duplex est melācolia: naturalis & inaturalis: naturalis
est fex sanguis: q̄ qñ abūdat ip̄a ē currēs cū sanguine q̄re cū sāgui
ne p̄ fleubothomiā euacuatur: iō faciēda ē fleubothomia ad ei⁹ eua
cuationē cū sanguie ab eodē. n. calore. s. calore t̄pato sūt sāguis &
melācolia q̄ est eius fex: & postea faciēda ē farmacia. Quarta regu
la est q̄ in illis in q̄bus timetur hūorū ebullitio | cōturbatio & calefa
ctio | cōpetit fleubothomia | & isti statī qñ sentiūt se calefieri debent
fleubothomari cū sit timor ebullitōis cōturbatōis & calefactionis:
pp̄ hūorū abūdātiā. Aliqñ tñ aliq̄ decipiuntur p̄ istā regulā | q̄ statī
qñ sentiūt calefactionē & timēt de hūorū ebullitōe statī fleubotho
māt se. Et qñ istud est ex colere calefactiōe & incēsiōe | p̄ fleubotho
miā nō cessat calefactio nec ebullitio: immo p̄ hoc augmētatur: q̄
fleubothomia humores cōmouet: & p̄ corpus currere facit. Et ergo
nō cōpetit fleubothomia nisi hoc sit ex abūdātia humorū qd̄ cogno
scitur p̄ sudoris multitudinē & maxime in mane. Aliq. n. sunt q̄ nō
sudant nisi qñ euacuatiōe indigent. Quinta regula est q̄ illis debet
fieri fleubothomia qui hñt uirtutē fortē & qui sunt sanguinee cō
plexionis non frigide & sicce. Vnde Rasis. vii. almā. Corpora apta
ad fleubothomiā & quæ habēt uenas amplas & manifestas & cor
pora pilosa & bruna & ex colore rubeo & fusco mixtis sunt colo
rata: & iuuenes & adolescentes & senes nō decrepiti sed pueri & in
firmi non sunt minuendi nisi magna urgēte necessitate: & plurime
istarū regularū corriguntur ex Auī. iiii. in de fleubothomia.

Estas uer dextras: autūnus hyemscq; sinistras Hic pōit au
Quatuor hec mēbra. cephe. cor. pes. epar uacuāda tor aliq̄ cōcernē
Ver. cor. epar estas. ordo sequens reliquas. tia mēbra eua/
cuāda fleuboto

mia: & dicit. Prio q; in uere: & estate debēt euacuari uene dextre: uel
dextre manus uel dextri brachii uel pedis. sed i hyeme & autūno de
bēt fleubothomari uene sinistre. s. sinistre manus uel sinistri brachii
uel pedis. Et istius cā pōt eē: qa uer est multiplicatiuū sāguis & istas
colere: ergo i uere & estate debēt euacuari ille uene i qb; magis abū
dāt sanguis & colera: sed ille sūt uene dextre: qa i pte dextra corpis
situatū est mēbrū generatiuū sāguis. s. epar & receptaculū col. re. s.
cistis fellis. Sed autūnus est generatiu⁹ melācolie q̄ ēt coaceruat &
nō resoluit p̄ hiemē: ergo in autūno & hyeme debēt fleubothomari
ille uene in qbus magis dñat melācolia q̄ sūt uene sinistre cū in sini
stra pte corpis cōtineat splē: q̄ est receptaculū melācolie. Scdo dicit ^{sp̄le}
q; ista q̄ttuor mēbra. s. cephe. i. caput. cor. pes. & epar. scdm. iiii. ptes ^{uella}
anni sūt euacuāda: cor qdē i uere. epar i estate: caput i hyeme & pe ^{nas}
des in autūno.

Dat saluatella tibi plurima dona minuta Hic tangit sex iuamēta
Purgat epar. splenē. pectus. p̄cordia. uocē pueniētia ex fleubothōia
Innaturalem tollit de corde dolorem. uene q̄ dī saluatella: & est

uena i dorso manus i loco q̄ ē iter auricularē digitū & medicū. Pri
mū ē q; ipa purgat epar. Scdm ē q; ipa mūdificat splenē. Tertiu⁹ ē
q; mūdificat pectus. Quartū ē q; p̄seruat p̄cordia. i. orificiū stōachi
a nocumēto. Quintū est q; aufert nocumēta uocis. Sextū est q; au
fert dolorē inaturalē cordis: & rō oīum iuamētoꝝ est: qa p̄dicta ue
na ab oībus istis locis sanguinē euacuat: ut postea etiā patebit: pro
maiori declaratiōe p̄dictoꝝ: sciēdū est q; in fleubothomia aliq̄n ape
riunt uene & aliq̄n arterie. In aptione aut arterie est timor: & huius

cā potissima est nimius fluxus sanguis: q̄ duplici cā hēt fieri i fleu-
bothomia arterie. Vna cā est caliditas uehemēs sanguinis arterialis:
calidū. n. est facile mobile & arteriā dilatans & aperiens: & iō iuuat
multū ad euacuationē sanguinis i fleubothomia arterie. Secūda cā
est arterie mobilitas & iō tardius in ea uulnus curat cū uulnera nō
sanant nisi quiescāt p̄dest tñ ista fleubothomia tripliciter. Primo cū
est in corpe sanguis iubilis abūdātia. Secūda qñ uaporosi. Tercio
qñ calidissimi: sāguis. n. subtilis: ex quo calor naturalis & spūs fiūt:
habitat in arteria sed sanguis grossus: ex quo mēbra nutriunt in ue-
nis: sicut sanguis uaporosus in arteria cōtinet: & sanguis sanguineus
in uenis: sanguis etiā calidissima qui a corde efficit & digerit: qd̄ ē
calidissimū mēbrū etiā continet in arteria: alius aut sanguis in ue-
nis. Secūdo sciēdū q̄ uenarū aptio est in multis mēbris: aliqñ i bra-
chio siue manu magna: aliqñ in parua aliqñ in pede aliqñ i naso: ali-
qñ in fronte: aliqñ in labiis: aliqñ in lingua siue in palato: aliqñ i an-
gulis oculorū uersus frontē: in manu maiori q̄ est ab ascellis usq̄ ad
cubitos sunt qnq̄ uene apiede scdm Rasis. vii. almā. & Aui. lo. pal.
Vna uocat̄ cephalica q̄ ē uena capitis. Secunda basilica q̄ est uena
epatica. Tercia mediana siue cordiaca siue nigra: scdm q̄ uocat̄ ab
Aui. siue matrix: sicut uocat̄ a Rasi. Quarta ascellaris: & q̄nta funis
brachii: in manu minori ē sceiles siue saluatella: & i brachio scdm q̄
cōtinet maiore manū & minore sunt apiede sex uene: cephalica a
partibus q̄ sunt supra collū euacuat: & iō passionibus capitis ualet
ut in enigranea: mania: & i aliis calidis passionibus siue ex materia
calida: un̄ & ista icipit siue orit̄ ab hūero & tēdit uersus ptē sinistra
brachii: basilica euacuat imediate a partibus sub collo ut a pectore
& epate: un̄ in passionibus pectoris & epatis & similiū ualet: un̄ ua-
let i pleuresi: & icipit ista ab ascellari & tēdit ad ptē domesticā bra-
chii: mediana uero est media inter duas p̄dictas in situ & in cōposi-

tionē: q̄a ex eis cōponit̄: est. n. ramus utriusq̄. Et est ēt media in euacuatione: q̄a undiq̄ euacuat & ab inferioribus partibus sub collo: & a collo: & supra collū. Vñ est uniuersalis toti corpi in euacuādo: nō uniuersalis sicut dicunt quidā q̄a a corde orit̄: sed q̄a ramus est cephalice & basilice: Et ergo cū uolum^s fleubothomare de cephalica: & nō apparet: debemus accipe magis medianā q̄ basilicā: & s̄i cū uolumus fleubothomare basilicā & nō appet magis debemus fleubothomare medianā quā cephalicā q̄a magis cōuenit cū utraq̄ quā una cū alia: cū sit ramus istaq̄: & ista extrema: scilicet siue saluatella ē uena que est iter auricularē & mediū tendens plus uersus medicū digitū & orit̄ a basilica: & ista apit̄ in dextra manu i opilatione epatis & in sinistra manu in opilatione splenis: & q̄re hoc fit nescit̄ rōnes: sicut dicit Aui. sed expiētia: hāc. n. inuenit Gal. p. somnū: ut ipse dicit: q̄a hēbat quēdā in cura hntē opilationē epatis & splenis: & somnabat se fleubothomare patientē de illa uena: & sic fecit & curatus est: de ista sit fleubothomia ponēdo manū i aq̄ calida: q̄a subtilis ē: ideo ut ingrosset̄ & dilate^t & ne uulnus claudat̄ citius debito: & ut sanguis grossus subtiliet̄: ascellaris est illa q̄ posita est sub basilica: & illa apparet i ligatura brachii: & de ista idē est iudiciū cū basilica: iūmis brachii est illa q̄ est supra cephalicā siue os ultimū siue altius brachii uersus p̄tē siluestrē: & est idē iudiciū de ista & de cephalica: licet ergo scdm Aui. & Gal. in aptiōe uene fit euacuatio uniuersalis a toto corpe: nō tñ ab oibus uenis eq̄liter: ut uisum est: licet ēt uene a toto corpe euacuet̄: nō tñ i eis est timor eq̄lis: imo cephalica scdm Ra. vii. almā. est securior: & basilica est magis timēda: & cardiaca ēt multū est timēda: licet minus q̄ basilica: cephalica est securior: q̄a neq̄ iuxta eā est neruus neq̄ arteria neq̄ sup eā: sed sub cardiaca est neruus & altius supra eā est neruus subtilis: iō timēdū est ne incidat̄ neruus: basilica est periculosa ualde: quia est sub ea arte:

ria & iuxta eā est neruus & masculus: & iō est timēda ualde sceiles
 siue saluatella nō est piculosa: sed tamē subtilis ē: & iō ut apiat: me-
 lius est q̄ ponat̄ ī aq̄ calida. In pede sunt tres uene. s. sciatica: sophē-
 na: & uena poplicis: & hee apiunt̄ cū uolamus trahere sanguinē ad
 partes inferiores ut ī puocatiōe mēstruoz & illa que est ī poplice se-
 cūdū Aui. magis ualet q̄ sophēna aut sciatica: quia p̄pingor est ma-
 trici: & iō meli⁹ pōt ab ea trahere: sophēna uero a uirga testiculis &
 a mīrice sanguinē attrahit: sed sciatica ab anchis renibus & mēbris
 que sunt situate uersus ptē siuestrē melius trahit: sophēna uero & a
 mīrice a mēbris positis uersus ptē domesticā licet sint rami unius ue-
 ne: ī medio frōtis est uena una q̄ apienda est in antiq̄tis passiōib⁹ fa-
 ciei ut ī morphea & ipetigine scabie & ī passionib⁹ oculoz: prius tñ
 debet fieri minutio de cephalica: & s̄l̄r est una uena ī naso: & ī utri-
 usq̄ ap̄tiōe debet collū ligari: & postea apiri una añ aliā: p̄ ligationē
 enī colli melius manifestat̄. In aliis etiā sūt uene q̄ apiūt̄ur pp apo-
 stemata existētia ī hore aut gingiuis: cephalica tñ prius minuta ī pa-
 lato sunt q̄ttuor uene: que si apiant̄ ualent fluxui reumatis & ad dē-
 tes in eis faciētes dolorē: & iste uene sunt manifeste & debent apiri
 materia digesta: itē quedā sūt uene ī āgulis oculorū uersus frōtē: &
 apiūt̄ in passiōib⁹ oculorū: cephalica prius minuta: itē q̄dā sūt uene
 sub ligna q̄ apiunt̄ ī squinantia: cephalica prius minuta: itē uene q̄
 sunt in timporibus icidunt̄ pp emigraneā: & pp dolorē magnū ca-
 pitis: & egritudinē capitis diuturnā: & iste sūt q̄s uocat̄ Ipo. & Aui.
 Iuuenales: q̄rū icisio reddit hoīem ipotētē generare: itē ī collo ē sūt
 uene q̄ uocāt̄ur guides q̄ minuēde sūt ī p̄cīpio lepre: & maxie q̄n
 anhelitus angustatur: un̄ ī squinātia ipediēte anhelitū minuūt̄ur.

In hoc passu autor	Si dolor est capitis ex potu limpha bibat̄
duo notat. Primū ē q̄	Ex potu nimio nam febris acuta creatur.
si dolor capitis accidat	Si uertex capitis uel frons estu tribulent̄.

Típora frósq; simul moderate sepe fricētur ex potu nimio & ma
Morella cocta nec non calidaq; lauentur. xime uini uel alicui^o

tingit hoies inebriari tūc supbibi debet aq; frigida q̄ sui frigiditate
atq; ígrossatōe ípedit ne sumi ex tali potu eleuati cerebrū ledāt uel
ad ípm eleuētur. Scđm ē q; si fūitas capitis ul' frós nimio calore ue
xetur tūc dbēt típora & frós moderate fricari: & postea dbēt ex aq;
decoctōis morelle calida lauari: qa morella q̄ a cōib^o medicis solat^r
dī hēt ífrigidat^r: qa frigida ē.

Téporis estiuu ieiunia corpa siccāt.

In hoc passu au

Quolibet í mēse cōfert uomit^o quoq; purgat tor plura notat. Pri

Hūores nocuos stōachi: lauat ambitus oēs mū ē q; ieiunā mul

Ver autūnus hyems estas dñatur in anno tū exsiccat corpa in

Tépoře uernali calidus fit aer humidusq; estate qa ex quo estas

Et nullum tps melius fit flebothomie. de nā ē calida & sicca

Vsus tunc hoí ueneris cōfert moderatus. ipsa resoluít hūidita

Corporis & motus uentrisq; solutio sudor tes corpis: q̄ ét resol

Balnea purgentur tūc corpa cū medicinis uūtur p sudores í esta

Estas more calet sicca nascatur in illa. te mltiplicatos: & sic

Tūc quoq; p̄cipue colerā rubeā dominari. supuēiēte ieiunio cor

Hūida frigida fercula dētur: sit uen^o extra pa pl^o exsiccātur: qa

Balnea nō p̄sunt: sint rare flebothomie. absente hūido cibali

Vtilis est reqes: sit cū moderamine potus calor nri corpis agit

in hūiditates p̄prias

ipsas exsiccādo: & ergo bñ dicit Ipo. vii. pti. ampho. corpibus humi

das carnes hñtibus famē adhibere cōuenit. Fames. n. corpa exsiccāt

Scđm ē q; uomitus cōfert quolibet mēse: qa p uomitū euacuantur

humores nociui cōtenti in toto ambitu stōmachi: & istud ét uoluit

Aui. iii. in. i. c. xiii. de iuuāntis q̄ affert uomit^o: cū dixit: q; Ipo. p̄ce

pit uomitū fieri bis i unoquoq; mēse. s. duob⁹ dieb⁹ cōtinuis: ut sc̄do
die expellatur illud q̄ prio die nō potuit ipelli & p hoc sc̄dm Ipo.
cōseruatur sanitas: cū talis uomitus mundificat stōachū euacuādo
fleūa & colerā: stōachus. n. nō hēt aliqd q̄ mūdet ipm sicut itestina
hnt colerā rubeā ipsā mūdificatē & postea Aui. lo. pal. pōit p̄a alia
tridmoda iuuamēta uomitus bñ facti: quorū. Primū ē q̄ cōfert grauitati capi
tis: & hoc ē uerū qñ illa grauitas accidit ex materia hūorali uaporo
sa pueniēte a stōacho & mēbris inferioribus ad caput: si. n. grauitas
corpis fieret a nocumēto pprio ipi⁹ cerebri: tūc uomit⁹ magis noce
ret q̄ cōferret. Sc̄dm ē q̄ clarificat uisū & hoc qñ obscuratio uisus
puēit ex materia uaporalī pueniēte a stōacho ad ipsos oculos alias
āt nō. Tertiū ē q̄ aufert fastidiū. i. nausēā & abhominatiōē: remo
uēdo & euacuādo hūorē a stōacho q̄ ē cā fastidii. Quartū ē q̄ cō/
fert ei ad cuius stōachū descēdit colera corrūpēs ei⁹ cibū. Quintū ē
qd̄ remouet abhomiatiōē q̄ fit pp unctuositatē. Sextū ē q̄ remo/
uet cām desiderii & illud q̄ facit desiderare acutū pōticū aut ace/
tosū: qa uomit⁹ remouet cām oīum istarū dispōnū: iā remota cā re/
mouetur effectus. Septimū ē q̄ cōfert laxitati. i. cathecie q̄ p̄cedit
ydropisi: euacuādo materiā tal' laxitatis & mūdādo stōachū. Octa/
uū ē q̄ cōfert ulcerib⁹ i renib⁹ & uesicca diuertēdo materias currē
tes ad illa loca ad ptē oppositā. Nonū ē q̄ ē cōfert lep̄ maxie qñ fit
cū uomitūo forti: sic elleboro: qa tal' uomit⁹ euacuat mās q̄ sūt i lo
cis rēotis & difficil' eradiciōis: ex qb⁹ fit lepra: ēt uomit⁹ corrigit
digestionē primā: ex q̄ alie. digestiōis meli⁹ fiūt: un' lepra peccat i cor
ruptiōe digestiue. Decimū ē qd̄ cōfert malicie coloris i cute ex ali/
quo hūore diuertēdo ipm a cute. xi. ē q̄ cōfert epilēsie stōatice. eua/
tridmoda euacuādo hūorē cōtētū i stōacho: ex cui⁹ effūatiōe catur epilēsia. Duo/
decimū ē q̄ cōfert ictericie: maxie illi q̄ ē ex opilatiōe. Nā pp motū
fortē i uomitu: mā opilās mouetur & remouetur a loco i quo facie

bat opilationē. Siſr euacuatur materia fleumatica p̄ uomitū q̄ cōi
ter ē cā iſti^o opilationis. Decimūtertū ē qđ cōfert aſmati euacuādo
materiā añcedētē ex ſtōacho: q̄ fouebat materiā aſmatis: & ēt calefa
ciēdo mēbra ſpūalia & pulmonē: ex quoz calefactōe ſeqtur cōſū
ptio ſupfluitatū faciētū aſma. Xiiii. ē qđ cōfert tremori & paralifi
euacuādo materiā iſtarz paſſionū. Decimūqntū qđ cōfert hñtibz
uiſcera nigra magna ſup ptes extrēas: diuertēdo hūores a p̄tibz ex
tremis. Et licet uomitus debite miſtratus iſta cōferat iuuamēta: ſup
flue tñ factus mīta iducit nocumta: q̄a debilitat ſtōachū & reſoluit
ip̄m: & facit eū aptū ut materie fluāt ad ip̄m: & obelt pectori & ui
ſui & dētibus & ātiqz capitis doloribz &c. Prout dicit Aui. iiii. i. c.
xiiii. Tertiū qđ notat hic tex. ē qđ q̄ttuor ſūt tpa āni. ſ. uer eſtas au
tūnus & hyems: p̄ut māiſtū ē: & iter iſta tpa uer ē calidū & hūidū
& hoc reſpectu alioz tēpoz: licet i ſe ſit tps tpa m̄to attinēs: ut uult
Gal. i. de cōplexiōibz. Et ex iſto ſeqtur qđ iſtd tps magis aptū ē fleu
bothomie: q̄a magis ē mltiplicatiuū hūoz q̄ alia tpa. Et ergo ēt iſto
tpe pōt cōuenire moderatus uſus coitus & motus tpatuz: & uētris
ſolutio ſiue fluxus: & ſudor tpatuz: & ſiſr balnea tpa ad diminūē
dū repletionē. Et ergo ēt iſtud tps aptū ē ad purgationē corpis cū
medicinis. Quartū ē qđ eſtas calefacit & exſiccāt: & ergo in ip̄a ēt
m̄tiplicatur colera rubea q̄ calida ē: & ſicca: p̄ hoc ēt i eſtate fercū
la debēt eē frigida & hūida: ad remouēdū diſtēpātiā caliditatis &
ſiccitatis ex cōplexiōe eſtatis iductā: & debet fieri abſtinētia coitus
cū talia ēt exſiccāt: & abſtinētia a multis balneis: ſiſi de cā: & rara
fleubothōia: eadē de cā: niſi neceſſitas hoiem cōpellat: & debet fieri
qes & paucus motus: q̄a qes hūectat & multus mot^o nimiū exſiccāt
& debet hō p̄dcō tpe uti potu cū moderamine & maxie frigido: q̄a
ex ſupflua ſūptōe pot^o frigidi p̄ aptionē poroz aliqñ ſeqtur ſubi
ta iſfrigidatio corpis uel palifiſ ſiue laxitas mēbroz: uel mors ſubita
A qua nos defendat q̄ eternaſr uiuit & regnat i ſec̄la ſec̄toz: Amē.

Hoc opus optatur: quod
Flos medicine vocatur.